ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\D\Dumas Alexander_Dumas Alexander - Hrabě Monte Christo 05.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

ALEXANDER DUMAS:

HRABĚ DE MONTE CRISTO

ROMÁN

PŘELOŽILA EMA HORKÁ

ILLUSTROVAL ST. HUDEČEK

1924

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK V PRAZE

Tiskem Unie v Praze

HRABĚ DE MONTE CRISTO

DÍL V.

I.

PÍŠE SE NÁM Z JANINY.

Franz vyšel z Noirtierova pokoje tak nejistým krokem a tak rozrušen, že i Valentině bylo ho líto.

Villefort, jenž vypravil ze sebe jen několik nesouvislých slov a uprchl do své pracovny, obdržel za dvě hodiny následující dopis:

"Po tom, co bylo dnes ráno odhaleno, pan Noirtier de Villefort nemůže předpokládati, že mezi jeho rodinou a rodinou pana Franze ďÉpinay bylo by možno nějaké spojení. Panu Franzovi ďÉpinay je hrozno pomyslit, že pan de Villefort, jenž zdál se znáti událostí, dnes vyprávěné, nepředešel ho v té myšlence."

Kdo by byl v té chvíli viděl soudce, zasaženého tou ranou, nebyl by uvěřil, že ji předvídal. Villefort skutečně si nepomyslil, že by otcova přímost, vlastně drsnost, nezarazila se ani před vyprávěním takového příběhu. Ovšem, pan Noirtier, naprosto přezírající synovo mínění, nikdy se nesnažil Villefortovi fakt objasniti, takže ten se vždycky domníval, že generál de Quesnel či baron ďÉpinay - podle toho, chceme-li ho nazývat buď jménem, jež sám si zjednal, nebo jménem, jež bylo mu dáno - sešel vraždou a ne čestnou smrtí v souboji.

Ten tvrdý list, jenž dostal od mladíka do té doby vždy tak uctivého, byl smrtelnou ranou hrdosti muže, jakým byl Villefort.

Sotva usedl ve své pracovně, vešla jeho žena.

Odchod Franzův na zavolání páně Noirtierovo překvapil všecky do té míry, že situace paní de Villefort, osaměvší s notářem a se svědky, stávala se každým okamžikem obtížnější. Tu se paní Villefortová rozhodla a vzdálila se, ohlásivši, že jde se zeptat, co se stalo.

Pan de Villefort řekl jí jen, že následkem jisté rozmluvy, kterou měli spolu pan Noirtier, pan ďÉpinay a on, sešlo se sňatku Valentinina s Franzem.

Bylo obtížno sděliti to očekávajícím; paní de Villefort, vrátivši se do salonu, pravila jen, že pan Noirtier byl na počátku jednání stižen slabým záchvatem mrtvice, že tedy smlouva je odložena na několik dní.

Tato zpráva, jakkoli nepravdivá, přišla tak neobyčejně po obou nešťastných případech téhož druhu, že posluchači pohlédli na sebe v údivu a vzdálili se bez jediného slova.

Zatím Valentina, šťastná a současně i zděšená, zlíbavši a zahrnuvši díky slabého starce, jenž jedinou ranou přeťal právě řetěz, který považovala již za nezničitelný, žádala, aby směla se uchýliti do svého pokoje a zotaviti se tam. Noirtier udělil jí okem dovolení, o něž prosila.

Místo však, aby se odebrala do svého pokoje, Valentina vyšedši dala se chodbou a otevřevši malá dvířka vběhla do zahrady. Uprostřed všech těch událostí, nakupivších se na sebe, temný strach svíral jí nepřetržitě srdce. Čekala, že každý okamžik zjeví se Morrel, bledý a hrozivý jako lord Ravenswood při svatební smlouvě Lucie de Lammermoor.

Skutečně byl čas, že přišla ku plotu. Maximilien, spatřiv Franze odjíždět ze hřbitova ve společnosti pana de Villefort a tušiv, co se stane, následoval ho; když pak ho viděl vstoupit do domu, viděl ho i vyjít odtamtud a znovu se tam, vrátit s Albertem a Château Renaudem. Nebylo tedy již pro něho pochyby. Vrhl se do ohrady připraven na všecko a zcela jist, že Valentina přiběhne k němu v prvním volném okamžiku, který se jí naskytne.

Nemýlil se; jeho oko, přitisknuté k prknům, spatřilo skutečně dívku, jež beze vší obvyklé opatrnosti chvátala přímo k vratům. Při prvním pohledu, jejž na ni upřel, byl Maximilien uklidněn; při prvním slově, jež pronesla, trhl sebou radostně.

"Zachráněni!" pravila Valentina.

"Zachráněni!" opakoval Morrel, nemoha uvěřit v takové štěstí. "Kým zachráněni?"

"Mým dědečkem. Oh, mějte ho hodně rád, Morreli!"

Morrel přísahal, že bude starce milovati z celého svého srdce; přísaha ta nestála ho nijaké námahy, neboť v té chvíli nemiloval ho jako přítele nebo jako otce, nýbrž zbožňoval ho jako boha.

"Ale jak se to stalo?" tázal se Morrel. "Jakého zvláštního prostředku použil?"

Valentina otvírala již ústa, chtějíc mu všecko sděliti; pomyslila však, že v tom všem spočívá hluboké tajemství, které nenáleží pouze jejímu dědovi.

"Později vám to všecko povím," odvětila.

"Ale kdy?"

"Až budu vaší ženou."

Tím byl hovor převeden na kapitolu, jež činila Maximiliena ochotným ku všemu. Uznal také ochotně, že musí se spokojiti s tím, co ví, a že toho je dost na jeden den. K odchodu však svolil teprve, když mu Valentina slíbila, že ji uvidí příštího večera.

Valentina slíbila, co Morrel chtěl. Všecko se v jejích očích změnilo a byla věru s to, uvěřiti nyní snáze, že si vezme Maximiliena, než by byla uvěřila před hodinou, že si nevezme Franze.

Během té doby odebrala se paní de Villefort k Noirtierovi.

Noirtier pohlédl na ni chmurným a přísným zrakem, jakým ji obyčejně uvítal.

"Pane," pravila mu paní Villefortová, "nemusím vám ani oznamovati, že s Valentinina sňatku sešlo, neboť roztržka udála se právě na tomto místě."

Noirtier zůstal lhostejným.

"To však, pane, nevíte," pokračovala paní de Villefort, "že já stavěla jsem se vždycky na odpor tomu sňatku, který měl býti uzavřen proti mé vůli."

Noirtier pohlédl na svou snachu jako ten, kdo očekává vysvětlení.

"A nyní, kdy zmařen je ten sňatek, jenž, jak vím, budil váš odpor, přicházím k vám s prosbou, kterou ani pan de Villefort, ani Valentina nemohou vysloviti."

Noirtierovy oči se otázaly, co je to za prosbu.

"Přicházím vás prosit, pane," pokračovala paní de Villefort, "jako jediná, která má k tomu právo - neboť jsem jediná, která z toho nebude nic mít - přicházím vás prosit, abyste vrátil ne svou přízeň - tu vždycky měla - ale své jmění své vnučce."

Oči Noirtierovy zůstaly na okamžik nejistý; bylo zřejmo, že hledá pohnutky k té přímluvě a že nemůže jich najíti.

"Mohu doufati, pane," pravila paní de Villefort, "že vaše úmysly shodují se s prosbou, již jsem vám právě přednesla?"

"Ano," odtušil Noirtier.

"Pak odcházím, pane, vděčná i šťastna zároveň," pravila paní de Villefort.

A pozdravivši pana Noirtiera, vzdálila se.

Skutečně, hned druhého dne Noirtier povolal k sobě notáře: první závěť byla roztrhána a sepsána nová, v níž odporučil celé své jmění Valentině s podmínkou, že nebude nikdy od něho odloučena.

Některé osoby ze společnosti pak vypočítaly, že slečna de Villefort, dědivší po markýzi a markýze de Saint-Méran a opět přijatá dědečkem na milost, bude mít jednou dobrých tři sta tisíc liber renty.

Během té doby, co zrušen byl tento sňatek u Villefortů, dostalo se hraběti de Morcerf návštěvy Monte Cristovy. Hrabě de Morcerf, chtěje ukázati Danglarsovi svou horlivost, oblékl velkou generál-lieutenantskou uniformu, kterou dal ozdobiti všemi svými řády, a objednal si své nejlepší koně. Tak vystrojen odebral se do ulice de la Chaussée-d'Antin a dal se ohlásiti Danglarsovi, jenž byl zaměstnán měsíční uzávěrkou.

Od nějaké doby nebylo radno navštíviti barona v tuto chvíli, záleželo-li na tom, zastihnouti ho v dobrém rozmaru.

Při pohledu na svého starého přítele vzal také Danglars na sebe vznešený vzhled a usadil se pohodlně do křesla.

Morcerf, obyčejně tak upjatý, tvářil se naproti tomu úsměvně a přívětivě. Jsa si jist, že jeho řeč dojde dobrého přijetí, zanechal vší diplomacie a rázem přikročil k cíli.

"Zde jsem, barone," pravil. "Odedávna zabýváme se svými někdejšími slovy..."

Morcerf očekával, že při těchto slovech se rozzáří baronova tvář, jejíž zachmuření přičítal svému mlčení; leč, což bylo takřka neuvěřitelno, tvář tato nabyla právě naopak výrazu ještě lhostejnějšího a ještě chladnějšího.

Proto odmlčel se Morcerf uprostřed věty.

"Jakými slovy, pane hrabě?" tázal se bankéř, jako by marně v duchu hledal vysvětlení toho, co chtěl generál říci.

"Oh, jste formalistou, drahý pane," pravil hrabě "a připomínáte mi, že obřad má býti vykonán podle všech předpisů. Velmi dobře, máte pravdu! Odpusťte mi; mám jen jednoho syna a po prvé pomýšlím na jeho ženění, jsem tedy v tom ještě učedníkem; nu, podrobuji se tedy."

A Morcerf vstal s nuceným úsměvem, hluboce se Danglarsovi poklonil a pravil:

"Pane barone, mám čest žádati vás o ruku slečny Eugenie Danglarsovy, vaší dcery, pro svého syna, vicomta Alberta de Morcerf."

Ale Danglars, místo aby přijal tato slova příznivě, jak Morcerf mohl od něho očekávat, stáhl obočí a nevyzvav hraběte, zůstavšího stát, aby opět usedl, odpověděl:

"Pane hrabě, dříve než vám odpovím, potřeboval bych si to rozmyslit."

"Rozmyslit!" opakoval Morcerf, stále udivenější. "Což jste neměl kdy rozmyslit si to za těch osm let, co jsme o tom sňatku po prvé jednali?"

"Pane hrabě," pravil Danglars, "denně přiházejí se věci, pro něž znovu musíme uvažovati o tom, co měli jsme za pevně stanovené."

"Jak to?" tázal se Morcerf. "Nerozumím vám, barone!"

"Chci říci, pane, že od čtrnácti dnů nové okolnosti..."

"Dovolte," pravil Morcerf, "hrajeme komedii či ne?"

"Jak to, komedii?"

"Ano, vyjádřeme se kategoricky."

"Přeji si to vřele."

"Mluvil jste s panem de Monte Cristo?"

"Stýkám se s ním velmi často," odvětil Danglars, vypjav se; "je to můj přítel."

"Nuže, během jednoho z posledních setkání jste mu řekl, že se zdám býti zapomnětlivým, nerozhodným, co se týče toho sňatku."

"To je pravda."

"Nuže, zde jsem. Nejsem ani zapomnětlivý, ani nerozhodný, jak vidíte, neboť přicházím vás vyzvat, abyste dostál svému slibu."

Danglars neodpověděl.

"Rozmyslil jste se tak brzy," dodal Morcerf, "či vyvolal jste mou žádost, jen abyste si dopřál potěšení pokořiti mne?"

Danglars pochopil, že bude-li v hovoru pokračovat tónem, jímž začal, může všecko dopadnout v jeho neprospěch.

"Pane hrabě," pravil, "máte plné právo býti překvapen mou zdrženlivostí, chápu to. Uvěřte proto také, že mne to především zarmucuje; uvěřte, že vyšší okolnosti mne k ní nutí."

"To jsou řeči do vzduchu, drahý pane," odvětil hrabě, "jimiž mohl by se snad spokojiti kdokoliv. Ale hrabě de Morcerf není kdokoliv, a když muž jako on, vyhledá jiného muže a připomene mu dané slovo a když onen muž svému slovu nedostojí, má právo vyžadovat, aby mu byl na místě udán aspoň řádný důvod!"

Danglars byl zbabělý, ale nechtěl se jím zdát; Morcerfův tón se ho dotkl.

"Není to také řádný důvod, jenž by mi chyběl," odtušil.

"Co tím míníte říci?"

"Že řádný důvod mám, ale že je nesnadno říci jej."

"Cítíte však přec," pravil opět Morcerf, "že se nemohu spokojiti s vaším zamlčením. V každém případě jedno zdá se mi býti jasným: že totiž spojení se mnou odmítáte."

"Ne, pane," odvětil Danglars, "odkládám jen své rozhodnutí, to je vše."

"Ale nemůžete se přece domnívati, jak předpokládám, že se podřídím vašim rozmarům a že budu klidně a pokorně čekati na návrat vaší přízně!"

"Nuže, pane hrabě, nemůžete-li čekati, dělejme, jako by našich plánů nikdy nebylo."

Hrabě hryzl se do rtů až do krve, aby nevybuchl v prudký hněv a nedal se unésti svou pyšnou a prchlivou povahou. Pochopiv však, že v podobném případě směšnost spadala by na jeho účet, zamířil již ke dveřím salonu, když tu, rozmysliv se, se vrátil.

Mrak zmizel mu s čela a zanechal tam místo uražené pýchy stopu neurčitého neklidu.

"Hleďte, drahý Danglarsi," pravil, "známe se již tak dlouhá léta a proto máme k sobě vzájemně míti ohledy. Jste mi povinen vysvětlením, a co mohu chtít menšího než věděti, jaká nešťastná událost připravila mého syna o náklonnost, již jste k němu choval?"

"Nemám ničeho proti vicomtovi osobně, to je vše, co vám mohu říci, pane," odpověděl Danglars, jenž stával se opět impertinentním, vida, že Morcerf se opět zmírnil.

"Proti komu tedy?" tázal se vzrušeným hlasem Morcerf, jehož čelo pokrylo se bledostí.

Danglars, jemuž žádný z těchto příznaků neunikl, upřel na něho pohled bezpečnější než kdykoli jindy.

"Poděkujte mi, že se nevyslovuji jasněji," pravil.

Nervosní zachvění, pocházející nejspíše od přemáhaného hněvu, proběhlo Morcerfem.

"Mám právo," promluvil, mocně se ovládnuv, "mám úmysl žádati vás, abyste se vyslovil. Máte něco proti paní de Morcerf? Není snad mé jmění dostatečné? Či snad mé smýšlení, příčící se vašemu...?"

"Nic z toho všeho, pane," odpověděl Danglars "bylo by to neodpustitelné, neboť jsem se zavázal, znaje to vše. Ne, nepátrejte již, stydím se skutečně, že jsem příčinou toho zpytování svědomí; nechme toho, prosím vás! Zvolme si střední cestu, odklad, jenž není ani roztržkou, ani závazkem. Vždyť, můj Bože, není naspěch! Mé dceři je sedmnáct roků, vašemu synovi dvacet jeden. Během naší zastávky čas půjde dále a přinese události; věci, jež zdály se včera tmavými, bývají často nazítří až příliš jasnými; tak často během dne padají nejkrutější pomluvy."

"Pomluvy jste pravil, pane?" zvolal Morcerf, zesinav. "Jsem tedy pomlouván?"

"Pane hrabě, pravím vám, nemluvme o tom již!"

"Musím se, pane, tedy klidně podrobiti tomu odmítnutí?"

"Které je trapno především mně, pane. Ano, pro mne je trapnější než pro vás, neboť jsem považoval spojení s vámi za čest, a nezdařená svatba vrhá vždy větší stín na nevěstu než na ženicha."

"Dobře, pane, nemluvme o tom již," pravil Morcerf.

A natáhnuv si prudce rukavice, vyšel z komnaty.

Danglars si všiml, že Morcerf ani jednou neodvážil se tázati, béře-li Danglars své slovo zpět k vůli němu, Morcerfovi.

Večer měl dlouhý rozhovor s několika přáteli, a pan Cavalcanti, jenž zdržoval se neustále v saloně dam, odešel z bankéřova domu poslední.

Druhého dne, probudiv se, poručil si Danglars noviny; byly mu ihned přineseny. Odložil troje či čtvery a chopil se "Nestranného".

Byl to list, jehož šéfredaktorem byl Beauchamp.

Strhl rychle pásku, rozevřel časopis s nervosním chvatem, pohrdavě přeskočil úvodník a došed k různým zprávám, utkvěl se zlým úsměvem na zprávě, začínající slovy: Píše se nám z Janiny.

"Dobrá," řekl si, přečet ji, "tenhle článeček o plukovníku Fernandovi uspoří mi nepochybně jakékoli vysvětlení panu hraběti de Morcerf."

V téže chvíli, to jest, když odbyla devátá hodina ranní, dostavil se Albert de Morcerf v černých, pečlivě upjatých šatech do domu na Elysejských Polích. Krok jeho byl neklidný, mluva úsečná.

"Pan hrabě vyjel asi před půlhodinou," hlásil vrátný.

"Vzal s sebou Baptistina?" tázal se Morcerf.

"Ne, pane vicomte."

"Zavolejte Baptistina, chci s ním mluviti."

Vrátný sám šel pro komorníka a za okamžik vrátil se s ním.

"Příteli," pravil Albert, "promiňte mi mou indiskretnost, ale chtěl jsem se zeptati přímo vás, odešel-li váš pán skutečně."

"Ano, pane," odvětil Baptistin.

"I pro mne?"

"Vím, s jakou radostí přijímá můj pán návštěvy páně vicomtovy, chránil bych se tedy vztahovati všeobecné opatření i na pana vicomta."
"Máte pravdu, neboť chci s ním mluviti o vážné záležitosti. Myslíte, že se vrátí pozdě?"
"Ne, poněvadž si objednal snídani na deset hodin."
"Dobře, projdu se po Elysejských Polích a v deset hodin budu zde. Vrátí-li se pan hrabě dříve než já, řekněte mu, že ho prosím, aby na mne počkal."
"Nezapomenu, pán se může spolehnouti."
Albert nechal státi u domu hraběte fiakr, v němž přijel, a odešel pěšky.
Když šel mimo ulici des Veuves, zdálo se mu, že poznává koně hraběte, stojící u střelnice Gossetovy; přistoupil k nim a poznav koně, poznal i kočího.
"Pan hrabě je ve střelnici?" tázal se ho Morcerf.
"Ano, pane," odvětil kočí.
Když přiblížil se Morcerf ke střelnici, ozvalo se skutečně několik pravidelných ran.
Vstoupil.
V zahradě stál sluha.
"Pardon," pravil, "ráčí pan vicomte okamžik počkati?"
"Proč to, Filipe?" tázal se Albert, jenž, jsa zde stálým hostem, divil se překážce, kterou nechápal.
"Protože pán, který se teď cvičí, činí tak o samotě a nestřílí nikdy před nikým."
"Ani před vámi, Filipe?"
"Vidíte, pane, že jsem za dveřmi,"
"A kdo mu nabíjí pistole?"
"Jeho sluha."
"Nubičan?"
"Černoch."
"Tak jest."
"Znáte tedy toho pána?"

"Jdu pro něho; je to můj přítel."
"Oh, to je něco jiného; jdu tam a oznámím mu to."
A Filip puzen vlastní zvědavostí, vstoupil do prkenné boudy. Za vteřinu objevil se Monte Cristo na prahu.
"Promiňte, že vás pronásleduji až sem, drahý hrabě," pravil Albert, "ale řeknu vám hned, že to není vina vašich lidí a že já sám jsem nediskretní. Byl jsem u vás; bylo mi řečeno, že jste na procházce a že se vrátíte v deset hodin k snídani. Chtěl jsem se také procházet do desíti hodin a tu spatřil jsem váš vůz a koně."
"To vše plní mne nadějí, že chcete se mnou posnídati."
"Nikoli, děkuji, teď o snídání nejde. Možná, že budeme snídati později, ale přisámbůh, ve špatné společnosti!"
"Co mi to, u čerta povídáte?"
"Drahý příteli, biji se dnes."
"Vy a za jakým účelem?"
"Abych se bil, hrome!"
"Ano, tomu rozumím, ale k vůli čemu? Člověk se přece bije pro různé věci, ne?"
"K vůli cti."
"Ach, to je vážné."
"Tak vážné, že vás přicházím prositi o jistou službu."
"Jakou?"
"Abyste byl mým svědkem."
"Pak je to skutečně vážné; nemluvme o tom zde a pojďme ke mně. Ali dej mi vodu."
Hrabě si vysoukal rukávy a odebral se do malého vestibulu před střelnicí, v němž si střelci obyčejně umývají ruce.
"Vstupte jen, pane vicomte," pravil Filip tiše, "uvidíte něco zajímavého."
Morcerf vstoupil. Místo terčů byly na prkně připevněny hrací karty.
Zdaleka se Morcerfovi zdálo, že je to úplná hra; byly tam karty od es až do desítek.
"Ach," zvolal Albert, "vy jste hrál piket?"
"Ne," odvětil hrabě, "dělal jsem karty."
"Jak to?"

"Ano, co zde vidíte, jsou esa a dvojky; mé kule udělaly z nich trojky, pětky, sedmičky, osmičky, devítky a desítky."
Albert přistoupil blíže.
Skutečně, kulky nahradily v naprosto přesných přímkách a v naprosto stejných vzdálenostech chybějící značky a provrtaly karty v místech, kde měly býti namalovány. Jda k prknu, sebral Morcerf kromě toho dvě nebo tři vlaštovky, které byly tak neopatrny, že přiblížily se pistoli hraběte na dostřel, a které hrabě srazil.
"Hrome," prohodil Morcerf.
"Prosím vás, vicomte," pravil Monte Cristo, utíraje si ruce ručníkem, jejž podal mu Ali, "musím přece něčím vyplniti své prázdné chvíle. Ale pojďte, čekám vás."
Oba usedli do Monte Cristovy ekypáže, jež za několik okamžiků stanula přede dveřmi čís. 30.
Monte Cristo uvedl Morcerfa do své pracovny a pokynul mu na sedadlo; oba se posadili.

"Tak, a teď mluvme klidně," pravil hrabě.
"Vidíte, že jsem úplně kliden."
"S kým se chcete bít?"
"S Beauchampem."
"S přítelem!"
"Člověk se vždycky bije s přáteli."
"Ale je třeba aspoň důvodu."
"Mám jej."
"Co vám udělal?"
"V jedněch včerejších večerních novinách je... Ale tu máte, čtěte."
Albert podal Monte Cristovi noviny, v nichž hrabě četl tato slova:

"Píše se nám z Janiny:
Dozvěděli jsme se fakt, až do nynějška neznámý nebo aspoň neuveřejněný: hrady, hájící město, byly vydány Turkům jistým francouzským důstojníkem, v nějž vezír Ali Tebelin složil všecku svou důvěru a který se nazýval Fernand."

"Nuže," tázal se Monte Cristo, "co v tom vidíte pohoršujícího?"
"Jakže, co v tom vidím?"
"Ano. Co vám na tom záleží, že janinské hrady byly vydány důstojníkem, nazývajícím se Fernand?"
"Záleží mi na tom, protože můj otec, hrabě de Morcerf, nazývá se křestním jménem Fernand."
"A váš otec sloužil Alimu pašovi."
"Totiž bojoval za svobodu Řecka. V tom záleží pomluva!"
"Nuže, drahý vicomte, mluvme rozumně!"
"Nic jiného si nepřeji."
"Povězte mi, prosím vás: kdo u čerta ve Francii ví, že důstojník Fernand je totožný s hrabětem de Morcerf, a kdo se nyní stará o Janinu, která byla, tuším, dobyta roku 1822 či 1823?"
"V tom právě je ta perfidnost: nechali čas přes to uplynouti a dnes vracejí se k zapomenutým událostem, aby z nich vyvolali skandál, jenž může pošpinit vysoké postavení. Nuže, já, dědic otcova jména, nechci, aby na to jméno padl i jen stín pochyby. Pošlu Beauchampovi, jehož list přinesl tuto zprávu, dva svědky a on ji odvolá."
"Beauchamp neodvolá ničeho."
"Pak se budeme bíti."
"Ne, nebudete se bít, neboť vám odpoví, že v řecké armádě bylo možná padesát důstojníků, kteří se jmenoval Fernand."
"Budeme se bíti, i když mi to odpoví. Oh, chci, aby to zmizelo... Můj otec, tak vznešený vojín, tak skvělé kariéry...!"
"Nebo uveřejní: Máme důvody k domněnce, že tento Fernand nemá ničeho společného s panem hrabětem de Morcerf, jehož křestní jméno je také Fernand."
"Já chci odvolání celé a úplné; tímhle se nespokojím!"
"A pošlete mu své svědky?"
"Ano."
"Nejednáte správně."
"To znamená, že mi odmítáte službu, o kterou přišel jsem vás požádat."
"Ach, vy znáte mou theorii o souboji; učinil jsem vám své vyznání víry v Římě, pamatujete se?"
"Přes to však našel jsem vás dnes, drahý hrabě, před chvílí při zaměstnání, jež s touto theorií málo harmonovalo!"
"Protože, to víte, drahý příteli, člověk nesmí býti nikdy výlučný. Žije-li s blázny, musí se také učit nesmyslům; každou chvíli může mne nějaký zbrklý člověk, který nebude míti lepších důvodů k hádce se mnou, než vy máte k hádce s Beauchampem, vyhledati kvůli nějaké hlouposti nebo mi poslati dva svědky, nebo mne uraziti na veřejném místě; nuže, pak bude přece třeba toho zbrklého zabít!"
"Připouštíte tedy, že vy sám byste se bil?"
"To si myslím!"
"Nuže, proč tedy chcete, abych já se nebil?"
"Neříkám, abyste se nebil, pravím jen, že souboj je vážná věc, kterou je třeba si rozmysliti."
"Rozmyslil se on, než urazil mého otce?"
"Nerozmyslil-li se a přizná-li se k tomu, není třeba se naň hněvat."
"Oh, drahý hrabě, jste příliš shovívavý!"
"A vy až příliš přísný. Hleďte, dejme tomu... poslyšte dobře, pravím: dejme tomu... Ale nehněvejte se pro to, co vám řeknu!"
"Poslouchám."
"Dejme tomu, že přinesená zpráva je pravdivá..."
"Syn nesmí připustiti podobný předpoklad o cti otcově."
"Eh, můj Bože, žijeme v době, kdy lze toho tolik připustiti!"
"To je právě chyba doby."
"Máte v úmyslu napraviti ji?"
"Ano, v tom, kde se týče mne."
"Můj Bože, co jste to za přísného člověka, drahý příteli."

"Jsem už takový!"
"Jste nepřístupný dobrým radám?"
"Ne, pocházejí-li od přítele."
"Považujete mne za něho?"
"Ano."
"Nuže, dříve než pošlete své svědky Beauchampovi, informujte se."
"U koho?"
"Nu, na příklad třeba u Haydée."
"Zaplésti do toho ženu? Co by ona zmohla?"
"Mohla by na příklad prohlásiti, že váš otec nemá nijakého podílu na porážce a smrti jejího otce, nebo by vám mohla tu okolnost objasniti, kdyby váš otec měl náhodou neštěstí..."
"Řekl jsem vám již, drahý hrabě, že nemohu připustit podobného předpokladu."
"Zamítáte tedy ten prostředek?"
"Zamítám jej."
"Rozhodně?"
"Rozhodně!"
"Tedy poslední radu."
"Budiž, ale poslední."
"Nechcete jí?"
"Naopak, žádám vás o ni."
"Neposílejte Beauchampovi svědků."
"Jakže?"
"Jděte k němu sám."
"To je proti všem obyčejům."
"Vaše záležitost nespadá mezi záležitosti obvyklé."
"A proč k němu mám jíti sám?"
"Protože to tak zůstane mezi vámi a Beauchampem."
"Vyslovte se jasněji."
"Ovšem; bude-li Beauchamp ochoten odvolati, musíte mu ponechati zásluhu dobré vůle: odvolání proto neubude. Odmítne-li naproti tomu, bude dosti času zasvětiti do svého tajemství dva cizince."
"Nebudou to dva cizinci, budou to dva přátelé."
"Dnešní přátelé jsou zítřejšími nepřáteli."
"Oho!"
"Důkazem Beauchamp."
"Takže..."
"Takže vám doporučuji opatrnost."
"Takže myslíte, že mám jíti k Beauchampovi?"
"Ano."
"Sám?"
"Sám! Chceme-li něčeho dosíci od lidské ješitnosti, musíme tu ješitnost ušetřit i jen stínu utrpení."
"Myslím, že máte pravdu."
"Nu, naštěstí!"
"Půjdu tam sám."
"Jděte, ale učinil byste ještě líp, kdybyste tam nešel vůbec."
"To není možné."
"Učiňte tak tedy; je to přece jen lepší, než to, co jste chtěl udělati dříve."
"Ale v případě, že by přese všecku mou obezřetnost, přese všecky mé ohledy došlo k souboji, posloužil byste mi svědectvím?"
"Můj drahý vicomte," odpověděl Monte Cristo se svrchovanou vážností, "viděl jste zajisté, že svého času učinil jsem pro vás, co jsem mohl. Ale služba, kterou na mne žádáte, vymyká se z okruhu těch, jež mohu vám prokázati."
"Proč?"
"Snad to jednou zvíte."
"Zatím však...?"
"Žádám vás o ohled pro své tajemství."
"Dobrá! Požádám tedy Franze a Château Renauda."
"Požádejte Franze a Château Renauda; nic lepšího nemůžete učiniti."
"Ale budu-li se bíti, dáte mi přec aspoň malou lekci v šermu a v střelbě?"
"Ne, ani to není možné."
"Jděte, jste divný! Nechcete s tím tedy nic míti?"
"Naprosto nic."
"Nemluvme tedy již o tom. S Bohem, hrabě."
"S Bohem, vicomte."
Morcerf vzal klobouk a odešel. U dveří našel svůj fiakr a ovládaje svůj hněv dle možnosti, dal se dovésti k Beauchampovi. Beauchamp byl v redakci.

Albert dal se dovésti do redakce.
Beauchamp byl v tmavé, zaprášené pracovně, jako bývají kanceláře v redakcích časopisů.
Byl mu ohlášen Albert de Morcerf. Dal si ohlášení dvakrát opakovati; pak, stále ještě tomu nemoha uvěřit, zvolal:
"Vstupte!"
Albert se objevil. Beauchamp vykřikl, spatřiv svého přítele překračovati kupy papíru a šlapati nevycvičenou nohou po novinách všech velikostí, které pokrývaly ne parkety, ale červené dlaždice jeho kanceláře.

"Tudy, tudy, drahý Alberte," zvolal, podávaje ruku mladému muži. "Co vás, u čerta, přivádí? Zbloudil jste jako Paleček, nebo mne prostě přicházíte požádati o snídaní? Prosím vás, najděte si nějakou židli; hleďte, tamhle jedna stojí u té geranie, která jedině mi zde připomíná, že jsou na světě také jiné listy, kromě listů papíru."
"Beauchampe," pravil Albert, "chci s vámi mluvit o vašem deníku."
"Vy, Morcerfe? A co si přejete?"
"Přeji si opravu."
"Vy, opravu? A čeho, Alberte? Ale posaďte se přec!"
"Díky," odvětil Albert po druhé a lehce pokývl hlavou.
"Vyjádřete se jasněji."
"Opravu zprávy, jež dotýká se cti jednoho člena mé rodiny."
"Eh, jděte!" zvolal Beauchamp překvapen. "Jaké zprávy? Vždyť to není možné!"
"Zprávy, jež byla vám sdělena z Janiny."
"Z Janiny?"
"Ano, z Janiny. Vy skutečně vypadáte, jako byste nevěděl, co mne přivádí."
"Na mou čest... Baptiste! Včerejší noviny!" zvolal Beauchamp.
"Není třeba, přináším vám své."
Beauchamp četl polohlasně, vyrážeje jednotlivé slabiky hlasitěji.
"Píše se nám z Janiny atd. atd."
"Uznáte, že je to vážné," pravil Morcerf, když Beauchamp dočetl.
"Ten důstojník je váš příbuzný?" tázal se žurnalista.
"Ano," přisvědčil Albert, zarděv se.
"Nuže, co mám učinit, abych vám vyhověl?" tázal se Beauchamp mírně.
"Přál bych si, drahý Beauchampe, abyste odvolal tu zprávu."
Beauchamp pohlížel na Alberta s pozorností, jež rozhodně jevila velkou ochotu.
"Nu, to nám způsobí dlouhé rokování," pravil, "neboť odvolání je vždycky vážná věc. Posaďte se, přečtu si znovu ty tři čtyři řádky."
Albert usedl a Beauchamp znovu přečetl řádky, obviněné přítelem, s větší pozorností než po prvé.
"Nuže, vidíte," pravil Albert pevně, ba drsně, "ve vašem listě byl uražen kdosi z mé rodiny a já chci opravu."
"Vy... chcete..."
"Ano, já chci!"
"Dovolte mi říci vám, drahý vicomte, že naprosto nejste parlamentářem."
"Nechci jím býti," odvětil mladík, vstav; "chci odvolání zprávy, kterou jste včera uveřejnil, a dosáhnu ho. Jste mým přítelem," pokračoval Albert, svíraje rty a vida, že Beauchamp začíná pohrdavě vztyčovati hlavu, "jste mým přítelem, znáte mne tedy dosti, doufám, abyste mohl soudit na mou neústupnost za podobné okolnosti."
"Jsem-li vaším přítelem, Morcerfe, vaše slova, která jste právě teď pronesl, způsobí, že na to zapomenu... Ale hleďte, nehněvejme se, nebo aspoň nehněvejme se ještě... Vy jste neklidný, dotčen, podrážděn... Hleďte, co to je za příbuzného, ten Fernand?"
"Je to prostě můj otec," pravil Albert; "pan Fernand Mondego, hrabě de Morcerf, starý vojín, který viděl dvacet bitev a jehož vznešené jizvy měly by teď býti pokryty nečistým bahnem, sebraným ve stoce?!"
"To je váš otec?" opakoval Beauchamp. "Pak je to něco jiného; chápu vaše rozhořčení, drahý Alberte... Pročtu si znovu..."
A znovu přečetl si zprávu, dávaje tentokrát bedlivý pozor na každé slovo.
"Ale kde vidíte," tázal se Beauchamp, "že Fernand z tohoto článku je vaším otcem?"
"Nikde, vím to dobře, ale jiní to uvidí. A proto chci, aby zpráva byla vyvrácena."
Při slově chci Beauchamp pohlédl na Alberta, a sklopiv ihned oči, zůstal okamžik pohřížen v myšlenky.
"A vy ji vyvrátíte, není-li pravda, Beauchampe?" opakoval Morcerf se vrůstajícím, ale stále ještě ovládaným hněvem.
"Ano," pravil Beauchamp.
"Výborně!" zvolal Albert.,
"Ale až se přesvědčím, že zpráva je nepravdivá."
"Jakže?"
"Ano, ta věc za objasnění stojí, a já ji objasním."
"Ale co v tom všem chcete objasňovat, pane?" tázal se Albert, přiveden nadobro z míry. "Nevěříte-li, že to byl můj otec, řekněte mi to hned; věříte-li, že to byl on, udejte mi důvod toho přesvědčení."
Beauchamp pohlížel na Alberta se svým obvyklým úsměvem, jenž dovedl na sebe vzíti odstín všech vášní. Pak odpověděl:
"Pane - když si tedy pána přejete - přišel-li jste mne žádat o udání důvodu, měl jste to říci hned a ne mluviti o přátelství a jiných zbytečnostech, které tu musím už půl hodiny poslouchat. Napříště budeme tedy spolu jednati na

této půdě!"

"Ano, neodvoláte-li hanebnou pomluvu!"

"Okamžik, prosím! Žádné hrozby, pane Alberte Mondego, vicomte de Morcerf! Netrpím jich ani od svých nepřátel, tím méně od přátel. Chcete tedy, abych vyvrátil zprávu o plukovníku Fernandovi, zprávu, které jsem se, na mou čest, nikterak nezúčastnil?"

"Ano, chci to!" pravil Albert, jehož hlava začínala se másti.

"Jinak se budeme bít?" pokračoval Beauchamp s tímže klidem.

"Ano," odtušil Albert, zesiluje hlas.

"Nuže, zde je má odpověď, drahý pane," pravil Beauchamp; "ta zpráva nebyla uveřejněna mnou, neznal jsem jí; vy však svým počínáním obrátil jste na ni mou pozornost; upoutala mne a zůstane tedy beze změny, pokud nebude vyvrácena nebo potvrzena někým oprávněným."

"Pane," pravil Albert, zvednuvše, "budu tedy míti čest poslati vám své svědky; pojednáte s nimi o místě i zbraních."

"Velmi dobře, drahý pane."

"A dnes večer, je-li vám libo, nebo nejpozději zítra ráno se setkáme."

"Nikoli, nikoli! Budu na místě, až bude třeba, a podle mého mínění (mám právo je vysloviti, ježto jsem obdržel vyzvání), podle mého mínění chvíle ještě nenadešla. Vím, že zacházíte s mečem velmi dobře, já zacházím s ním obstojně; vím, že ze tří ran trefíte třikrát do černého, asi tak stejně jako já; vím, že souboj mezi námi bude souboj vážný, protože vy jste statečný a já... taky. Nechci se tedy vystavovati nebezpečí zabít vás nebo se dáti vámi zabít bez příčiny. Je teď na mne položit otázku, a to kategoricky:

Trváte na tom odvolání do té míry, že byste mne zabil, kdybych je neučinil, přes to, že jsem vám řekl, přes to, že vám opakuji, přes to, že vás ujišťuji na svou čest, že jsem té události neznal, a přes to konečně, že nikomu, kromě nějakého dona Jafeta jako jste vy, není možno uhodnouti pana hraběte de Morcerf pode jménem Fernand?"

"Trvám na tom pevně."

"Nuže, drahý pane, souhlasím s tím, bíti se s vámi, ale chci tři týdny lhůty. Za tři týdny najdete mne ochotna říci vám: Ano, zpráva je nepravdivá, vyvrátím ji; nebo: Ano, zpráva je pravdivá. A vytasím meč nebo vyjmu pistole, jak si budete přát."

"Tři týdny!" zvolal Albert. "Tři týdny jsou tři století, během nichž jsem znectěn!"

"Kdybyste byl zůstal mým přítelem, řekl bych vám: Trpělivost, příteli! Ale vy stal jste se mým nepřítelem, pravím vám tedy: Co mi na tom záleží, pane!"

"Nuže, tedy budiž, za tři týdny," souhlasil Morcerf. "Ale pamatujte si, že za tři týdny nebude již ani lhůty, ani vytáčky, která by vám pomohla..."

"Pane Alberte de Morcerf!" pravil Beauchamp, vstav rovněž, "mohu vás vyhoditi oknem teprve za tři neděle, to jest za dvacet jeden den, a vy budete míti teprve tehdy právo mne šavlí roztíti. Máme 29. srpna, tedy 18. září. Do té doby - věřte mi, je to rada šlechtice - ušetříme si štěkání dvou psů, uvázaných na vzdálenost od sebe."

A Beauchamp, vážně pozdraviv mladíka, obrátil se k němu zády a odešel do tiskárny.

Albert vymstil se na kupě novin, které rozmetal, buše do nich holí. Nato odešel, ohlédnuv se dvakrát či třikrát po dveřích tiskárny.

Albert, švihaje holí do předku svého kočáru, když byl před tím ztýral nevinný počerněný papír, který nikterak nemohl za jeho neúspěch, spatřil na boulevardu Morrela, jenž, dívaje se vesele do světa a klátě rukama, bral se mimo čínské lázně, jda od svatomartinské brány směrem k Madeleině.

"Ach," pravil si vicomte s povzdechem, "to je šťastný člověk!"

Náhodou se Albert nemýlil.

II.
LIMONÁDA.

Morrel byl opravdu velmi šťasten.

Pan Noirtier právě pro něho poslal a on tak chvátal, aby zvěděl proč, že ani nevzal vůz, důvěřuje mnohem více svým vlastním nohám, než nohám najatého koně. Vyběhl tedy z ulice Meslay a mířil k faubourgu Saint-Honoré.

Morrel kráčel gymnastickým krokem a ubohý Barrois za ním, pokud stačil. Morrelovi bylo třicet jeden rok, Barroisovi šedesát; Morrel byl opojen láskou, Barrois měl vyprahlo vedrem. Tito dva muži, tak se různící věkem i zájmy, podobali se dvěma stranám trojúhelníku: jsouce vzdáleny při základně, stýkají se při vrcholu.

Vrcholem byl Noirtier, který poslal pro Morrela s příkazem, aby si pospíšil, kterýžto příkaz Morrel vyplnil doslova k velikému zoufalství Barroisovu.

Doraziv na místo, Morrel nebyl ani udýchán: láska dodává křídel. Ale Barrois, který již dávno nebyl zamilován, koupal se v potu.

Starý sluha uvedl Morrela zvláštními dveřmi, zavřel dveře kabinetu, a brzy nato šustot šatů po parketách ohlásil návštěvu Valentininu.

Valentina byla okouzlující ve svých smutečních šatech.

Byl to tak krásný sen, že Morrel byl by se skoro obešel bez rozhovoru s Noirtierem, ale kolečka křesla brzy zahrčela po podlaze a stařec se objevil.

Noirtier přijal s laskavým pohledem díky, jimiž zahrnul ho Morrel za to neobyčejné zakročení, které zachránilo je, Valentinu i jej, od zoufalství. Po nové laskavosti, jíž se mu dostalo, Morrel upřel s očekáváním zrak na mladou dívku, jež bázlivě seděla daleko od něho, očekávajíc, až bude musit promluvit.

I Noirtier na ni pohlédl.
"Musím tedy říci, co jste mi uložil?" tázala se.
"Ano," přisvědčil Noirtier.
"Pane Morreli," pravila Valentina mladému muži, jenž nespouštěl s ní plamenného zraku, "dědeček Noirtier chtěl vám říci tisíc věcí, které mi sdělil během tří dnů. Dnes poslal pro vás, abych vám je opakovala. Sdělím vám to tedy, neboť zvolil si mne za tlumočnici, aniž bych změnila jediného slova."
"Oh, poslouchám velmi netrpělivě," odvětil mladý muž; "mluvte, slečno, mluvte!"
Valentina sklopila oči; to zdálo se Morrelovi sladkým znamením. Valentina byla slabá jen ve štěstí.
"Dědeček chce opustiti tento dům," pravila. "Barrois hledá mu příhodný byt."
"Ale vy, slečno," namítl Morrel, "vy, jež jste panu Noirtierovi tak drahá a nezbytná?"
"Já," odtušila dívka, "neopustím nikdy svého dědečka, to už je mezi ním a mnou ujednáno. Můj byt bude u jeho bytu. Buď obdržím od pana de Villefort svolení bydliti s dědečkem Noirtierem, nebo mi je odepře; v prvním případě odstěhuji se okamžitě, v druhém vyčkám své plnoletosti, jež nadejde za deset měsíců. Pak budu volná, jměním nezávislá a..."
"A?..." tázal se Morrel.
"A s dědečkovým svolením dostojím slibu, který jsem vám dala."
Valentina pronesla poslední slova tak tiše, že by je Morrel nebyl slyšel, nebýti zájmu, s jakým jim naslouchal.
"Byla to vaše myšlenka, kterou jsem tu vyjádřila?" mluvila Valentina dále, obracejíc se k Noirtierovi.
"Ano," přisvědčil stařec.
"Jakmile budu u svého dědečka," pokračovala Valentina, "pan Morrel bude mne moci navštěvovati v přítomnosti toho dobrého a důstojného ochránce. Ukáže-li se pevným svazek, jejž naše srdce, snad nevědomá nebo rozmarná, začala tvořit, a bude-li nám zárukou našeho budoucího štěstí (říká se, bohužel, že srdce, vzplanuvší překážkami, v bezpečnosti ochládají!), pak může pan Morrel požádati mne samotnou o ruku, budu ho očekávat."
"Oh," zvolal Morrel, jsa v pokušení pokleknouti před starcem, jako před Bohem, před Valentinou jako před andělem, "oh, co jsem jen v životě učinil dobrého, abych si zasloužil tolik štěstí?"
"Až do té doby," pokračovala dívka svým čistým přísným hlasem, "budeme šetřiti společenských ohledů a vůle rodičů, nebude-li ta vůle chtíti nás odloučiti navždy. Jedním slovem - a opakuji to slovo, neboť vyjadřuje vše - počkáme."

"Přisahám vám, pane," pravil Morrel, "že oběti, které mi to slovo ukládá, splním ne s resignací, ale pln štěstí."
"Tedy již žádnou neopatrnost, příteli," promluvila Valentina s pohledem, jenž byl velmi sladký Maximilienovu srdci; "nekompromitujte tu, která považuje se ode dneška za určenu nosit čistě a důstojně vaše jméno."
Morrel přitiskl si ruku na srdce.
Noirtier upíral na oba něžný pohled. Barrois, který zůstal v pozadí jako ten, před nímž netřeba ničeho tajiti, usmíval se, utíraje si velké krůpěje, řinoucí se mu po lysém čele.
"Ach, můj Bože," zvolala Valentina, "tomu dobrému Barroisovi je takové horko!"
"Protože jsem tolik utíkal, slečno," odvětil Barrois, "ale pan Morrel, to se musí uznat, utíkal ještě víc než já."
Noirtier ukázal zrakem na podnos, na němž stála láhev limonády a sklenice. Co v lahvi ubylo, bylo před půlhodinou vypito Noirtierem.
"Tu máš, Barroisi," pravila dívka, "vezmi si to, vidím, že nemůžeš odtrhnouti oči od té načaté láhve."
"Opravdu, slečno," přisvědčil Barrois, "umírám žízní a s radostí bych vypil sklenici limonády na vaše zdraví."
"Vypij tedy," pravila Valentina, "a přijď zase hned."
Barrois odnesl podnos, a sotva byl na chodbě, bylo vidět dveřmi, které zapomněl zavříti, jak naklání hlavu dozadu a vyprazdňuje sklenici, kterou mu Valentina naplnila.
Valentina a Morrel loučili se v přítomnosti Noirtierově, když tu na schodišti Villefortových ozval se zvonek.
Bylo to znamení návštěvy.
Valentina pohlédla na hodiny.
"Je poledne," pravila, "a dnes je sobota. To bude asi doktor, dědečku."
Noirtier znamením přisvědčil, že to bude asi skutečně on.
"Přijde sem, pan Morrel musí tedy odejíti, viď, dědečku?"
"Ano," přisvědčil stařec.
"Barroisi!" zvolala Valentina. "Barroisi, pojďte sem!"
Ozval se hlas starého sluhy, odpovídající:
"Už jdu, slečno!"
"Barrois vás doprovodí až ke dveřím," pravila Valentina Morrelovi. "A nyní, pamatujte si jednu věc, pane důstojníku, že totiž vám dědeček klade na srdce, abyste ničeho nepodnikal, co by mohlo ohroziti naše štěstí."
"Slíbil jsem, že budu čekati," odpověděl Morrel, "počkám tedy."
V tom okamžiku vstoupil Barrois.
"Kdo to zvonil?" tázala se Valentina.
"Pan doktor ďAvrigny," odvětil Barrois, zavrávorav.
"Copak je vám, Barroisi?" tázala se Valentina.
Stařec neodpověděl; pohlížel vyjeveně na svého pána, zatím co jeho křečovitě stažená ruka hledala nějakou oporu, aby se udržel na nohou.
"Vždyť on klesne!" zvolal Morrel.
Skutečně, chvění jímž Barrois byl zachvácen, stále se zesilovalo; rysy obličeje, znetvořené křečovitým škubáním

lících svalů, prozrazovaly neobyčejně prudký nervový záchvat.

Noirtier, vida Barroise tak změněna, zmnohonásobil své pohledy, v nichž jasně a jímavě zračilo se všecko rozčilení, jež zmítalo nitrem toho muže.

Barrois učinil několik kroků k svému pánovi.

"Ach, můj Bože, můj Bože svrchovaný," pravil, "co se mi jen stalo?... Cítím bolesti... nevidím už dobře. Tisíc ohnivých jehel mi projíždí mozkem. Oh, nedotýkejte se mne, nedotýkejte se mne!"

Skutečně, oči začaly mu vytřeštěně vystupovati z důlků, hlava zvracela se dozadu, kdežto ostatní tělo tuhlo.

Valentina zděšeně vykřikla; Morrel vzal ji do náručí, jako by ji chtěl bránit před neznámými nebezpečími.

"Pane ďAvrigny!" volala Valentina hlasem, jenž těžce se jí dral z hrdla. "Pomoc! Sem, k nám!"

Barrois se obrátil, učinil tři kroky dozadu, klopýtl a padl k nohám Noirtierovým, na jehož kolena položil ruku, volaje:

"Můj pane, můj dobrý pane!"

V tom okamžiku objevil se na prahu pokoje pan de Villefort, přivolán křikem.

Morrel pustil napolo omdlelou Valentinu a uskočiv, přitiskl se do kouta pokoje, kde takřka zmizel za záclonou.

Bled, jako by byl viděl hada vztyčit se před sebou, upíral zledovatělý pohled na nešťastníka k smrti pracujícího.

Noirtier hořel netrpělivostí a hrůzou; jeho duše letěla na pomoc ubohému starci, spíše příteli než sluhovi. Strašlivý zápas života a smrti jevil se na jeho čele nabíháním cév a stahováním několika neodumřelých svalů kolem očí.

Barrois, maje tvář změněnu, oči podlity krví, krk natažený dozadu, ležel na podlaze, bije oběma rukama do země, kdežto nohy jeho byly tak křečovitě napjaty, že snad spíše by se byly zlomily než ohnuly.

Oddechoval bolestně a na rtech objevila se mu lehká pěna.

Villefort v ustrnutí zůstal chvíli státi s očima upřenýma na ten obraz, který upoutal jeho zrak hned při vstupu do pokoje.

Morrela nespatřil.

Po chvíli němého pozorování, během kterého bylo viděti, jak jeho tvář bledne a vlasy se ježí, zvolal, vrhnuv se ku dveřím:

"Doktore, doktore! Pojďte, pojďte!"

"Madame, madame!" volala Valentina svou nevlastní matku, vyběhnuvši na schody. "Pojďte, pojďte sem rychle a přineste flakon s těkavou solí!"

"Co se stalo?" tázal se kovový, tlumený hlas paní Villefortové.

"Oh, pojďte, pojďte sem!"

"Kde je doktor?" volal Villefort. "Kde je?"

Paní de Villefort zvolna sestoupila; bylo slyšeti praskat parkety pod jejími kroky. V jedné ruce držela kapesník, kterým utírala si obličej, v druhé ruce flakon s anglickou solí.

Když vstoupila do dveří, platil její první pohled Noirtierovi, jehož tvář kromě pohnutí, za takových okolností velmi pochopitelného, hlásala nezměněné zdraví. Druhý její pohled padl na umírajícího.

Zbledla a její pohled skočil zpět, možno-li tak říci, se sluhy na pána.

"Ale proboha, madame, kde je doktor? Vešel k vám. Vždyť vidíte, že je to mrtvice, pustí-li se mu žilou, bude zachráněn."

"Snědl něco před nedávnem?" tázala se paní de Viliefort, vyhýbajíc se odpovědi.

"Madame," odpověděla Valentina, "nesnídal, ale uběhl se silně ráno, konaje pochůzku, kterou mu svěřil dědeček. Po návratu vypil sklenici limonády."

"Ach," prohodila paní de Villefort, "proč ne víno? Limonáda je nebezpečná."

"Limonáda byla tu po ruce v dědečkově láhvi. Ubohý Barrois měl žízeň, vypil, co našel."

Paní de Villefort se zachvěla. Noirtier díval se na ni hlubokým pohledem.

"Má tak krátký krk!" pravila.

"Madame," naléhal Villefort, "ptám se vás, kde je pan ďAvrigny; odpovězte, proboha!"

"Je v Eduardově pokoji. Eduard je trochu churav," pravila paní de Villefort, nemohouc se déle vyhýbati odpovědi.

Villefort vyběhl na schody, chtěje doktora sám přivésti.

"Tu máte," pravila mladá žena, podávajíc flakon Valentině. "Doktor bude mu nepochybně pouštěti žilou; jdu nahoru, neboť nesnesu pohledu na krev."

A šla za svým mužem.

Morrel vystoupil z tmavého koutu, kam se byl ukryl a kde si ho nikdo pro velké rozčilení nevšiml.

"Odejděte rychle, Maximiliene," řekla mu Valentina, "a počkejte, až vás zavolám. Jděte."

Morrel otázal se pohledem Noirtiera. Noirtier, zachovavší si skoro všecku chladnokrevnost, naznačil mu, že ano.

Maximilien přitiskl si Valentinům ruku na srdce a odešel postranní chodbou.

Současně vešli druhými dveřmi Villefort a doktor.

Barrois počínal se opět vzpamatovávati: krise přešla, naříkavá řeč se mu vracela a pozvedl se na koleno.

Doktor ďAvrigny a Villefort donesli Barroise na pohovku.

"Co nařídíte, doktore?" tázal se Villefort.

"Ať mi přinesou vodu a éter. Máte ho doma?"

"Ano."

"A pošlete mi rychle pro terpentinový olej a pro dávidlo."

"Běžte!" poroučel Villefort.

"A teď ať všichni odejdou!"

"Já také?" tázala se nesměle Valentina.

"Ano, slečno, vy především," odvětil doktor drsně.
Valentina pohlédla na pana ďAvrigny udiveně, políbila pana Noirtiera na čelo a odešla.
Doktor s chmurnou tváří zavřel za ní dveře.
"Hleďte, hleďte, doktore, vědomí se mu vrací; byl to jen nepatrný záchvat."
Pan ďAvrigny se chmurně usmál.
"Jak je vám, Barroisi?" tázal se doktor.
"Trochu líp, pane."

"Můžete vypíti tuto sklenici vody s éterem?"
"Pokusím se, ale nedotýkejte se mne."
"Proč?"
"Protože se mi zdá, že kdybyste se mne dotkl i jen špičkou prstu, dostal bych opět záchvat."
"Pijte!"
Barrois vzal sklenici, přiblížil ji k svým zmodralým rtům a vyprázdnil ji asi do polovice.
"Kde vás bolí?" tázal se doktor.
"Všude; je mi, jako bych měl strašné křeče."
"Máte mžitky v očích?"
"Ano."
"Hučí vám v uších?"
"Hrozně."
"Kdy vás to chytilo?"
"Teď, před okamžikem."
"Náhle?"
"Jako blesk."
"Včera nic? Předevčírem nic?"
"Nic."
"Žádná malátnost, žádná tíha v těle?"
"Ne."
"Co jste dnes jedl?"
"Nic jsem nejedl, vypil jsem jen sklenici pánovy limonády - víc nic."
A Barrois hlavou ukázal na Noirtiera, jenž, bez hnutí spočívaje v křesle, pozoroval hroznou tu scénu, neztráceje z ní ani pohybu, ani slova.
"Kde je ta limonáda?" tázal se rychle doktor.
"Dole, v láhvi."
"Kde dole?"
"V kuchyni."
"Mám pro ni jíti, doktore?" tázal se Villefort.
"Ne, zůstaňte zde a hleďte, aby nemocný dopil tu sklenici."
"Ale ta limonáda..."
"Jdu pro ni sám."
D'Avrigny ocitl se jedním skokem u dveří, vyběhl na schody pro služebnictvo a div že neporazil paní Villefortovou, která se také ubírala do kuchyně.
Vykřikla.
D'Avrigny si toho ani nepovšiml. Unášen jedinou myšlenkou, seskočil s tří nebo čtyř posledních stupňů, vrazil do kuchyně a spatřil na podnosu láhev do tří čtvrtin vyprázdněnou.
Vrhl se na ni jako orel na kořist.
Udýchán, vystoupil opět do zvýšeného přízemí a vešel do pokoje.
Paní de Villefort zvolna stoupala zpět po schodech, vedoucích do jejích pokojů.
"Je to ta karafa, co byla zde?" tázal se ďAvrigny.
"Ano, pane doktore."
"Je to táž limonáda, kterou jste pil?"
"Myslím."
"Jakou se vám zdála její chuť?"
"Trpkou."
Doktor nalil si několik kapek limonády do dlaně, vysrkl ji a vypláchnuv si jí ústa, jak se to dělá při ochutnávání vína, vyplivl ji do krbu.
"Je to táž," pravil. "A vy jste se jí také napil, pane Noirtiere?"
"Ano," přisvědčil stařec.
"A také se vám zdála trpkou?"
"Ano!"
"Ach, pane doktore," zvolal Barrois, "už se to o mne zas pokouší! Můj Bože všemohoucí, smiluj se nade mnou."
Doktor přichvátal k nemocnému.
"To dávidlo, Villeforte; podívejte se, nesou-li je!"
Villefort vyběhl, volaje:

"Dávidlo! Dávidlo! Přinesl je někdo?"
Nikdo neodpověděl. Svrchovaná hrůza vládla v domě.
"Kdybych mu mohl vpraviti vzduch do plic," pravil ďAvrigny, rozhlížeje se, "snad by bylo možno předejíti zadušení. Ale nic, nic, nic!"
"Oh, pane," volal Barrois, "což mne necháte zemříti tak bez pomoci? Oh, umírám, můj Bože, umírám!"
"Pero! Pero!" žádal doktor.
Spatřil jedno na stole.
Snažil se vpraviti pero do úst nemocnému, jenž za stálých křečí marně se namáhal zvracet. Ale čelisti jeho byly tak sevřeny, že pero nemohlo jimi projíti.
Barrois byl stižen ještě prudším nervovým záchvatem, než byl první. Sklouzl s pohovky na zemi a vzpíral se na podlaze.
Doktor ponechal ho na pospas záchvatu, v němž nemohl mu zjednati žádné úlevy, a šel k Noirtierovi.
"Jak je vám?" tázal se ho kvapně tichým hlasem. "Dobře?"
"Ano."
"Lehko od žaludku nebo těžko? Lehko?"
"Ano."
"Jako když vezmete pilulku, kterou vám každé neděle dávám?"
"Ano."
"Připravoval vám limonádu Barrois?"
"Ano."
"Nabídl jste mu ji vy?"
"Ne."
"Pan de Villefort?"
"Ne."
"Paní?"
"Ne."
"Tedy Valentina?"
"Ano."
Vzdech Barroisův, zívnutí, při němž praskaly kosti čelistí, přivolaly pozornost ďAvrignyho; opustil pana Noirtiera a běžel k nemocnému.
"Barroisi," pravil doktor, "můžete mluviti?"
Barrois zablábolil několik nesrozumitelných slov.
"Pokuste se, příteli."
Barrois otevřel krvavé oči.
"Kdo připravoval limonádu?"
"Já."
"Přinesl jste ji svému pánovi hned, jak jste ji připravil?"
"Ne."
"Nechal jste ji tedy někde?"
"V kuchyni, byl jsem zavolán."
"Kdo ji sem přinesl?"
"Slečna Valentina."
D'Avrigny udeřil se do čela.
"Ó, můj Bože, můj Bože!" zašeptal.
"Doktore! Doktore!" volal Barrois, cítě blížiti se třetí záchvat.
"Což nikdo nepřinese to dávidlo?" zvolal doktor.
"Zde už je připraveno," pravil Villefort, vraceje se.
"Kdo je připravil?"
"Farmaceut, který přišel se mnou."
"Pijte."
"Nemohu, doktore, už je pozdě Hrdlo se mi stahuje, dusím se! Oh, mé srdce! Oh, má hlava...! To je peklo...! Budu tak dlouho trpět?"
"Ne, ne, milý příteli," pravil doktor; "už brzy nebudete trpět."
"Ach, rozumím vám!" zvolal nešťastný. "Bože, smiluj se nade mnou!"
A vyraziv výkřik klesl nazpět, jako bleskem zasažen.
D'Avrigny položil mu ruku na srdce a přiklonil mu zrcadlo k ústům.
"Nuže?" tázal se Villefort.
"Jděte říci do kuchyně, ať mi rychle přinesou fialkový syrup."
Villefort okamžitě vyšel.
"Nelekejte se, pane Noirtiere," pravil ďAvrigny, "odnesu nemocného do druhého pokoje a pustím mu žilou. Takové záchvaty jsou opravdu strašnou podívanou."
A vzav Barroise kolem pasu, odvlekl ho do sousedního pokoje. Téměř ihned se však vrátil k Noirtierovi, aby odnesl zbytek limonády.
Noirtier zavřel pravé oko.

"Valentinu, viďte? Přejete si Valentinu? Řeknu, aby vám ji poslali."

Villefort vracel se po schodech; ďAvrigny potkal ho na chodbě.

"Nuže?" tázal se Villefort.

"Pojďte," pravil ďAvrigny.

A přivedl ho do pokoje.

"Stále ve mdlobách?" tázal se státní návladní.

"Je mrtev."

Villefort ucouvl o tři kroky, sepjal ruce nad hlavou a s upřímným soucitem pravil, pohlížeje na mrtvolu:

"Mrtev tak rychle!"

"Ano, velmi rychle, není-li pravda?" přisvědčil ďAvrigny. "Ale to vás nesmí překvapiti: pán a paní de Saint-Méran zemřeli právě tak rychle. Oh, ve vašem domě se umírá velmi rychle, pane de Villefort."

"Jakže!" zvolal soudce hlasem plným hrůzy a zděšení. "Už zase se vracíte k té strašlivé myšlence?"

"Stále, pane, stále!" prohlásil ďAvrigny slavnostně. "Neboť neopustila mne ani na okamžik. A abyste se přesvědčil, pane de Villefort, že se tentokrát nemýlím, vyslechněte mne bedlivě."

Villefort se křečovitě zachvěl.

"Je jistý lék, jenž zabíjí, nezanechávaje takřka stop. Znám jej dobře; studoval jsem jej ve všech případech, které působí, ve všech příznacích, které jej provázejí. Ten jed jsem právě rozpoznal u ubohého Barroise, jako jsem jej rozpoznal u paní de Saint-Méran. Ten jed projevuje jistým způsobem svou přítomnost. Barví modrý lakmusový papír, zčervenalý kyselinou, opět na modro a dodává fialkovému syrupu barvy zelené. Lakmusového papíru nemáme, ale hleďte, fialkový syrup, o který jsem žádal, nám už nesou."

Na chodbě skutečně se ozvaly kroky; doktor pootevřel dveře a přijal z rukou komorné nádobu, na jejímž dně byly dvě nebo tři lžíce syrupu, a opět dveře zavřel.

"Pohleďte," pravil státnímu návladnímu, jehož srdce bušilo tak silně, že bylo lze je slyšet, "zde v tomto koflíku je fialkový syrup a v této karafě je zbytek limonády, z níž pan Noirtier a Barrois část vypili. Je-li limonáda čistá a ne nebezpečná, podrží syrup svou barvu; je-li limonáda otrávená, syrup zezelená. Pohleďte!"

Doktor nalil zvolna několik kapek limonády z láhve do koflíku, a tekutina začala se okamžitě ode dna kaliti. Kal ten měl s počátku modrý odstín; ze safírového pak přešel v opálový a z opálového v smaragdový.

Nabyv této barvy, ustálil se na ní, možno-li tak říci. Pokus neponechával nižádné pochyby.

"Nešťastný Barrois byl otráven planou angusturou a ořechem sv. Ignáce," pravil ďAvrigny. "Mohu teď za to ručit před lidmi i před Bohem."

Villefort neřekl ničeho, ale zvedl ruce k nebi, vytřeštil oči a klesl do křesla, jako bleskem zasažen.

III.
OBVINĚNÍ.

Pan ďAvrigny brzy přivedl opět k vědomí soudce, jenž podobal se druhé mrtvole v tomto neblahém pokoji.

"Oh, smrt je v mém domě!" zvolal Villefort.

"Řekněte zločin," odvětil doktor.

"Pane ďAvrigny," zvolal Villefort, "nemohu vám vyjádřiti, co se ve mně děje v této chvíli: je to děs, je to bolest, je to šílenství!"

"Ano," pravil ďAvrigny s imponujícím klidem; "myslím však, že je čas jednati; myslím, že je čas postaviti hrázi tomu přívalu úmrtnosti. Co se mne týče, necítím se schopným zachovati déle takové tajemství bez naděje, že záhy vzejde z něho společnosti i obětem pomsta."

Villefort rozhlédl se kol dokola ponurým pohledem.

"V mém domě!" šeptal. "V mém domě!"

"Nuže, soudce," pravil ďAvrigny, "buďte mužem! Tlumočníku zákona, proslavte se úplným obětováním!"

"Doktore, plníte mne hrůzou! Obětování!"

"Řekl jsem to slovo."

"Podezříváte tedy někoho?"

"Nepodezřívám nikoho; smrt klepe na vaše dveře, vstupuje, jde, ne slepě, ale obezřetně z pokoje do pokoje. Nuže, já sleduji její stopu, poznávám, kudy se brala; osvojuji si moudrost starých: tápám. Neboť moje přátelství k vaší rodině, moje úcta k vám jsou dvěma páskami na mých očích. Nuže!..."

"Oh mluvte, mluvte, doktore, mám odvahu!"

"Nuže, pane, máte u sebe, ve svém domě, snad v lůně své rodiny jeden z oněch strašných zjevů, jaké rodí se jednou za století. Locusta a Agrippina, žijící současně, jsou výjimkou, dokazující sílu božího hněvu, vyvrátivšího římskou říši, poskvrněnou tolika zločiny. Brunhilda a Frenegunda jsou výsledky obtížné práce počáteční civilisace, kdy člověk učil se ovládati ducha, byť i pomocí vyslance temnot. Nuže, všechny ty ženy bývaly kdysi, nebo byly ještě v té době mlady a krásny. Na jejich čele rozkvétal kdysi, nebo kvetl ještě týž květ nevinnosti, jenž nachází se nyní na čele vinnice ve vašem domě."

Villefort vyrazil výkřik, sepjal ruce a pohlédl na doktora prosebně.

Ten však pokračoval bez milosrdenství:

"Hledej, komu zločin prospívá, praví právnická zásada..."

"Doktore," zvolal Villefort, "ach, doktore, kolikrát byla lidská spravedlnost oklamána, těmito neblahými slovy! Nevím, ale zdá se mi, že ten zločin..."

"Ach, přiznáváte tedy konečně, že jde tu o zločin?"

"Ano, uznávám to. Co mám dělati? Musím. Ale nechte mne mluviti dále. Zdá se mi, pravím, že ten zločin padá jedině na mne a ne na oběti. Tuším v těch všech neobyčejných pohromách nějakou pohromu, mající stihnouti mne."

"Ó, člověče," šeptal ďAvrigny, "nejsobečtější z živočichů, nejsobečtější z tvorstva, jenž domnívá se vždycky, že se země točí, že slunce svítí, že smrt kosí jedině k vůli němu; mravenče, zlořečící Bohu s výše stébla trávy! A ti, kdo ztratili život, neztratili ničeho? Pan de Saint-Méran, paní de Saint-Méran, pan Noirtier..."

"Jakže! Pan Noirtier?"

"Nu ovšem! Či myslíte, že snad ten ubohý sluha někomu překážel? Ne, ne! Jako Shakespearův Polonius, zemřel za jiného. Limonády měl se napíti Noirtier; Noirtier se jí také napil podle logického řádu věcí: sluha vypil ji jen nešťastnou náhodou. Barrois sice zemřel, ale zemříti měl Noirtier."

"Jak je ale možno, že můj otec tomu nepodlehl?"

"Řekl jsem vám to již jednou, večer v zahradě po smrti paní de Saint-Méran: protože jeho tělo je právě tomu jedu přizpůsobeno; dávka, pro něho bezvýznamná, byla jinému smrtelnou. Neboť nikdo - ani sám vrah - neví, že již celý rok léčím páně Noirtierovu paralysu brucínem; naproti tornu vrah velmi dobře ví, a přesvědčil se o tom zkušeností, že brucín je prudký jed."

"Můj Bože, můj Bože!" šeptal Villefort, lomě rukama.

"Sledujte zločince krok za krokem: zabíjí pana de Saint-Méran."

"Oh, doktore!"

"Přísahal bych na to; co mi bylo sděleno o příznacích, shoduje se příliš dobře s tím, co viděl jsem vlastníma očima."

Villefort vzdal se zápasu a jen těžce zasténal.

"Zabíjí pana de Saint-Méran," opakoval doktor, "zabíjí paní de Saint-Méran: to znamená dvojí dědictví."

Villefort setřel pot, jenž šinul se mu po čele.

"Poslouchejte dobře."

"Bohužel," namáhavě ze sebe vypravil Villefort, "neztrácím ani slova, ani jediného."

"Pan Noirtier," pokračoval neúprosným hlasem pan ďAvrigny, "pan Noirtier udělal nedávno poslední pořízení ve váš neprospěch, v neprospěch vaší rodiny, slovem ve prospěch chudých; pan Noirtier je ušetřen, neočekává se od něho ničeho. Ale sotvaže zničil první závěť, sotvaže napsal druhou, již byl zasažen, nepochybně ze strachu, aby nenapsal třetí. Závěť byla, tuším, napsána předevčírem; vidíte tedy, že nebylo mrháno časem."

"Oh, milost, pane ďAvrigny!"

"Žádnou milost, pane; lékař má na zemi posvátný úkol, a aby mu dostál, vystoupil až k pramenům života a sestoupil až v tajemné temnoty smrti. Když byl vykonán zločin a když Bůh, zhroziv se nepochybně, odvrací oči od zločince, je na lékaři, říci: Zde jest!"

"Milost mé dceři, pane!" šeptal Villefort.

"Vidíte tedy, vy jste ji jmenoval, vy, její otec!"

"Milost Valentině! Poslyšte, je to nemožné! Zrovna jako kdybych se měl sám obviniti! Valentina, srdce diamantové, lilie nevinnosti!"

"Žádné milosti, pane státní návladní; zločin je zjevný: slečna de Villefort sama zabalovala léky, které byly posílány panu de Saint-Méran, a pan de Saint-Méran zemřel.

Slečna de Villefort připravovala nápoje paní de Saint-Méran a paní de Saint-Méran zemřela.

Slečna de Villefort vzala od Barroise, jenž byl poslán ven, láhev limonády, kterou stařec pije obyčejně dopoledne, a stařec unikl jen zázrakem.

Slečna de Villefort je vinnicí, je travičkou! Pane státní návladní, udávám vám slečnu de Villefort, čiňte svou povinnost!"

"Doktore, nevzpírám se již, nebráním se již, věřím vám. Ale smilujte se, ušetřte můj život, mou čest!"

"Pane de Villefort," ujal se opět doktor slova se vzrůstající silou, "za jistých okolností překračuji všecky meze hloupých lidských ohledů. Kdyby vaše dcera byla spáchala jen jeden zločin a kdybych viděl, že uvažuje o druhém, řekl bych vám: Varujte ji, potrestejte ji, a nechť ztráví zbytek života v nějakém klášteře, plačíc a modlíc se. Kdyby byla spáchala druhý zločin, řekl bych vám: Pane de Villefort, zde jest jed, který nemá známého protijedu, rychlý jako myšlenka, prudký jako blesk, smrtící jako úder hromu; dejte jí toho jedu, poručte její duši Bohu a zachraňte tak svou čest a svůj život, neboť on usiluje. A vidím ji, jak se blíží k vašemu loži se svým pokryteckým úsměvem a sladkými slovy. Běda vám, pane de Villefort, nepospíšíte-li si a neudeříte-li první! To bych vám řekl, kdyby byla zabila jen dvě osoby; ona však viděla tři agónie, ona pohlížela na tři umírající, klečela u tří mrtvol. Katovi náleží travička, katovi! Mluvíte o své cti: učiňte, co vám pravím, a očekává vás nesmrtelnost!"

Villefort padl na kolena.

"Poslyšte," pravil, "nemám té síly, kterou máte vy, či vlastně které byste neměl, kdyby místo Valentiny šlo o vaši dceru Madeleinu."

Doktor zbledl.

"Doktore, každý člověk, narodivší se z ženy, je zde, aby trpěl a zemřel; doktore, budu trpět a očekávat smrt."

"Dejte pozor," pravil pan ďAvrigny, "bude pomalá... ta smrt. Uvidíte ji se blížit, až zasáhne vašeho otce, vaši ženu, snad i vašeho syna."

Villefort, duse se, svíral doktorovu paži.

"Poslyšte mne!" zvolal. "Slitujte se, pomozte mi... Ne, má dcera není vinna... Vlečte nás před soud, řeknu zase; Ne, má dcera není vinna... není zločinu v mém domě... Nechci, slyšíte, aby byl v mém domě zločin, neboť když někam vkročí zločin, je to jako smrt, nevkročí sám. Poslyšte, co vám na tom záleží, budu-li zavražděn?... Jste mým přítelem? Jste

člověk? Máte srdce?... Ne, jste lékař!... Nuže, pravím vám: Ne, má dcera nebude mnou vlečena katu do rukou!... Ach, a bičuje mne myšlenka, jež mne nutí drásat si prsa nehty jako v šílenství!... Kdybyste se tak mýlil, doktore, kdyby to byl někdo jiný než má dcera! Kdybych jednoho dne, bled jako mrtvola, přišel vám říci: Vrahu, zabil's mi dceru!... Hleďte, kdyby se to stalo, jsem křesťan, pane ďAvrigny, a přece bych se zabil."

"Dobře," promluvil doktor po chvíli ticha, "počkám."

Villefort na něho pohlédl, jako by ještě pochyboval o jeho slovech.

"Jenže," pokračoval pan ďAvrigny zvolna, slavnostním hlasem, "onemocní-li někdo z vašeho domu, budete-li vy sám zasažen, nevolejte mne, neboť již nepřijdu. Chci s vámi sdílet to hrozné tajemství, ale nechci, aby se u mne usídlily hanba a výčitky, množíce se a vzrůstajíce v mém svědomí, jako bude zločin a neštěstí vzrůstat a množit se ve vašem domě."

"Opouštíte mne tedy, doktore?"

"Ano, neboť nemohu vás sledovati dále; já zastavuji se jen u popraviště. Nadejde nějaké jiné odhalení, které ukončí tuto hroznou tragedii. S Bohem."

"Doktore, prosím vás pro Boha!"

"Všecky hrůzy, jež poskvrňují mé myšlení, činí váš dům odporným a děsným. S Bohem, pane."

"Jen slovo, jen ještě slovo, doktore! Odcházíte, ponechav mi všecku hrůzu situace, hrůzu, kterou jste zvětšil svým odhalením. Co lidé řeknou té náhlé, okamžité smrti ubohého starého sluhy?"

"Pravda," přisvědčil pan ďAvrigny; "doprovoďte mne."

Doktor vyšel první, pan de Villefort jej následoval. Znepokojené služebnictvo stálo v chodbách a na schodech, kudy měl jít doktor.

"Pane," pravil ďAvrigny Villefortovi hlasitě, aby ho všichni slyšeli, "ubohý Barrois se od několika let příliš málo pohyboval; byl zvyklý jezdit se svým pánem křížem krážem Evropou buď na koni nebo ve voze a jednotvárná služba kolem lenošky ho zabila. Krev stala se těžkou. Byl tělnatý, měl krátký, tlustý krk, ranila ho mrtvice a já byl příliš pozdě zpraven.

"Abych nezapomněl," dodal tiše, "neopomeňte hodit ten koflík se syrupem do ohně."

A doktor, nedotknuv se ruky Villefortovy a nezměniv ani na okamžik svého smýšlení, odešel, provázen slzami a nářkem všeho služebnictva.

Ještě téhož večera všichni Villefortovi sloužící, shromáždivše se před tím v kuchyni a dlouho mezi sebou rokovavše, přišli požádat paní de Villefort o propuštění. Žádné naléhání, žádné zvýšení mzdy nemohlo je udržet; na všecko odpovídali:

"Chceme jít pryč, protože je v domě smrt."

Odešli tedy přese všecky prosby, jevíce živou lítost, že mají opustit tak dobré pány a zvláště slečnu Valentinu, tak dobrou, tak laskavou a tak mírnou.

Villefort pohlédl při těch slovech na Valentinu.

Plakala.

Zvláštní věc! V pohnutí, jež působily mu ty slzy, pohlédl rovněž na paní de Villefort a zdálo se mu, že prchavý a temný úsměv přelétl jejími tenkými rty jako ony zlověstné meteory, které vídáme mihnout se mezi dvěma mraky na bouřné obloze.

IV.

POKOJ BÝVALÉHO PEKAŘE.

Večer téhož dne, kdy hrabě de Morcerf odešel od Danglarse s hanbou a vztekem, jež bankéřova chladnost činí pochopitelnými, vjel do dvora bankéřova v ulici de la Chaussée-ďAntin Andrea Cavalcanti s lesklými a nakadeřenými vlasy, nakroucenými kníry a v bílých rukavičkách, v nichž nehty prstů se rýsovaly; vjel, stoje takřka ve svém faetonu.

Po desítiminutové rozmluvě v saloně podařilo se mu zavésti Danglarse do okenního výklenku a tam vyložil mu po obratné předmluvě své životní strasti po odjezdu svého vznešeného otce. Od toho odjezdu, pravil, našel v bankéřově rodině, kde přijali ho laskavě jako syna, všecky záruky štěstí, kterým má muž dávati přednost před rozmary lásky, a i co se lásky týče, měl štěstí najíti ji v krásných očích slečny Danglarsovy.

Danglars naslouchal s hlubokou pozorností; očekával toto vyjádření již dva nebo tři dny, a když k němu konečně došlo, jeho oko se právě tak naplnilo radostí, jako se zachmuřilo při řeči Morcerfově.

Přesto však nechtěl přijmouti mladíkovu nabídku tak beze vší námitky.

"Pane Andreo," pravil mu, "nejste poněkud mlád na ženitbu?"

"Nikoli, pane," odvětil Cavalcanti, "aspoň se mi nezdá. V Itálii se urození mužové takřka všeobecně žení mládi; je to logicky obvyklé. Život je tak pln proměn, že je třeba uchopit štěstí, jakmile se nám přiblíží na dosah."

"A nyní, pane," pravil Danglars, "připustíme-li, že vaše nabídka, jež je mi ctí, bude přijata mou ženou a dcerou, s kým pojednáme o rodinných záležitostech? Je to, zdá se mi, důležité jednání, v němž pouze otcové vědí, jak si počínat, aby zaručili svým dětem štěstí."

"Pane, můj otec je muž, moudrý, plný ohledů a rozumu. Předvídal pravděpodobnou okolnost, že bych pocítil touhu usadit se v Paříži. Nechal mi zde tedy, odjížděje, všecky papíry, dokazující mou totožnost, a kromě toho list, v němž mi zajišťuje - v případě, že učinil bych volbu, jež by se mu zamlouvala - sto padesát tisíc liber důchodů ode dne sňatku. Je to, pokud o tom mohu soudit, čtvrtina otcových důchodů."

"Já," pravil Danglars, "měl jsem vždy v úmyslu dát své dceři, provdávaje ji, pět set tisíc franků; je ostatně mojí

jedinou dědičkou."

"Nuže," pravil Andrea, "naše záležitost je tedy v nejlepším pořádku, předpokládáme-li, že moje žádost nebude odmrštěna paní baronkou Danglarsovou a slečnou Eugenií. Vládneme tedy důchodem sto sedmdesáti pěti tisíc liber. Dejme tomu, že pohnu markýze, aby mi místo renty vyplatil kapitál (vím, že to nebude snadné, ale je to konečně možné): vy byste nám s těmi dvěma či třemi miliony hospodařil, a dva či tři miliony v obratných rukou mohou vždycky vynášet deset procent."

"Já přijímám jen na čtyři," odvětil bankéř, "i na tři a půl. Ale od svého zetě přijal bych na pět a výtěžek bychom si rozdělili."

"Výborně, tcháne," zvolal Cavalcanti, dav se strhnouti poněkud vulgární povahou, která přes veškeré jeho úsilí občas prorážela aristokratickým nátěrem, jímž pokoušel se ji zakrýti.

Ihned se však opravil:

"Oh, promiňte, pane. Vidíte, jen pouhá naděje připravuje mne již o rozum, co potom skutečnost?"

Danglars, jenž ani nepozoroval, jak tato rozmluva, s počátku nezištná, mění se náhle v obchodní jednání, prohodil:

"Ale jistou část vašeho jmění vám přece váš otec odepřít nemůže?"

"Jakou?" tázal se mladík.

"Podíl po matce."

"Ovšem, zajisté, podíl po mé matce, Leonoře Corsinari."

"A na kolik se asi páčí tato část vašeho jmění?"

"Na mou věru, ujišťuji vás, pane," odvětil Andrea, "že jsem o tom předmětu nikdy neuvažoval. Ale odhaduji ji nejméně na dva miliony."

Danglars pocítil ono radostné zajíknutí, jaké cítí buď lakomec, jenž najde ztracený poklad, nebo tonoucí, který najde pod nohou pevnou zemi místo prázdnoty, jež měla ho pohltit.

"Nuže, pane," promluvil Andrea, klaně se bankéři s něžnou uctivostí, "mohu doufat?..."

"Doufejte, pane Andreo," odvětil Danglars, "a buďte ujištěn, že, nepostaví-li se té záležitosti do cesty žádná překážka s vaší strany, je to ujednáno. Ale čím to," dodal Danglars uvažuje, "že pan hrabě de Monte Cristo, váš ochránce v tomto pařížském světě, nepřišel s vámi přednést nám tu žádost?"

Andrea se nepatrně zarděl.

"Přicházím od hraběte, pane," odpověděl; "je to nesporně roztomilý člověk, ale nepochopitelně originální; schválil vřele můj krok, ba, řekl mi, že je přesvědčen, že můj otec ani okamžik nebude váhat vyplatit mi kapitál místo renty; slíbil mi, že mi pomůže svým vlivem dosíci toho od něho. Ale prohlásil, že osobně nikdy na sebe nevzal a nevezme zodpovědnost žádati o něčí ruku. Ale musím doznati k jeho chvále, že ráčil dodat, že, litoval-li kdy té nechuti, je to v mém případě, ježto myslí, že zamýšlený svazek bude šťastný a přiměřený. Ostatně, nechce-li ničeho učinit oficielně, je ochoten, jak mi sdělil, odpovědít vám, kdykoli budete s ním chtít promluvit."

"Ach, velmi dobře!"

"A nyní," pravil Andrea s nejroztomilejším úsměvem, "přestávám mluvit s tchánem a obracím se k bankéři."

"Nu, copak mu chcete?" tázal se Danglars rovněž se smíchem.

"Pozítří má mi u vás být vyplaceno něco kolem čtyř tisíc franků, ale hrabě uznal, že příští měsíc přinese mi jisté zvýšení výdajů, na něž by můj skrovný mládenecký důchod nepostačil, a zde je poukázka na dvacet tisíc franků, kterou mi, neřeknu dal, ale nabídl. Je podepsána jeho rukou, jak vidíte. Přijmete ji?"

"Přineste mi jich za milion a přijmu vám je," pravil Danglars, zastrkuje poukázku do kapsy. "Udejte mi hodinu na zítřek a můj kasovní sluha zajde k vám i s kvitancí na dvacet čtyři tisíce franků."

"Třeba v deset hodin ráno, hodí-li se vám to; čím dřív, tím líp: chci totiž jet zítra ven."

"Budiž, v deset hodin, stále v hotelu des Princes?"

"Ano."

S přesností, jež sloužila bankéři ke cti, měl mladík druhého dne dvacet čtyři tisíce franků v ruce a odešel skutečně, zanechav doma dvě stě franků pro Caderousse.

Hlavním účelem tohoto Andreova odchodu bylo vyhnouti se nebezpečnému příteli; večer se také vrátil co nejpozději.

Sotva však vkročil na dláždění dvora, stanul před ním vrátný hotelu s čapkou v ruce.

"Pane," pravil, "ten muž přišel."

"Jaký muž?" tázal se nedbale Andrea, jako by byl zapomněl na toho, na něhož se naopak příliš dobře pamatoval.

"Muž, kterému Vaše Excelence vyplácí onen malý důchod."

"Ach, ano," pravil Andrea, "otcův starý sluha. Nuže, dal jste mu těch dvě stě franků, jež jsem tu pro něho nechal?"

"Ano, Vaše Excelencí."

Andrea dal se nazývat Excelencí.

Vrátný pokračoval:

"On však jich nechtěl přijmout."

Andrea zbledl; ježto však bylo tma, nikdo ho neviděl zblednout.

"Jakže! Nechtěl jich přijmout?" zvolal lehce pohnutým hlasem.

"Ne, chtěl mluvit s Vaší Excelencí. Řekl jsem mu, že jste odešel; stál na svém. Konečně však se dal přesvědčit a dal mi tento dopis, který přinesl již zapečetěný."

"Ukažte," pravil Andrea.

A četl u svítilny svého faetonu:

"Víš, kde bydlím; čekám tě zítra v devět hodin ráno."

Andrea prohlédl si pečeť, chtěje zjistiti, byla-li porušena a mohly-li zvědavé zraky vniknout do dopisu; list však byl

složen takovým způsobem a tolikrát přeložen rovně i napříč, že k přečtení bylo nutno zlomit pečeť - a pečeť byla úplně netknuta.

"Dobře," pravil. "Ubohý muž! Je to skutečně výtečné srdce!"

A vrátný musil se spokojiti těmito slovy, nevěda, koho má víc obdivovat: mladého velitele či starého sluhu.

"Rychle odpřáhněte a přijďte ke mně," poručil Andrea svému groomovi.

Dvěma skoky ocitl se mladík ve svém pokoji, spálil Caderoussův list a i popel odstranil.

Sotva s tím byl hotov, vešel sloužící.

"Jsi úplně stejné postavy se mnou, Petře," pravil mu Andrea.

"Mám tu čest, Excelence," odvětil sluha.

"Máš, tuším, novou livrej, kterou ti včera přinesli."

"Ano, pane."

"Seznámil jsem se s malou grisetkou, které nechci říci své jméno ani postavení. Půjč mi svou livrej a přines mi své papíry, abych mohl v případě potřeby přespat v hospodě."

Petr uposlechl.

Za pět minut vyšel Andrea v úplném přestrojení nepoznán z hotelu, usedl do drožky a dal se zavézt do Picpusu, do hospody u Červeného koně.

Druhého dne vyšel z hospody u Červeného koně jako vyšel z hotelu des Princes, to jest nepozorovaně, dal se ulicí du Faubourg Saint-Antoine, pak po boulevardu až k ulici Ménilmontant a zastaviv se u dveří třetího domu vlevo, rozhlížel se, nenašed domovníka, koho by se mohl otázati.

"Co hledáte, hezký hochu?" tázala se hokynářka z protějšího domu.

"Pana Pailletina, když už jste tak laskavá, matičko," odvětil Andrea.

"Bývalého pekaře?" tázala se hokynářka.

"Ano, právě toho."

"V třetím poschodí vlevo, ve dvoře."

Andrea dal se udanou cestou a našel v třetím poschodí zaječí nožku, za niž zatáhl s pocitem špatného rozmaru, jenž projevil se v prudkém rozhoupání zvonku.

Za vteřinu ukázala se Caderoussova tvář v mřížce ve dveřích.

"Ach, jsi přesný," pravil.

A odsunul závory.

"Hrome!" zvolal Andrea, vstupuje.

A odhodil livrejovou čapku, která, minuvši židli, spadla na zem a kulila se po celém pokoji.

"Nu tak, nu tak," pravil Caderousse, "nezlob se maličký! Vidíš, myslil jsem na tebe, jen se podívej, jaké dobré snídání budeme mít. Samé věci, které ty rád!"

Andrea, vdechuje, ucítil skutečně pach z kuchyně, jehož hrubé aroma nepostrádalo jistého půvabu pro hladový žaludek; byla to směs čerstvého sádla a česneku, která hlásá provencalskou kuchyni nižšího řádu; kromě toho byla to vůně pečené ryby a nade všecko vynikal ostrý parfum muškátu a hřebíčku. To vše šířilo se ze dvou hlubokých pokrytých mis, stojících na dvou ohních, a z kuthanu, syčícího v troubě železných kamen.

Kromě toho uzřel Andrea ve vedlejším pokoji dosti čistý stůl, opatřený dvěma příbory, dvěma lahvicemi vína, z nichž jedna zapečetěna byla zeleně, druhá žlutě, řádnou dávkou likérů v lahvi a různým ovocem na širokém kapustovém listě, položeném umělecky na majolikovém talíři.

"Co tomu říkáš, maličký?" pravil Caderousse "To to voní, co? Víš přec, že jsem tam býval dobrým kuchařem. Pamatuješ se, jak si všichni olizovali prsty po mé kuchyni? A ty ze všech nejvíc, tobě nějak chutnaly mé omáčky, nepohrdal jsi jimi, to si myslím!"

A Caderousse jal se loupat další cibuli.

"Dobrá, dobrá," odtušil Andrea mrzutě, "vyrušoval-lis mne k vůli tomu, abych s tebou posnídal, ať tě čert vezme!"

"Synu," promluvil Caderousse mravoučně, "při jídle si pohovoříme. A pak, což tě netěší, nevděčníku, navštívit na chvíli přítele? Podívej se, já pláči radostí."

Caderousse skutečně plakal. Ale bylo by bývalo nesnadno říci, působí-li to radost nebo cibule na slznou žlázu bývalého hostinského u Římského Mostu.

"Mlč, pokrytče," pravil Andrea. "Ty že mne máš rád?"

"Ano, mám tě rád, ať mne čert vezme. Je to slabost," dodal Caderousse, "vím to, ale je to silnější než já."

"To ti ale nevadí obtěžovat mne sem pro nějakou zradu."

"Jdi, jdi!" prohodil Caderousse, utíraje široký nůž o zástěru. "Kdybych tě neměl rád, snášel bych ten bídný život, jaký's mi upravil? Pohled jen, máš na sobě šaty svého sluhy, máš tedy sluhu; já nemám žádného a musím si loupat cibuli sám. Ohrnuješ nos nad mou kuchyní, protože obědváš u table ďhote v hotelu des Princes nebo v Café de Paris. Nuže, já bych také mohl mít sluhu, mohl bych také mít tilbury, mohl bych také obědvat, kde bych chtěl: nu, a proč se toho zříkám? Abych nedělal starosti svému milému Benedettovi. Nu, uznej přec, že bych to mohl, co?"

A velmi výmluvný Caderoussův pohled dokončil smysl věty.

"Dobrá," odvětil Andrea, "dejme tomu, že mne máš rád; proč tedy ale vyžaduješ, abych k tobě přišel snídat?"

"Nu, abych tě viděl, maličký."

"Abys mne viděl? K čemu? Vždyť jsme předem ustanovili všecky podmínky."

"Eh, drahý příteli," odvětil Caderousse, "není závěti bez dodatku. Ale přišel jsi především k snídani, viď? Nu tak,

sedni si a začni těmihle sardinkami a čerstvým máslem, které jsem k vůli tobě položil na vinné listy, ošklivý. Ach ano, díváš se na můj pokoj, na mé čtyři slaměné židle, na mé obrazy v rámcích po třech francích. Prosím tě, to není hotel des Princes!"

"Tak už tě to omrzelo, už nejsi šťasten, a přece jsi si nepřál nic jiného, než vypadat jako pekař na odpočinku."

Caderousse povzdechl.

"Nu, co máš co namítat? Tvůj sen se uskutečnil."

"Mohu namítnout, že je to sen; pekař na odpočinku, můj dobrý Benedetto, je bohat, má důchody."

"Hrome, ty přece máš důchody!"

"Já?"

"Ano, ty; vždyť ti nesu tvých dvě stě franků."

Caderousse pokrčil rameny.

"Je pokořující," pravil, "přijímat peníze, dávané s nechutí, peníze pomíjející, kterých se mi může dnes nebo zítra nedostat. Vidíš dobře, že jsem nucen dělat úspory pro případ, že by tvůj blahobyt neměl trvání. Eh, milý příteli, štěstěna je nestálá, jak říkal kaplan našeho... pluku. Vím, že tvůj blahobyt je nesmírný, lotře; vezmeš si dceru Danglarsovu."

"Jakže! Danglarsovu?"

"Nu, ovšemže Danglarsovu! Snad nemám říci barona Danglarse? To jako bych řekl hraběte Benedetta. Byl to můj přítel, ten Danglars, a kdyby neměl tak špatnou paměť, měl by mne pozvat na tvou svatbu... protože sám byl na mé... ano, ano, ano, na mé! Hrome, tenkrát nebyl tak pyšný. Byl pouhým účetním u toho dobrého pana Morrela. Nejednou jsem obědval s ním a s hrabětem de Morcerf... Vidíš, že mám vznešené známosti, a kdybych je chtěl trochu pěstovat, setkávali bychom se v těchže salonech."

"Eh, jdi, tvoje žárlivost ti to ukazuje v duhových barvách, Caderoussi."

"Dobře, dobře, Benedetto mio, vím, co mluvím. Může být, že jednoho dne obléknu nedělní šaty a řeknu portýrovi u jistých vrat, aby mi otevřel! Teď si zatím sedni a jezme."

Caderousse dal ihned příklad a jal se snídat s dobrou chutí, vychvaluje všecka jídla, jež předkládal svému hosti.

Ten, jak se zdálo, se konečně rozhodl, statečně odzátkoval láhve a pustil se do bouillabaisse a do tresky, opékané na česneku a oleji.

"Nu, kamaráde," zvolal Caderousse, "zdá se, že se smiřuješ se svým bývalým kuchařem!"

"Ano, na mou čest," odvětil Andrea, u něhož, mladého a silného, zdravá chuť vítězila pro okamžik nade vším ostatním.

"A chutná ti to, darebáku?"

"Chutná mi to tak, že nechápu, jak může člověk, který upravuje a jí tak dobré věci, tvrdit, že život je špatný."

"Vidíš," odtušil Caderousse, "to je tím, že celé moje štěstí je zkaženo jedinou myšlenkou."

"Jakou?"

"Že totiž žiji na útraty přítelovy, já, který jsem si vždycky statečně vydělával sám na živobytí."

"Oh, to nevadí," pravil Andrea; "já mám dost pro oba, neostýchej se."

"Ne, opravdu! Věř mi nebo nevěř, ale ke konci každého měsíce mám výčitky."

"Dobrý Caderoussi!"

"Takže jsem včera ani nechtěl přijmout těch dvě stě franků."

"Ano, chtěl jsi se mnou mluvit. Ale jsou to opravdu výčitky?"

"Opravdové výčitky. A pak jsem dostal nápad."

Andrea se zachvěl; zachvěl se vždy při Caderoussových nápadech.

"Víš," pokračoval Caderousse, "je to ubohé, čekat vždycky na konec měsíce."

"Eh," prohodil filosoficky Andrea, rozhodnut přesvědčit se, kam jeho druh bije, "což celý život není samé čekání? Dělám na příklad já něco jiného? Obrním se tedy trpělivostí, že ano?"

"Ano, protože místo abys čekal na bídných dvě stě franků, čekáš na pět nebo šest tisíc, možná že i na deset, snad dokonce i na dvanáct, neboť ty jsi tajnůstkář: tam jsi míval vždycky tajné úspory, pokladničky, které jsi chtěl vždycky zachrániti před ubohým přítelem Caderoussem. Na štěstí měl dotyčný přítel Caderousse dobrý nos."

"Už zas zabíháš," poznamenal Andrea. "Stále a stále mluvíš o minulosti! Proč pořád meleš jednu, prosím tě?"

"Protože je ti dvacet jeden rok a můžeš na minulost zapomenout; mně je padesát a jsem nucen vzpomínat na ni. Ale nechme toho a vraťme se k svým záležitostem."

"Ano."

"Chtěl jsem říci, že, být na tvém místě..."

"Nuže?"

"Zpeněžil bych..."

"Jakže, zpeněžil bys?..."

"Ano, dal bych si vyplatit pololetní rentu předem pod záminkou, že se chci stát volitelným a že koupím statek. Pak s půlletní rentou v ruce bych upláchl."

"Vida, vida," prohodil Andrea, "tohle snad není tak špatné!"

"Drahý příteli," pravil Caderousse, "jez, co já uvařím, a čiň, co ti radím, a nebude ti hůř ani tělesně, ani duševně."

"A proč se ty sám neřídíš radou, kterou mi dáváš?" tázal se Andrea. "Proč si nedáš předem vyplatit půlletí nebo třeba celý rok a neuchýlíš se do Brusselu? Místo abys vypadal jako pekař na odpočinku, budeš vypadat jako bankrotář v plné činnosti: to je v módě."

"Ale prosím tě, jakpak se mám někam uchýlit s dvanácti sty franků?"

"Ach, Caderoussi," pravil Andrea, "stáváš se plným požadavků. Přede dvěma měsíci jsi umíral hladem."
"Chuť přichází při jídle," odvětil Caderousse, ukazuje zuby jako smějící se opice, nebo jako mručící tygr. "Proto jsem také sestavil plán," dodal, ukusuje těmi zuby - bílými a ostrými přes pokročilý věk - ohromné sousto chleba.
Caderoussovy plány děsily Andreu ještě více než jeho nápady; nápady byly jen sítě, plán - byl uskutečnění.
"Copak je to za plán?" pravil. "Bude to asi něco pěkného."
"Proč ne? Od koho pocházel plán, díky kterému jsme opustili státní ústav, co? Ode mne, myslím. Proto přece nebyl tak špatný, zdá se mi, když tu teď sedíme!"
"To neříkám," odvětil Andrea, "máš svoje dobré stránky. Co je to tedy za plán?"
"Poslyš tedy," začal Caderousse, "mohl bys mi opatřit - aniž by tě to stálo jediný sous - patnáct tisíc franků?... Ne, patnáct tisíc nestačí - nemohu se stát poctivým člověkem pod třicet tisíc franků."
"Ne," odvětil suše Andrea, "ne, to nemohu."
"Nerozuměl jsi mi, jak se zdá," pravil chladně Caderousse s klidnou tváří; "řekl jsem: Aniž by tě to stálo jediný sous."
"Snad nechceš, abych kradl a zkazil tak celou svou záležitost - a tvoji zároveň se svou - a aby nás dopravili tam, zpět?"
"Oh, mně je to úplně jedno, chytí-li mne opět," pravil Caderousse. "Já jsem divný člověk, víš: stýská se mi někdy po kamarádech. Nejsem jako ty bez srdce, abych je už nikdy nechtěl vidět!"
Andrea se tentokráte nejen zachvěl, ale i zbledl.
"Žádné hlouposti, Caderoussi," pravil.
"Ale ne, jen buď klidný, Benedettíčku. Naznač mi jen nějaký malý prostředek, jak bych přišel k těm třiceti tisícům a nemusil tě do toho zaplést; necháš mne jen jednat, nic víc!"
"Nu, uvidím, budu přemýšlet," odvětil Andrea.
"Prozatím mi však zvýšíš můj měsíční plat na pět set franků; mám totiž svého koníčka, chtěl bych si vzít služku."
"Dobrá, dostaneš svých pět set franků," přivolil Andrea, "ale je to pro mne obtížno, můj dobrý Caderoussi, ty nadužíváš..."
"Povídali!" odbyl ho Caderousse. "Vždyť bereš z bezedných truhel."
Zdálo se, jako by byl Andrea čekal tu poznámku od svého soudruha, neboť oko jeho rozžehlo se prudkým bleskem, který ovšem v zápětí uhasl.
"Je to pravda," odpověděl Andrea, "a můj ochránce je ke mně svrchovaně laskav."
"Ten dobrý ochránce!" pravil Caderousse. "Vyplácí ti tedy měsíčně?..."
"Pět tisíc franků," odvětil Andrea.
"Právě tolik tisíc, co ty mně set," poznamenal Caderousse. "Opravdu, jen nemanželské děti mají takové štěstí. Pět tisíc franků měsíčně... Co si s tím, u čerta, počneš?"
"Eh, můj Bože, to se brzy utratí; proto jsem na tom zrovna jako ty; chtěl bych mít kapitál."
"Kapitál... hm... rozumím... každý by chtěl mít kapitál."
"Nu, a já jej budu mít."
"A kdo ti jej opatří? Tvůj kníže?"
"Ano, můj kníže; na neštěstí musím čekat."
"Musíš čekat, nač?" tázal se Caderousse.
"Na jeho smrt."
"Na smrt svého knížete?"
"Ano."
"Jak to?"
"Protože na mne pamatoval ve své závěti."
"Opravdu?"
"Na mou čest!"
"Kolika?"
"Pěti sty tisíci!"
"Povídali! Mne nenapálíš!"
"Je to tak, jak ti to povídám."
"Eh, jdi, vždyť to není možné!"
"Caderoussi, jsi přec mým přítelem."
"To je otázka! Na život a na smrt."
"Nuže, svěřím ti tajemství."
"Mluv."
"Ale poslouchej."
"U všech všudy! Budu němý jako kapr!"
"Tak tedy, myslím..."
Andrea se zamlčel a rozhlédl se.
"Myslíš?... U čerta, neboj se, jsme sami!"
"Myslím, že jsem našel svého otce."
"Svého pravého otce?"
"Ano."
"Ne otce Cavalcantiho?"
"Ne, protože ten odjel; pravého, povídám ti."

"A tím otcem je..."
"Nuže, Caderoussi, je to hrabě de Monte Cristo."
"Jdi!"
"Ano; rozumíš, tím se všecko vysvětluje. Nemůže mně veřejně uznat, jak se zdá, ale dal mne uznat panem Cavalcantim, kterému za to zaplatil padesát tisíc franků."
"Padesát tisíc za to, být otcem tvým! Já bych to byl udělal za poloviční cenu, za dvacet tisíc, možná i za patnáct tisíc! Nemohl jsi si na mne vzpomenout, nevděčníku?"
"Copak jsem to věděl? Vždyť se to vše stalo zatím, co jsme byli tam."
"Ach, pravda! A říkáš, že ti v závěti..."
"Odkazuje pět set tisíc franků."
"Víš to jistě?"
"Ukázal mi to. Ale to není všecko."
"Nějaký dovětek, jak jsem před chvílí řekl."
"Možná."
"A v tom dovětku?"
"Mne uznává."
"Oh, to je dobrý otec, to je poctivý otec, to je přešlechetný otec!" volal Caderousse, otáčeje ve vzduchu talířem, jejž držel mezi oběma rukama.
"Tak, a teď ještě řekni, že mám před tebou tajnosti!"
"Ne, a tvoje důvěra slouží ti v mých očích ke cti. A tvůj knížecí otec je tedy bohatý, nadmíru bohatý?"
"To si myslím. Ani sám své jmění nezná."
"Je to možné?"
"Hrome, já to musím vědět, mohu k němu přijít v kteroukoli hodinu. Onehdy tam byl bankovní sluha a přinesl mu padesát tisíc franků v tašce, veliké jako tvůj ubrousek. Včera mu jeden bankéř přinesl sto tisíc ve zlatě."
Caderousse byl omámen; zdálo se mu, že slova mladého muže mají kovový zvuk a že slyší cinkot louisdorových kaskád.
"A ty docházíš do toho domu?" zvolal prostodušně.
"Kdykoli chci."
Caderousse se na chvíli zamyslil. Bylo zřejmo, že obírá se v duchu nějakou hlubokou myšlenkou.
Pak náhle zvolal:
"Jak rád bych to všecko viděl a jak to tam asi je všecko krásné!"
"Je to skutečně velkolepé," přisvědčil Andrea.
"Nebydlí na Elysejských Polích?"
"Číslo třicet."
"Ach," opakoval Caderousse, "číslo třicet?"
"Ano, krásný osamocený dům, mezi dvorem a zahradou; vždyť to znáš."
"Možná, ale zevnějšek mne nezajímá, nýbrž vnitřek: je tam asi krásný nábytek, co?"
"Viděl jsi někdy Tuilerie?"
"Ne."
"Nuže, u hraběte je to krásnější."
"Poslechni, Andreo, to asi stojí za shýbnutí, když ten dobrý Monte Cristo upustí peněženku!"
"Oh, Bože," odvětil Andrea, "není ani třeba na to čekat; v tom domě se peníze povalují jako ovoce v zahradě."
"Poslechni, měl bys mne tam jednou vzít s sebou."
"Což by to bylo možno? Zač bych tě vydával?"
"Máš pravdu. Ale udělal jsi mi laskominy; musím to rozhodně vidět. Však já už nějaký prostředek najdu."
"Žádné hlouposti, Caderoussi!"
"Půjdu se tam nabídnout za leštiče podlah."
"Jsou tam všude koberce."
"To je smůla! Musím si to tedy všecko jen představit v duchu."
"To bude to nejlepší, věř mi."
"Aspoň mi trochu naznač, jak to tam vypadá."
"Co to na mně chceš?..."
"Nic není snadnějšího. Je to veliké?"
"Ani moc veliké, ani moc malé."
"Ale jak je to rozděleno?"
"K tomu bych potřeboval inkoust a pero, abych mohl nakreslit plán."
"Tady je!" zvolal živě Caderousse.
A vzal ze starého psacího stolu list bílého papíru, inkoust a pero.
"Tu máš, synu," pravil Caderousse, "nakresli mi to všecko na papír."
Andrea vzal pero s nepatrným úsměvem a začal.
"Dům, jak jsem ti již řekl, je mezi dvorem a zahradou; vidíš, takhle."
A Andrea načrtl zahradu, dvůr a dům.
"Vysoké zdi?"
"Ne, osm - deset stop nejvýše."

"To není opatrné," poznamenal Caderousse.
"Na dvoře jsou oranžovníky, trávníky a květinová houští."
"Žádné vlčí pasti?"
"Ne."
"A stáje?"
"Po obou stranách mříže, tady, vidíš?"
A Andrea pokračoval v pláně.
"Jak vypadá přízemí?" tázal se Caderousse.
"V přízemí je jídelna, dva salony, kulečníkový sál, schodiště ve vestibulu a malé tajné schody."
"A okna?"
"Okna jsou nádherná, tak krásná, tak široká, že na mou věru jsem přesvědčen, že by člověk tvé postavy prolezl každou tabulkou."
"Proč tam, k čertu, mají schody, když mají taková okna?"
"Prosím tě, luxus!"
"Ale okenice!"
"Ano, okenice tam jsou, ale nikdy se jich nepoužívá. Ten hrabě de Monte Cristo je originál, který rád vidí nebe i v noci!"
"A kde spí služebnictvo?"
"Oh, to má svůj vlastní dům. Představ si hezkou kolnu vpravo od vchodu, do které se ukládají žebříky. Nuže, nad tou kolnou je řada pokojů pro služebnictvo, do nichž vedou zvonky z komnat."
"Hrome, zvonky!"
"Co říkáš?"
"Já? Nic. Povídám, že zvonkové vedení je velmi drahé, a co vlastně s tím?"
"Dříve tam pouštívali v noci psa na dvůr, ale teď ho dovedli do domu v Auteuili, víš, do toho, co jsi k němu přišel."
"Ano."
"Řekl jsem hraběti ještě včera: Je to od vás neopatrné, pane hrabě, protože, když odjedete do Auteuile a vezmete služebnictvo s sebou, dům zůstane prázdný."
"Co na tom?" pravil.
"Nu, jednoho krásného dne vás okradou."
"A co na to řekl?"
"Co na to řekl?"
"Ano."
"Řekl: Nu, co na tom, když mne okradou?"
"Andreo, tam je nějaký psací stůl s tajnou mechanikou."
"Jak to?"
"Ano, která zloděje chytí a začne hrát. Slyšel jsem, že prý takové byly na poslední výstavě."
"Je tam prostě mahagonový sekretář, u kterého jsem vždycky viděl klíč."
"A nikdo ho neokrade?"
"Ne, lidé kteří mu slouží, jsou mu oddáni."
"V tom sekretáři je asi drobných, co?"
"Snad tam jsou... to se neví, co tam je."
"A kde je?"
"V prvním poschodí."
"Naznač mi trochu plán prvního poschodí, maličký, jako jsi mi naznačil přízemí!"
"To je snadné."
A Andrea se opět chopil pera.
"V prvním poschodí je, vidíš, předsíň, pak salon; vpravo od salonu knihovna a pracovna; vlevo od salonu ložnice a toaletní pokoj. V toaletním pokoji stojí ten sekretář."
"Má ten pokoj okno?"
"Dvě; zde a zde."
A Andrea naznačil dvě okna v místnosti, jež na plánu tvořila roh a představovala menší čtverec, připojený k většímu obdélníku ložnice.
Caderousse se zamyslil.
"A jezdívá často do Auteuile?" tázal se.
"Dvakrát nebo třikrát týdně; zítra na příklad tam má ztrávit den a noc."
"Víš to jistě?"
"Pozval mne tam k obědu."
"Ach, to je život," prohodil Caderousse. "Dům ve městě, dům na venkově!"
"Ano, tomu se říká být bohat."
"A půjdeš tam k obědu?"
"Možná."
"Zůstáváš tam i na noc, když tam obědváš?"
"Chci-li... Jsem u hraběte jako doma."
Caderousse pohlédl na mladíka, jako by mu chtěl vyrvati pravdu z nejhlubšího nitra. Andrea však vytáhl z kapsy

pouzdro na doutníky, vzal z něho havana, zapálil je klidně a začal kouřit beze vší afektace.

"Kdy chceš těch pět set franků?" tázal se Andrea.

"Třeba hned, máš-li je."

Andrea vyňal z kapsy dvacet pět louisdorů.

"Žluťáčky," poznamenal Caderousse. "Ne, děkuji."

"Nu, což jimi pohrdáš?"

"Naopak, ctím je, ale nechci jich."

"Vždyť získáš při výměně, hlupáku: zlato stojí dvacet pět sous."

"Tak jest a pak dá směnárník přítele Caderousse sledovat a pak ho chytí a pak bude musit říci, jací nájemci mu platí nájemné ve zlatě. Žádné hloupostí, maličký: pouhé stříbro, kulaté penízky s obrazem nějakého mocnáře. Pětifrank může mít každý."

"Pochopíš, že nemám u sebe pět set franků - to bych si musil vzít nosiče."

"Nuže, nech je doma u svého vrátného, to je hodný člověk, přijdu si pro ně."

"Dnes?"

"Ne, zítra; dnes nemám kdy."

"Dobře; až pojedu zítra do Auteuile, nechám je u vrátného."

"Mohu se na to spolehnout?"

"S určitostí."

"Víš, jdu si nejdřív najmout služku."

"Najmi. Ale to už bude konec, ano? Už mne nebudeš obtěžovat?"

"Nikdy."

Caderousse se tak zasmušil, že se Andrea obával, aby nebyl nucen všimnouti si té změny. Zdvojnásobil tedy svou veselost a bezstarostnost.

"Jak jsi vesel!" pravil Caderousse. "Jako bys již měl své dědictví v ruce!"

"To nemám, na neštěstí...! Ale až je budu mít..."

"Nu?"

"Vzpomenu si na své přátele; víc ti neřeknu."

"To zrovna! Že máš tak dobrou paměť."

"Prosím tě! Myslil jsem, že mne chceš vydírat."

"Já? To je nápad! Já ti naopak ještě dám přátelskou radu."

"Jakou?"

"Abys tu nechal ten diamant, co máš na prstě. Cožpak chceš, aby nás chytili? Chceš nás zničit oba, že děláš takové hlouposti?"

"Proč?" tázal se Andrea.

"Jakže, máš na sobě livrej, převlečeš se za sluhu a necháš si na prstě diamant za čtyři nebo pět tisíc franků!"

"Hrome, ty správně odhaduješ! Proč jsi se nestal odhadcem?"

"Já se v diamantech vyznám; měl jsem je."

"Můžeš se tím chlubit," pravil Andrea, který nepohoršiv se - jak se Caderousse obával - nad tím novým vydíráním vydal ochotně prsten.

Caderousse pohlédl naň tak zblízka, že Andrea poznal, že zkoumá, jsou-li hrany kamene hodně ostré.

"To je nepravý diamant," pravil Caderousse.

"Nu," odtušil Andrea, "žertuješ snad?"

"Jen se nehněvej, přesvědčím se."

Caderousse přistoupil k oknu a jel diamantem po tabulce; sklo zaskřípalo.

"Confiteor!" prohodil Caderousse, navlékaje si prsten na malík. "Zmýlil jsem se. Ale ti zlodějští klenotníci tak dobře napodobují kameny, že se člověk už ani nemůže odvážit jít vykrást zlatnický krám. Také jedno hynoucí odvětví průmyslu."

"Nu, a už dost?" tázal se Andrea. "Chceš ode mne ještě něco? Potřebuješ můj kabát? Chceš mou čepici? Neostýchej se, když už jsi jednou v tom."

"Ne, jsi v jádru dobrým soudruhem. Nezdržuji tě již a budu hledět vyléčit se ze své ctižádosti."

"Ale až budeš prodávat ten diamant, dej si pozor, aby se ti nestalo, čeho jsi se bál při výměně zlata."

"Neboj se, neprodám ho."

"Nu, do pozítřka ne, to vím," pomyslil si mladý muž.

"Šťastný člověče!" zvolal Caderousse. "Teď najdeš doma své lokaje, své koně, vůz a svou nevěstu."

"Ovšem, ovšem," usmál se Andrea.

"Poslechni, doufám, že mi dáš hezký svatební dar, až si budeš brát dceru mého přítele Danglarse."

"Už jsem ti řekl, že je to pouhý tvůj výmysl."

"Kolik dostane?"

"Vždyť ti povídám..."

"Milion?"

Andrea pokrčil rameny.

"Dejme tomu, že milion," pokračoval Caderousse. "Nebudeš mít nikdy tolik, kolik bych ti přál."

"Děkuji," odvětil mladý muž.

"Oh, skutečně, ze srdce!" dodal Caderousse, směje se svým hrubým smíchem. "Počkej, vyprovodím tě."

"Není třeba."
"Ó, ano."
"Proč?"
"Protože je u dveří jisté tajné péro; malé bezpečnostní opatření, které se mi zdálo nutným; zámek Huret a Fichet, přehlédnutý a opravený Kašparem Caderoussem. Vyrobím ti podobný, až budeš kapitalistou."
"Děkuji," odvětil Andrea; "zpravím tě o tom týden napřed."
Rozešli se. Caderousse zůstal na chodbě, dokud Andrea nejen nesešel se všech tří poschodí, ale dokud i dvůr nepřešel. Pak se rychle vrátil, zavřel pečlivě dveře a jal se jako architekt studovati plán, jejž mu nechal Andrea.
"Ten dobrý Benedetto," řekl si, "myslím, že by se nehněval, kdyby dědil, a že kdo urychlí den, kdy bude moci shrábnout svých pět set tisíc, nebude jeho nejhorším přítelem."

V.
VLOUPÁNÍ.

Druhého dne po rozmluvě, kterou jsme zde uvedli, hrabě de Monte Cristo skutečně odjel do Auteuile s Alim, několika sluhy a koňmi, jež chtěl vyzkoušeti. O tomto odjezdu, na nějž si hrabě den předtím ani nevzpomněl a na nějž už ani Andrea nemyslil, rozhodl hlavně příjezd Bertucciův. Ten, vrátiv se z Normandie, přinášel zprávy o domě a korvetě. Dům byl připraven, korveta přibyla před týdnem a splniviši všecky vyžadované formality, zakotvila v malé zátoce, kde nacházela se se svým šestičlenným mužstvem, hotova vyplouti opět do širého moře.
Hrabě pochválil Bertucciovu horlivost a vyzval ho, aby se připravil k brzkému odjezdu, ježto jeho pobytu ve Francii nebude přes měsíc.
"Může se stát," pravil mu, "že budu musit být za jednu noc z Paříže v Tréportu; chci mít cestou rozestavených osm přípřeží, abych mohl urazit padesát mil za deset hodin."
"Vaše Excelence vyslovila již to přání," odpověděl Bertuccio, "a koně jsou připraveni. Koupil jsem je a sám jsem je rozdělil po nejpříhodnějších místech, to jest po vesnicích, kde se obyčejně nikdo nezastavuje."
"Dobře," pravil Monte Cristo, "zůstanu zde den nebo dva, zařiďte se dle toho."
V okamžiku, kdy Bertuccio odcházel, aby zařídil vše, co týkalo se toho pobytu, Baptistin otevřel dveře: nesl psaní na pozlaceném podnosu.
"Co tu děláte?" tázal se hrabě, vida sluhu pokrytého prachem. "Nevolal jsem vás, zdá se mi."
Baptistin přistoupil k hraběti a bez odpovědi podal mu dopis.
"Důležité a naléhavé," pravil.
Hrabě otevřel dopis a četl:

"Pan hrabě de Monte Cristo se upozorňuje, že ještě dnešní noci vnikne do jeho domu na Elysejských Polích muž, aby mu uloupil papíry, o nichž se domnívá, že jsou zavřeny v sekretáři toaletního pokoje. Je známo, že pan hrabě de Monte Cristo je příliš statečný, než aby žádal policii o zakročení, které mohlo by silně kompromitovati toho, jenž dává tuto výstrahu. Pan hrabě, skrytý v toaletním pokoji nebo za nějakým otvorem, vedoucím z toho pokoje do ložnice, může si zjednat spravedlnost sám. Mnoho lidí a zjevných opatření jistě by zločince odstrašilo a pan de Monte Cristo ztratil by příležitost poznat nepřítele, jejž náhoda odhalila osobě, která podává hraběti tuto zprávu. Osoba ta neměla by snad již příležitosti obnoviti tuto výstrahu, kdyby po prvním nezdařeném pokuse zločinec učinil druhý."

Prvním dojmem hraběte bylo, že je to nějaká lest zlodějů, hrubá léčka, jež oznamuje mu průměrné nebezpečí, aby vystavila ho nebezpečí vážnějšímu. Již chtěl poslati dopis policejnímu komisaři, přesto, nebo možná právě proto, co mu radil anonymní přítel, když tu náhle mu napadlo, že by to skutečně mohl býti nějaký jeho osobní nepřítel, kterého by mohl jen on poznati a z něhož by dle potřeby mohl jedině on něco vyzískati, jako to učinil Fiesko s Maurem, jenž ho chtěl zavražditi. Známe hraběte, nemusíme tedy opakovati, že to byl duch plný odvahy a síly, čelící nemožnostem s energií, jež jedině činí lidi superiorními. Životem, jaký vedl, a rozhodnutím, které pojal a jemuž dostával, necouvnouti nikdy před ničím, hrabě zakoušel často nepoznané rozkoše v zápasech, jež sváděl proti přírodě, která jest bohem, a proti světu, který může být směle považován za ďábla.
"Nechtějí mi uloupit papíry," řekl si Monte Cristo, "chtějí mne zabíti; nejsou to zloději, jsou to vrahové. Nechci, aby se pan policejní prefekt míchal do mých osobních záležitostí. Jsem věru dosti bohat, abych v tom mohl uleviti jeho správnímu rozpočtu."
Hrabě zavolal zpět Baptistina, jenž odešel z pokoje, doručiv list.
"Vrátíte se do Paříže," pravil mu, "a přivedete sem všecky sloužící, kteří tam zůstali, Potřebuji všecky své lidi v Auteuili."
"Což nikdo nezůstane doma, pane hrabě?" tázal se Baptistin.
"Zůstane, vrátný."
"Uvážil pan hrabě, že z lóže vrátného je daleko do domu?"
"Co na tom?"

"Mohli by vyloupit celý dům, aniž by vrátný slyšel nejmenšího zvuku."
"Kdo?"
"Nu, zloději."
"Jste pošetilec, pane Baptistine; kdyby mi zloději vyloupili celý byt, nezpůsobí mi takové nepříjemnosti, jakou by mi způsobila špatná obsluha."

Baptistin se uklonil.

"Rozumíte mi," pokračoval hrabě, "přivedete sem své soudruhy od prvního do posledního. Ale ať všecko zůstane v obvyklém stavu; zavřete jen okenice v přízemí - nic víc."

"A okenice v prvním poschodí?"

"Víte, že se nikdy nezavírají. Jděte."

Hrabě oznámil, že poobědvá sám, a chtěl být obsluhován jen Alim.

Pojedl s obvyklým svým klidem a střídmostí, a po obědě, pokynuv Alimu, aby ho následoval, vyšel malou brankou, zamířil k Buloňskému Lesu jakoby na procházku, dal se nenápadně pařížskou silnicí, a když nastávala noc, stanul před svým domem na Elysejských Polích.

Všude byla tma - slabé světlo hořelo jen v lóži vrátného, ležící asi čtyřicet kroků od domu, jak poznamenal Baptistin.

Monte Cristo opřel se o strom a pohřížil zrak, jenž tak zřídka se klamával, do stromořadí, pátral po mimojdoucích a nahlédl do sousedních ulic, chtěje se přesvědčit, není-li někde někdo ukryt. Po desíti minutách byl přesvědčen, že ho nikdo nestopuje. Ihned běžel s Alim k malé brance, kvapně vstoupil a po schodech pro služebnictvo, od nichž měl klíč, vešel do ložnice, neotevřev a neodhrnuv jediné záclony, takže ani vrátný nemohl tušit, že dům, který považoval za prázdný, hostí v sobě i svého hlavního obyvatele.

Přišed do ložnice, hrabě pokynul Alimu, aby stanul, sám pak odebral se do toaletního pokoje a prohlédl jej; vše bylo v obvyklém stavu: drahocenný sekretář stál na svém místě a klíč byl u něho. Zavřel stůl na dva západy, vytáhl klíč, přistoupil ke dveřím ložnice, odstranil pouzdro závory a vrátil se do ložnice.

Zatím Ali přinesl na stůl zbraně, jež hrabě žádal, to jest krátkou karabinu a pár dvouhlavňových pistolí, jejichž hlavně, ležící nad sebou, dovolovaly mířit právě tak přesně jako střelecké pistole. Tak ozbrojen, měl hrabě v rukou život pěti lidí.

Bylo asi půl desáté; hrabě a Ali pojedli spěšně kousek chleba a vypili sklenku španělského vína. Monte Cristo pak odsunul jednu z pohyblivých výplní, jež dovolovaly mu nahlížet z místnosti do místnosti. Pistole a karabina ležely mu na dosah ruky, a Ali, stojící vedle něho, držel v ruce malou arabskou sekyrku, které nezměnily svůj tvar od křižáckých válek.

Jedním oknem ložnice, souběžným s oknem toaletního pokoje, mohl hrabě vidět na ulici.

Uplynuly dvě hodiny; panovala hluboká tma a přesto Ali, díky svému divokému původu, a hrabě, nepochybně díky nabyté vlastnosti, rozeznali v té tmě i nejslabší kyv stromů na dvoře.

Slabé světlo v lóži vrátného už dávno uhaslo.

Bylo nutno uvážit, že útok, šlo-li skutečně o nějaký útok, bude učiněn schodištěm z přízemí a ne oknem. Monte Cristo byl přesvědčen, že zločinci usilují o jeho život a ne o jeho peníze. Udeří tedy na jeho ložnici a k jeho ložnici dostanou se buď tajnými schody nebo oknem toaletního pokoje.

Postavil Aliho přede dveře, vedoucí na schody, a sám střežil dále toaletní pokoj.

Na věži Invalidovny hodiny odbily tři čtvrti na dvanáct; západní vítr přinášel na svých vlhkých vlnách smutné zachvění tří úderů.

Když poslední úder doznával, zdálo se hraběti, jako by zaslechl lehký šramot z toaletního pokoje. Po prvním šramotu či vlastně po prvním tom zaskřípění následovalo druhé, pak třetí; při čtvrtém hrabě věděl, na čem je. Pevná vycvičená ruka vyřezávala diamantem okenní tabulku se všech čtyř stran.

Hrabě cítil, že mu srdce bije zrychleně. Nechť jsou lidé sebe zvyklejší nebezpečí, sebe lépe zpraveni o záloze, přece vždy dle tlukotu srdce a chvění nervů poznávají ohromný rozdíl mezi snem a skutečností, mezi záměrem a provedením.

Přesto však Monte Cristo jen jediným pokynem upozornil Aliho. Ten, pochopiv, že nebezpečí hrozí se strany toaletního pokoje, učinil krok a přiblížil se k pánovi.

Monte Cristo byl žádostiv zvědět, s jakými nepřáteli a s kolika nepřáteli má co činit.

Okno, o němž bylo pracováno, bylo právě proti otvoru, kterým hrabě pohlížel do kabinetu. Jeho oči upřely se tedy k tomu oknu; spatřil stín, rýsující se temněji ve tmě. Pak se jedna z tabulek stala úplně neprůhlednou, jako by zevně byl na ni přiložen list papíru, pak praskla, nerozsypavši se. Utvořeným otvorem protáhla se ruka a hledala okenní závoru. Za vteřinu otočilo se okno ve svých stěžejích a do pokoje vstoupil muž.

Byl sám.

"Odvážný darebák," zamumlal si hrabě.

V téže chvíli ucítil, že Ali dotkl se jeho ramene; obrátil se: Ali ukazoval na okno ložnice, které vedlo na ulici.

Monte Cristo učinil tři kroky k tomu oknu; znal svrchovanou jemnost smyslů svého věrného sluhy. Skutečně spatřil jiného muže, jenž, odděliv se od jedněch dveří a vystoupiv na mezník, snažil se, jak se zdálo, pozorovat, co se děje u hraběte.

"Dobrá," řekl si, "jsou dva: jeden jedná, druhý dává pozor."

Pokynul Alimu, aby neztrácel muže na ulici s očí, a sám vrátil se k muži v pokoji.

Řezač tabulek vstoupil do pokoje a hmatal kolem sebe rukama vztaženýma dopředu.

Konečně se zdálo, že se se vším obeznámil; v pokoji byly dvoje dveře, zastrčil závory obou.

Když se blížil ke dveřím ložnice, Monte Cristo se domníval, že chce vejít, i připravil si pistoli; uslyšel však pouze zvuk závory, šinoucí se v mosazných páscích. Bylo to jen opatření - nic víc; noční návštěvník, netušiv, že hrabě odňal pouzdra závor, mohl se nyní cítit jako doma a jednat v naprostém klidu.

Jsa sám a pánem všeho svého počínání, muž vytáhl ze své široké kapsy něco, co hrabě nemohl rozeznati, položil to něco na stolek, pak šel přímo k sekretáři, ohmatal jeho zámek a zpozoroval, že proti jeho očekávání klíč v zámku není.

Vylamovač oken byl však muž obezřetný a předvídavý; hrabě záhy uslyšel zvuk železa, narážejícího o železo, jejž při každém hnutí vydává svazek nedokonalých klíčů, které přinášejí s sebou zámečníci, pošleme-li pro ně, aby otevřeli

dveře, a jež zloději pojmenovali slavíky, nepochybně pro potěšení, jaké působí jim jejich noční zpěv, když skřípají o zámek.

"Ach," zašeptal Monte Cristo s úsměvem zklamání, "je to jen zloděj."

Avšak muž nebyl s to najít potmě vhodný nástroj. Uchýlil se tedy k předmětu, jejž byl položil na stolek; stiskl nějaké péro a ihned slabé, ale přesto dostatečné světlo vyslalo žlutý odlesk na mužovu tvář i ruce.

"Ach," tlumeně zvolal Monte Cristo, trhnuv sebou překvapením, "to je...!"

Ali zvedl sekyru.

"Nehýbej se," pravil mu tiše Monte Cristo, "a nech sekyry, nebude nám již zbraní třeba."

Pak připojil několik slov ještě tišším hlasem, protože výkřik, jenž hraběti překvapením unikl, jakkoli byl tichý, přece jen stačil polekati muže, který setrval v posici antického brusiče. Hrabě udělil nějaký rozkaz, neboť Ali se ihned po špičkách vzdálil, a sňal se zdi v alkovně černý oděv a třírohý klobouk. Monte Cristo zatím rychle svlékal kabát, vestu i košili, a díky světelnému paprsku, vnikajícímu do ložnice otvorem ve stěně, bylo možno rozeznati na prsou hraběte jemný, vláčný kabátec z ocelových ok, jaký v této Francii, kde se již není co obávat bodnutí, byl snad naposled nošen Ludvíkem XVI., který bál se dýky do prsou a jenž zasažen byl sekyrou do hlavy.

Tento kabátec záhy zmizel pod dlouhou sutanou, jako zmizely vlasy hraběte pod parukou s tonsurou. Třírohý klobouk, posazený na paruku, nadobro změnil hraběte v abbého.

Muž, neuslyšev dále ničeho, se zvedl, a zatím co Monte Cristo pracoval o své proměně, přistoupil přímo k sekretáři, jehož zámek začal skřípati pod jeho "slavíkem".

"Nu," šeptal si hrabě, spoléhaje se nepochybně na nějaké tajemství zámku, které asi bylo lupiči neznámo, nechť byl sebe obratnější; "nu, teď toho máš na několik minut."

A šel k oknu.

Muž, kterého viděl vystoupit na nárožní kámen, sestoupil s něho a stále se procházel po ulici. Ale zvláštní věc! Místo aby znepokojoval se lidmi, kteří mohli přijít buď po Elysejských Polích nebo ulicí Saint-Honoré, zdál se starati jen o to, co se dálo u hraběte, a každé jeho hnutí mělo za účel zvědět, co se děje v toaletním pokoji.

Náhle udeřil se Monte Cristo do čela a tichý smích objevil se na jeho pootevřených rtech.

Pak, přistoupiv k Alimu, pravil mu tiše:

"Zůstaň zde, ukryt ve tmě, a ať uslyšíš jakýkoli hluk, ať se děje cokoli, nevstupuj a neukazuj se, leč zavolám-li tě jménem."

Ali přikývl, že rozuměl a že uposlechne.

Tu Monte Cristo vyňal ze skříně rozsvícenou svíčku a ve chvíli, kdy zloděj byl nejpilněji zaměstnán zámkem, otevřel tiše dveře, dbaje pečlivě, aby světlo, jež držel v ruce, plně mu dopadalo do tváře.

Dveře otevřely se tak tiše, že toho zloděj ani nezaslechl. K jeho velikému údivu se však pokoj náhle ozářil.

Ohlédl se.

"Ach, dobrý večer, drahý pane Caderoussi," pravil Monte Cristo. "Co u čerta, tu děláte v tuto chvíli?"

"Abbé Busoni!" zvolal Caderousse.

A nevěda, jak podivný ten zjev se dostal až k němu, když přece zavřel dveře, upustil svazek paklíčů a zůstal státi bez hnutí, jako omráčen.

Hrabě postavil se mezi Caderousse a okno, zameziv tak zloději jedinou možnost ústupu.

"Abbé Busoni!" opakoval Caderousse, upíraje na hraběte vytřeštěné oči.

"Nu, ovšem, abbé Busoni, ve své vlastní osobě," promluvil Monte Cristo, "a jsem velmi rád, že mne poznáváte, můj drahý pane Caderoussi; to je důkazem, že máte dobrou paměť, neboť nemýlím-li se, bude to již brzy deset let, co jsme se neviděli."

Ten klid, ta ironie, ta síla působily na Caderoussova ducha závratnou hrůzou.

"Abbé, abbé!" šeptal, svíraje pěsti a jektaje zuby.

"Chceme tedy okrást hraběte de Monte Cristo," pokračoval domnělý abbé.

"Pane abbé," šeptal Caderousse, snaže se dostati k oknu, jež mu hrabě nemilosrdně zahrazoval, "pane abbé, já nevím... prosím vás, věřte mi... přisahám vám..."

"Vylomená tabulka," pokračoval hrabě, "zlodějská lucernička, svazek paklíčů, napolo vypáčený sekretář - to je přece jasné."

Caderoussa škrtila vázanka, hledal kout, kde by se ukryl, otvor, kudy by zmizel.

"Nu," pravil hrabě, "vidím, že jste stále stejný, pane vrahu."

"Pane abbé, když tedy víte všecko, víte také, že jsem to nebyl já, že to byla Karkonta; bylo to uznáno i u soudu, neboť byl jsem odsouzen jen na galeje."

"Odbyl jste si to tam tedy, že tu už zase usilujete dostati se tam znovu?"

"Ne, pane abbé, byl jsem někým osvobozen."

"Ten někdo prokázal společnosti krásnou službu."

"Ach, já jsem ale slíbil..." odvětil Caderousse.

"Utekl jste tedy?" přerušil ho Monte Cristo.

"Bohužel, ano," přisvědčil Caderousse velmi neklidně.

"To je zlé... Nemýlím-li se, přivede vás to na popraviště. Tím hůř, tím hůř, diavolo, jak říkají světští lidé v mé vlasti."

"Pane abbé, podlehl jsem pokušení..."

"To říkají všichni zločinci."

"Nedostatek..."

"Nechte toho," pravil pohrdavě Busoni, "nedostatek může přimět lidi prosit o almužnu, ukrást chléb u pekařových

dveří, ale nikdy ne přijít vypáčit sekretář do domu, jejž považují za neobydlený. A když klenotník Joannes vyplatil vám čtyřicet pět tisíc franků za diamant, který jsem vám dal, a když jste ho zabil, abyste měl diamant i peníze, byl to také nedostatek?"

"Odpuštění, pane abbé," pravil Caderousse; "již jednou jste mne zachránil, zachraňte mne znovu."

"To mi nedodává chuti."

"Jste sám, pane abbé?" tázal se Caderousse, spínaje ruce. "Či máte tu s sebou četníky, aby mne hned chytili?"

"Jsem úplně sám," odvětil abbé, "a ustrnu se ještě nad vámi a nechám vás jít, bez ohledu na nové neštěstí, jež může moje slabost přivodit, povíte-li mi plnou pravdu."

"Ach, pane abbé," zvolal Caderousse, sepjav ruce a přistoupiv o krok k Monte Cristovi, "mohu skutečně říci, že jste mým zachráncem!"

"Tvrdíte, že jste byl osvobozen z galejí?"

"Na Caderoussovu duši, pane abbé!"

"A kým to?"

"Jakýmsi Angličanem."

"Jak se jmenoval?"

"Lord Wilmore."

"Znám ho, dovím se tedy, lžete-li."

"Pane abbé, mluvím čistou pravdu."

"Ten Angličan vás tedy bral v ochranu?"

"Ne, mne ne, ale mladého Korsičana, mého spolutrestance."

"Jak se jmenoval ten mladý Korsičan?"

"Benedetto."

"To je křestní jméno."

"Jiného neměl, bylo to nalezené dítě."

"Ten mladý muž uprchl tedy zároveň s vámi?"

"Ano."

"Jak to?"

"Pracovali jsme v Saint-Mandrieru u Toulonu. Znáte Saint-Mandrier?"

"Znám."

"Nuže, zatím co všichni spali od dvanácti do jedné..."

"Trestanci, kteří odpoledne spí! A pak ať ty chlapy někdo lituje," pravil abbé.

"Nu co?" odtušil Caderousse. "Člověk nemůže přec pořád pracovat, člověk není pes."

"Na štěstí pro psy," poznamenal Monte Cristo.

"Zatím co ostatní tedy spali, poodešli jsme kousek, přepilovali jsme si řetězy pilníkem, ke kterému nám Angličan dopomohl, vrhli jsme se do vody a zachránili se plováním."

"A co se stalo s Benedettem?"

"Nevím."

"A přece byste to měl věděti."

"Ne, skutečně, rozešli jsme se v Hyeresu."

A jakoby chtěl dáti své výpovědi ještě více váhy, Caderousse přistoupil opět o krok k abbému, jenž bez hnutí setrvával na svém místě, stále klidný a pátravý.

"Lžete!" promluvil abbé Busoni tónem neochvějné jistoty.

"Pane abbé...!"

"Lžete! Ten člověk je stále vaším přítelem a snad je i vaším spoluvinníkem."

"Oh, pane abbé!"

"Jak jste žil od té doby, co jste opustil Toulon? Odpovězte!"

"Jak jsem mohl."

"Lžete!" po třetí opakoval abbé a to ještě pánovitějším tónem.

Caderousse pohlížel uděšeně na hraběte.

"Žil jste z peněz," pokračoval hrabě, "které vám dal."

"Nuže, je to pravda," přisvědčil Caderousse. "Benedetto stal se synem velkého pána."

"Jak mohl být synem velkého pána?"

"Nemanželským synem."

"A jak se jmenuje ten velký pán?"

"Hrabě de Monte Cristo, u kterého právě jsme."

"Benedetto že je synem hraběte?" opakoval Monte Cristo, sám nyní žasna.

"Každý si to musí myslit, protože mu hrabě našel nepravého otce, protože mu hrabě dává vyplácet čtyři tisíce franků měsíčně a protože mu hrabě v závěti odkazuje pět set tisíc franků."

"Ach, ach," prohodil domnělý abbé, počínaje chápat. "A jaké jméno má teď ten mladý muž?"

"Jmenuje se Andrea Cavalcanti."

"Je to tedy ten mladík, kterého můj přítel hrabě de Monte Cristo u sebe přijímá a který si má vzíti slečnu Danglarsovu?"

"Ano, je to on."

"A vy to strpíte, bídníče, vy, jenž znáte jeho život i jeho skvrnu?"

"Proč mám kazit kamarádovi úspěch?" odvětil Caderousse.
"To je pravda, nemusíte varovati pana Danglarse vy, nýbrž já."
"Nečiňte toho, pane abbé!"
"Proč?"
"Protože nás tím připravíte o chléb."
"A myslíte, že, abych ušetřil chléb takovým bídníkům, jako jste vy, stanu se pomocníkem jejich lsti, spoluvinníkem jejich zločinů?"
"Pane abbé!" pravil Caderousse, opět o krok se přiblíživ.
"Řeknu vše."
"Komu?"
"Panu Danglarsovi."
"U všech ďasů!" zvolal Caderousse, vytrhnuv otevřený nůž zeza vesty a bodnuv hraběte do plných prsou. "Neřekneš nic, abbé!"
K velikému Caderoussovu divu dýka, místo aby vnikla do prsou hraběte, sjela po nich otupena.
Současně chytil hrabě levou rukou vraha za zápěstí a kroutil je s takovou silou, že nůž vypadl z jeho ztuhlých prstů a že Caderousse vykřikl bolestí.
Hrabě však, neustav při tom výkřiku, kroutil zápěstí dále, až lupič, maje rámě vymknuté, klesl nejprve na kolena a pak tváří do země.
Hrabě položil mu nohu na hlavu a pravil: "Nevím, co mi může zabránit roztříštit ti lebku, zlosyne!"
"Oh, milost! Milost!" volal Caderousse.
Hrabě od něho odstoupil.
"Vstaň!" pravil.
Caderousse vstal.
"Hrom do toho, vy máte pěst, pane abbé!" pravil Caderousse, ohmatávaje si rámě, zmučené kleštěmi z masa a kostí, které ho svíraly, "Hrom do toho, to je pěst!"
"Ticho! Bůh dal mi síly zkrotit dravou šelmu, jako jsi ty; ve jménu toho Boha jednám. Pamatuj si to, bídníče, a že jsem tě v této chvíli ušetřil, stalo se také jen proto, abych sloužil záměrům božím."
"Uf!" Vzdychl Caderousse, všecek bolestivý.
"Vezmi toto pero a tento papír a piš, co ti budu diktovat."
"Neumím psát, pane abbé!"
"Lžeš! Vezmi toto pero a piš!"
Caderousse, ovládnut tou svrchovanou mocí, usedl a psal:

"Pane, muž, kterého u sebe přijímáte a jemuž určil jste svou dceru, je bývalý trestanec, uniknuvší se mnou z galejní káznice v Toulonu; on měl čís. 59, já čís. 58.
Jmenoval se Benedetto; svého pravého jména však nezná ani on sám, neboť nikdy nepoznal svých rodičů."

"Podepiš!" pokračoval hrabě.
"Chcete mne tedy zničit?"
"Kdybych tě chtěl zničit, hlupáku, dovlekl bych tě k první četnické stanici; ostatně ve chvíli, kdy bude lístek adresátovi doručen, zdá se mi, že se už nebudeš mít čeho bát. Jen podepiš."
Caderousse napsal své jméno.
"Adresa: Panu baronu Danglarsovi, bankéři, v ulici de la Chaussée-ďAntin."
Caderousse napsal adresu.
Abbé vzal lístek. "Tak, a teď můžeš jít," pravil.
"Kudy?"
"Kudy jsi přišel."
"Mám tedy vylézt oknem?"
"Vždyť jsi jím vlezl!"
"Vy zamýšlíte něco proti mně, pane abbé."
"Hlupáku, co bych proti tobě zamýšlel?"
"Proč mi neotevřete dveří?"
"Proč bych budil vrátného?"
"Pane abbé, řekněte mi, že si nepřejete mé smrti."
"Přeji si, čeho si přeje Bůh."
"Ale přísahejte mi, že mne nezasáhnete, až polezu dolů."
"Jsi hlupák a zbabělec!"
"Co se mnou chcete udělat?"
"Na to se tě právě ptám. Snažil jsem se učiniti z tebe šťastného člověka a zatím jsem z tebe učinil jen vraha!"
"Pane abbé," pravil Caderousse, "učiňte poslední pokus."
"Budiž," svolil hrabě. "Poslyš, víš, že dovedu dostát slovu..."
"Ano," přisvědčil Caderousse.
"Vrátíš-li se domů živ a zdráv..."
"Čeho bych se mohl obávat kromě vás?"

"Vrátíš-li se domů živ a zdráv, opusť Paříž, opusť Francii a kdekoli budeš, budu ti posílat malou pensi, pokud budeš žít poctivě. Neboť, vrátíš-li se domů živ a zdráv, pak..."

"Nuže?" tázal se Caderousse, chvěje se.

"Nuže, pak se budu domnívat, že Bůh ti odpustil, a odpustím ti též."

"Jako že jsem křesťan," mumlal Caderousse, couvaje, "naháníte mi strach!"

"A teď odejdi!" pravil hrabě, ukazuje Caderoussovi prstem na okno.

Caderousse, ještě ne zcela uklidněn tím slibem, překročil okno a postavil se na žebřík.

Tam stanul, třesa se.

"Teď sestup!" pravil abbé, založiv ruce.

Caderousse začínal chápat, že nemá se čeho obávat s té strany a jal se sestupovat.

Tu hrabě přistoupil k oknu se svíčkou, takže z Elysejských Polí bylo lze rozeznati, že z okna sestupuje muž a jiný že mu svítí.

"Co to děláte, pane abbé?" pravil Caderousse. "Kdyby šla hlídka..."

A zhasl svíčku. Pak sestupoval dále, ale úplně se uklidnil teprve, když ucítil půdu zahrady pod nohama.

Monte Cristo vrátil se do ložnice a vrhnuv rychlý pohled ze zahrady na ulici, spatřil nejprve Caderousse, jenž, sestoupiv, obešel zahradu a šel postavit žebřík na konec zdi, aby vyšel jinudy, než vešel.

Pohlédnuv pak ze zahrady na ulici, uzřel čekajícího muže běžeti stejným směrem po ulici a postavit se právě za roh, u kterého se Caderousse chystal přelézt.

Caderousse vystoupil zvolna po žebříku a došed na poslední příčku, vysunul hlavu přes stříšku zdi, chtěje se přesvědčit, je-li ulice skutečně prázdna.

Nebylo viděti nikoho, žádný zvuk se neozval.

Na Invalidovně odbila jedna hodina.

Caderousse tedy usedl obkročmo na zeď a vytáhnuv žebřík k sobě, postavil jej na druhou stranu zdi. Pak jal se sestupovati či spíše sjíždět podél obou bidel, a to s obratností, jež svědčila o velikém cviku v tom oboru.

Jakmile však jednou začal sjíždět, nemohl se již zastavit. Nadarmo spatřil člověka vyrazit ze stínu, když byl v polovině cesty; nadarmo uzřel napřahovati se rámě v okamžiku, kdy dotekl se země; dříve než mohl pomyslit na obranu, rámě to bodlo ho zuřivě do zad, takže pustil žebřík a vzkřikl:

"Pomoc!"

Hned nato zasáhla ho druhá rána do boku. Padl, volaje:

"Vražda!"

A konečně, když již ležel na zemi, uchopil ho protivník za vlasy a zasadil mu třetí ránu do prsou.

Caderousse chtěl tentokráte zas vykřiknout, ale mohl vyrazit jen ston. A tak ležel, sténaje, a krev řinula se mu třemi potoky ze tří ran.

Vrah vida, že již nekřičí, pozvedl mu hlavu za vlasy; Caderousse měl oči zavřeny a ústa zkřivena. Vrah domníval se, že je mrtev, pustil hlavu a zmizel.

Tu Caderousse, cítě, že se vrah vzdaluje, nadzvedl se na lokti a zmírajícím, hlasem zvolal, sebrav zbytek sil:

"Vrahové! Umírám! Pomoc, pane abbé, pomoc!"

Žalné to volání proniklo noční tmou. Dveře tajných schodů se otevřely, pak otevřela se zadní dvířka zahrady, a Ali i jeho pán přiběhli se světly.

VI.
PRST BOŽÍ.

Caderousse křičel dále žalostným hlasem:

"Pane abbé, pomoc, pomoc!"

"Co se stalo?" tázal se Monte Cristo.

"Pomoc!" opakoval Caderousse. "Jsem zavražděn!"

"Odvahu! Zde jsme!"

"Ach, se mnou je konec. Přicházíte pozdě. Uvidíte mne zemřít. To byly rány! To je krve!"

A omdlel.

Ali a jeho pán vzali raněného a odnesli ho do pokoje. Tam pokynul Monte Cristo Alimu, aby ho svlékl, a spatřil tři hrozné rány, jimiž byl zasažen.

"Můj Bože," řekl si v duchu, "tvoje spravedlnost dá na sebe někdy čekati, zato však přichází s nebe jen tím úplnější."

Ali pohlížel na pána, jako by se tázal, co je třeba činit.

"Jdi pro pana státního návladního Villeforta, který bydlí v ulici Saint-Honoré, a přiveď jej sem. Až půjdeš mimo lóži, probuď vrátného a řekni mu, aby šel pro lékaře."

Ali uposlechl a nechal domnělého abbého se stále omdlelým Caderoussem o samotě. Když nešťastník otevřel oči, hrabě, sedě na několik kroků od něho, pohlížel na něho s chmurným výrazem soucitu a jeho pohybující se rty zdály se šeptati modlitbu.

"Lékaře, pane abbé, lékaře!" pravil Caderousse.

"Již pro něho šli," odvětil abbé.

"Vím, že je to marno, pokud se týče mého života, ale snad mi bude moci dodati sil, neboť chci učinit prohlášení."

"O čem?"

"O svém vrahovi."

"Vy ho tedy znáte?"
"Znám-li ho! Ano, znám ho, je to Benedetto!"
"Ten mladý Korsičan?"
"Ten."
"Váš soudruh?"
"Ano. Nejdříve mi dal plán domu hraběte, doufaje nepochybně, že ho zabiji a že on se tak stane jeho dědicem, nebo že hrabě zabije mne a že se mne on, Benedetto, tak zbaví. Pak na mne čekal na ulici a zavraždil mne."
"Když jsem poslal pro lékaře, poslal jsem zároveň pro státního návladního."
"Přijde pozdě, přijde pozdě!" namítal Caderousse, "cítím, že uniká mi všecka krev."
"Počkejte," pravil Monte Cristo.
Vzdálil se a za pět minut se vrátil s lahvičkou.
Oči umírajícího, děsivě ztrnulé, nespustily se za jeho nepřítomnosti s dveří, kterými, jak instinktivně tušil, měla mu přijít pomoc.
"Pospěšte si, pane abbé, pospěšte si!" pravil. "Cítím, že zase omdlím."
Monte Cristo se přiblížil a nalil na fialové rty raněného tři či čtyři krůpěje tekutiny, obsažené v lahvičce.
Caderousse zhluboka vydechl.
"Oh," promluvil, "vléváte do mne život. Ještě... ještě..."
"O dvě kapky víc a byl byste usmrcen," odvětil abbé.
"Oh, jen kdyby už někdo přišel, komu bych mohl bídníka udati."
"Přejete si, abych napsal vaši výpověď? Vy ji podepíšete."
"Ano... Ano..." souhlasil Caderousse, jehož oči se leskly při myšlence na tu posmrtnou pomstu.
Monte Cristo psal:
"Umírám, zavražděn Korsičanem Benedettem, svým spolutrestancem v Toulonu, nesoucím čís. 59."
"Pospěšte si, pospěšte si," naléhal Caderousse, "nebo nebudu již moci podepsat!"
Monte Cristo podal pero Caderoussovi, jenž sebral všecky síly, podepsal a sklesl zpět na lože, řka:
"Vy vypovíte ostatní, pane abbé; řeknete, že se dává nazývat Andreou Cavalcantim, že bydlí v hotelu des Princes, že... Ach, ach, můj Bože! Můj Bože! Umírám!"
A Caderousse omdlel po druhé.
Abbé přiložil mu lahvičku k nosu; raněný otevřel oči.
Touha po pomstě neopustila ho během mdloby.
"Všechno to řeknete, viďte, pane abbé?"
"Všechno, ano, a ještě jiné věci."
"Co řeknete?"
"Řeknu, že vám nepochybně dal plán tohoto domu doufaje, že vás hrabě zabije. Řeknu, že to hraběti oznámil dopisem; řeknu, že za nepřítomnosti hraběte přijal jsem dopis já a bděl jsem, očekávaje vás."
"A on bude guillotinován, viďte?" tázal se Caderousse. "Bude guillotinován - slibujete mi to? Umírám s tou nadějí, ta mi ulehčuje smrt."
"Řeknu," pokračoval hrabě, "že přišel za vámi a že vás stále stopoval; že když vás viděl vycházet, běžel za roh zdi a skryl se tam."
"Vy jste to tedy všecko viděl?"
"Vzpomeňte si na má slova: Vrátíš-li se domů živ a zdráv, budu se domnívati, že Bůh ti odpustil a odpustím ti též."
"A vy jste mne nevaroval?" zvolal Caderousse, snaže se nadzvednouti se na lokti. "Věděl jste, že budu zavražděn, jakmile odtud odejdu, a nevaroval jste mne!"
"Ne, protože jsem viděl v Benedettově ruce spravedlnost boží, a byl bych se domníval, že se dopouštím svatokrádeže, kdybych se byl úmyslům Prozřetelnosti stavěl na odpor."
"Spravedlnost boží! Nemluvte mi o ní, pane abbé! Víte líp než kdo jiný, že, kdyby byla nějaká boží spravedlnost, byli by mnozí lidé potrestáni, kteří potrestáni nejsou."
"Jen strpení," pravil abbé tónem, při němž se umírající zachvěl, "jen strpení!"
Caderousse pohlédl naň v údivu.
"A pak," pokračoval abbé, "Bůh je svrchovaně milosrdný ke všem, jako byl k tobě: je především otcem a pak teprve soudcem."
"Ach, vy tedy věříte v Boha?" tázal se Caderousse.
"Kdybych byl tak nešťasten, že bych v něho až do nynějška nevěřil," odvětil Monte Cristo, "uvěřil bych v něho, vida tě."
Caderousse zvedl zaťaté pěsti k nebi.
"Poslyš," pravil abbé, vztahuje ruku k raněnému, jako by mu nařizoval víru, "hle, co pro tebe učinil Bůh, kterého neuznáváš v posledním svém okamžiku: dal ti zdraví, sílu, zajištěnou práci, ba i přátele, slovem život, jak si jej má člověk představovat, život příjemný klidným, svědomím a splněním přirozených přání. Místo abys využitkoval těch darů Páně, tak zřídka jím plně udělených, učinil jsi toto: oddal jsi se zahálce, opilosti a v opilosti zradil jsi jednoho ze svých nejlepších přátel."
"Pomoc!" zvolal Caderousse. "Nepotřebuji kněze, ale lékaře; snad nejsem raněn smrtelně, snad ještě nezemřu, snad mohu být ještě zachráněn!"
"Jsi tak smrtelně raněn, že nebýti těch tří kapek, které jsem ti právě dal, byl bys již mrtev. Poslyš mne tedy!"
"Ach," šeptal Caderousse, "jste divný kněz, připravujete umírající o poslední naději, místo abyste je těšil."

"Poslyš," pravil abbé, "když jsi zradil svého přítele, Bůh začal tě ne trestati, ale varovati; upadl jsi v bídu a měl jsi hlad. Polovici svého života, kterou jsi mohl vynaložiti na výdělek, ztrávil jsi závistí a již jsi pomýšlel na zločin, omlouvaje sama sebe nutností, když tu Bůh učinil k vůli tobě zázrak, když tu Bůh poslal ti do lůna tvé bídy mýma rukama jmění, skvělé pro tebe, bídníče, který jsi nikdy ničeho neměl. Ale to nenadálé, nečekané, neslýchané jmění ti nestačí, jakmile je máš; chceš je zdvojnásobit: jakým způsobem? Vraždou. Zdvojnásobíš je a tu Bůh ti je vyrve a postaví tě před spravedlnost lidskou."

"Nebyl jsem to já," pravil Caderousse; "to Karkonta chtěla žida zabít."

"Ano," přisvědčil Monte Cristo. "Také Bůh, neřeknu tentokrát stále spravedlivý, neboť jeho spravedlnost byla by ti dala smrt, ale Bůh stále milosrdný dovolil, aby tvoji soudcové byli dojati tvými slovy a nechali tě na živu."

"Aby mne poslali navždy na galeje - to je nějaká milost!"

"A přece jsi tu milost, bídníče, považoval za milost, když ti byla udělena; tvé zbabělé srdce, třesoucí se před smrtí, poskočilo radostí při zprávě o věčné hanbě, neboť jsi si řekl jako všichni trestanci: Trestnice má dveře, hrob jich nemá. A měl jsi pravdu, neboť ty dveře trestnice otevřely se ti neočekávaným způsobem: do Toulonu přijede Angličan, složivší slib, že vyprostí dva muže z potupy; jeho volba padne na tebe a tvého soudruha. Po druhé bylo ti štěstí sesláno s nebe, našel jsi opět peníze a zároveň i klid a mohl jsi začít žíti životem všech lidí, ty, jenž byl jsi odsouzen k životu trestanců. A tu, bídníče, jmeš se pokoušeti Boha po třetí. Nemám dosti, řekl jsi si, když jsi měl tolik, kolik jsi neměl nikdy před tím - a spaseš třetí zločin bez příčiny, bez omluvy. Trpělivost boží je u konce, Bůh tě potrestal."

Caderousse vůčihledě slábl.

"Pít," promluvil; "mám žízeň... hořím!"

Monte Cristo podal mu sklenici vody.

"Ten zlosyn Benedetto přece jen unikne!" pravil Caderousse, vraceje sklenici.

"Nikdo neunikne, to ti pravím já, Caderoussi... Benedetto bude potrestán!"

"Pak budete potrestán i vy," odvětil Caderousse, "neboť jste neučinil svou kněžskou povinnost... měl jste Benedettovi zabránit, aby mne nezabil."

"Já?" pronesl hrabě s úsměvem, při němž umírající ztuhl hrůzou. "Já zabránit Benedettovi, aby tě nezabil, ve chvíli, kdy tvůj nůž zlomil se o drátěnou košili, jež pokrývala mi prsa...?! Ano, kdybych tě byl našel plna pokory a lítosti, snad bych byl Benedettovi zabránil zabít tě, ale našel jsem tě zpupným a krvelačným, i ponechal jsem vůli boží volný průběh!"

"Já v Boha nevěřím!" křičel Caderousse. "Ty v něho také nevěříš... lžeš... lžeš...!"

"Mlč," pravil abbé, "neboť tím křikem unikají ti z těla poslední kapky krve... Ach, ty nevěříš v Boha a umíráš, zasažen Bohem...! Ach, ty nevěříš v Boha, a přece Bůh žádá jen jediné modlitby, jen jediného slova, jen jediné slzy, aby odpustil... Bůh, jenž mohl řídit dýku vrahovu tak, abys skonal na místě... Bůh popřál ti ještě čtvrt hodiny k lítosti... Jdi tedy do sebe, nešťastníče, a kaj se!"

"Ne," stál na svém Caderousse, "ne, nebudu se káti; není Boha, není Prozřetelnosti, je jen náhoda."

"Je Prozřetelnost, je Bůh," pravil Monte Cristo, "a důkazem toho je, že ty zde ležíš bez vlády, zoufalý, popírající Boha a že já stojím tu před tebou, bohat, šťasten, živ a zdráv a spínaje ruce k Bohu, v kterého ty snažíš se nevěřiti a v kterého přece v hloubi duše věříš."

"Ale kdo tedy vlastně jste?" tázal se Caderousse, upíraje hasnoucí oči na hraběte.

"Pohleď na mne dobře," pravil Monte Cristo, vzav svíčku a přiblíživ si ji k obličeji.

"Nu - abbé... abbé Busoni..."

Monte Cristo sňal vlásenku, jež ho měnila k nepoznání, a uvolnil krásné černé vlasy, které tak harmonicky vroubily jeho bledou tvář.

"Oh," pronesl Caderousse v úděsu, "kdyby nebylo těch černých vlasů, řekl bych, že jste ten Angličan, řekl bych, že jste lord Wilmore."

"Nejsem ani abbé Busoni, ani lord Wilmore," pravil Monte Cristo; "popatři líp, popatři déle, popatři do svých prvních vzpomínek."

V tomto výroku hraběte bylo jisté magnetické chvění, jímž vysílené smysly nešťastníkovy byly naposledy oživeny.

"Ó, skutečně," pronesl, "zdá se mi, že jsem vás viděl, že jsem vás kdysi znal."

"Ano, Caderoussi, ano, viděl jsi mne, ano, znal jsi mne."

"Ale kdo tedy jste? A viděl-li jste mne, znal-li jste mne, proč mne necháváte zemřít?"

"Protože tě nic nemůže zachrániti, Caderoussi, protože tvé rány jsou smrtelny. Kdybys byl mohl býti zachráněn, byl bych v tom viděl poslední milosrdenství Páně a byl bych se ještě pokusil - to ti přísahám při hrobě svého otce - vrátit tě životu a lítosti."

"Při hrobě svého otce!" opakoval Caderousse, oživen poslední jiskrou a pozvedaje se, aby lépe viděl na muže, jenž učinil mu tuto přísahu, posvátnou všem lidem. "Ale kdo vlastně jste?"

Hrabě nepřestal sledovati postup agónie. Pochopil, že toto vzpružení k životu je poslední; přistoupil k umírajícímu a upíraje na něho, klidný a smutný pohled, pravil mu do ucha:

"Jsem..."

A jeho rty, sotva pootevřeny, vyslovily jisté jméno tak tiše, že se zdálo, jako by se hrabě sám bál je zaslechnouti.

Caderousse vztyčil se na kolenou, roztáhl ruce a snažil se couvnouti; pak, sepjav ruce a zvednuv je se svrchovanou námahou, pravil:

"Ó, můj Bože, můj Bože, odpusť, že jsem tě zapíral; existuješ skutečně, jsi skutečně otcem lidí na nebi a soudcem lidí na zemi. Můj Bože všemohoucí, tak dlouho jsem tě neuznával! Můj Bože všemohoucí, odpusť mi! Můj Bože všemohoucí, přijmi mne!"

A Caderousse, zavřev oči, klesl zpět s posledním výkřikem a s posledním vzdechem.

Krev se ihned srážela na okraji jeho širokých ran.

Byl mrtev.

"Jeden!" pravil záhadně hrabě, upíraje oči na mrtvolu, již znetvořenou tou hroznou smrtí.

Deset minut nato přišel lékař a státní návladní, první přivedený vrátným, druhý Alim; byli přijati abbém Busonim, jenž modlil se u mrtvoly.

VII.

BEAUCHAMP.

Po celých čtrnáct dní nemluvilo se v Paříži o ničem, než o pokusu krádeže, tak odvážně učiněném u hraběte. Umírající podepsal prohlášení, označující Benedetta vrahem. Policie vyslala všecky své agenty po stopě vražedníkově.

Caderoussův nůž, zlodějská svítilna, svazek paklíčů a šaty - až na vestu, která se nenašla - složeny byly v kanceláři; tělo bylo dopraveno do Morgue.

Hrabě na všecky otázky odpovídal, že se to událo během jeho pobytu v Auteuili, že tedy neví o tom nic, než co mu sdělil abbé Busoni, který neobyčejnou náhodou požádal ho toho večera, aby mohl ztrávit noc u něho za účelem badání v několika vzácných knihách, obsažených v jeho bibliotéce.

Jedině Bertuccio po každé zbledl, kdykoli jméno Benedettovo bylo proneseno v jeho přítomnosti, nebylo však důvodu, proč by si měl někdo Bertucciovy bledosti povšimnouti.

Villefort, zavolaný ke konstatování zločinu, chopil se té věci a vedl vyšetřování s vášnivou horlivostí, kterou vkládal do všech trestních záležitostí, v nichž měl vésti slovo.

Uplynuly však tři týdny, aniž nejusilovnější pátrání vedlo k nějakému výsledku; ve společnosti začínalo se již zapomínati na pokus krádeže u hraběte a na zavraždění zloděje jeho spoluvinníkem, a všechen zájem věnován byl blízkému sňatku slečny Danglarsovy s hrabětem Andreou Cavalcantim.

Sňatek ten byl již téměř prohlášen; mladý muž byl u bankéře přijímán jako ženich.

Bylo dopsáno panu Cavalcantimu otci, jenž svazek ten ze srdce schválil a jenž, vysloviv nejhlubší lítost, že jeho služba mu naprosto nedovoluje opustiti Parmu, kde právě byl, prohlásil, že přivoluje vyplatit kapitál, representující sto padesát tisíc liber renty.

Bylo ustanoveno, že ty tři miliony uloženy budou u Danglarse, který bude je spravovati; některé osoby se ovšem pokoušely vzbudit v mladíkovi pochyby o pevnosti postavení jeho příštího tchána, jejž od jisté doby stíhaly neustálé ztráty na burse, ale mladý muž se vznešenou nezištností a důvěrou odmítal všecky ty marné řeči a byl tak jemnocitný, že se o nich ani slovem baronovi nezmínil.

Baron také hraběte Andreu Cavalcantiho zbožňoval.

Nebylo tomu tak u slečny Eugenie Danglarsovy. Ve svém instinktivním odporu k manželství přijala Andreu jako prostředek k zapuzení Morcerfa; nyní však, kdy Andrea se přibližoval příliš, začínala cítit zřejmou nechuť k Andreovi.

Možná, že si toho baron všiml; ježto však nemohl jinak, než přičísti tu nechuť pouhému rozmaru, tvářil se, jako by jí nepozoroval.

Během té doby vypršela téměř lhůta, již vyžádal si Beauchamp. Morcerf ostatně mohl ocenit radu hraběte de Monte Cristo, když ten mu řekl, aby nechal věci padnouti samy sebou; nikdo nevšiml si zprávy o generálovi a nikoho ani nenapadlo hledati v důstojníkovi, jenž vydal janinský zámek, vznešeného hraběte, zasedajícího ve sněmovně pairů.

Albert necítil se proto méně dotčeným, neboť v několika těch řádcích, jež ho ranily, byla zřejmě obsažena úmyslná urážka. Kromě toho způsob, jakým Beauchamp ukončil rozmluvu, zanechal v jeho srdci trpkou vzpomínku. Vžil se tedy do myšlenky na souboj, jehož pravou příčinu - přijme-li ovšem Beauchamp vyzvání - hodlal ztajiti i svým svědkům.

Pokud se týče Beauchampa, nebylo ho viděti ode dne, kdy ho Albert navštívil. Všem, kdo se po něm ptali, dostalo se odpovědi, že odjel na několikadenní cestu.

Kde byl? Nikdo nevěděl.

Jednoho rána byl Albert probuzen svým komorníkem, jenž ohlašoval mu Beauchampa.

Albert si protřel oči, nařídil, aby Beauchamp byl uveden do kuřáckého salonu v přízemí a požádán, aby počkal, rychle se oblékl a sešel dolů.

Našel Beauchampa, procházejícího se po pokoji. Spatřiv ho, Beauchamp stanul.

"Váš krok, pane, který jste učinil, dostaviv se ke mně sám od sebe a nevyčkav ani návštěvy, kterou hodlal jsem vám dnes učinit, zdá se mi dobrým znamením," pravil Albert. "Nuže, mluvte rychle, mám vám podati ruku se slovy: Beauchampe, doznejte svou chybu a zachovejte mi přítele, nebo se vás mám prostě otázat: Jaké jsou vaše zbraně?"

"Alberte," promluvil Beauchamp smutným hlasem, který naplnil mladého muže úžasem, "posaďme se nejprve a pohovořme si."

"Ale zdá se mi naopak, pane, že dříve než usedneme, máte mi odpovědít!"

"Alberte," pravil žurnalista, "za jistých okolností spočívají všecky obtíže právě v odpovědi."

"Chci vám ji usnadnit, pane, a proto opakuji otázku: Chcete odvolati svou zprávu nebo ne?"

"Morcerfe, na otázky, týkající se cti, společenského postavení a života muže, jakým je pan generál-lieutenant hrabě de Morcerf, francouzský pair, nestačí odpovědít ano nebo ne."

"Co se tedy dělá?"

"Dělá se, co jsem učinil já, Alberte; řekne se: Peníze, čas a únava nejsou ničím, jde-li o pověst a zájmy celé rodiny. Řekne se: Je třeba něčeho více než zdání, je třeba jistoty, jde-li o souboj na život a na smrt s přítelem. Řekne se: Skřížím-li meč, nebo namířím-li pistoli na muže, jehož ruku jsem tři roky tiskl, musím aspoň vědět, proč takovou věc činím, abych mohl stanouti na zápasišti s klidným srdcem a pokojným svědomím, kterého člověk potřebuje, má-li mu

jeho paže zachránit život."

"Nuže, co tedy to všecko znamená?" tázal se Morcerf netrpělivě.

"To znamená, že přijíždím z Janiny."

"Z Janiny! Vy!"

"Ano, já."

"Nemožno!"

"Drahý Alberte, zde je můj pas; zde vidíte visa: Ženeva, Milán, Benátky, Terst, Delvino, Janina. Uvěříte snad policii republiky, království a císařství?"

Albert pohlédl do pasu a pak udiveně upřel oči na Beauchampa.

"Vy jste byl v Janině?" pravil.

"Alberte, kdybyste byl cizincem, pouhým neznámým lordem, jako onen Angličan, který mne přišel před třemi či čtyřmi měsíci žádat o vysvětlení, a kterého jsem zabil, abych měl od něho pokoj, pochopíte, že bych se nebyl tak namáhal. Považoval jsem však za svou povinnost podati vám tento důkaz vážnosti. Potřeboval jsem týden na cestu tam, týden na cestu zpět, dále čtyři dny karantény a čtyřicet osm hodin pobytu; dohromady tři týdny. Přijel jsem dnes v noci a zde jsem."

"Můj Bože, můj Bože, to je oklik, Beauchampe! Proč hned neřeknete, co od vás čekám?"

"Protože skutečně, Alberte..."

"Člověk by řekl, že váháte."

"Ano, bojím se."

"Bojíte se doznati; že váš dopisovatel se mýlil? Oh, pryč s ješitností, Beauchampe! Jen to doznejte, Beauchampe; o vaší statečnosti nikdo nemůže pochybovat."

"Oh, o to nejde," šeptal žurnalista; "naopak..."

Albert hrozně zbledl; chtěl promluvit, ale slova odumřela mu na rtech.

"Příteli," promluvil Beauchamp co nejvřelejším tónem, "věřte mi, že bych byl šťasten, kdybych vám mohl vyslovit svou omluvu a že bych se vám omluvil ze srdce rád. Leč bohužel..."

"Co...?"

"Ta zpráva mluvila pravdu, příteli."

"Jakže! Ten francouzský důstojník..."

"Ano."

"Ten Fernand..."

"Ano."

"Ten zrádce, jenž vydal zámky muže, v jehož službách byl..."

"Odpusťte mi, příteli, že vám pravím, co vám pravím: Ten muž jest váš otec!"

Albert trhl sebou zuřivě, chtěje se vrhnouti na Beauchampa; ten však ho zadržel, a to mnohem mocněji mírným pohledem, než vztaženou rukou.

"Hleďte, příteli," pravil vytahuje z kapsy papír, "zde je důkaz."

Albert rozbalil listinu; bylo to stvrzení čtyř vynikajících obyvatelů Janiny, konstatující, že plukovník Fernand Mondega, plukovník instruktor ve službách vezíra Ali Tebelina, vydal zámek janinský za dva tisíce váčků.

Podpisy byly ověřeny konsulem.

Albert zavrávoral a zdrcen klesl do křesla.

Tentokrát nebylo již lze pochybovati, rodinné jméno bylo tam vypsáno do písmene.

Po chvíli hlubokého, bolestného ticha jeho srdce překypělo, cévy na krku mu naběhly a proud slz vytryskl mu z očí.

Beauchamp, jenž s hlubokým soucitem pohlížel na mladého muže, podlehnuvšího přemíře bolesti, přistoupil k němu.

"Alberte," pravil mu, "rozumíte mi teď, viďte? Chtěl jsem všecko vidět, o všem se sám přesvědčit, doufaje, že vysvětlení bude příznivo vašemu otci a že bude dán spravedlnosti průchod. Ale všecky informace naopak zjišťují, že onen důstojník instruktor, že onen Fernand Mondego, povýšený Ali Pašou k hodnosti vrchního velitele, není nikdo jiný než hrabě Fernand de Morcerf. Vrátil jsem se tedy, připomínaje si čest, již jste mi prokázal, věnovav mi své přátelství, a přiběhl jsem k vám."

Albert leže stále v křesle, tiskl si obě ruce k očím, jako by chtěl světlu zabránit, aby neproniklo až k němu.

"Přiběhl jsem k vám," pokračoval Beauchamp, "abych vám řekl: Alberte, viny našich otců nemohou v těchto dobách akce a reakce padnouti na děti. Alberte, velmi málo jich prošlo revolucemi, za kterých jsme se narodili, aby nějaká skvrna po blátě nebo krvi neulpěla na jejich vojenské uniformě nebo soudcovském taláru. Alberte, teď, kdy mám všecky důkazy, teď, kdy jsem pánem vašeho tajemství, nikdo na světě nemůže mne přiměti k souboji, jejž vyčítalo by vám vaše svědomí - tím jsem si jist - jako zločin. Ale přicházím vám nabídnout, čeho ode mne ani nemůžete žádat. Chcete, aby ty důkazy, ta odhalení, ta stvrzení, které mám jedině já - chcete, aby zmizely? Chcete, aby to hrozné tajemství zůstalo mezi vámi a mnou? Svěřeno mému čestnému slovu, nevyjde nikdy z mých úst. Řekněte, přejete si to, Alberte? Řekněte, přejete si to, příteli?"

Albert, vrhl se Beauchampovi kolem krku.

"Ó, vznešené srdce!" zvolal.

"Tu, máte," pravil Beauchamp, podávaje listiny Albertovi.

Albert uchopil je křečovitě, sevřel je, smačkal a chtěl je roztrhat; chvěje se však, aby ani nejmenší částečka, unesena větrem, nevletěla mu jednoho dne zpět do tváře, přistoupil ke svíčce, zapálené kvůli doutníkům, a spálil vše do posledního útržku.

"Drahý příteli, vzácný příteli!" šeptal Albert, spaluje papíry.

"Nechť se to vše zapomene jako zlý sen," pravil Beauchamp, "nechť to zmizí, jako ty poslední jiskry, kmitající se po zčernalém papíru, a odvane jako tento poslední kouř, unikající z něměho popela."

"Ano, ano," přisvědčil Albert, "a ať z toho zůstane jen věčné přátelství, které zaslibuji svému zachránci, přátelství, které mé děti přenesou na vaše přátelství, které bude mi vždy připomínat, že jsem vám povinován krví svých žil, životem svého těla, ctí svého jména. Neboť kdyby taková věc měla být známa, ó Beauchampe, pravím vám, prohnal bych si kulí mozek; - nebo ne - nechtěl bych touže ranou zabít i svou ubohou matku - ale odešel bych z vlasti!"

"Drahý Alberte!" pravil Beauchamp.

Ale mladý muž brzy se vzpamatoval z té nenadálé a takřka nepřirozené radosti a znovu upadl v ještě hlubší smutek.

"Nuže, co vám ještě je, milý příteli?" tázal se Beauchamp.

"Mám něco zlomeného v srdci," odvětil Albert. "Poslyšte, Beauchampe, nelze se tak ve vteřině odloučit od té úcty, důvěry a hrdosti, jež v synovi vzbuzuje bezposkvrnné jméno otcovo. Ó Beauchampe, Beauchampe! Jak nyní přistoupím k svému otci? Odtáhnu čelo před jeho rty, odtáhnu ruku před jeho rukou...? Hleďte, Beauchampe, jsem nejnešťastnější z lidí. Ach, matko, má ubohá matko," pravil Albert, pohlížeje uslzenýma očima na matčin portrét, "jak jste asi trpěla, věděla-li jste to!"

"Příteli, příteli," pravil Beauchamp, bera ho za obě ruce, "odvahu!"

"Ale odkud pocházela ta první zpráva, uveřejněná ve vašem listě?" zvolal Albert. "Za tím vším je nějaké neznámé záští, nějaký neviditelný nepřítel!"

"A proto tím více odvahy, Alberte!" pravil Beauchamp. "Ať není na vaší tváři ani stopy po rozčilení. Neste v sobě tu bolest, jako mrak nese v sobě zhoubu a smrt, osudné tajemství, kterého nechápeme, dokud bouře nepropukne. Nuže, příteli, šetřte své síly pro okamžik, kdy nastane výbuch."

"Ach, vy se domníváte, že ještě nejsme u konce?" zvolal Albert s hrůzou.

"Nic se nedomnívám, příteli, ale konec konců - všecko je možno. Ale abych nezapomněl..."

"Copak?" tázal se Albert, vida, že Beauchamp váhá.

"Hodláte se stále ještě oženit se slečnou Danglarsovou?"

"Proč se mne na to ptáte v takovou chvíli, Beauchampe?"

"Protože spojuji v duchu záležitost, kterou se právě zabýváme, s roztržkou nebo uskutečněním toho sňatku."

"Jakže!" zvolal Albert, jehož čelo zahořelo. "Vy myslíte, že pan Danglars...?"

"Ptám se vás pouze, co je s vaší svatbou. Nehledejte, k čertu, v mých slovech ničeho, než co do nich chci vložit, a nepřikládejte jim větší důležitosti, než mají!"

"Ne," odvětil Albert, "se svatby sešlo."

"Dobrá," prohodil Beauchamp.

Vida pak, že mladý muž znovu upadá v melancholii, pravil mu:

"Poslyšte, Alberte, dáte-li něco na mou radu, pojďme ven; projížďka po Lese ve faetonu nebo koňmo vás rozptýlí. Nato někde posnídáme a pak půjdete vy za svými záležitostmi a já také za svými."

"S radostí," souhlasil Albert, "ale pojďme pěšky, zdá se mi, že mi trochu únavy prospěje."

"Budiž," odvětil Beauchamp.

A oba přátelé vyšli pěšky a brali se po boulevardu. Když přišli k Madeleině, pravil Beauchamp:

"Hleďme, když jsme již na cestě, pojďme trochu k panu de Monte Cristo, rozptýlí vás. Ten člověk dovede výborně uklidnit mysl, protože se nikdy na nic nevyptává, a podle mého mínění jsou lidé, kteří se po ničem netáží, nejobratnějšími těšiteli."

"Budiž," souhlasil Albert, "pojďme k němu, mám ho rád."

VIII.
CESTA.

Monte Cristo vykřikl radostí, spatřiv oba mladé muže pohromadě.

"Ach," zvolal, "doufám, že vše je skončeno, urovnáno, vysvětleno."

"Ano," odvětil Beauchamp, "směšné ty pověsti padly samy sebou a kdyby se teď obnovily, měly by ve mně prvního odpůrce. Nemluvme tedy již o tom."

"Albert vám řekne," odtušil hrabě, "že jsem mu radil totéž. Pohleďte," dodal, "přicházíte právě do nejhoršího rána, jaké jsem, tuším, kdy prožil."

"Co to děláte?" tázal se Albert. "Zdá se, že pořádáte své listiny."

"Své listiny, díky Bohu, ne! V mých listinách je vždycky svrchovaný pořádek, protože žádných listin nemám, ale listiny pana Cavalcantiho."

"Pana Cavalcantiho?" tázal se Beauchamp.

"Což nevíte?" vysvětloval Morcerf. "Toho mladého muže, kterého hrabě uvedl."

"Nikoli, rozumějme si dobře," odvětil Monte Cristo; "neuvádím nikoho a pana Cavalcantiho méně než koho jiného."

"A který ožení se se slečnou Danglarsovou místo mne," dodal Albert, pokoušeje se o úsměv, "což mne krutě rmoutí, jak si asi dovedete představit, drahý Beauchampe."

"Jakže, Cavalcanti si béře slečnu Danglarsovu?" tázal se Beauchamp.

"Přicházíte snad z měsíce?" zvolal Monte Cristo. "Vy žurnalista, manžel Famy! Vždyť celá Paříž o jiném nemluví."

"A ten sňatek je vaším dílem, hrabě?" tázal se Beauchamp.

"Mým? Oh, ticho, pane novináři, nemluvte takové věci! Já, dobrý Bože, zabývati se něčí sňatkem! Ne, to mne neznáte! Naopak, stavěl jsem se mu na odpor, co jsem mohl, odmítl jsem promluvit s otcem."

"Ach, rozumím," prohodil Beauchamp; "k vůli našemu příteli Albertovi."
"K vůli mně?" pravil mladý muž. "Oh ne, na mou čest! Hrabě musí doznati, že jsem ho naopak stále prosil, aby zrušil ten plán, který je na štěstí zrušen. Hrabě tvrdí, že jemu nemám co děkovat; budiž, postavím tedy, jako staří, oltář Deo ignoto."
"Poslyšte," pravil Monte Cristo, "stalo se to tak málo mou zásluhou, že jsem v jistém napětí s tchánem i s mladým mužem; jediná slečna Eugenie, která nezdá se mi býti stvořena k manželství a která, vidouc, jak málo byl jsem nakloněn svazku, připravujícímu ji o její drahou svobodu, zachovala mi svou náklonnost."
"A pravíte, že ten sňatek se má co nevidět uskutečnit?"
"Můj Bože, ano, přese všecko, co jsem mohl namítati. Neznám toho mladíka; je prý bohat a z dobré rodiny, ale to jsou pro mne všecko samá "prý". Naopakoval jsem se toho panu Danglarsovi až do omrzení, on však je do svého Lučana zblázněn. Sdělil jsem mu i okolnost, jež zdála se mi závažnější: mladý ten muž byl vyměněn kojné, nebo unesen cikány, či ukraden vychovateli, nevím už přesně. Ale to vím, že jeho otec o něm přes deset let nevěděl. Co činil za těch deset let bludného života, ví jedině Bůh. Nuže, nic to nespomohlo. Bylo mi svěřeno dopsat majorovi a vyžádat od něho listiny. Zde jsou. Pošlu jim je, ale myji si ruce jako Pilát."
"A jak se k tomu tváří slečna ďArmilly, že ji připravujete o žačku?" tázal se Beauchamp.
"Ani nevím, ale zdá se mi, že odjede do Itálie. Paní Danglarsová se mnou o ní mluvila a žádala mne o doporučující listy pro nějakého impresaria. Dal jsem jí pár slov pro ředitele divadla Valle, který je mi jaksi zavázán. Ale co je vám, Alberte? Vypadáte tak smutně. Snad nejste naposledy bez svého vědomí zamilován do slečny Danglarsovy?"
"Pokud vím, ne," odvětil Albert se smutným úsměvem.
Beauchamp jal se prohlížeti obrazy.
"Ale přece jen nejste jako obyčejně," pokračoval Monte Cristo. "Nu, co vám tedy je? Povězte."
"Mám migrénu," odvětil Albert.
"Nuže, drahý vicomte," pravil Monte Cristo, "v tom případě mohu vám navrhnouti neomylný lék, který osvědčil se po každé, kdykoli stala se mi nějaká nepříjemnost."
"Jaký?" tázal se mladý muž.
"Změnu místa."
"Opravdu?" pravil Albert.
"Ano, a protože teď na příklad jsem na nejvyšší stupeň rozmrzen, měním místo. Chcete změnit místo se mnou?"
"Vy, rozmrzen, hrabě?" zvolal Beauchamp. "A čím?"
"Ach, vám se to mluví, ale chtěl bych vás vidět, jak byste se tvářil, kdyby se ve vašem domě konalo vyšetřování!"
"Vyšetřování! Jaké vyšetřování?"
"Nu, vyšetřování, kterého podjal se pan de Villefort vůči mému roztomilému vrahovi, nějakému lupiči, uprchlému z trestnice, jak se zdá."
"Ach, pravda," přisvědčil Beauchamp, "četl jsem o tom v novinách. Co to bylo zač, ten Caderousse?"
"Byl to prý Provencal. Pan de Villefort o něm slyšel, když byl v Marseilli, a pan Danglars se pamatuje, že ho viděl. Následkem toho ujal se pan státní návladní velmi horlivě té záležitosti, která, jak se zdá, svrchovaně zajímá pana policejního prefekta, a díky tomu zájmu, za nějž jsem nejvyšší měrou vděčen, posílají mi sem po celých čtrnáct dní všecky bandity, které našli v Paříži a v okolí, pod záminkou, že jsou to vražedníci páně Caderoussovi. Z toho následuje, že, půjde-li to tak dál, nebude za tři měsíce v tomto krásném francouzském království ani zloděje ani vraha, který neznal by plán mého domu nazpaměť. Rozhodl jsem se tedy vydati jim jej celý a odjeti tak daleko, kam země sahá. Pojeďte také, vicomte, vezmu vás s sebou."
"S radostí."
"Tedy ujednáno?"
"Ano, ale kam to?"
"Řekl jsem vám již, kde vzduch je čistý, kde všechen zvuk usíná, kde i sebe hrdější člověk cítí se pokorným a malým. Já, kterého nazývají pánem všehomíru, jako Augusta, miluji takové ponížení."
"Ale kam vlastně jedete?"
"K moři, vicomte, k moři. Vidíte, jsem námořník; jako dítě byl jsem kolébán v náručí starého Oceánu a na ňadrech krásné Amfitrité. Hrál jsem si se zeleným pláštěm onoho a s azurovým rouchem této. Miluji moře jako milenku a když ho dlouho nevidím, stýská se mi po něm."
"Pojeďme, hrabě, pojeďme!"
"K moři."
"Ano."
"Přijímáte?"
"Přijímám."
"Nuže, vicomte, dnes večer bude stát na mém dvoře cestovní vůz, v kterém se člověk může natáhnout jako na lůžku; ve voze budou zapraženy čtyři poštovní koně. Pane Beauchampe, čtyři osoby se tam pohodlně vejdou. Chcete jet s námi? Vezmu vás."
"Děkuji, přicházím, od moře."
"Jakže, přicházíte od moře?"
"Skoro. Podnikl jsem malou cestu na Borromejské ostrovy."
"Co na tom, jen pojďte!" pravil Albert.
"Ne, drahý Morcerfe, chápete, že jakmile odmítnu, je to skutečně nemožno. Je ostatně nutno, abych zůstal v Paříži," dodal tišším hlasem, "už jen pro to, abych bděl nad poštovní schránkou."

"Ach, vy jste výborný, znamenitý přítel," pravil Albert; "ano, máte pravdu, bděte, hlídejte, Beauchampe, a hleďte odkrýt nepřítele, který tu zprávu zplodil."

Albert a Beauchamp se rozloučili; jejich poslední stisk ruky vyjadřoval vše, co rty nemohly vyjádřit u přítomnosti třetí osoby.

"To je výborný hoch, ten Beauchamp," pravil Monte Cristo po odchodu žurnalistově, "viďte, Alberte?"

"Ó, ano, šlechetný muž, za to vám ručím; miluji ho také z celého srdce. Ale teď, když jsme sami, kam vlastně jedeme? Ačkoli je mi to skoro jedno."

"Do Normandie, chcete-li."

"Výborně. Budeme úplně na venkově, viďte - žádná společnost, žádné sousedstvo?"

"Budeme sami s jízdeckými koňmi, honícími psy a rybářskou bárkou - to je vše."

"To je vše, co potřebuji; oznámím to matce a jsem vám k službám."

"Ale bude vám to dovoleno?"

"Co?"

"Jet do Normandie."

"Mně? Což nejsem volný?"

"Jít kam chcete, sám, to vím, neboť jsem se s vámi setkal v Itálii."

"Nuže?"

"Ale jet s mužem, kterému říkají hrabě de Monte Cristo?"

"Máte krátkou paměť, hrabě."

"Jak to?"

"Což jsem vám ničeho neřekl o vší té sympatii, kterou moje matka k vám chová?"

"Žena se často mění, pravil František I.; žena - toť vlna, pravil Shakespeare; první byl veliký král, druhý veliký básník a oba jistě znali ženy."

"Ano, ženy, ale moje matka není jako všecky ženy, je jiná než jiné."

"Odpustíte ubohému cizinci, že dobře nerozumí všem jemným odstínům vašeho jazyka?"

"Chci říci, že moje matka je skoupá na své city, ale jakmile je někomu věnovala, je to navždy."

"Ach, opravdu?" pravil s povzdechem Monte Cristo. "A vy myslíte, že mi prokázala čest jiného citu než naprosté lhostejnosti?"

"Poslyšte," odvětil Morcerf, "řekl jsem vám to již a znovu vám to opakuji: vy jste rozhodně velmi neobyčejný a velmi znamenitý muž."

"Oh!"

"Ano, neboť moje matka podlehla ne zvědavosti, ale zájmu, jejž vnukáte. Jsme-li sami, mluvíme jen o vás."

"A řekla vám, abyste nedůvěřoval tomu Manfredovi?"

"Naopak, řekla mi: "Morcerfe, myslím, že hrabě je vznešená povaha, hleď si získat jeho náklonnosti."

Monte Cristo odvrátil zrak a povzdechl.

"Ach, skutečně?" pravil.

"Takže pochopíte," pokračoval Albert, "že místo aby stavěla se té cestě na odpor, schválí ji zplna srdce, neboť je tím jen uposlechnuto rad, jež mi denně dává."

"Nuže, dnes večer tedy nashledanou," pravil Monte Cristo. "Buďte tu v pět hodin; přijedeme tam v půl noci nebo v jednu hodinu."

"Jakže, do Tréportu...?"

"Do Tréportu nebo do okolí."

"Vy urazíte čtyřicet osm mil za pouhých osm hodin?"

"I to je ještě mnoho," odvětil Monte Cristo.

"Vy jste rozhodně zázračný muž a překonáte jednou nejen železnice, což není tak těžké, zvláště ve Francii, ale i telegraf."

"Teď však, vicomte, potřebujeme přece jen sedm až osm hodin na cestu a proto buďte přesný."

"Nestarejte se, nemám do té doby nic jiného na práci, než se připravit."

"Tedy v pět hodin!"

"V pět hodin nashledanou!"

Albert odešel. Monte Cristo, pokynuv mu s úsměvem hlavou, zůstal na chvíli zamyšlen a jakoby pohřížen v nejhlubší úvahy. Pak přejel si rukou čelo, jako by chtěl zahnat své myšlenky, a přistoupiv ke kovové desce, dvakrát na ni udeřil.

Při zvuku dvou ran, udeřených Monte Cristem na kovovou desku, vstoupil Bertuccio.

"Pane Bertuccio," pravil hrabě, "nepojedu do Normandie zítra, ani pozítří, jak jsem s počátku zamýšlel, nýbrž dnes večer. Do pěti hodin máte více času, než potřebujete. Zpravte o tom štolby první přípřeže. Pan de Morcerf mne doprovází. Jděte."

Bertuccio uposlechl a předjížděč cválal do Pontoise oznámit, že cestovní vůz pojede tudy přesně v šest hodin. Štolba v Pontoise poslal zvláštního posla následující přípřeži, která to zase vzkázala dále. Šest hodin na to byly všecky rozestavené přípřeže zpraveny.

Před odjezdem zašel hrabě k Haydée, oznámil jí svůj odjezd, sdělil jí, kam jede, a podřídil celý dům jejím rozkazům.

Albert byl přesný. Cesta s počátku zasmušilá, záhy se vyjasnila fysickým působením rychlosti. Albert nedovedl si představit tak prudkého běhu.

"Opravdu," pravil Monte Cristo, "s vaší poštou, která ujede dvě míle za hodinu, a s tím hloupým zákonem, jenž nedovoluje cestovateli předjeti jiného bez jeho dovolení - což má za následek, že nemocný nebo mrzutý cestující má

právo zdržovati za sebou cestovatele veselé a zdravé - není možného pohybu. Já vyhýbám se těm nepříjemnostem, cestuje se svým vlastním postilionem a svými vlastními koňmi, viď, Ali?"

A hrabě, vysunuv hlavu z okénka, vyrazil malý, povzbuzující výkřik, jenž dával koním křídla; neběželi již - letěli. Vůz hrčel jako hrom po královské silnici a každý se ohlížel za tím svítícím meteorem. Ali, opakuje ten výkřik, okazoval v úsměvu své bílé zuby, svíraje silnýma rukama pěnou pokryté otěže a pobízeje koně, jejichž krásná hříva vlála ve větru; Ali, dítě pouště, byl tu opět ve svém živlu a se svou černou tváří, žhavýma očima a sněhobílým pláštěm vyhlížel v oblaku prachu, jejž rozvířil jako genius samumu, jako bůh uraganu.

"Hle, rozkoš, které jsem neznal," pravil Morcerf; "rozkoš rychlosti."

A poslední mraky na jeho čele se rozptýlily, jako by vzduch, jejž prorážel, odnášel ty mraky s sebou.

"Ale kde, u čerta, najdete takové koně?" tázal se Albert. "Což si je dáváte vyrábět?"

"Uhodl jste," odvětil hrabě. "Před šesti lety našel jsem v Uhrách slavného hřebce, známého svou rychlostí; koupil jsem jej, nevím již za kolik - Bertuccio jej platil. Během roku měl dvaatřicet mladých. Učiníme přehlídku celého toho potomstva téhož otce; jsou všichni stejní, černí, bez jediné skvrny, až na hvězdu na čele, neboť tomuto králi hřebčince byly vybírány klisny jako pašům favoritky."

"To je úžasné...! Ale povězte mi, hrabě, co děláte se všemi těmi koňmi?"

"Vždyť vidíte, cestuji s nimi."

",Ale nebudete přece stále cestovat?"

"Až jich nebudu potřebovat, Bertuccio je prodá a tvrdí, že na nich vydělá třicet až čtyřicet tisíc franků."

"Ale vždyť žádný evropský král nebude dosti bohat, aby je mohl zaplatit."

"Prodá je tedy nějakému orientálskému vezírovi, který k vůli nim vyprázdní svůj poklad a naplní jej zase pomocí ran, udělených poddaným na chodidla."

"Hrabě, mohu vám říci, co mi teď napadlo?"

"Řekněte."

"Že totiž pan Bertuccio je po vás asi nejbohatším soukromníkem v Evropě."

"Nuže, mýlíte se, vicomte. Jsem si jist, že kdybyste obrátil Bertucciovy kapsy, nenalezl byste tam ani deset sous jeho jmění."

"Proč?" tázal se mladík. "Což pan Bertuccio je nějaký zvláštní úkaz? Oh, drahý hrabě, nemluvte mi příliš o zázracích, nebo vám neuvěřím - upozorňuji vás."

"U mne nic zázračného nenajdete, Alberte; cifry a rozum, nic víc. Nuže, poslyšte toto dilemma: Intendant krade - ale proč krade?"

"Inu, protože je to v jeho povaze, myslím," odvětil Albert; "krade, aby kradl."

"Ne, vidíte, mýlíte se; krade, protože má ženu, děti, ctižádostivé plány pro sebe a svou rodinu; krade hlavně, protože si není jist, neopustí-li kdy svého pána a chce si zajistit budoucnost. Nuže, pan Bertuccio je sám na světě; čerpá z mého váčku, aniž by mi skládal účty, a jest jist, že ode mne nikdy neodejde."

"Proč?"

"Protože bych nenašel lepšího."

"Točíte se v bludném kruhu dohadů."

"Oh, nikoli; mám jistotu. Dobrým sluhou pro mne je ten, nad jehož životem i smrtí mám právo."

"A máte právo nad Bertucciovým životem a smrtí?" tázal se Albert.

"Ano," odvětil chladně hrabě.

Jistá slova zavírají rozmluvu jako železné dveře. Monte Cristovo "ano" bylo takovým, slovem.

Zbytek cesty vykonán byl s touž rychlostí. Třicet dva koně, rozestavení po osmi přípřežích, urazili čtyřicet osm mil v osmi hodinách.

Za hluboké noci stanul kočár u vrat krásného parku. Vrátný byl vzhůru a stál u otevřené brány. Byl zpraven štolbou posledního spřežení.

Bylo půl třetí zrána. Morcerf byl doveden do svého pokoje. Našel tam připravenou lázeň i večeři. Sluha, jenž vykonal tu cestu na sedátku za kočárem, byl určen k jeho obsluze; Baptistin, sedící na sedadle před kočárem, byl k obsluze hraběti.

Albert se vykoupal, povečeřel a ulehl. Celou noc byl kolébán melancholickým hukotem vln. Vstav, šel k zaskleným dveřím, otevřel je a ocitl se na malé terase, před níž rozprostíralo se nekonečné moře, a za níž ležel hezký park, vedoucí do lesíka.

V dosti veliké zátoce houpala se malá korveta úzkých boků a štíhlého stěžňoví, mající na stožáru vlajku se znakem Monte Cristovým. Znak ten představoval zlatou horu, spočívající na azurovém moři, s červeným křížem na temeni, což mohlo být právě tak dobře odůvodněno jeho jménem, připomínajícím Kalvárii, z které utrpení Páně učinilo horu vzácnější než zlato, a potupný kříž, jejž jeho božská krev učinila svatým, jako nějakou osobní vzpomínku na utrpení a obrození, pochovanou v tajemné noci minulosti toho muže. Kolem škuny kolébalo se několik malých rychlých rybářských člunů, náležících rybářům z okolních vesnic a vypadajících jako pokorní poddaní, očekávající rozkazy královniny.

Jako na všech místech, kde se Monte Cristo zastavil, byť i jen na dva dny, byl i zde život zorganisován podle měřítka nejvyššího pohodlí. Bylo tam tedy okamžitě snadno žít.

Albert našel ve svém předpokoji dvě pušky a všecky věci, potřebné lovci. Poněkud vyšší místnost, položená v přízemí, určena byla pro důmyslné přístroje, kterých šablonovití francouzští rybáři ještě nepřijali od Angličanů,

trpělivých a zahálčivých a proto velkých rybolovců.

Celý den uplynul za různých těchto cvičení, v nichž ostatně se Monte Cristo vyznal výtečně: zastřelili tucet bažantů v parku, chytili tolikéž pstruhů v potocích, obědvali v besídce, obrácené k moři, a čaj dali si předložit v bibliotéce.

K večeru třetího dne Albert, zmořen únavným tím životem, jenž zdál se Monte Cristovi hříčkou, spal v křesle u okna, zatím co hrabě pracoval se svým architektem o plánu skleníku, jejž chtěl u domu zřídit. Náhle ozval se cval koně, drtícího oblázky na cestě, a mladý muž zvedl hlavu; vyhlédl oknem a k nejnepříjemnějšímu svému překvapení spatřil na dvoře svého sluhu, kterého nechtěl vzít s sebou, aby méně obtěžoval Monte Crista.

"Florentin je zde!" zvolal vyskočiv z křesla. „Je snad moje matka nemocna?"

A vrhl se ke dveřím.

Monte Cristo sledoval ho očima a viděl, jak přistoupil k sluhovi, jenž, ještě všecek udýchán, vytáhl z kapsy zapečetěný balíček. Balíček ten obsahoval číslo novin a dopis.

"Od koho je to psaní?" tázal se rychle Albert.

"Od pana Beauchampa," odvětil Florentin.

"Beauchamp vás tedy posílá?"

"Ano, pane. Vzkázal mi, abych přišel k němu, dal mi peníze na cestu, opatřil mi poštovního koně a musil jsem mu slíbit, že se nezastavím, dokud pána nestihnu. Vykonal jsem tu cestu za patnáct hodin."

Albert, chvěje se, otevřel dopis. Při prvních řádcích vykřikl a třesoucíma se rukama uchopil noviny.

Náhle se mu zatmělo v očích, nohy vypovídaly mu službu a klesaje téměř, opřel se o Florentina, jenž vztáhl ruku, aby ho podepřel.

"Ubohý mladík!" zašeptal Monte Cristo tak tiše, že ani on sám neslyšel zvuk soucitných slov, jež pronášel. "Je tedy psáno, že vina otců padne na syny až do třetího a čtvrtého pokolení."

Albert zatím sebral opět sílu a pokračuje v četbě, odhodil vlasy s čela, zbroceného potem. Smačkav pak dopis i noviny, tázal se:

"Florentine, je váš kůň s to, podniknout cestu zpět do Paříže?"

"Je to špatný, strhaný poštovní kůň."

"Oh můj Bože! A jak bylo u nás doma, když jste odjížděl?"

"Dosti klidno. Ale když jsem se vrátil od pana Beauchampa, našel jsem madame v slzách; poslala pro mne a ptala se, kdy se vrátíte. Tu jsem jí řekl, že pan Beauchamp mi uložil jeti pro vás. Jejím prvním hnutím bylo vztáhnout ruku, jako by mne chtěla zadržeti, ale pak se okamžik rozmýšlela a pravila:

"Ano, jděte, Florentine, a ať se vrátí!"

"Ano, matko, ano," pravil Albert, "vrátím se, buď klidna, a běda hanebníku...! Ale teď musím, především odjet."

Vrátil se do pokoje, kde zanechal Monte Crista.

Nebyl to již týž muž - pět minut stačilo, aby stala se s Albertem smutná změna. Odcházel v obvyklém duševním rozpoložení a vracel se s hlasem zlomeným, tváří zbarvenou horečnou červení, planoucím okem pod zamodralým víčkem a krokem vrávoravým, jako opilý.

"Hrabě," pravil, "děkuji vám za vaše laskavé pohostinství, kterého bych byl rád déle používal, ale musím se vrátit do Paříže."

"Copak se stalo?"

"Veliké neštěstí. Ale dovolte mi odejet, jde o věc mnohem cennější, než můj život. Žádné otázky, hrabě, snažně vás prosím, ale koně!"

"Moje stáje jsou vám k službám, vicomte," odvětil Monte Cristo. "Ale zemřete únavou, pojedete-li na koni; vezměte kolesku, faeton, nějaký vůz!"

"Ne, to by příliš dlouho trvalo. A pak potřebuji únavy, které se pro mne obáváte; prospěje mi."

Albert učinil několik kroků, toče se jako člověk, zasažený kulí, a klesl na židli u dveří.

Monte Cristo nespatřil té druhé slabosti; stál u okna a volal:

"Ali, koně pro pana de Morcerf! Ať si pospíší! Spěchá!"

Ta slova probudila Alberta k životu. Vyběhl z pokoje, hrabě ho následoval.

"Díky!" zašeptal mladík, vyhoupnuv se do sedla. "Vrátíte se, co budete moci nejdříve, Florentine. Je třeba nějakého hesla, aby mi byli vydáni koně?"

"Je třeba jen vrátit toho, na kterém jedete; okamžitě vám bude osedlán jiný."

Albert chtěl vyrazit, ale zastavil se.

"Můj odjezd zdá se vám snad podivným, nesmyslným," pravil. "Nechápete, jak několik řádků, vytištěných v novinách, může člověka uvést v zoufalství. Nuže," dodal, hodiv hraběti časopis, "přečtěte si toto, ale teprve až budu pryč, abyste neviděl mého zardění."

A zatím co hrabě zvedal noviny, vrazil ostruhy, které byly mu právě připevněny k botám, koni do slabin.

Zvíře, udiveno, že existuje jezdec, jenž se domnívá, že mu je třeba takové pobídky, vyrazilo jako šipka.

S pocitem nekonečného soucitu sledoval hrabě mladíka zrakem, a teprve když jezdec úplně zmizel, upřel pohled na časopis a četl následující zprávu:

"Onen francouzský důstojník ve službách Aliho, janinského paši, o němž před třemi týdny psal časopis "Nestranný"

a který nejen vydal janinské zámky, ale prodal i svého dobrodince Turkům, nazýval se skutečně v té době Fernand, jak sdělil náš vážený kolega. Od té doby přidal k svému křestnímu jménu šlechtický titul a jméno země.
Jmenuje se dnes pan hrabě de Morcerf a je členem panské sněmovny."

To hrozné tajemství, jež Beauchamp tak velkodušně pochoval, objevilo se tedy jako ozbrojené strašidlo, a jiný, krutě informovaný časopis uveřejnil třetího dne po Albertově odjezdu do Normandie několik těch řádků, které div nepřipravily nešťastného mladíka o rozum.

IX.
SOUD.

V osm hodin ráno padl Albert k Beauchampovi jako blesk. Sluha byl již zpraven, i uvedl Morcerfa do pokoje svého pána, který chystal se právě do koupele.
"Nuže?" pravil mu Albert.
"Nuže, můj ubohý příteli," odvětil Beauchamp, "očekával jsem vás."
"Zde jsem. Neřeknu vám, Beauchampe, že vás mám za příliš čestného a příliš dobrého, než abyste o tom byl s kýmkoli mluvil; ne, příteli. Ostatně, že jste za mnou vypravil zvláštního posla, je mi zárukou vaší náklonnosti. Neztrácejme tedy času předmluvami: máte potuchy, odkud rána přichází?"
"Ihned si spolu o tom promluvíme."
"Ano, příteli, ale především mi musíte zevrubně vylíčit historii té hanebné zrady."
A Beauchamp vyprávěl mladému muži, zdrcenému hanbou a bolem, události, které vylíčíme v celé jejich prostotě.
Předvčerejšího jitra objevil se článek v časopise jiném než "Nestranném", a sice, což dodávalo záležitostí ještě větší váhy, v listě známém svým vládním zabarvením. Beauchamp právě snídal, když zrak mu padl na tu zprávu. Poslal si ihned pro vůz a nechav jídla, chvátal do redakce. Ačkoli Beauchampovo politické smýšlení bylo zcela protichůdné názorům redaktora žalujícího listu, byli přece jen oba - což se někdy, ba možno říci často stává - důvěrnými přáteli.
Když Beauchamp k němu přišel, redaktor držel v ruce svůj vlastní list a zdál se libovati si v úvodníku, jednajícím o cukru řepovém, kterýžto článek pocházel asi z jeho pera.
"Ach, výborně!" zvolal Beauchamp. "Čtete svůj denník, můj drahý, nemusím tedy ani říkat, proč přicházím."
"Byl byste snad náhodou přívržencem cukrové třtiny?" tázal se redaktor ministeriálního listu.
"Ne," odvětil Beauchamp, "ta otázka je mi dokonce lhostejná. Přicházím z nějakého jiného důvodu."

"A proč přicházíte?"
"Pro článek o Morcerfovi."
"Ach, ano, skutečně. To je divné, viďte?"
"Tak divné, že se mi zdá, že se dopouštíte utrhačství a že vám hrozí velmi nejistý proces."
"Naprosto ne; obdrželi jsme zároveň se zprávou všecky doklady a jsme úplně přesvědčeni, že pan de Morcerf bude tiše. Prokazujeme tím ostatně vlasti službu, udáváme-li jí bídníky, nehodné úcty, jež se jim prokazuje."
Beauchamp se zarazil.
"Ale kdo vás tak dobře zpravil?" tázal se. "Můj list, který se o tom první zmínil, byl nucen ustati pro nedostatek důkazů a my přece máme na tom větší zájem než vy, odhaliti pana de Morcerf, ježto pan de Morcerf je francouzským pairem a my jsme v opozici."
"Můj Bože, to je velmi prosté; my jsme se za skandálem nehonili, on sám nás vyhledal. Přišel k nám včera jeden muž z Janiny s hroznými listinami a když jsme váhali pustit se do obžaloby, oznámil nám, že v případě našeho odmítnutí článek vyjde v jiném listě. Nu, a vy přece víte, Beauchampe, co to je důležitá zpráva. Nechtěli jsme o ni přijít. Nyní rána vyšla; je hrozná, a rozlehne se po celé Evropě."
Beauchamp pochopil, že nezbývá, než sklonit hlavu, a odešel v zoufalství, aby poslal Morcerfovi zprávu.
Více mu však nemohl napsat, neboť to, co hodláme vyprávět, odehrálo se teprve po odjezdu poslově.
V panské sněmovně vzniklo toho dne a panovalo ve skupinách vysokého shromáždění, obyčejně tak klidných, veliké rozčilení. Všichni dostavili se téměř před obvyklou hodinou a hovořili o neblahé události, jež vzbuzovala veřejnou pozornost a obracela ji k jednomu z nejznámějších členů vznešeného sboru.
Článek byl tiše předčítán a vyměňovány vysvětlivky a vzpomínky, určující fakta ještě přesněji. Hrabě de Morcerf nebyl oblíben mezi svými kolegy. Jako všichni povýšenci byl nucen, chtěl-li se udržeti na svém stupni, chovati se s přemírou hrdosti. Vysocí aristokraté se mu smáli, talenty se ho stranily, lidé čisté slávy jím instinktivně pohrdali. Hrabě byl tak v nemilé krajní situaci obětního beránka. Jakmile ho boží prst označil za oběť, všichni byli hotovi pozvednout hlas proti němu.
Jedině hrabě de Morcerf o ničem nevěděl. Nebral list, v němž byla otištěna utrhačná zpráva, a ztrávil ráno psaním dopisů a zkoušením nového koně.
Přišel tedy v obvyklou svou hodinu s hlavou vztyčenou, hrdým pohledem, sebevědomým krokem, vystoupil z kočáru, prošel korridory a vstoupil do síně, nepozoruje váhání dveřníků a chladných pozdravů kolegů.
Když Morcerf vstoupil, byla schůze již přes půl hodiny v proudu.
Ačkoli hrabě, nevěda, jak jsme již pravili, o ničem, co se událo, nezměnil svého výrazu ani počínání, jeho výraz i počínání zdály se všem pyšnější než obyčejně a jeho přítomnost za takových okolností zdála se tak útočnou tomu shromáždění, hrdému na svou čest, že všichni viděli v tom nevhodnost, mnozí vzdor a někteří urážku.
Bylo zřejmo, že celá sněmovna dychtí po zahájení debaty.
Žalující list bylo vidět ve všech rukou, ale jako vždy, každý se rozpakoval vzít na se zodpovědnost útoku. Konečně

jeden z důstojných pairů, zjevný nepřítel hraběte de Morcerf, vystoupil na tribunu slavnostním způsobem, jenž hlásal, že očekávaný okamžik nastal.

Zavládlo hrozivé ticho; jedině Morcerf neměl potuchy o příčině hluboké pozornosti, jaké dostalo se řečníku, jenž obyčejně nebýval poslouchán tak ochotně.

Hrabě klidně vyslechl úvod, v němž řečník oznamoval, že hodlá promluviti o tak vážné a tak posvátné věci pro sněmovnu, že si vyžaduje všecku pozornost svých kolegů.

Při prvních slovech, týkajících se Janiny a plukovníka Fernanda, hrabě de Morcerf zbledl tak děsně, že celým shromážděním, jehož všecky oči byly k hraběti obráceny, proběhlo zachvění.

Duševní rány mají zvláštní vlastnost, že se skryjí, ale nezacelí. Stále bolestivý, při každém doteku hrozící krvácením, zůstávají v srdci živy a otevřeny.

Když byl článek přečten za hlubokého ticha, přerušeného záchvěvem, jenž ihned ustal, jakmile řečník hodlal pokračovati v řeči, žalobce vyložil své rozpaky a jal se dokazovati, jak nesnadný je jeho úkol; šlo o čest pana de Morcerf, o čest celé sněmovny, již chystal se hájiti, vyvolav debatu, která měla hnouti těmi vždy tak palčivými osobními otázkami. Ukončil, vysloviv žádost o zavedení rychlého vyšetřování, aby zaražena byla pomluva dříve, než bude moci vzrůsti, a aby se panu de Morcerf zároveň se zadostiučiněním dostalo znovu oné posice, jež mu byla odedávna veřejným míněním utvořena.

Morcerf byl tak zdrcen, tak zděšen tou neočekávanou pohromou, že byl sotva s to, vykoktati několik slov, pohlížeje vytřeštěným zrakem na své kolegy. Ta slabost, jež mohla být vyvolána právě tak údivem nevinného, jako studem vinníka, zjednala mu na několika stranách sympatie. Lidé skutečně velkodušní jsou vždy ochotni k soucitu, když nepřítelovo neštěstí přesahuje hranice jejich nenávisti.

Předseda dal hlasovat o vyšetřování; hlasovalo se povstáním a bylo rozhodnuto, aby se vyšetřování konalo.

Hrabě byl otázán, jakou dobu potřebuje k přípravě svého ospravedlnění.

Odvaha vrátila se zase Morcerfovi, jakmile ucítil, že ještě žije po tak hrozné ráně.

"Páni pairové," odpověděl, "útok, jímž napadli mne v této chvíli neznámí nepřátelé, zůstavší nepochybně ve stínu své nízkosti, nelze odraziti časem; okamžitě, rychlostí blesku musím odvětiti na hromovou ránu, jež mne na okamžik omrášila. Že mi není dáno, abych místo takového ospravedlňování mohl vylít svou krev a dokázat tak svým kolegům, že jsem hoden místa po jejich boku!"

Dojem, vyvolaný těmi slovy, byl obžalovanému příznivý.

"Žádám tedy," pravil dále, "aby vyšetřování konalo se co nejdříve. Dodám sněmovně všecky listiny, jež budou k vyšetřování potřebny."

"Který den ustanovíte?" tázal se předseda.

"Jsem ode dneška sněmovně k disposici," odvětil hrabě.

Předseda zazvonil.

"Souhlasí sněmovna, aby pátrání dálo se ještě dnes?" tázal se.

"Ano," odpovědělo shromáždění jednohlasně.

Byla jmenována dvanáctičlenná komise, mající prozkoumati listiny, dodané Morcerfem. První schůze té komise byla určena na osmou hodinu večerní v kancelářích sněmovny. Kdyby bylo třeba několik schůzí, měly se konat v tutéž hodinu na témž místě.

Jakmile toto bylo ustanoveno, žádal Morcerf za dovolení, aby se směl vzdáliti. Chtěl uspořádati listiny, jež opatřil si již dávno, aby mohl čeliti této bouři, předvídané jeho lstivou a nezkrotnou povahou.

Beauchamp sdělil mladému muži vše, co i my jsme vylíčili: jeho vyprávění mělo však před naším přednost oduševnění věcí živých před chladem věcí mrtvých.

Albert ho poslouchal, chvěje se hned nadějí, hned hněvem, někdy i hanbou, neboť ze sdělení Beauchampova věděl, že jeho otec je vinen, a tázal se sama sebe, jak by byl mohl dokázati svou nevinu, jsa skutečně vinníkem.

Došed tam, kde jsme přestali, Beauchamp se odmlčel.

"A dále?" tázal se Albert.

"Dále?" opakoval Beauchamp.

"Ano."

"Příteli, to slovo přivádí mne k hrozné nezbytnosti. Chcete tedy věděti, co dále?"

"Chci to rozhodně věděti, příteli, a raději to uslyším z vašich úst než z jiných."

"Nuže," ujal se slova Beauchamp, "seberte tedy odvahu, Alberte; nikdy jí nebudete více potřebovat."

Albert přejel si rukou čelo, aby se přesvědčil o své vlastní síle, jako ten, kdo chystá se hájit svůj život, zkouší pancéř a ohýbá čepel meče.

Cítil se silným, neboť považoval svou horečku za energii.

"Mluvte!" pravil.

"Nadešel večer," pokračoval Beauchamp. "Celá Paříž s napětím čekala blížící se události. Mnozí tvrdili, že váš otec potřebuje se jen ukázat a celá obžaloba se zhroutí; mnozí také říkali, že se hrabě nedostaví; někteří určitě prohlašovali, že ho viděli odjíždět do Bruselu, a jiní šli se ptát na policii, je-li pravdou, co se říká, že si hrabě vyzvedl cestovní pas.

Přiznávám se vám," pokračoval Beauchamp, "že stálo mne nesmírnou práci, než se mi podařilo vymoci si prostřednictvím jednoho mladého paira, člena komise a mého přítele, přístup na jakousi tribunu. Přišel pro mne v sedm hodin a dříve než přišli ostatní, svěřil mne dveřníkovi, jenž zavřel mne do jakési lóže. Byl jsem, zakryt sloupem a ztrácel jsem se v úplné tmě. Mohl jsem se nadíti, že uvidím a uslyším hroznou scénu, jež měla se odehráti, od začátku až do konce.

Přesně v osm hodin byli všichni pohromadě.

Pan de Morcerf vstoupil při posledním úderu osmé hodiny. V ruce držel několik listin a jeho vzezření zdálo se klidné; proti zvyku bylo jeho chování prosté, jeho úbor pečlivý a přísný a podle obyčeje bývalých důstojníků měl kabát zapjatý zdola až nahoru.

Jeho přítomnost vyvolala nejlepší dojem: komise byla daleka nepřátelského smýšlení a někteří z jejích členů přistoupili k hraběti a podali mu ruku."

Albert cítil, jak mu srdce puká při všech těch podrobnostech a přece vkrádal se v jeho bolest cit vděčnosti; byl by rád objal ty muže, kteří dali jeho otci znamení úcty ve chvíli, kdy jeho čest byla tak ohrožena.

"V tom okamžiku vstoupil sluha a odevzdal předsedovi dopis.

"Máte slovo, pane de Morcerf," pravil předseda, otevíraje list.

Hrabě zahájil svoji obhajobu a ujišťuji vás, Alberte," pokračoval Beauchamp, "že jeho výmluvnost a obratnost byly neobyčejny. Předložil listiny, dokazující, že janinský vezír věnoval mu až do poslední chvíle všecku svou důvěru, ježto svěřil mu vyjednávání o život a o smrt přímo s císařem. Ukázal prsten, znamení moci, kterým Ali Paša pečetil obyčejně své listiny a jejž mu dal, aby mohl při návratu proniknouti až k němu v kteroukoli denní nebo noční hodinu, byť i byl ve svém harému. Na neštěstí, jak pravil, nemělo jeho vyjednávání úspěchu, a když se vrátil, aby bránil svého dobrodince, byl Ali Paša již mrtev. Ale tak veliká byla jeho důvěra, jak pravil hrabě, že umíraje, svěřil mu svou favoritku a svou dceru."

Albert zachvěl se při těch slovech, neboť za Beauchampovy řeči oživoval se v mladíkově mysli celý příběh, jejž vyprávěla Haydée, a Albert si vzpomněl, co krásná Řekyně pravila o tom poslání, o tom prstenu a o způsobu, jakým byla prodána a uvržena do otroctví.

"A jaký dojem vyvolala řeč hraběte?" tázal se s úzkostí.

"Přiznávám se, že mne pohnul," odvětil Beauchamp, "a že zároveň se mnou pohnul i celou komisi.

Zatím předseda pohlédl letmo na dopis, který mu byl přinesen, ale již při prvních řádcích jeho pozornost zbystřela. Přečetl jej, pak přečetl jej znovu a upřev oči na pana de Morcerf, pravil:

"Pane hrabě, řekl jste nám právě; že vezír janinský svěřil vám svou ženu a svou dceru."

"Ano, pane," odpověděl Morcerf. "Ale i v tom mne neštěstí pronásledovalo jako ve všem ostatním. Když jsem se vrátil, Vasiliki a její dcera Haydée zmizely."

"Znal jste je?"

"Svrchovaná důvěra, již paša choval v mou věrnost, a náš těsný přátelský svazek, dovolily mi spatřit je více než dvacetkráte."

"Máte nějaké ponětí, co se s nimi stalo?"

"Ano, pane. Slyšel jsem, že podlehly hoři a snad i bídě. Nebyl jsem bohat, mému životu hrozila veliká nebezpečí, nemohl jsem po nich pátrati k své veliké lítosti."

Předseda schmuřil sotva znatelně obočí.

"Pánové," pravil, "slyšeli jste a sledovali pana hraběte de Morcerf a jeho výklad. Pane hrabě, můžete na potvrzení svých slov uvést nějakého svědka?"

"Bohužel ne, pane," odvětil hrabě; "všichni, kdo obklopovali vezíra a znali mne na jeho dvoře, jsou buď mrtvi nebo rozptýleni. Myslím, že já jediný - aspoň ze svých krajanů jediný - přežil jsem tu hroznou válku. Mám jen listy Aliho Tebelina a ty jsem vám předložil. Mám jen prsten, znamení jeho vůle: zde jest. A konečně mám nejpřesvědčivější důkaz, jaký mohu uvést, to jest, po anonymním útoku nedostatek jakéhokoli svědectví proti mému slovu čestného muže, a čistotu celého svého vojenského života."

Šum souhlasu proběhl shromážděním; v té chvíli, Alberte, byla pře vašeho otce vyhrána, kdyby se nebylo přihodilo nic jiného.

Zbývalo již jen hlasovat, když tu předseda ujal se slova.

"Pánové," pravil, "a vy, pane hrabě, doufám, že nebudete míti ničeho proti vyslechnutí velmi důležitého svědka, jak sám praví, jenž právě se dostavil sám od sebe. Nepochybujeme, že po tom všem, co nám hrabě sdělil, je svědek ten povolán dokázati naprostou nevinnu našeho kolegy. Zde je list, který jsem právě obdržel a který se toho týká. Přejete si, aby vám byl přečten, či se rozhodnete, aby byl pominut a aby se události nevěnovala pozornost?"

Pan de Morcerf zbledl a zaťal ruce, v nichž držel listiny, které mu v prstech hlasitě zašustěly.

Odpověď komise zněla pro čtení; hrabě byl zamyšlen; na něm nebylo vyslovovat mínění.

Předseda tedy četl následující list:

"Pane předsedo,

mohu podati vyšetřující komisi, mající prozkoumat chování pana generál-lieutenanta hraběte de Morcerf v Epiru a v Macedonii, nejspolehlivější zprávy."

Předseda učinil krátkou přestávku.

Hrabě de Morcerf zbledl; předseda upřel na posluchače tázavý pohled.

"Pokračujte!" bylo voláno se všech stran.

Předseda četl dále:

"Vlastní mé oči viděly smrt Aliho Paši a poslední jeho okamžiky. Vím, co se stalo s Vasiliki a s Haydée. Jsem komisi k disposici, ba žádám o čest slyšení. Ve chvíli, kdy odevzdán vám bude tento list, budu ve vestibulu sněmovny."

"A kdo je ten svědek, či spíše ten nepřítel?" tázal se hrabě hlasem, v němž bylo snadno lze postřehnout hluboké

vzrušení.
"Dovíme se to, pane," odvětil předseda. "Je komise pro vyslechnutí toho svědka?"
"Ano, ano," volaly všecky hlasy najednou.
Byl zavolán dveřník.
"Čeká někdo ve vestibulu?" tázal se předseda.
"Ano, pane předsedo."
"Kdo je to?"
"Žena, provázená sluhou."
Všichni na sebe pohlédli.
"Uveďte tu ženu," pravil předseda.
Pět minut nato objevil se sluha znovu. Všecky oči byly upřeny ke dveřím a i já," pravil Beauchamp, "sdílel jsem všeobecné očekávání a úzkost.
Za dveřníkem kráčela žena, zahalená velikým závojem, jenž ji celou zakrýval. Dle tvarů, které ten závoj prozrazoval, a z vůně, jež z něho dýchala, bylo ovšem lze uhodnout přítomnost ženy mladé a elegantní, ale víc nic.
Předseda prosil neznámou, aby odložila závoj, i ukázalo se, že je oděna řeckým krojem; kromě toho byla neobyčejně krásná."
"Ach," pravil Morcerf, "to byla ona!"
"Jakže, ona?"
"Ano, Haydée."
"Kdo vám to řekl?"
"Uhodl jsem to. Ale pokračujte, Beauchampe, prosím vás. Vidíte, jak jsem klidný a silný. A jistě se blížíme rozuzlení."
"Pan de Morcerf," pokračoval Beauchamp, "pohlížel na tu ženu s překvapením, smíšeným s hrůzou. Co mělo vyjít z těch rozkošných úst, znamenalo pro něho život nebo smrt; pro všecky ostatní byla ta příhoda tak zvláštní a tak plna zajímavosti, že záchrana či zhouba pana de Morcerf byla v celé té události jen záležitostí podružnou.
Pokynem ruky nabídl předseda mladé ženě sedadlo; ona však naznačila hnutím hlavy, že zůstane stát. Hrabě pak sklesl zpět do křesla a bylo zjevno, že nohy vypovídají mu službu.
"Madame,"pravil předseda, "psala jste komisi, že jí podáte zprávy o janinské aféře a podotkla jste, že jste byla očitým svědkem událostí."
"Byla jsem jím skutečně," odpověděla neznámá hlasem plným líbezného smutku a zvučnosti, jakou vyznamenávají se hlasy orientálců.
"Pak mi však dovolte poznamenati," pravil předseda, "že jste tehdy byla tuze mladá."
""Byly mi čtyři roky, ale poněvadž události byly pro mne svrchovaně důležité, neztratila jsem ani jedinou podrobnost z mysli, ani jediná okolnost neunikla mi z paměti."
"Jakou to důležitost měly pro vás ty události a kdo jste, že ta veliká katastrofa zanechala ve vás tak hluboký dojem?"
"Šlo o život a o smrt mého otce," odvětila dívka; "jsem Haydée, dcera Aliho Tebelina, janinského paši, a Vasiliki, jeho milované ženy."
Skromný a při tom hrdý ruměnec, jenž objevil se dívce na lících, oheň jejího pohledu a vznešenost jejího odhalení působily na shromáždění nevýslovným dojmem.
Pokud se hraběte týká, nebyl by býval zdrcenější, kdyby náhlý blesk byl otevřel propast u jeho nohou.
"Madame," promluvil předseda, ukloniv se s úctou, "dovolte mi prostou otázku, která není pochybností; otázka ta bude poslední: můžete dokázati pravost toho, co pravíte?"

"Mohu, pane," odvětila Haydée, vyňavši zpod závoje vonný hedvábný sáček, "neboť zde je můj rodný list, napsaný mým otcem a podepsaný jeho předními důstojníky; zde, zároveň s rodným listem je i můj křestní list - neboť otec svolil, abych byla vychována ve víře matčině - list, jejž velký primas macedonský a epirský opatřil svou pečetí; dále konečně (a to je asi nejdůležitější) zde listina, sepsaná při prodeji mé a matčiny osoby arménskému obchodníku El-Kobbirovi; prodavatelem byl francouzský důstojník, jenž v hanebném svém obchodě s Portou vyhradil si za část kořisti dceru a ženu svého dobrodince, které prodal za tisíc váčků, to jest asi za čtyři sta tisíc franků."
Zelenavá bledost rozestřela se po lících hraběte de Morcerf a jeho oči naběhly do krvava při vyslovení té hrozné obžaloby, již shromáždění přijalo s chmurným mlčením.
Haydée, stále klidná, ale mnohem hrozivější ve svém klidu než by jiná byla v hněvu, podala předsedovi prodejní listinu, sepsanou v jazyku arabském.
Ježto se čekalo, že některé předložené listiny budou napsány arabsky, novořecky nebo turecky, byl sněmovní tlumočník zpraven; nyní ho zavolali. Jeden ze vznešených pairů, jenž osvojil si arabský jazyk za obdivuhodné výpravy do Egypta, sledoval na pergamenu, co překladatel četl hlasitě:

"Já, El-Kobbir, obchodník otroky a dodavatel harémů J.V., stvrzuji, že obdržel jsem pro vznešeného císaře od francouzského pána, hraběte de Monte Cristo, smaragd, odhadnutý na dva tisíce váčků, jako cenu za mladou křesťanskou otrokyni u věku jedenácti let, jménem Haydée, uznanou dceru zemřelého velmože Aliho Tebelina, janinského paši, a Vasiliki, jeho favoritky; řečená byla mi prodána před sedmi roky zároveň se svou matkou, zemřevší po příchodu do Cařihradu, francouzským plukovníkem ve službách vezíra Aliho Tebelina, jménem Fernand Mondego.
Koupil jsem je pro J.V., jehož rozkaz jsem měl, za obnos tisíce váčků.
Dáno v Cařihradě se svolením J. V. roku 1247 hedžry.

Podepsán: El-Kobbir.
Aby tato listina nabyla vší víry, platnosti a hodnověrnosti, bude opatřena císařskou pečetí a prodávající se zavazuje dát ji k ní připojiti."

Vedle obchodníkova podpisu byla skutečně přitisknuta pečeť vznešeného císaře.
Po té četbě a po spatření pečeti následovalo hrozné ticho; hrabě měl již jen pohled a ten pohled, upjatý jakoby proti jeho vůli k Haydée, zdál se z plamene a z krve.
"Madame," pravil předseda, "není možno vyslechnout hraběte de Monte Cristo, který je, jak myslím, s vámi v Paříži?"
"Pane," odpověděla Haydée, "hrabě de Monte Cristo, můj druhý otec, je od tří dnů v Normandii."
"Kdopak vám však poradil tento krok, madame," tázal se předseda, "krok, za který vám soud děkuje a jenž je ostatně zcela přirozený vzhledem k vašemu původu a vašemu neštěstí?"
"Pane," odpověděla Haydée, "tento krok byl mi vnuknut mou úctou a bolem. Ačkoli jsem křesťanka - Bůh mi odpusť! - vždycky jsem toužila pomstít svého otce. Nuže, jakmile jsem se tedy ocitla ve Francii, jakmile jsem zvěděla, že zrádce žije v Paříži, byly mé oči a uši stále otevřeny. Žiji v ústraní v domě svého vznešeného ochránce, ale žiji tak, protože miluji stín a ticho, jež dovolují mi žíti v myšlenkách a dumách. Ale pan hrabě de Monte Cristo obklopuje mne otcovskou péčí a nic z toho, co tvoří společenský život, není mi cizím; doléhá však ke mně jen jeho vzdálený ohlas. Čtu tedy všecky noviny, právě jako dostávám všecky knihy, všecky hudebniny. Tak, sledujíc, aniž bych se ho zúčastnila, život ostatních, dověděla jsem se, co se stalo dnes ráno v panské sněmovně a co se tam má stát večer... Psala jsem tedy."
"Pan hrabě de Monte Cristo není tedy nijak účasten vašeho kroku?" tázal se předseda.
"Neví o něm naprosto, pane, a obávám se dokonce, že ho neschválí, až o něm uslyší. A přece jen je to pro mne krásný den," dodala dívka, zvednuvši k nebi plamenný pohled, "kdy konečně nalézám příležitost pomstít svého otce."
Hrabě během celé té doby nepronesl ani slova. Jeho kolegové na něho pohlíželi a litovali nepochybně toho šťastného života, zlomeného vonným dechem ženy. Jeho neštěstí vrývalo se zvolna zlověstnými rysy do jeho tváře.
"Pane de Morcerf," pravil předseda, "poznáváte v této dámě dceru Aliho Tebelina, paši janinského?"
"Ne," odpověděl Morcerf, povstav s námahou; "jsou to pletichy, spředené mými nepřáteli."
Haydée, jež upírala oči ke dveřím, jako by někoho očekávala, obrátila se náhle a spatřivši hraběte stojícího, vyrazila děsný výkřik:
"Ty mne nepoznáváš!" zvolala. "Nuže, já na štěstí tě poznávám! Jsi Fernand Mondego, francouzský důstojník, jenž cvičil sbory mého vznešeného otce. Tys to byl, jenž vydal zámky janinské! Tys to byl, jenž, poslán jím do Cařihradu, abys vyjednával přímo s císařem o život a smrt svého dobrodince, přinesl nepravý firman, udílející úplnou milost! Tys to byl, jenž tím firmanem obdržel pašův prsten a pomocí prstenu zjednal si poslušnost Selima, strážce ohně! Tys to byl, jenž zavraždil Selima. Tys to byl, jenž nás prodal, mou matku a mne, kupci El-Kobbirovi! Vrahu! Vrahu! Vrahu! Máš ještě na čele krev svého pána! Pohleďte všichni!"
Slova ta byla pronesena s tak pravdivým zanícením, že oči všech obrátily se k čelu hraběte a že on sám vznesl k němu ruku, jako by tam cítil ještě vlažnou krev Aliho.
"Poznáváte tedy určitě pana hraběte de Morcerf a jste si jista, že je totožný s důstojníkem Fernandem Mondegem?"
"Poznávám-li ho?" zvolala Haydée. "Oh, matko, tys mi pravila: Byla jsi volna, měla jsi otce, kterého's milovala, byla jsi určena státi se téměř královnou! Popatři dobře na toho muže: on učinil tě otrokyní, on zvedl na hrotu píky hlavu tvého otce, on nás prodal, on nás zradil! Popatři dobře na jeho pravou ruku, na níž je široká jizva; kdybys zapomněla jeho tvář, poznáš ho po té ruce, do níž po jedné padaly zlaté mince kupce El-Kobbira! Poznávám-li ho! Oh, ať nyní řekne sám, nepoznává-li mne."
Každé slovo dopadalo na Morcerfa jako nůž a odnímalo mu část energie; při posledních slovech bezděky skryl rychle na prsou ruku, kdysi skutečné zraněnou, a klesl do křesla, pohřížen v tupé zoufalství.
Tato scéna rozvířila mysli shromáždění, jako když mocný severák zavane do listí, spadalého se stromu.
"Pane hrabě de Morcerf," pravil předseda, "nedejte se pokořiti, odpovězte. Spravedlnost soudu je svrchovaná a stejná pro všecky, jako spravedlnost boží; nenechá vás zničit vašimi nepřáteli, aniž by vám poskytla prostředky k zápasu. Chcete nové vyšetřování? Přejete si, aby dva členové sněmovny podnikli cestu do Janiny? Mluvte!"
Morcerf neodpověděl.
Tu všichni členové komise pohlédli na sebe s hrůzou. Všichni znali energickou a prudkou povahu hraběte. Bylo potřebí strašlivé ochablosti, aby všecka obhajoba toho muže byla zničena, a bylo lze souditi, že po tom mlčení, podobajícím se spánku, následovat bude probuzení podobné hromu.
"Nuže," tázal se ho předseda, "co ustanovíte?"
"Nic," odpověděl temným hlasem hrabě, vstav.
"Dcera Aliho Tebelina vypověděla tedy skutečně pravdu? Je tedy skutečně tím strašlivým svědkem, kterému vinník nikdy se neodváží odpovědít: NE? Dopustil jste se tedy skutečně všech těch věcí, z nichž jste obviněn?"
Hrabě vrhl kolem sebe pohled, jehož zoufalý výraz byl by pohnul tygry, ale nebyl s to, odzbrojit soudce; pak zvedl oči ke klenbě, ale ihned je opět odvrátil, jako by se bál, že klenba se otevře a za ní že zazáří ona druhá soudná stolice, jež jmenuje se nebe, ten druhý soudce, jenž nazývá se Bůh.
Pak roztrhl prudkým pohybem knoflíky zapjatého kabátu, v němž se dusil, a vyšel že síně jako žalostný šílenec; chvíli zněl pochmurně jeho krok, odrážeje se od klenby, a brzy nato rychlý rachot odvážejícího jej kočáru otřásl portálem florencké budovy.
"Pánové," pravil předseda, když opět zavládlo ticho, "je pan hrabě de Morcerf usvědčen z věrolomnosti, zrady a bezecti?"

"Ano!" odpověděli jednohlasně všichni členové vyšetřující komise.

Haydée byla schůzi přítomna až do konce; vyslechla ortel, pronesený nad hrabětem, aniž jediný rys její tváře vyjadřoval buď radost nebo soucit.

Zahaliv si pak opět tvář závojem, vznešeně se uklonila státníkům a vzdálila se krokem, jakým Virgil viděl kráčet bohyně."

X.
VYZVÁNÍ.

"Tu použil jsem ticha a temnoty v síni," pokračoval Beauchamp, "a nezpozorován jsem se vzdálil. Dveřník, který mne uvedl, očekával mne u dveří. Dovedl mne chodbami až k malým dveřím, vedoucím do ulice de Vaugirard. Odcházel jsem s duší zlomenou a zároveň okouzlenou, promiňte mi ten výraz, Alberte; zlomenou k vůli vám a okouzlenou ušlechtilostí té dívky, mstící otce. Ano, přisahám vám, Alberte, ať to odhalení přichází z kterékoli strany, já pravím, že může pocházet od nepřítele, ale že ten nepřítel je pouhým nástrojem Prozřetelnosti."

Albert svíral si hlavu oběma rukama; pozvedl tvář zardělou hanbou a smáčenou slzami, a uchopiv Beauchampovo rámě, pravil:

"Příteli, můj život je u konce; zbývá mi ne říci jako vy, že Prozřetelnost zasadila mi tu ránu, ale pátrat, který to člověk pronásleduje mne svým nepřátelstvím. Pak, až ho najdu, zabiji ho, nebo on mne zabije. Spoléhám tedy na vaše přátelství a pomoc, Beauchampe, nezabilo-li je ovšem pohrdání ve vašem srdci."

"Pohrdání, příteli? A v čem se vás to neštěstí dotýká? Ne, bohudíky, nežijeme již v dobách, kdy nespravedlivý předsudek činil syny zodpovědnými za skutky otců. Přehlédněte celý svůj život, Alberte: datuje se ovšem od včerejška a nikdy nebyla zoře sebe krásnějšího dne čistší než váš východ! Ne, Alberte, věřte mi: jste mlád, bohat, opusťte Francii. Všecko se rychle zapomíná v tomhle velikém Babylóně, kde je život neklidný a vkus měnivý. Vrátíte se za tři nebo čtyři roky, budete mít za ženu nějakou ruskou princeznu, a nikdo si ani nevzpomene na to, co se stalo včera, tím méně na to, co se stalo před šestnácti lety."

"Děkuji vám, můj drahý Beauchampe, děkuji vám za výborný úmysl, který vám diktuje tato slova, ale tak to nemůže být; řekl jsem vám své přání a nyní, je-li třeba, změním slovo přání za slovo vůle. Chápete, že maje takový zájem na té události, nemohu na ni pohlížet s téhož hlediska, jako vy. Co vám se zdá pocházeti z nebeského pramene, mně zdá se pocházeti z pramene méně čistého. Přiznávám se vám, že považuji Prozřetelnost za velmi cizí tomu všemu a je to pro mne štěstím, neboť, místo neviditelné a nehmatatelné předzvěsti nebeských odměn a trestů, najdu tvora viditelného a hmatatelného, na kterém se pomstím, oh, ano, přisahám, pomstím se za vše, co jsem vytrpěl za celý měsíc! A nyní vám opakuji, Beauchampe, chci se vrátit do lidského, skutečného života, a jste-li ještě, jak říkáte, mým přítelem, pomůžete mi najíti ruku, jež zasadila tu ránu."

"Budiž tedy!" souhlasil Beauchamp. "A trváte-li rozhodně na tom, abych sestoupil na zemi, učiním tak; chcete-li zahájit pátrání po nepříteli, zahájím je s vámi. A najdu ho, neboť je to v zájmu mé cti téměř tak jako vaší, abychom ho našli."

"Nuže, Beauchampe, pak začněme své pátrání ihned, chápete, okamžitě, bez odkladu. Každá minuta odkladu je pro mne věčností. Udavač není ještě potrestán, může tedy doufati; že potrestán nebude. Ale na mou čest, doufá-li v to, mýlí se!"

"Nuže, poslyšte mne, Morcerfe."

"Ach, Beauchampe, vidím, že něco víte; vracíte mi život."

"Neříkám, že je to skutečnost, Alberte, ale je to aspoň světlo v noci: půjdeme-li za ním, snad nás dovede k cíli."

"Mluvte, vždyť vidíte, že hořím netrpělivostí."

"Nuže, povím vám, co jsem vám nechtěl říci po návratu z Janiny."

"Mluvte."

"Poslyšte, Alberte, co se stalo: šel jsem samozřejmě k prvnímu bankéři v městě a žádal ho o informace; sotva jsem o té záležitosti začal a dříve ještě než bylo proneseno jméno vašeho otce, pravil on:

"Ach, velmi dobře, tuším, co vás přivádí."

"Jak to, a proč?"

"Protože je to sotva čtrnáct dní, co jsem byl na totéž otázán."

"Kým?"

"Jedním pařížským bankéřem, svým obchodním přítelem."

"Který se jmenuje?"

"Pan Danglars."

"On!" zvolal Albert. "Opravdu, pronásleduje již dávno mého ubohého otce svým záštím a závistí; on, muž, hlásící se tak hlučně k lidové straně, nemůže hraběti de Morcerf odpustiti, že je francouzským pairem. A pak to zrušení zamýšlené svatby beze vší příčiny; ano, je to jistě on."

"Informujte se, Alberte (ale nedejte se unésti předem), informujte se, pravím, a je-li to pravda..."

"Oh, ano," zvolal mladík, "je-li to pravda, zaplatí mi vše, co jsem vytrpěl!"

"Dejte pozor, Morcerfe, je to již starý muž."

"Budu mít k jeho stáří tolik ohledu, co on ke cti mé rodiny; měl-li něco proti mému otci, proč se nebil s mým otcem? Oh ne, bál se ocitnouti se muži tváří v tvář!"

"Alberte, neporoučím vám, zdržuji vás jen. Jednejte opatrně, Alberte."

"Oh, nebojte se; ostatně mne doprovodíte, Beauchampe, důležité věci mají být projednány před svědkem. Dříve než

skončí se tento den, přestane pan Danglars žít, je-li vinen, nebo budu mrtev. Přisámbohu, Beauchampe, připravím své cti krásný pohřeb."

"Nuže, Alberte, když již je takové rozhodnutí učiněno, má býti provedeno okamžitě. Chcete jíti k panu Danglarsovi? Pojďme!"

Poslali si pro vůz. Přijedše na dvůr bankéřova domu, spatřili u dveří faeton a sluhu pana Andrey Cavalcantiho.

"To se výborně hodí," pravil Albert temným hlasem. "Nebude-li se pan Danglars chtít se mnou bíti, zabiji mu zetě. Takový Cavalcanti se jistě bije!"

Sluha šel mladíka ohlásit. Bankéř, věda, co se minulého dne událo, a uslyšev jméno Albertovo, dal se zapřít. Bylo však již pozdě, mladý muž šel za lokajem, uslyšel rozkaz, otevřel dveře a následován Beauchampem, vnikl až do bankéřovy pracovny.

"Ale, pane," zvolal Danglars, "což není člověk ve svém domě pánem, aby mohl přijímat nebo nepřijímat, koho chce? Zdá se mi, že se podivně zapomínáte!"

"Ne, pane," odpověděl chladně Albert; "jsou jisté okolnosti - a vy jste v takové - kdy, není-li kdo zbabělcem - to útočiště vám nechávám - musí být doma, aspoň pro jisté osoby."

"Co mi tedy chcete, pane?"

"Chci," pravil Morcerf, pokročiv a nevšímaje si Cavalcantiho, jenž opřel se o krb, "chci vám navrhnout schůzku v ústraní, kde by nás nikdo nerušil po deset minut, o více nežádám, a kde ze dvou mužů, kteří se setkají, zůstane jeden pod listím."

Danglars zbledl, Cavalcanti se pohnul. Albert se k němu obrátil a pravil:

"Ach, můj Bože, přijďte také, pane hrabě, chcete-li, máte k tomu právo, náležíte téměř k rodině, a já dám si takovou schůzku s tolika muži, kolik jich ji bude chtít přijmout."

Cavalcanti pohlédl vyjeveně na Danglarse, jenž, vzchopiv se namáhavě, vstal a postavil se mezi oba mladé muže. Albertův útok proti Andreovi postavil ho na jinou půdu a doufal nyní, že Albertova návštěva má jiný důvod, než jaký se s počátku domníval.

"Pane," pravil Albertovi, "přicházíte-li sem hledati hádky s tímto pánem, protože jsem mu dal přednost před vámi, upozorňuji vás, že z toho učiním soudní záležitost."

"Mýlíte se, pane," odvětil Morcerf s trpkým úsměvem, "naprosto nemluvím o svatbě a obrátil jsem se k panu Cavalcantimu jen proto, že se mi zdálo, jako by měl v úmyslu zúčastniti se našeho hovoru. Ale máte ostatně pravdu," dodal, "hledám dnes hádky s každým, leč neobávejte se, pane Danglarsi, přednost náleží vám."

"Pane," odpověděl Danglars, bledý hněvem, a strachem, "upozorňuji vás, že mám-li neštěstí setkati se se vzteklým psem, zabiji ho, nikterak se proto necítě vinným, myslím naopak, že prokázal jsem společnosti službu. Jste-li tedy vzteklý a chcete-li mne kousnouti, zabiji vás bez milosti, vězte to. Což je to moje vina, že váš otec jest zbaven cti?"

"Ano, bídníče," zvolal Morcerf, "je to tvoje vina!"

Danglars o krok ustoupil.

"Moje vina!" pravil. "Vy šílíte! Znám snad já řeckou historii? Cestoval jsem snad v těch zemích? Radil jsem snad vašemu otci, aby prodal zámky janinské, aby zradil...?"

"Ticho!" pravil Albert temným hlasem. "Ne; vy nevyvolal jste přímo toho výbuchu, nezpůsobil toho neštěstí, ale vy jste je pokrytecky připravoval."

"Já?"

"Ano, vy. Odkud pochází to odhalení?"

"Zdá se mi, že vám to noviny pověděly: z Janiny přec!"

"Kdo psal do Janiny?"

"Do Janiny?"

"Ano. Kdo psal a žádal o zprávy o mém otci?"

"Myslím, že každý může psáti do Janiny."

"A přece jen jedna osoba tam psala."

"Jedna?"

"Ano, a ta osoba jste vy."

"Ovšem, psal jsem. Zdá se mi, že když otec provdává svou dceru za muže, má právo vyžádati si informace o rodině toho muže. Je to nejen právo, ale dokonce povinnost."

"Vy jste psal, pane, věda dobře, jaké odpovědi se vám dostane," pravil Albert.

"Já? Přisahám vám," zvolal Danglars se sebedůvěrou a jistotou, pocházející snad méně z jeho strachu než z účasti, kterou přece jen v hloubi srdce cítil s nešťastným mladíkem, "přisahám vám, že by mi nikdy ani nebylo přišlo na mysl psáti do Janiny. Cožpak jsem já znal neštěstí Aliho Paši?"

"Někdo vás tedy přiměl ku psaní?"

"Zajisté."

"Přiměl vás?"

"Ano."

"A kdo?... Dořekněte... mluvte..."

"Nu, nic není jednoduššího; mluvil jsem o minulosti vašeho otce, řekl jsem, že zdroj jeho jmění zůstal vždycky neznám. Ta osoba se mne zeptala, kde váš otec svého jmění nabyl. Odvětil jsem: V Řecku. Tu mi řekla: Nuže, pište do Janiny."

"A kdo vám to poradil?"

"Hrabě de Monte Cristo, váš přítel."

"Hrabě de Monte Cristo vám řekl, abyste psal do Janiny?"

"Ano, a já psal. Chcete viděti moji korespondenci? Ukáži vám ji."

Albert a Beauchamp na sebe pohlédli.

"Pane," pravil pak Beauchamp, který do té doby ještě nepromluvil, "zdá se mi, že viníte hraběte, jenž je mimo Paříž a jenž nemůže se nyní obhájiti."

"Neviním nikoho, pane," odvětil Danglars, "vyprávím jen a jsem hotov opakovati před panem hrabětem de Monte Cristo, co jsem právě řekl před vámi."

"A hrabě ví, jakou odpověď jste obdržel?"

"Ukázal jsem mu ji."

"Věděl, že křestní jméno otcovo je Fernand a příjmení Mondego?"

"Ano, řekl jsem mu to již dávno. Nadto učinil jsem v tom všem, jen co by byl každý jiný na mém místě učinil, ba, snad mnohem méně. Když příštího dne po té odpovědi, přišel ke mně váš otec, vybídnut panem de Monte Cristo, požádat mne oficielně o ruku mé dcery, jak se to činívá, když se chce ta záležitost skoncovati, odmítl jsem sice, odmítl jsem, určitě, ale bez výkladu, beze skandálu. Proč bych také byl dělal skandál? Co mi záleželo na cti nebo bezecti pana de Morcerf? Proto papíry ani nestoupnou ani neklesnou."

Albert cítil, jak mu červeň stoupá k čelu; nebylo pochyby, Danglars hájil se nízce, ale jistě, jako člověk, který praví ne-li celou pravdu, aspoň část pravdy, ne ovšem ze svědomitosti, ale ze strachu. Co ostatně hledal Morcerf? Nehledal větší nebo menší vinu Danglarsovu nebo Monte Cristovu, hledal muže, jenž odpověděl by na lehkou nebo těžkou urážku, muže, který by se bil, a bylo zřejmo, že Danglars se bíti nebude.

A tu každá zapomenutá nebo nepovšimnuta věc stávala se mu viditelnou a vracela se mu na mysl. Monte Cristo věděl vše, neboť koupil dceru Aliho Paši, a věda vše, poradil Danglarsovi, aby psal do Janiny. Znaje tuto odpověď, vyhověl Albertovu přání a představil ho Haydée; u Haydée pak zavedl řeč na smrt Aliho a nezabránil dívčinu vyprávění (ale několika řeckými slovy, jež tehdy pronesl, nařídil jí asi něco, co Albertovi nedovolilo poznati otce); nežádal ostatně i Morcerfa, aby nevyslovoval otcova jména před Haydée? A konečně zavezl Alberta do Normandie v okamžiku, kdy, jak věděl, nastane výbuch. Nebylo pochyby, to vše bylo nastrojeno, a Monte Cristo byl rozhodně srozuměn s otcovými nepřáteli.

Albert vzal Beauchampa stranou a svěřil mu všecky své myšlenky.

"Máte pravdu," přisvědčil Beauchamp; "pan Danglars má v tom, co se přihodilo, podíl jen na hrubé, materielní stránce. Vysvětlení musíte žádat na panu de Monte Cristo."

Albert se obrátil.

"Pane," pravil Danglarsovi, "rozumíte, že se s vámi definitivně ještě neloučím. Musím se přesvědčiti, je-li vaše obvinění správné, a jdu za tím účelem přímo odtud k panu hraběti de Monte Cristo."

A ukloniv se bankéři odešel s Beauchampem, nikterak se nestaraje o Cavalcantiho.

Danglars doprovodil je až ke dveřím a u dveří znovu Alberta ujišťoval, že nemá vůči panu hraběti de Morcerf žádného důvodu k osobní nenávisti.

XI.
URÁŽKA.

U bankéřových dveří Beauchamp Morcerfa zastavil.

"Poslyšte," pravil mu, "právě jsem vám řekl u pana Danglarse, že musíte žádati vysvětlení na panu de Monte Cristo."

"Ano, a jdeme k němu."

"Okamžik, Morcerfe; dříve než půjdeme k hraběti, uvažujte."

"O čem mám uvažovati?"

"O vážnosti toho kroku."

"Je to vážnější než jíti k panu Danglarsovi?"

"Ano; pan Danglars je peněžník, a peněžníci jsou si příliš vědomi, jaký kapitál riskují, aby se snadno bili. Tento naproti tomu je šlechtic, aspoň se tak zdá. Ale nebojíte se, že pod zevnějškem šlechtice najdete najatého vraha?"

"Bojím se jen jednoho, že totiž najdu muže, který se nebude chtíti bít."

"Oh, nestarejte se," pravil Beauchamp, "ten se bíti bude. Mám dokonce strach, že se bude bíti příliš dobře. Dejte pozor!"

"Příteli," odpověděl Morcerf s krásným úsměvem, "to si právě přeji: býti zabit pro otce, je to největší štěstí, které mne může potkat: to nás všecky zachrání."

"Vaši matku to bude státi život!"

"Ubohá matka," pravil Albert, přejev si rukou oči, "vím to; ale bude lépe, zemře-li tím, než aby zemřela hanbou."

"Jste tedy pevně rozhodnut, Alberte?"

"Ano."

"Pojďme tedy! Ale myslíte, že ho najdeme doma?"

"Měl se vrátit o několik hodin později než já a jistě se už vrátil."

Usedli do vozu a dali se zavésti na Elysejská Pole čís. 30.

Beauchamp chtěl vystoupiti sám, ale Albert poznamenal, že tato záležitost, vymykajíc se obyčejným pravidlům, dovoluje mu uchýliti se od soubojové etikety.

Mladý muž jednal, nutkán tak svatou příčinou, že Beauchampovi nezbývalo než uposlechnouti každé jeho vůle; ustoupil tedy Morcerfovi a šel za ním.

Albert ocitl se jediným skokem od lože vrátného na schodech. Baptistin ho přijal.

Hrabě skutečně přijel, ale byl v koupeli a zakázal přijmouti kohokoliv.
"Ale po koupeli?" tázal se Morcerf.
"Půjde pán k obědu."
"A po obědě?"
"Pán bude hodinu spát."
"A pak?"
"Pak půjde do Opery."
"Víte to jistě?" tázal se Albert.
"Zcela určitě; pán objednal si koně přesně na osmou hodinu."
"Velmi dobře," odvětil Albert, "to vše je, co jsem chtěl vědět."
Beauchampovi pak pravil:
"Máte-li něco na práci, Beauchampe, vykonejte to ihned; máte-li dnes večer nějakou schůzku, odložte ji na zítřek. Uhodnete, že na vás spoléhám, že mne vyprovodíte do Opery. Bude-li vám možno, přiveďte mi Château Renauda."
Beauchamp použil svolení a opustil Alberta, slíbiv mu, že pro něho přijde ve tři čtvrti na osm.
Vrátiv se domů, oznámil Albert Franzovi, Debrayovi a Morrelovi, že by se s nimi rád setkal toho večera v Opeře.
Pak šel navštíviti matku, jež od události minulého dne nikoho k sobě nevpouštěla a nevycházela z pokoje. Našel ji na loži, zdrcenu bolestí nad tím veřejným pokořením.
Pohled na Alberta vyvolal v Mercedes dojem, jaký se dal očekávati; sevřela synovu ruku a vypukla v pláč. Leč ty slzy jí ulehčovaly.
Albert stál chvíli mlčky u matčiny hlavy. Z jeho bledé tváře a staženého obočí bylo zřejmo, že jeho pomstychtivost slábne.
"Matko," pravil, "znáte nějakého nepřítele pana de Morcerf?"
Mercedes se zachvěla; všimla si, že mladý muž neřekl otec.
"Příteli," odpověděla, "lidé v postavení hraběte mají mnoho nepřátel, kterých neznají. Ostatně víte sám, že nepřátelé, které známe, nejsou nejnebezpečnější."

"Ano, vím to, obracím se proto také k vaší bystrosti. Matko, vy jste žena tak vynikající, že vám nic neujde."
"Proč mi to říkáte?"
"Protože jste si na příklad všimla, že tehdy na plese, který jsme pořádali, nechtěl pan de Monte Cristo u nás ničeho požíti."
Mercedes, všecka se chvějíc, pozvedla se a opírajíc se paží, spalovanou horečkou, zvolala:
"Pan de Monte Cristo! A jak to souvisí s tím, nač jste se mne ptal?"
"Víte, matko, že pan de Monte Cristo je takřka Orientálec, a Orientálci nejedí a nepijí nikdy u svých nepřátel, aby si zachovali všecku možnost pomsty."
"Pan de Monte Cristo naším nepřítelem, pravíte, Alberte?" pravila Mercedes, a náhlá bledost činila ji bělejší než její podušky. "Kdo vám to řekl? Proč? Šílíte Alberte. Pan de Monte Cristo projevoval nám vždy jen samou zdvořilost. Pan de Monte Cristo vám zachránil život, vy sám jste ho k nám uvedl. Ó, prosím vás, synu, měl-li jste takovou myšlenku, zapuďte ji, a mohu-li vám něco poraditi, ba více, mohu-li vás o něco prositi, buďte s ním zadobře."
"Matko," odvětil mladý muž s chmurným pohledem, "vy máte nějaký důvod, proč chcete, abych šetřil toho muže."
"Já!?" zvolala Mercedes, zardívajíc se právě tak prudce jako dřív zbledla a zblednuvši takřka ihned ještě více než předtím.
"Ano, ovšem," odtušil Albert, "a ten důvod zní, že ten muž nám nemůže ublížiti, není-li pravda?"
Mercedes se zachvěla a upřevši na syna pátravý pohled pravila:
"Mluvíte se mnou divně a zdá se mi, že jste zvláštně předpojat. Co vám, hrabě učinil? Před třemi dny byl jste s ním v Normandii; před třemi dny považovala jsem ho - a vy sám jste ho zaň považoval - za našeho nejlepšího přítele."
Ironický úsměv pohnul Albertovými rty. Mercedes viděla ten úsměv a svým ženským a mateřským instinktem uhodla vše; opatrná však a silná, ztajila svůj zmatek a chvění.
Albert se odmlčel; po chvíli ujala se hraběnka opět slova.
"Přišel jste se mne zeptat, příteli, jak mi je, a já odpovím vám upřímně, že se necítím zdravou. Měl byste se ubytovati zde, Alberte, a býti mi společníkem; je mi velice třeba zahnat samotu."
"Matko," odpověděl mladý muž, "víte, s jakým štěstím, bych uposlechl vašich rozkazů, kdyby mne naléhavá a důležitá záležitost nenutila opustit vás na celý večer."
"Dobře tedy," odtušila Mercedes s úsměvem, "jděte Alberte, nechci vás činiti otrokem synovské lásky."
Albert tvářil se, jakoby neslyšel, uklonil se a odešel.
Sotva se dveře za mladým mužem zavřely, dala si Mercedes zavolati sluhu, jenž požíval její důvěry, a nařídila mu, aby sledoval Alberta všude, kam půjde, a aby jí přišel okamžitě o tom zpravit.
Pak zazvonila, na komornou a přese všecku slabost dala se obléci, aby byla na vše připravena.
Úkol, uložený lokajovi, nebyl nesnadný. Albert odebral se do svého bytu a oblékl se s přísnou a úzkostlivou pečlivostí. Deset minut před osmou přišel Beauchamp; mluvil s Château Renaudem, který slíbil, že bude v orchestru před zvednutím opony.
Oba vstoupili do Albertova kočáru, a vicomte, nemaje příčiny tajiti, kam se ubírá, pravil hlasitě:
"Do Opery!"
Ve své netrpělivosti přišel ještě před zvednutím opony. Château Renaud byl na svém místě; byl o všem zpraven Beauchampem, takže Albert nemusil mu ničeho vysvětlovati. Chování tohoto syna, hodlajícího pomstíti otce, bylo tak

prosté, že Château Renaud nikterak se nesnažil vymluviti mu jeho úmysl a jen ho znovu ujistil, že mu je k disposici.

Debray ještě nepřišel, ale Albert věděl, že zřídka kdy vynechá představení v Opeře. Albert bloudil po divadle až do zvednutí opony. Doufal, že setká se s Monte Cristem buď na chodbě nebo na schodišti. Zvonek zavolal ho do hlediště, šel tedy usednouti do orchestru mezi Château Renauda a Beauchampa.

Jeho oči však se nespouštěly s oné lóže mezi dvěma sloupy, která zůstávala po celé první jednání tvrdošíjně zavřena.

Konečně, když se Albert již po sté díval na hodinky, otevřely se začátkem druhého jednání dveře lóže a Monte Cristo vstoupil, černě oděn, a opřev se o rampu, pohlížel do hlediště; Morrel ho následoval a hledal očima svou sestru a švakra. Našel je v lóži druhého pořadí a zakýval na ně.

Rozhlížeje se hledištěm, hrabě spatřil bledou hlavu a jiskřící oči, které zdály se dychtivě přitahovati jeho pohled. Poznal dobře Alberta, ale výraz, jejž zpozoroval v té vzrušené tváři, radil mu nepochybně nepozorovati ho. Neučiniv tedy ani pohybu, který prozradil by jeho myšlenku, usedl, vyňal z pouzdra kukátko a zamířil jím jinam.

Jakkoli se zdálo, že hrabě Alberta nevidí, neztrácel ho s očí a když konečně spadla opona po druhém jednání, sledoval jeho neomylný a jistý pohled mladého muže, vycházejícího z orchestru a doprovázeného dvěma přáteli.

Pak se táž hlava objevila v okénku lóže naproti jeho. Hrabě cítil, že se bouře k němu blíží; když pak uslyšel otáčeti se klíč v zámku své lóže, věděl, na čem je, a ačkoli v ten okamžik mluvil s Morrelem s tváří plnou úsměvu, byl připraven na vše.

Dveře se otevřely.

Teprve teď se Monte Cristo obrátil a spatřil Alberta, chvějícího se a zsinalého; za ním stáli Beauchamp a Château Renaud.

"Aj," zvolal hrabě s laskavou zdvořilostí, kterou lišil se obyčejně jeho pozdrav od všedních společenských způsobů, "zde je můj jezdec, doraziví k cíli! Dobrý večer, pane de Morcerf!"

A tvář toho muže, jenž dovedl se tak neobyčejně ovládati, vyjadřovala nelíčenou srdečnost.

Morrel vzpomněl si teprve nyní na dopis, který obdržel od Alberta a v němž ho vicomte žádal bez dalšího vysvětlení, aby přišel do Opery; pochopil, že stane se něco hrozného.

"Nepřicházíme sem vyměňovati pokrytecké zdvořilosti a předstírati přátelství," pravil mladý muž; "přicházíme vás požádati o vysvětlení, pane hrabě."

Chvějící se hlas jinochův stěží se prodral jeho sevřenými zuby.

"Vysvětlení v Opeře?" promluvil hrabě tak klidným tónem a s tak pronikavým pohledem, že podle těch dvou známek lze poznati muže, jenž věčně si byl sebou jist. "Ačkoli jsem velmi málo obeznámen s pařížskými zvyky, nebyl bych nikdy řekl, pane, že se vysvětlení podávají zde."

"Když se však lidé dávají zavírat," pravil Albert, "když nelze se k nim dostati pod záminkou, že jsou v koupeli, u stolu nebo na loži, je nutno obrátit se tam, kde je lze najíti."

"Není těžko mne najíti," odvětil Monte Cristo, "neboť ještě včera jste byl u mne, pane, mám-li dobrou paměť."

"Včera," odpověděl mladý muž, jehož hlava počínala se másti, "byl jsem u vás, pane, protože jsem nevěděl, kdo jste."

Pronášeje tato slova, Albert zesílil hlas, aby obecenstvo v sousedních lóžích ho slyšelo a rovněž i osoby procházející se po chodbách. Lidé v lóžích se také při hluku té půtky ohlíželi a na chodbách se zastavovali za Beauchampem a Château Renaudem.

"Odkud to přicházíte, pane?" pravil Monte Cristo bez nejmenšího zjevného pohnutí. "Zdá se, že nejste pánem svého rozumu!"

"Abych poznal vaši zradu, pane, a abych dokázal přesvědčiti vás, že se chci pomstít, k tomu budu vždycky ještě dosti rozumný!" zvolal Albert zuřivě.

"Pane, nerozumím vám!" odtušil Monte Cristo, "a byť bych vám i rozuměl, mluvil byste proto přec příliš hlasitě. Jsem tu doma, pane, a jedině já mám právo pozvednouti tu hlas nad ostatní. Odejděte, pane!"

A obdivuhodným velitelským pohybem ukázal Monte Cristo Albertovi dveře.

"Ach, já vás dostanu z vašeho domu ven!" volal Albert, křečovitě v rukou svíraje rukavici, s níž hrabě nespouštěl oka.

"Dobře, dobře," odvětil flegmaticky Monte Cristo; "vidím, pane, že chcete vyvolati hádku se mnou. Ale dám vám radu, vicomte, a pamatujte si ji dobře: je to špatný zvyk, dělati při vyzvání hluk. Hluk každému nesvědčí, pane de Morcerf."

Při tom jméně proběhl posluchači této scény šum údivu. Od předešlého dne bylo Morcerfovo jméno ve všech ústech.

Albert pochopil narážku lépe než všichni a dříve než všichni a trhl sebou, chtěje hodit hraběti rukavici do tváře; Morrel však chytil ho za zápěstí, zatím co Beauchamp a Château Renaud, bojíce se, aby scéna nepřekročila hranice vyzvání, zdržovali ho zezadu.

Monte Cristo však, ani nevstav a nahnuv se i se židlí, natáhl jen ruku a vzav ze zaťatých prstů mladíkových vlhkou a smačkanou rukavici, pravil hrozivým tónem:

"Pane, považuji vaši rukavici za hozenu a pošlu vám ji zpět otočenou kolem kulky. A nyní odejděte, nebo zavolám své sluhy a dám vás vyhodit ze dveří."

Bez sebe, oči podlité krví, Albert ustoupil o dva kroky.

Morrel toho použil a zavřel dveře.

Monte Cristo vzal opět kukátko a díval se dále po hledišti, jako by se nebylo stalo nic zvláštního.

Muž ten měl srdce bronzové a tvář mramorovou. Morrel naklonil se mu k uchu.

"Co jste mu udělal?" tázal se.

"Já? Nic, aspoň ne osobně," odvětil Monte Cristo.
"Ta podivná scéna má přece nějakou příčinu."
"Aféra hraběte de Morcerf rozjitřila nešťastného mladíka."
"Máte na ní nějaký podíl?'
"Haydée poučila sněmovnu o zradě jeho otce."
"Skutečně," přisvědčil Morrel, "slyšel jsem, ale nechtěl jsem tomu věřit, že ta řecká otrokyně, kterou jsem zde s vámi viděl právě v této lóži, je dcerou Aliho Paši."
"A přece je tomu tak."
"Oh, můj Bože," zvolal Morrel, "teď tomu rozumím! Ta scéna byla předem připravena."
"Jak to?"
"Ano, Albert mi psal, abych přišel dnes večer do Opery. Chtěl mne učiniti svědkem urážky, již vám chystal."
"Nepochybně," přisvědčil Monte Cristo s nezměnitelným klidem.
"Co mu uděláte?"
"Komu?"
"Albertovi!"
"Albertovi?" opakoval Monte Cristo tímž tónem. "Co mu udělám, Maximiliene? Jako že jste zde a že vám tisknu ruku, zabiji ho zítra ráno před desátou hodinou. To mu udělám."
Teď uchopil Morrel Monte Cristovu ruku do svých obou a zachvěl se, cítě, že je to ruka chladná a klidná.
"Ach, hrabě," pravil, "jeho otec ho tak miluje!"
"Neříkejte mi to," zvolal Monte Cristo, a první prudké gesto prozradilo jeho hněv, "nebo bude musit trpět!"
Morrel, ustrnulý, pustil Monte Cristovu ruku.
"Hrabě! Hrabě!" pravil.
"Drahý Maximiliene," přerušil ho hrabě, "poslouchejte, jak rozkošně Duprer zpívá tu větu: Mathildo, bohyně má! Víte, já první objevil Duprera v Neapoli a první jsem mu tleskal. Bravo! Bravo!"
Morrel viděl, že nelze nic dělat, jal se tedy poslouchati.
Opona, jež zvedla se po scéně s Albertem, takřka ihned zase spadla. Bylo zaklepáno na dveře.
"Volno," pravil Monte Cristo a jeho hlas neprozrazoval ani nejmenšího pohnutí.
Objevil se Beauchamp.
"Dobrý večer, pane Beauchampe," pravil Monte Cristo, jako by žurnalistu viděl toho večera po prvé; "posaďte se."
Beauchamp se uklonil, vstoupil a usedl.
"Pane," pravil Monte Cristovi, "doprovázel jsem před chvílí, jak jste asi viděl, pana de Morcerf."
"Což znamená," prohodil Monte Cristo se smíchem, "že jste asi spolu obědvali. Vidím s potěšením, pane Beauchampe, že jste střídmější než on."
"Pane," pravil Beauchamp, "Albert chybil, že se dal unésti, uznávám to, a co se mne týká, přicházím se vám omluviti. Kromě omluvy - své osobní omluvy, rozumíte, pane hrabě? - přicházím vám říci, že vás mám za příliš ušlechtilého muže, abyste mi odmítl jisté vysvětlení, týkající se vašich styků s lidmi v Janině; pak připojím ještě několik slov o té mladé Řekyni."
Monte Cristo učinil rty a očima malý pohyb, jenž přikazoval mlčení.
"Nu tak," dodal se smíchem, "teď mám po vši naději."
"Jak to?" tázal se Beauchamp.
"Ovšem, nejdříve jste se horlivě přičiňoval zjednati mi pověst výstředního člověka: byl jsem, podle vás, jako Lara, nějaký Manfred nebo lord Ruthwen; když pak vás výstředník omrzel, zkazíte všecko a chcete ze mne udělati obyčejného člověka. Chcete mne míti všedním, prostým - slovem, žádáte mne za vysvětlení. Eh, jděte, pane Beauchampe, vy žertujete!"
"Za jistých příležitostí však poctivost velí..." začal Beauchamp hrdě.
"Pane Beauchampe," přerušil ho zvláštní ten muž, "panu hraběti de Monte Cristo velí zase jen pan hrabě de Monte Cristo. Prosím tedy, ani slova o tom. Dělám, co chci, pane Beauchampe, a věřte mi, že je to vždycky velmi dobré!"
"Pane," odpověděl mladý muž, "čestným lidem neplatí se touto mincí; cti je potřeba náhrady."
"Pane, jsem živou náhradou," pravil Monte Cristo chladně, ale jeho oči počínaly se zažehovati hrozivými blesky. "Máme oba v žilách krev, kterou bychom rádi prolili, to je naše vzájemná náhrada. Doneste tu odpověď vicomtovi a řekněte mu, že zítra ráno před desátou hodinou uvidím barvu jeho krve."
"Zbývá mi tedy," odvětil Beauchamp, "ujednati již jen podrobnosti souboje."
"Ty mi jsou úplně lhostejny, pane," odtušil hrabě de Monte Cristo; "bylo tedy zbytečno přijít mne rušit do divadla pro takovou maličkost. Ve Francii užívá se k soubojům meče nebo pistole; v koloniích karabiny; v Arábii bijí se dýkou. Řekněte svému příteli, že ačkoli jsem byl uražen, ponechávám volbu zbraně jemu - abych byl výstředním až do konce - a že přijmu vše bez námitky, beze sporu; vše, rozumíte dobře, vše, i rozhodnutí losem, což je vždycky hloupé. Ale u mne je to něco jiného: jsem jist, že zvítězím."
"Jist, že zvítězíte!" opakoval Beauchamp, hledě na hraběte vyjeveně.
"Ovšem," přisvědčil Monte Cristo, krče lehce rameny. "Jinak bych se s panem de Morcerf nebil. Zabiji ho, je to třeba, stane se to. Jen mi dnes večer udejte slůvkem zbraň a dobu; nerad na sebe dávám čekati."
"Pistole, v osm hodin ráno ve Vincenneském lese," pravil Beauchamp, jsa zmaten a nevěda, jedná-li s domýšlivým fanfaronem či s bytostí nadpřirozenou.
"Dobře, pane," odtušil Monte Cristo. "A nyní, kdy je všecko ujednáno, nechte mne, prosím, sledovati divadlo a řekněte svému příteli Albertovi, aby sem už dnes večer nechodil; uškodil by si všemi těmi nevkusnými hrubostmi. Ať

jde domů a spí."
Beauchamp všecek udiven odešel.
"A nyní," pravil Monte Cristo Morrelovi, "mohu s vámi počítati, že ano?"
"Zajisté," přisvědčil Morrel, "jsem vám, úplně k disposici; leč..."
"Co?"
"Záleží na tom, hrabě, abych znal pravou příčinu..."
"To znamená, že mi odříkáte."
"Nikterak."
"Pravou příčinu, Morreli?" pravil hrabě. "Ten mladý muž sám jde naslepo a nezná jí. Pravou příčinu znám jen já a Bůh; zaručuji se vám však svým čestným slovem, Morreli, že Bůh, jenž ji zná, bude s námi."
"To stačí, hrabě," pravil Morrel. "Kdo je vaším druhým svědkem?"
"Neznám v Paříži nikoho, komu bych chtěl prokázati tu čest, než vás, Morreli, a vašeho švakra Emmanuela. Myslíte, že by mi Emmanuel chtěl prokázati tu službu?"
"Ručím vám za něho jako za sebe, hrabě."
"Dobře, to je vše, čeho je mi třeba. Tedy zítra v sedm hodin ráno u mne, není-li pravda?"
"Přijdeme."
"Pst, opona se zvedá, poslouchejme. Neztrácím obyčejně ani jediného tónu této opery. Hudba ve "Vilému Tellu" je tak rozkošná."

XII.
NOC.

Monte Cristo vyčkal dle svého zvyku, až Duprer zazpívá své pověstné "Následujte mne!" a pak teprve vstal a odešel.
U dveří se s ním Morrel rozloučil, obnoviv svůj slib, že u něho bude druhý den s Emmanuelem přesně v sedm hodin ráno. Nato, stále se klidně usmívaje, vstoupil hrabě do své ekypáže. O pět minut později byl doma. Leč jen kdo by byl hraběte neznal, byl by se mohl mýliti ve výrazu, s jakým pravil, vstupuje, Alimu:
"Ali, mé pistole s pažbou ze slonoviny."
Ali přinesl pánovi pouzdra, a ten jal se prohlížeti zbraně s pečlivostí velmi přirozenou u muže, který chystá se svěřiti svůj život trošce železa a olova. Byly to zvláštní pistole, jež dal si Monte Cristo udělati, aby mohl střílet do terče ve svých komnatách. Pouhá zápalka stačila vyhnati kuli a ve vedlejším pokoji by byl nikdo nebyl tušil, že si hrabě cvičí ruku, jak říkají střelci.
Vzal právě zbraň do ruky a namířil do středu malé plechové desky, jež sloužila mu za terč, když dveře pracovny se otevřely a vstoupil Baptistin.
Dříve však ještě než promluvil, hrabě spatřil u dveří, jež zůstaly otevřeny, závojem zahalenou ženu, stojící v přítmí vedlejší komnaty, kam následovala Baptistina.
Spatřila hraběte s pistolí v ruce, na stole pak dva meče; vrhla se dovnitř.
Baptistin pohlédl tázavě na pána. Hrabě mu pokynul. Baptistin vyšel a zavřel za sebou dveře.
"Kdo jste, madame?" tázal se hrabě zahalené ženy.
Neznámá se rozhlédla, chtíc se přesvědčiti, že je skutečně sama, pak sklonivši se, jako by chtěla pokleknouti, a sepjavši ruce, pravila zoufale:
"Edmonde, vy nezabijete mého syna!"
Hrabě o krok ustoupil, slabě vykřikl a upustil zbraň, kterou držel v ruce.
"Jaké jméno jste to vyslovila, paní de Morcerf?" pravil.
"Vaše!" zvolala Mercedes, odhodivši závoj. "Vaše, které jsem snad já jediná nezapomněla. Edmonde, není to paní de Morcerf, jež k vám přichází, je to Mercedes."
"Mercedes je mrtva, madame," odpověděl Monte Cristo, "a neznám již nikoho toho jména."
"Mercedes žije, pane, a Mercedes vzpomíná, neboť ona jediná vás poznala, jakmile vás spatřila, ba ještě dříve, podle hlasu, Edmonde, z pouhého zvuku vašeho hlasu. A od té doby sleduje vás krok za krokem, hlídá vás, bojí se vás a jí nebylo třeba hledati ruku, z níž vyšla rána, zasáhnuvší pana de Morcerf."
"Fernanda, chcete říci, madame," promluvil Monte Cristo s trpkou ironií; "připomínáme-li si již svá jména, připomeňme si je všecka."
A Monte Cristo pronesl jméno Fernandovo s takovým výrazem nenávisti, že Mercedes cítila záchvěv hrůzy po celém těle.
"Vidíte, Edmonde, že jsem se nemýlila," zvolala, "a že jednám správně, pravím-li vám: Ušetřte mého syna!"
"A kdo vám, řekl, madame, že ukládám vašemu synu o život?"
"Nikdo, můj Bože, ale matka je obdařena jasnovidností. Uhodla jsem vše: sledovala jsem ho dnes večer do Opery a skryta v lóži, viděla jsem všecko."
"Viděla-li jste všecko, madame, viděla jste tedy, že Fernandův syn mne veřejně urazil," pravil Monte Cristo s hrozným, klidem.
"Oh, smilování!"
"Viděla jste," pokračoval hrabě, "že by mi byl hodil rukavici do tváře, kdyby mu byl jeden z mých přátel, pan Morrel, nezadržel ruky."
"Poslyšte mne. Můj syn vás prohlédl také; přičítá vám neštěstí, jež stihlo jeho otce."
"Mýlíte se, madame," odvětil Monte Cristo; "není to neštěstí, je to trest. Já nestíhám, pana de Morcerf, je to Prozřetelnost, jež ho trestá."

"A proč vstupujete na místo Prozřetelnosti?" zvolala Mercedes. "Proč vzpomínáte, když ona zapomíná? Co vám záleží, Edmonde, na Janině a jejím vezíru? Čím vám ublížil Fernand Mondego, zradiv Aliho Tebelina?"

"To vše je také záležitostí francouzského setníka, madame, a dcery Aliho a Vasiliki," odpověděl Monte Cristo. "Mne se to netýká, máte pravdu, a přisahal-li jsem, že se pomstím, neplatí má pomsta ani francouzskému setníkovi, ani hraběti de Morcerf: platí rybáři Fernandovi, muži Katalánky Mercedes."

"Ach, pane," zvolala hraběnka, "je to strašlivá pomsta za chybu, k níž mne osud dohnal! Neboť já jsem vinnicí, Edmonde, a chcete-li se mstít, mstěte se na mně, neboť já to byla, jež neměla dosti síly snésti vaši nepřítomnost a své osamocení."

"Ale proč jsem byl nepřítomen? Proč jste byla osamocena?" zvolal Monte Cristo.

"Protože jste byl zatčen, Edmonde, protože jste byl uvězněn."

"A proč jsem byl zatčen? Proč jsem byl uvězněn?"

"Nevím," odvětila Mercedes.

"Ano, nevíte to, madame, to aspoň doufám. Nuže, povím vám to. Byl jsem zatčen, byl jsem uvězněn, protože den před tím, kdy jsem vás měl pojati za ženu, napsal jistý muž, jménem Danglars, v besídce Zálohy tento dopis, jejž rybář Fernand dal vlastnoručně ještě téhož dne na poštu."

A Monte Cristo, přikročiv k psacímu stolu, otevřel zásuvku, vyňal z ní zežloutlý papír, pokrytý zrezavělým písmem a ukázal jej Mercedes.

Byl to Danglarsův dopis státnímu návladnímu, jejž hrabě de Monte Cristo, přestrojen za zástupce firmy Thomson a French, tajně vyňal z fasciklu Edmonda Dantesa v den, kdy zaplatil panu de Boville dvě stě tisíc franků.

Mercedes četla s hrůzou následující řádky:

"Přítel trůnu a náboženství upozorňuje pana státního návladního, že jistý Edmond Dantes, vrchní kormidelník na lodi Farao, přijevši dnes ráno ze Smyrny po zastávce v Neapoli a v Porto-Ferrajo, obdržel od Murata dopis pro uchvatitele a od uchvatitele dopis pro bonapartistický výbor v Paříži.

Důkaz toho zločinu podá jeho zatčení, neboť dopis ten najde se buď u něho, nebo u jeho otce, nebo v jeho kabině na Faraonu."

"Oh, můj Bože!" zvolala Mercedes, přejevši si rukou čelo, smáčené potem. "A tento list..."

"Koupil jsem jej za dvě stě tisíc franků, madame," pravil Monte Cristo, "ale je to ještě málo, neboť dovoluje mi dnes ospravedlniti se před vámi."

"A výsledek toho dopisu?"

"Znáte jej, madame. Uvěznili mne, ale to nevíte, madame, jak dlouho to uvěznění trvalo. Nevíte, že jsem prožil čtrnáct let čtvrt míle od vás, v kobce zámku Ifu. Nevíte, že po celých těch čtrnáct let obnovoval jsem denně slib pomsty, který učinil jsem prvního dne, a přece jsem nevěděl, že jste se provdala za Fernanda, mého udavače, a že můj otec zemřel - a to hladem!"

"Spravedlivý Bože!" zvolala Mercedes, zapotácevši se.

"Dověděl jsem se to však, když jsem vyšel z vězení po čtrnácti letech, a proto jsem přisahal při svém zesnulém otci a při živé Mercedes, že se Fernandovi pomstím, a... mstím se."

"A jste si jist, že nešťastný Fernando to udělal?"

"Na mou čest, madame, udělal to, jak vám pravím; není to ostatně mnohem hanebnější, než co učinil, když, maje Francii za druhou vlast, přešel k Angličanům, když, rodem Španěl bojoval proti Španělům, a když, slouže Alimu, zradil a zavraždil Aliho. Co je tento list proti takovým věcem? Milostná lest, kterou - uznávám to a chápu - jistě odpustí žena, jež provdala se za toho muže, ale kterou neodpustí milenec, za něhož měla se provdati. Nuže, Francouzi se zrádci nepomstili, Španělé zrádce nezastřelili, Ali, ležící v hrobě, nechal zrádce bez trestu. Ale já, zrazen, zavražděn, uvržen také do hrobu, vyšel jsem z něho milostí boží a jsem Bohu povinen svou pomstou; poslal mne proto a zde jsem."

Ubohá žena sklonila hlavu do rukou; nohy jí slábly, i klesla na kolena.

"Odpusťte, Edmonde," pravila, "odpusťte pro mne, která vás stále miluji!"

Důstojnost manželky zarazila vznět milenky a matky. Její čelo se tak schýlilo, že se téměř dotýkalo koberce.

Hrabě k ní přiskočil a zvedl ji.

Tu, sedíc v křesle, mohla skrze slzy pohlížeti na mužnou tvář Monte Cristovu, do níž bolest a záští stále vrývaly hrozivý rys.

"Abych nezdrtil to zlořečené plémě?" šeptal. "Abych neuposlechl Boha, jenž vzkřísil mne pro trest? Nemožno, madame, nemožno!"

"Edmonde," pravila ubohá matka, chápajíc se všech prostředků, "když já nazývám vás Edmondem, proč neříkáte mi Mercedes, můj Bože!?"

"Mercedes," opakoval Monte Cristo, "Mercedes! Nuže, ano, máte pravdu, to jméno má pro mne ještě sladký zvuk a je to od dlouhé doby po prvé, co tak jasně zní, vysloveno mými ústy. Oh, Mercedes, vaše jméno pronášel jsem s melancholickými vzdechy, s bolestnými stony, se zoufalým chropotem. Pronášel jsem je, zkřehlý zimou, choule se na slámě své kobky, pronášel jsem je, spalován vedrem a váleje se po kamenech svého vězení. Mercedes, musím se pomstít, neboť čtrnáct let jsem trpěl, čtrnáct let jsem plakal, proklínal; pravím vám nyní, Mercedes, musím, se pomstít!"

A hrabě, chvěje se, aby nepovolil prosbám té, kterou tak miloval, volal vzpomínky své nenávisti na pomoc.

"Pomstěte se, Edmonde!" zvolala ubohá matka. "Ale pomstěte se vinníkům; pomstěte se jemu, pomstěte se mně, ale nemstěte se mému synovi!"

"Je psáno v Písmě svatém: Viny otců padnou na syny až do třetího a čtvrtého pokolení," odpověděl Monte Cristo.

"Když Bůh diktoval svá vlastní slova svému proroku, proč bych měl býti lepší než Bůh?"

"Protože Bůh má čas a věčnost, ty dvě věci, které unikají moci lidské!"

Monte Cristo vyrazil vzdech, jenž podobal se stonu, a plnýma rukama se uchopil za své krásné vlasy.

"Edmonde," pokračovala Mercedes, vztahujíc ruce k hraběti, "Edmonde, od doby, co vás znám, vždycky jsem zbožňovala vaše jméno a ctila vaši památku. Edmonde, nenuťte mne kaliti ten vznešený a čistý obraz, jenž bez ustání odráží se v zrcadle mého srdce. Edmonde, kdybyste věděl, co modliteb vyslala jsem za vás k Bohu, pokud jsem doufala, že jste živ, i pak, kdy měla jsem vás za mrtvého, ach ano, za mrtvého! Viděla jsem vaši mrtvolu pohřbenu v hloubi nějaké temné věže, viděla jsem vaše tělo vrženo na dno nějaké propasti, kam žalářníci pouštějí mrtvé vězně, a plakala jsem! Co jsem já mohla pro vás učiniti, Edmonde, ne-li se modlit a plakat? Poslyšte, každou noc po celých deset let měla jsem týž sen. Slyšela jsem, že jste chtěl uprchnouti, že jste zaujal místo jiného vězně, že jste vklouzl do jeho rubáše a že potom byla živá mrtvola shozena ze zámku Ifu. Jedině prý výkřik, jejž jste vyrazil, rozbíjeje se o skály, prozradil záměnu vašim pohřbivatelům, z nichž stali se vaši kati. Nuže, Edmonde, přisahám vám při hlavě svého syna, za něhož vás úpěnlivě prosím, že po deset let vidím noc co noc muže, houpající něčím beztvárným a neznámým na vrcholu skály; po deset let slyším noc co noc hrozný výkřik, jenž vytrhne mne ze spánku, chvějící se a zledovatělou. I já, Edmonde - oh, věřte mi - přes to, že jsem se tak provinila, ale i já jsem mnoho vytrpěla!"

"Zemřel vám otec za vaší nepřítomnosti?" zvolal Monte Cristo, zarývaje ruce do vlasů. "Viděla jste milovanou ženu podávati ruku vašemu soku, zatím, co vy zmírala jste na dně propasti...?"

"Ne," přerušila ho Mercedes, "ale viděla jsem toho, kterého jsem milovala, již již se stávati vrahem mého syna!"

Mercedes pronesla ta slova s tak mocným bolem, tak zoufalým hlasem, že při těch slovech a tom tónu vydral se vzlyk z hrdla hraběte.

Lev byl zkrocen, mstitel byl přemožen.

"Co žádáte?" pravil. "Aby váš syn žil? Nuže, bude žít!"

Mercedes vykřikla a při tom výkřiku vytryskly z očí Monte Cristových dvě slzy, které však téměř ihned zmizely; Bůh poslal nepochybně některého anděla, aby je sebral, neboť byly asi v očích Všemohoucího mnohem cennější, než nejskvělejší perly Gusaratu a Ofiru.

"Ó," zvolala Mercedes, uchopivši ruku hraběte a nesouc ji ke svým rtům, "ó, díky, díky, Edmonde! To jsi skutečně ty, jak jsem o tobě vždy snila, jak jsem tě vždy milovala! Oh, teď to mohu říci!"

"Tím spíše," odvětil Monte Cristo, "že ubohý Edmond nemá již mnoho času býti vámi milován. Smrt vrátí se do hrobu, přízrak odejde v noc."

"Co to pravíte, Edmonde?"

"Pravím, Mercedes, že, když to přikazujete, musím zemříti."

"Zemříti! A kdo to řekl? Kdo mluví o smrti? Odkud vám přichází myšlenka na smrt?"

"Nedomníváte se snad, že uražen veřejně, před celým hledištěm, u přítomnosti přátel vašich i vašeho syna, vyzván dítětem, jež bude se honositi mým odpuštěním jako vítězstvím, nedomníváte se tedy snad, že bych si i jen okamžik přál žíti? Co jsem po vás nejvíce miloval, Mercedes, byla moje vlastní osoba, to jest moje důstojnost, to jest ona síla, jež povznášela mne nad ostatní lidi; ta síla byla mým životem. Ničíte ji jediným slovem. Umírám."

"Ale k souboji přec nedojde, Edmonde, když odpouštíte..."

"Dojde k němu, madame," slavnostně odpověděl Monte Cristo; "leč místo krve vašeho syna, kterou se měla napojiti země, poteče má."

Mercedes vykřikla velkým hlasem a vrhla se k Monte Cristovi; náhle však stanula.

"Edmonde," pravila, "je Bůh nad námi, ježto vy jste živ, ježto jsem vás opět spatřila, a důvěřuji v něho z hloubi srdce. Očekávajíc jeho přispění, spoléhám se zatím, na vaše slovo. Řekl jste mi, že můj syn bude žít; bude žít, že ano?"

"Ano, madame, bude žíti," odpověděl Monte Cristo, udiven, že Mercedes bez většího výkřiku, bez většího překvapení přijala heroickou oběť, kterou jí činil.

Mercedes podala hraběti ruku.

"Edmonde," pravila, a její oči, jež upírala na hraběte, zvlhly slzami, "jak je to od vás krásné, jak velkodušné, co jste učinil, jak je to vznešené, že jste měl slitování s ubohou ženou, která přišla k vám, nemohouc se těšiti ani nejmenší nadějí! Bohužel, zestárla jsem hořem ještě více než věkem a nemohu již ani svému Edmondovi připamatovati úsměvem nebo pohledem onu někdejší Mercedes, na kterou pohlížíval často dlouhé chvíle. Ach, věřte mi, Edmonde, řekla jsem vám, že i já jsem mnoho vytrpěla; opakuji vám, je to velmi trudné, vidět, jak náš život plyne, aniž bychom si mohli připamatovati jedinou radost, uchovati jedinou naději. Ale to dokazuje, že není všemu konec zde na zemi. Ne, není všemu konec, cítím to tím, co mi ještě zbývá v srdci. Ó, opakuji vám, Edmonde, je to krásné, je to velkodušné, je to vznešené, odpouštět, jako vy jste odpustil!"

"Pravíte to, Mercedes, ale co byste řekla, kdybyste znala celý rozsah oběti, kterou vám přináším? Představte si, že Nejvyšší, stvořiv svět, zúrodniv chaos, byl by se ve třetině svého tvoření zastavil, aby ušetřil jednomu z andělů slzy, jež měly jednoho dne vytrysknouti z jeho nesmrtelných očí nad našimi zločiny; představte si, že ve chvíli, kdy byl by všecko připravil, všecko zpracoval, všecko oplodnil, a kdy chystal by se obdivovati své dílo, Bůh zhasl by slunce a nohou srazil svět do věčné noci - pak učiníte si představu - ne, ne, ani tehdy nemůžete si učiniti představu, co ztrácím, ztráceje život v této chvíli."

Mercedes pohlížela na hraběte okem, v němž se zračil její údiv, obdiv i vděčnost.

Monte Cristo opřel si čelo o žhavé ruce, jako by jeho čelo nemohlo samo unésti tíhu jeho myšlenek.

"Edmonde," pravila Mercedes, "chci vám říci již, jen slovo."

Hrabě se trpce usmál.

"Edmonde," pokračovala Mercedes, "uvidíte, že zbledlo-li moje čelo, vyhasly-li moje oči, ztratila-li se má krása,

slovem, není-li si již Mercedes podobna rysy tváře, uvidíte, že je to stále totéž srdce! ... Sbohem tedy, Edmonde; nemám již oč prositi nebesa... Viděla jsem vás právě tak vznešeného a tak velikého, jako kdysi... Sbohem, Edmonde... sbohem a díky!"

Ale hrabě neodpověděl.

Mercedes otevřela dveře pracovny a zmizela, dříve, než probral se z bolestných a hlubokých dum, do nichž pohřížila se jeho zmařená pomsta.

Jedna hodina odbíjela na věži Invalidovny, když vůz odvážející paní de Morcerf a hrčící po dláždění Elysejských Polí, vytrhl Monte Crista ze snění. Zvedl hlavu.

"Jak jsem byl bláhový," pravil, "že v den, kdy rozhodl jsem se pomstít, nevyrval jsem si srdce."

XIII.
SETKÁNÍ.

Po odchodu Mercedes vše u Monte Crista upadlo opět v stín. Kolem něho i v něm se jeho myšlení zastavilo; jeho energický duch upadl v tupý spánek, jako se stává tělu po nesmírné únavě.

"Jakže!" šeptal si, zatím co lampa a svíce smutně se stravovaly a co sloužící netrpělivě čekali v předsíni. "Jakže, ta budova tak dlouho připravovaná, postavená s takovou námahou a péčí, zřícena nyní jedním rázem, jedním slovem, jedním dechem? A moje já, které považoval jsem za něco, to já, na něž byl jsem tak hrd, to já, které viděl jsem tak malé v kobce zámku Ifu a které dovedl jsem učiniti tak velikým, bude zítra troškou prachu! Ach, nelituji smrti těla: což není tento zmar životního zárodku odpočinkem, k němuž všecko směřuje, po němž každý nešťastník dychtí, ten klid hmoty, po němž jsem tak dlouho toužil, jemuž kráčel jsem, vstříc bolestnou cestou hladu, když Faria objevil se v mé kobce? Co je to smrt? O krok více ke klidu a snad o dva k tichu. Ne, nelituji tedy života, ale lituji svých plánů tak zvolna vytvořených, tak pracně vybudovaných. Prozřetelnost, kterou považoval jsem za příznivou těm plánům, byla tedy proti nim! Bůh tedy nechtěl, aby se splnily!

Břímě, jež jsem pozvedl, vážící skoro, co svět, a jež domníval jsem se donésti až do konce, bylo podle mého přání, ale ne dle mé síly, podle mé vůle a ne dle mé moci, a nezbývá mi, než složiti je sotva v polovině cesty. Oh, stanu se tedy opět fatalistou, já, kterého čtrnáct let zoufalství a deset let naděje učinily věřícím v Prozřetelnost.

A to vše, můj Bože, protože mé srdce, jež považoval jsem za mrtvé, bylo jen umrtveno, protože se probudilo, protože bušilo a protože jsem podlehl bolesti toho tlukotu vyvolaného v hloubi mých prsou hlasem ženy!

A přece," pokračoval hrabě, pohřižuje se hlouběji a hlouběji v představy hrozného toho zítřku, jejž Mercedes přijala, "přece není možno, aby ta žena, srdce tak vznešeného, přivolila z egoismu, abych se dal zabít, já, plný síly a života! Není možno, aby tak přeháněla mateřskou lásku či vlastně blouznění; - některé ctnosti stávají se, jsou-li přehnány, zločinem! Ne, ona si asi vymyslila nějakou pathetickou scénu, přijde se vrhnouti mezi zbraně, a co bylo zde vznešené, bude na bitevním poli směšné."

A hrdá červeň vstoupila hraběti do tváří.

"Směšné," opakoval, "a směšnost padne na mne... Já, směšným! Oh ne, to je mně milejší zemřít."

A přeháněje si tak zítřejší špatné vyhlídky, k nimž se odsoudil, slíbiv Mercedes, že nechá žíti jejího syna, hrabě si konečně řekl:

"Je to hloupost, hloupost, hloupost, dělat tak velkodušného a postavit se jako bezvládný cíl mladíkově pistoli. Nikdo nikdy neuvěří, že má smrt je sebevraždou, a přece je důležito pro čest mé památky... (není to ješitnost, není-li pravda, můj Bože? Je to oprávněná hrdost - nic víc) - je důležito pro čest mé památky, aby svět zvěděl, že já sám jsem svolil ze své vlastní vůle, svým svobodným rozhodnutím zastaviti svou paži, již zvednutou k ráně, a že tou paží, tak mocně ozbrojenou proti ostatním, zasáhl jsem sebe sama; je to třeba, učiním to."

A uchopiv pero, vyňal z tajné zásuvky psacího stolu listinu, svou to závěť, sepsanou hned po příjezdu do Paříže, a připsal k ní jakýsi dodatek, v němž objasnil svou smrt i lidem nejméně prozíravým.

"Činím to, Bože," pravil, zvednuv oči k nebi, "právě tak pro tvou čest jako pro svou! Deset let považoval jsem se, ó, můj Bože, za vyslance tvé pomsty a nesmí se domnívati ti ostatní bídníci kromě Morcerfa, takový Danglars, takový Villefort, a ani ten Morcerf sám, nesmí se domnívati, že náhoda zbavila je nepřítele. Ať naopak vědí, že Prozřetelnost, jež ustanovila již jejich potrestání, byla opravena pouhou mocí mé vůle, že trest, kterému vyhnuli se na tomto světě, očekává je na onom a že zaměnili jen časnost za věčnost."

Zatím, co tápal v těchto chmurných nejistotách, těžkém snu člověka, probuzeného bolestí, denní světlo probělelo okna a padlo na bleděmodrý papír pod jeho rukama, na němž načrtl to poslední ospravedlnění Prozřetelnosti.

Bylo pět hodin ráno.

Náhle dolehl k jeho uchu lehký zvuk. Monte Cristovi připadalo, jako by byl zaslechl tlumený vzdech; obrátil se, rozhlédl se kolkolem a nespatřil nikoho. Zvuk však se opakoval, a to dosti zřetelně, aby po pochybě mohla následovati jistota.

Hrabě tedy vstal, otevřel tiše dveře salonu a spatřil Haydée, sedící v křesle, s rukama bezvládně spuštěnýma a krásnou bledou hlavu nakloněnou dozadu; usedla zde ke dveřím, aby ji nemohl minouti, odcházeje, ale spánek tak mocný v mládí, překvapil ji po únavě dlouhého bdění.

Zvuk otvírajících se dveří nevytrhl Haydée ze spánku.

Hrabě upřel na ni pohled plný něhy a lítosti.

"Ona si vzpomněla, že má syna," pravil, "a já zapomněl, že mám dceru!"

Zakývav pak smutně hlavou, šeptal:

"Ubohá Haydée! Chtěla mne viděti, chtěla se mnou mluviti, bála se něčeho, nebo něco uhodla... Ó, nemohu odejíti bez rozloučení s ní, nemohu zemříti, nesvěřiv ji někomu."

Vrátiv se tiše na své místo, připsal pod první řádky:

"Odkazuji Maximilienu Morrelovi, setníkovi spahiů a synovi mého bývalého chefa Petra Morrela, výpravce lodí v Marseilli, peníz dvaceti milionů, z nichž část daruje své sestře Julii a švakru Emmanuelovi, ačli se nedomnívá, že by tento přírůstek jmění uškodil jejich štěstí. Těch dvacet milionů je zakopáno v mé jeskyni na Monte Cristu, jejíž tajemství zná Bertuccio.

Kdyby jeho srdce bylo volno a kdyby chtěl pojati za choť Haydée, dceru Aliho, paši janinského, kterou vychoval jsem s otcovskou láskou a jež chová ke mně něhu dcery, splnil by tím, neřeknu moji poslední vůli, ale mé poslední přání.

Přítomná závěť učinila již Haydée dědičkou mého ostatního jmění, sestávajícího z pozemků, státních úpisů anglických, rakouských a holandských, zařízení mých různých paláců a domů, a jež, po odečtení těch dvacíti milionů, jakož i různých odkazů mým sloužícím, páčí se asi na šedesát milionů."

Sotva dopsal tuto poslední řádku, ozval se za ním výkřik, při němž vypadlo mu pero z ruky.

"Haydée," pravil, "vy jste to četla
"

Dívka, probuzena světlem, padnuvším na její víčka, vstala skutečně a přiblížila se k hraběti, aniž její lehké kroky, ztlumené nadto kobercem, byly zaslechnuty.

"Oh, můj pane," zvolala, spínajíc ruce, "proč to píšete a to v takovou dobu? Proč mi odkazujete celé své jmění, můj pane? Což mne opouštíte?"

"Chystám se na cestu, drahý anděli," odvětil Monte Cristo s výrazem nekonečné něhy a melancholie, "a kdyby mne potkalo neštěstí..."

Hrabě se odmlčel.

"Nuže...?" tázala se dívka velitelským tónem, jaký hrabě od ní ještě neslyšel a při němž se zachvěl.

"Nuže, potká-li mne neštěstí," pokračoval Monte Cristo, "chci, aby moje dcera byla šťastna."

Haydée se smutně usmála a potřásla hlavou.

"Myslíte na smrt, můj pane?" pravila.

"Je to zdravá myšlenka, milé dítě, jak pravil mudrc."

"Nuže, zemřete-li," pokračovala Haydée, "odkažte své jmění jiným, neboť zemřete-li... nebudu již potřebovati ničeho."

A uchopivši papír, roztrhala jej na čtyři kusy, jež hodila doprostřed salonu. Ježto pak tato energie, u otrokyně tak málo obvyklá, vyčerpala její síly, klesla ne již ve spánku, ale ve mdlobách na podlahu.

Monte Cristo se k ní nachýlil a vzal ji do náručí. Při pohledu na tu krásnou zbledlou tvář, na ty krásné zavřené oči, na to krásné neživé tělo po prvé vznikla v něm myšlenka, že Haydée miluje ho snad jinak než jako dcera otce.

"Ach," zašeptal v hluboké sklíčenosti, "mohl jsem tedy býti ještě šťasten!"

Pak odnesl Haydée, stále ve mdlobách, do jejích komnat, odevzdal ji jejím ženám, vrátil se do své pracovny a zavřev rychle za sebou, opsal zničenou závěť. Když ji dopisoval, ozval se rachot kočáru, vjíždějícího do dvora. Monte Cristo přistoupil k oknu a spatřil vystupovati Maximiliena a Emmanuela.

"Byl čas," řekl si.

A zalepil závěť trojnásobnou pečetí.

Za okamžik zaslechl kročeje v saloně, i šel sám otevříti. Morrel stanul na prahu.

Přišel dvacet minut před ustanovenou hodinou.

"Přicházím snad příliš brzy, pane hrabě," pravil, "ale přiznám se vám upřímně, že jsem nemohl sedřímnout ani na minutu, a nejen já, ale i celý dům. Musil jsem vás viděti silna svou statečnou jistotou, abych se opět stal sebou samým."

Monte Cristo nebyl s to, odolati tomu důkazu lásky a nepodal mladému muži ruky, nýbrž rozevřel před ním náručí.

"Morreli," pravil pohnutým hlasem, "den, kdy se vidím, milována takovým mužem jako vy, je pro mne krásným dnem. Dobrý den, pane Emmanueli. Jdete tedy se mnou, Maximiliene?!"

"Pochyboval jste o tom?" zvolal mladý setník.

"Leč kdybych však přece nebyl v právu..."

"Poslyšte, pozoroval jsem vás včera po celou tu scénu, dnes pak myslil jsem celou noc na vaši jistotu a řekl jsem si, že právo je rozhodně na vaší straně, nebo že nelze již spoléhati na lidskou tvář."

"Leč Albert je vaším přítelem, Morreli."

"Pouhá známost, hrabě."

"Seznámil jste se s ním téhož dne, co se mnou."

"Ano, je to pravda, ale nemohu za to - musil jste mi to připomenouti, abych se na to upamatoval."

"Díky, Morreli."

Pak, udeřiv jednou na kovovou desku, pravil vstoupivšímu Alimu.

"Dej toto donésti k mému notáři. Je to moje závěť, Morreli. Zemřu-li, dáte si ji otevříti."

"Jakže," zvolal Morrel, "zemřete-li?"

"Což nemáme býti připraveni na vše, drahý příteli? Ale co jste dělal včera, když jsme se rozešli?"

"Šel jsem k Fortonimu, kde jsem našel, jak jsem očekával, Beauchampa a Château Renauda. Přiznávám se, že jsem je hledal."

"A proč, když bylo všecko ujednáno?"

"Poslyšte, hrabě, záležitost je vážná, nevyhnutelná."
"Pochyboval jste o tom?"
"Ne. Urážka byla veřejná a každý již o tom mluvil."
"Nuže?"
"Nuže, doufal jsem, že bude lze změniti zbraně. Pistole je slepá."
"Podařilo se vám to?" tázal se Monte Cristo s nepatrným zásvitem naděje.
"Ne, neboť je známa vaše šermířská zdatnost."
"Kdopak mne zradil?"
"Mistři šermu, které jste porazil."
"Nepochodil jste tedy."
"Zamítli rozhodně."
"Morreli," pravil hrabě, "viděl jste mne někdy střílet z pistole?"
"Nikdy."
"Nuže, pohleďte, máme ještě kdy."
Monte Cristo vzal pistole, které držel, když Mercedes vstoupila, a připevniv trefové eso na kovovou desku, odstranil postupně čtyřmi ranami čtyři strany trojlístku.
Při každé ráně Morrel zbledl.
Prohlédl kule, jimiž Monte Cristo vykonal ten mistrovský čin, a viděl, že nejsou větší než srnčí broky.
"To je hrozné," pravil, "pohleďte, Emmanueli!"
Obrátiv se pak k Monte Cristovi pravil:
"Probůh, hrabě, nezabíjejte Alberta! Ten ubohý má matku!"
"Pravda," přisvědčil Monte Cristo, "a já jí nemám."
Slova ta byla pronesena takovým tónem, že se Morrel zachvěl.
"Vy jste uražen, hrabě," pravil.
"Ovšem; co to znamená?"
"To znamená, že vy střílíte první."
"Já střílím první?"
"Ó, toho jsem dosáhl či spíše vymohl; učinili jsme jim dosti ústupků, aby také oni nám mohli nějaký učiniti."
"Na kolik kroků?"
"Na dvacet."
Na rtech hraběte objevil se hrozný úsměv.
"Morreli," pravil, "nezapomeňte, co jste právě teď viděl."
"Doufám také, že jediné vaše rozčilení mohlo by Alberta zachránit."
"Já, rozčilen?" pravil Monte Cristo.
"Nebo vaše velkodušnost, příteli; jste si tak jist svou ranou, že mohu vám říci, co by bylo směšným, kdybych to řekl jinému."
"Copak?"
"Rozdrťte mu ruku, poraňte ho, ale nezabíjejte ho."
"Morreli," pravil hrabě, "poslyšte ještě toto: není třeba domlouvati mi, abych šetřil pana de Morcerf; pan de Morcerf, to vám oznamuji předem, bude tak šetřen, že se vrátí klidně se svými dvěma přáteli, kdežto já..."
"Nuže, vy?"
"Oh, to je něco jiného, mne odnesou."
"Jakže!" zvolal Morrel, ustrnuv.
"Je to, jak vám pravím, můj drahý Morreli; pan de Morcerf mne zabije."
Morrel pohlížel na hraběte, nechápaje ničeho.
"Co se to s vámi stalo od včerejšího večera, hrabě?"
"Co se stalo s Brutem v předvečer bitvy u Filippi: viděl jsem fantom."
"A ten fantom?"
"Ten fantom, Morreli, mi řekl, že jsem dosti žil."
Maximilien a Morrel na sebe pohlédli; Monte Cristo vytáhl hodinky.
"Jeďme," pravil, "je sedm hodin pět minut a schůzka je přesně v osm."
Kočár již čekal; Monte Cristo do něho vstoupil se svými dvěma svědky.
Jda chodbou, Monte Cristo zastavil se u jedněch dveří a naslouchal; Maximilienovi a Emmanuelovi, kteří ze šetrnosti šli o několik kroků napřed, se zdálo, že zaslechli vzdech, odpovídající pláči.
Úderem osmé hodiny byli na místě.
"Jsme zde," pravil Morrel, vyhlédnuv z okénka; "přijeli jsme první."
"Promiňte, pane," pravil Baptistin, jenž následoval pána s nevýslovnou hrůzou, "ale zdá se mi, že vidím kočár, tam pod stromy."
Monte Cristo lehce seskočil a podal ruku Emmanuelovi a Maximilienovi, pomáhaje jim z vozu.
Maximilien podržel ruku hraběte ve své.
"Výborně," pravil, "to je ruka, jakou mám rád u muže, jehož život spočívá na spravedlnosti jeho věci."
"Opravdu," poznamenal Emmanuel, "vidím dva mladé muže; procházejí se a čekají, jak se zdá."
Monte Cristo odvedl Morrela ne stranou, ale dva nebo tři kroky za švakra.
"Maximiliene, je vaše srdce volno?" tázal se ho.

Morrel pohlédl udiveně na Monte Crista.
"Nechci na vás žádné svěřování, drahý příteli, táži se vás prostě; odpovězte ano nebo ne - víc nechci."
"Miluji dívku, hrabě."
"Milujete ji velice?"
"Víc než svůj život."
"Zase jedna naděje zmařena," odvětil Monte Cristo.
A s povzdechem zašeptal:
"Ubohá Haydée!"
"Opravdu, hrabě," zvolal Morrel, "kdybych vás znal méně, považoval bych vás za méně statečného než jste!"
"Protože myslím na někoho, koho opustím a koho miluji. Jděte, Morreli, což se voják tak špatně vyzná v statečnosti? Lituji snad života? Co mně, jenž ztrávil jsem dvacet let mezi životem a smrtí, záleží na životě či smrti? Nebojte se, ostatně, Morreli, ta slabost - je-li to slabost - je známa jen vám! Vím, že svět je salonem, z něhož má člověk odejíti zdvořile a čestně, to je s poklonou a po zaplacení čestných dluhů."
"Výborně," zvolal Morrel, "to je řeč! Ale, abychom nezapomněli, přinesl jste zbraně?"
"Já? Proč? Doufám, že ti pánové budou míti své."
"Jdu se jich zeptat," pravil Morrel.
"Ano, ale žádné vyjednávání, rozumíte."
"Oh, buďte bez starosti!"
Morrel zamířil k Beauchampovi a Château Renaudovi. Ti, spatřivše to, vyšli mu na několik kroků vstříc.
Tři mladí mužové pozdravili se, ne-li srdečně, aspoň dvorně.
"Promiňte, pánové," pravil Morrel, "ale nevidím tu pana de Morcerf!"
"Oznámil nám dnes ráno," odvětil Château Renaud, "že se s námi sejde až na místě."
"Ach," prohodil Morrel.
Beauchamp pohlédl na hodinky.
"Není zmeškáno, pane Morreli," pravil; "je osm hodin a pět minut."
"Oh, to jsem nechtěl říci!" odvětil Maximilien.
"Ostatně," vpadl Château Renaud, "zde je kočár!"
Cestou, vedoucí ke křižovatce, jež byla místem schůzky, blížil se vskutku bleskurychle kočár.
"Pánové," pravil Morrel, "jste nepochybně opatřeni pistolemi. Pan de Monte Cristo prohlašuje, že zříká se práva použíti svých zbraní."
"Očekávali jsme od hraběte ten důkaz taktu, pane Morreli," odpověděl Beauchamp; "přinesl jsem tedy s sebou zbraně, které jsem asi před osmi dny koupil, domnívaje se, že budu jich při podobné příležitosti potřebovati. Jsou úplně nové a nikdo jich ještě nepoužil. Chcete si je prohlédnouti?"
"Oh, pane Beauchampe," odmítal Morrel, ukloniv se, "ujišťujete-li mne, že pan de Morcerf těch zbraní nezná, víte zajisté, že vaše slovo mi stačí, není-li pravda?"
"Pánové," pravil Château Renaud, "není to Morcerf, co přijel v tom kočáře, je to - na mou věru! - je to Franz a Debray!"
Skutečně, oba mladí mužové přicházeli.
"Vy zde, pánové!" zvolal Château Renaud, tiskna si s oběma ruce. "A jakou náhodou to?"
"Protože nám Albert dnes ráno dopsal, abychom se dostavili na místo souboje," odvětil Debray.
Beauchamp a Château Renaud na sebe udiveně pohlédli.
"Pánové," pravil Morrel, "myslím, že tomu rozumím."
"Nuže?"
"Včera odpoledne obdržel jsem od pana de Morcerf dopis, v němž mne žádal, abych přišel do Opery."
"Já také," pravil Debray.
"I já," pravil Franz.
"My též," hlásili Château Renaud a Beauchamp.
"Chtěl, abychom byli přítomni vyzvání," pokračoval Morrel, "a chce, abychom byli přítomni i souboji."
"Ano, tak je to, pane Maximiliene," pravili mladí mužové; "uhodl jste, jak se zdá."
"To všecko je velmi pěkné," mumlal Château Renaud, "ale Albert nejede; opozdil se již o deset minut."
"Tu je," pravil Beauchamp, "přijíždí koňmo; hleďte, jede tryskem, následován sluhou."
"Jaká to neopatrnost přijeti na koni k souboji na pistole!" zvolal Château Renaud. "A já ho přece tak dobře o všem poučil!"
"A pak, podívejte!" upozorňoval Beaucharnp. "Má límec a vázanku, otevřený kabát a bílou vestu! Že už si nedal namalovati terč na žaludek! Bylo by to kratší a jednodušší."
Zatím Albert při cválal na deset kroků od skupiny mladých mužů; zarazil koně, seskočil a hodil uzdu sluhovi.
Přistoupil k svým přátelům.
Byl bledý, oči zardělé a naběhlé. Bylo zřejmo, že nespal ani vteřinu po celou noc.
Celá jeho tvář jevila smutnou vážnost, jež nebyla mu vlastní.
"Děkuji vám, pánové," pravil, "že jste přišli na mé pozvání; věřte, že jsem vám svrchovaně vděčen za tento důkaz přátelství."
Po příchodu Morcerfově Morrel ustoupil asi o deset kroků a stál stranou.
"Pane Morreli," pravil Albert, "i vám náleží mé díky. Přistupte jen blíže, nepřekážíte."
"Pane," odpověděl Maximilien, "není vám snad známo, že jsem svědkem pana de Monte Cristo?"

"Nevěděl jsem to jistě, ale tušil jsem to. Tím líp. Čím více zde bude čestných mužů, tím mi to bude milejší."

"Pane Morreli," pravil Château Renaud, "můžete oznámiti panu hraběti de Monte Cristo, že pan de Morcerf přijel a že jsme připraveni."

Morrel sebou hnul, chtěje to vyříditi.

Zároveň bral Beauchamp z kočáru pouzdro s pistolemi.

"Počkejte, pánové," pravil Albert, "chci něco říci panu hraběti de Monte Cristo."

"V soukromí?" tázal se Morrel.

"Ne, pane, přede všemi."

Albertovi svědci pohlédli na sebe překvapeně; Franz a Debray prohodili k sobě tiše několik slov, a Morrel, raduje se z té neočekávané okolnosti šel pro hraběte, jenž procházel se s Emmanuelem v postranní aleji.

"Co mi chce?" tázal se Monte Cristo.

"Nevím, ale chce s vámi mluvit."

"Oh, jen ať nepokouší Boha nějakou novou urážkou!" pravil Monte Cristo.

"Nemyslím, že by to měl v úmyslu," odvětil Morrel.

Hrabě vykročil, následován Maximilienem a Emmanuelem; jeho klidná tvář, prozrazující jasnou mysl, lišila se nápadně od rozrušené tváře Albertovy; i vicomte pokročil, následován čtyřmi mladými muži.

Albert a hrabě stanuli na tři kroky od sebe.

"Pánové," pravil Albert, "přistupte blíže; přeji si, aby ani slova z toho, co mám čest říci panu hraběti de Monte Cristo, vám neušlo, neboť to, co mám čest mu říci, má býti vámi opakováno každému, kdo to bude chtít slyšet, nechť se vám moje řeč bude zdáti jakkoli podivnou."

"Čekám, pane," pravil hrabě.

"Pane," začal Albert hlasem s počátku se chvějícím, ale později nabývajícím stále větší jistoty, "pane, vytýkal jsem vám, že jste rozhlásil chování pana de Morcerf v Epiru, neboť, ať byl pan hrabě de Morcerf sebe provinilejším, neuznával jsem vás za oprávněna trestati ho. Dnes však, pane, vím, že vám to právo náleží. Není to zrada, které dopustil se Fernand Mondego na Alim Pašovi, jež způsobila, že vám tak zplna srdce dávám za pravdu - nýbrž zrada, které dopustil se rybář Fernand vůči vám, a neslýchané utrpení, jež měla ta zrada za následek. A proto pravím, prohlašuji hlasitě: ano, pane, jednal jste správně pomstiv se mému otci, a já, jeho syn, vám děkuji, že neučinil jste více!'"

Blesk, sjevši mezi posluchače této neočekávané scény, nebyl by je více omráčil, než toto Albertovo prohlášení.

Monte Cristo pak obrátil zvolna oči k nebi s výrazem nekonečné vděčnosti a nemohl se dost nadiviti, jak se prudká povaha Albertova, jehož statečnost mohl posouditi mezi římskými bandity, dovedla tak rázem odhodlati k tak náhlému pokoření. Poznal také vliv Mercedes a pochopil, proč se to ušlechtilé srdce nestavělo na odpor jeho oběti; vždyť věděla předem, že k ní nedojde.

"A nyní, pane," pokračoval Albert, "považujete-li mou omluvu za dostatečnou, podejte mi prosím ruku. Po neomylnosti, jež zdá se býti vaší vlastností, je podle mého názoru největší zásluhou, dovést uznati své chyby. To doznání týká se však jen mne. Jednal jsem správně podle lidí, ale vy, vy jednal jste správně podle Boha. Jedině anděl mohl zachrániti jednoho z nás od smrti a anděl sestoupil s nebe, ne sice, aby z nás učinil přátele - osud to, bohužel, znemožnil - ale aby z nás aspoň učinil muže, kteří se ctí."

Monte Cristo se zvlhlýma očima, dmoucí se hrudí a pootevřenými ústy podal Albertovi ruku, již vicomte uchopil a stiskl s pocitem, jenž podobal se posvátné hrůze.

"Pánové," pravil, "pan de Monte Cristo přijal laskavě mou omluvu. Jednal jsem vůči němu ukvapeně. Ukvapenost je špatnou rádkyní: jednal jsem špatně. Nyní je moje chyba napravena. Doufám, že svět nebude mne mít za zbabělce, protože jsem učinil, co mi svědomí kázalo. Ale v každém případě, kdyby se někdo mýlil v úsudku o mně," dodal mladý muž, vztyčiv hrdě hlavu, jako by vyzýval své přátele i nepřátele, "vynasnažím se napraviti mínění o sobě."

"Co se to stalo dnes v noci?" ptal se Beauchamp Château Renauda. "Zdá se mi, že tu hrajeme smutnou úlohu."

"Opravdu, co Albert učinil, je buď velmi bídné nebo velmi krásné," odtušil baron.

"Nu, co to znamená?" tázal se Debray Franze. "Jakže! Hrabě de Monte Cristo zbaví cti pana de Morcerf a syn Morcerfův dává mu za pravdu! Já, kdybych měl deset Janin ve své rodině, považoval bych jen to za samozřejmé, že se musím desetkrát bít."

Hrabě de Monte Cristo, čelo nachýlené a ruce bezvládně spuštěny, zdrcen tíhou čtyřiadvaceti let vzpomínek, nemyslil ani na Alberta, ani na Beauchampa, ani na Château Renauda, ani na nikoho z přítomných: myslil na tu statečnou ženu, jež přišla ho prosit za život svého syna, které nabídl život svůj a která jej zachránila hrozným odhalením rodinného tajemství, schopným navždy zničit v tom mladíkovi cit synovské lásky.

"Stále Prozřetelnost!" šeptal. "Ach, teprve ode dneška vím bezpečně, že jsem vyslancem božím!"

XIV.
MATKA A SYN.

Hrabě de Monte Cristo pozdravil pět mladíků s úsměvem plným melancholie a důstojnosti a usedl do kočáru s Maximilienem a Emmanuelem.

Albert, Beauchamp a Château Renaud osaměli na bitevním poli.

Mladý muž upřel na své svědky pohled, jenž, nejsa nikterak bázlivým, přece jen se zdál tázati se jich, co soudí o tom, co se událo.

"Na mou věru, drahý příteli," promluvil Beauchamp první, buď že byl citlivější, nebo že se dovedl méně přetvařovat,

"dovolte mi gratulovat vám: je to velmi neočekávané rozuzlení velmi nepříjemné záležitosti."

Albert stál mlčky, pohřížen v snění. Château Renaud šlehal si hůlkou přes botu.

"Nepojedeme?" promluvil po chvíli tísnivého ticha.

"Kdy vám bude libo," odpověděl Beauchamp; "nechte mne jen vyslovit panu de Morcerf blahopřání; podal dnes důkaz velkodušnosti tak rytířské... tak vzácné!"

"Ó, ano," přisvědčil Château Renaud.

"Je to velkolepé," pokračoval Beauchamp, "tak se dovésti ovládnouti!"

"Rozhodně; co mne se týče, já bych toho nedokázal," prohodil Château Renaud s velmi významným chladem.

"Pánové," pravil Albert, "zdá se mi, že jste nepochopili, že mezi panem de Monte Cristo a mnou událo se něco velmi vážného..."

"Tak jest, tak jest," odvětil ihned Beauchamp, "ale všichni naši troupové nebyli by s to, pochopiti vaše hrdinství, a dříve nebo později byl byste nucen vysvětliti jim je energičtěji, než by bylo výhodno pro vaše zdraví a pro trvání vašeho života. Mám vám dáti přátelskou radu? Odjeďte do Neapole, Haagu nebo Petrohradu, klidných krajů, kde jsou lidé rozumnější vzhledem k pojmu cti, než naši ztřeštění Pařížané. Až tam budete, cvičte se pilně v zacházení s pistolí a nadělejte nepočítaných kvart a tercí; buď dejte na sebe zapomenouti a vraťte se za několik let klidně do Francie, nebo si zjednejte vážnosti tělesným výcvikem, abyste si mohl klid zjednati. Viďte, pane de Château Renaud, že mám pravdu?"

"Je to úplně i mým názorem," pravil šlechtic. "Nic tak nepřivolává vážné souboje, jako souboj bez výsledků."

"Děkuji vám, pánové," promluvil Albert s chladným úsměvem; "učiním, co mi radíte, ne proto, že mi to radíte, ale protože jsem měl v úmyslu opustiti Francii. Děkuji vám i za službu, již jste mi prokázali, stavše se mými svědky. Vryla se mi velmi hluboko do srdce, takže po slovech, která jsem právě vyslechl, pamatuji se již jen na ni."

Château Renaud a Beauchamp na sebe pohlédli. Měli oba týž dojem a tón, kterým Albert vyslovil své díky, byl pln takové rozhodnosti, že postavení všech bylo by se stalo trapným, kdyby se pokračovalo v hovoru.

"S Bohem, Alberte," pravil náhle Beauchamp, podávaje mladíkovi nedbale ruku, aniž však ho tím vytrhl z jeho letargie.

Albert skutečně nijak nereagoval na to podání ruky.

"S Bohem," pravil i Château Renaud, drže v levé ruce hůlku a pravicí smekaje.

Albertovy rty sotva zašeptaly: S Bohem! Jeho pohled byl výmluvnější: vyjadřoval celou symfonii potlačovaného hněvu, hrdého pohrdání, spravedlivého rozhořčení.

Když jeho dva svědci usedli do kočáru, zůstal ještě chvíli bez hnutí ve své melancholické posici; pak náhle, odvázav svého koně od stromku, kolem něhož jeho sluha otočil otěže, vyskočil lehce do sedla a pustil se cvalem k Paříži. Za čtvrt hodiny vstupoval do paláce v ulici du Helder.

Když seskakoval s koně, zdálo se mu, že za záclonou v ložnici hraběte zahlédl bledou tvář otcovu; Albert s povzdechem, odvrátil hlavu a vešel do svého pavilonu.

Přišed tam, rozhlédl se naposledy po všem tom bohatství, jež od dětství činilo mu život tak příjemným a tak šťastným; pohlédl ještě jednou na obrazy, z nichž jako by se na něho tváře usmívaly a krajiny jako by oživovaly svěžími barvami.

Pak vzal s dubového podstavce matčin portrét a svinul jej, nechav prázdným zlatý rám, který jej vroubil.

Nato uspořádal všecky své krásné turecké zbraně, své krásné anglické pušky, japonské porculány, vázy, umělecké bronzy, podepsané Teucheresem nebo Baryem; prohlédl skříně a do zámku každé z nich vsunul klíč; do zásuvky psacího stolu hodil všecky peníze, které měl při sobě, a tisíc skvostných drobností, jež plnily jeho misky, schránky i etažéry, a zásuvku nechal otevřenu; sepsal přesný a podrobný inventář všeho a položil jej na nejnápadnější místo stolu, s kterého odstranil všecky knihy a papíry, jimiž byl pokryt.

Na počátku této práce vstoupil do pokoje sluha přes Albertův výslovný rozkaz, aby ho nechal samotna.

"Co chcete?" tázal se ho Morcerf tónem spíše smutným než hněvivým.

"Promiňte, pane," pravil komorník; "pán mi ovšem zakázal rušit ho, ale pan hrabě de Morcerf dal mne zavolati."

"Nu, a co dál?" ptal se Albert.

"Nechtěl jsem se odebrati k panu hraběti, neotázav se dříve na pánovy rozkazy."

"Proč to?"

"Protože pan hrabě nepochybně ví, že jsem pána doprovázel na místo souboje."

"Pravděpodobně," přisvědčil Albert.

"A jistě si mne dal zavolat," pokračoval sluha, "aby se mne vyptal, co se tam dálo. Co mám říci?"

"Pravdu."

"Řeknu tedy, že k souboji nedošlo."

"Řekněte, že jsem dal panu hraběti de Monte Cristo zadostiučinění omluvou; jděte."

Sluha se uklonil a odešel.

Nato jal se Albert sestavovati inventář.

Když končil tu práci, upoutal jeho pozornost dusot koní na dvoře a rachot kočáru, při němž chvěly se okenní tabulky; přistoupil k oknu a viděl otce vstupovat do vozu a odjížděti.

Sotvaže vrata paláce zavřela se za hrabětem, zamířil Albert ke komnatám matčiným; ježto nebylo tam nikoho, kdo by ho ohlásil, pronikl až k hraběnčině ložnici a maje srdce sevřené nad tím, co viděl a čeho se domýšlel, stanul na prahu.

Jako by stejná duše oživovala ta dvě těla, Mercedes zabývala se ve svém bytě tím, co Albert právě učinil ve svém. Všecko bylo spořádáno: krajky, ozdoby, klenoty, prádlo, peníze byly uloženy v zásuvkách, jejichž klíče hraběnka pečlivě shledala.

Albert uzřel všecky ty přípravy; pochopil je a s výkřikem: "Matko!" vrhl se Mercedes do náručí.

Malíř, který byl by dovedl zachytiti výraz těch dvou tváří, byl by jistě vytvořil krásný obraz.

Skutečně, všecko to chystání, svědčící o pevném rozhodnutí, jež nezastrašilo Alberta osobně, děsilo ho, šlo-li o jeho matku.

"Co to děláte?" tázal se.

"Co jste dělal vy?" odvětila.

"Ó matko!" zvolal Albert, moha pohnutím sotva mluvit. "U mne je to něco jiného, než u vás! Ne, vy nemohla jste se rozhodnouti k tomu, na čem jsem se já ustanovil, neboť přicházím vám oznámit, že loučím se s vaším domem a... a s vámi."

"I já Alberte," odvětila Mercedes, "i já odjíždím. Spoléhala jsem se, přiznávám se, že můj syn mne doprovodí; mýlila jsem se snad?"

"Matko," pravil Albert pevně, "nemůžete sdílet osud, jaký jsem sobě určil; musím napříště žít beze jména a bez jmění; pro počátek té trpké existence musím si vypůjčiti od přítele chléb, jejž budu jísti ode dneška až do chvíle než vydělám si jiný. Jdu také přímo odtud, má drahá matko, k Franzovi, poprosit ho, aby mi půjčil ten malý obnos, který bude mi podle mých výpočtů nutný."

"Ty mé ubohé dítě," zvolala Mercedes, "ty trpět bídou, trpět hladem!? Ó, neříkej to, zlomil bys celé mé rozhodnutí!"

"Ale ne své, matko," odpověděl Albert. "Jsem, mlád, jsem silen, myslím, že jsem statečný; a od včerejška vím, co zmůže vůle. Ach, má matko, jsou lidé, kteří tak trpěli a kteří nejen že nezemřeli, ale i zbudovali nové štěstí na zříceninách všech slibů štěstí, jež jim nebesa učinila, na troskách všech nadějí, které jim Bůh dal! Vím to, matko, viděl jsem takové lidi. Vím, že z hloubi propasti, kam uvrhl je jejich nepřítel, zvedli se s takovou silou a slávou, že přemohli svého bývalého přemožitele a srazili jej nyní oni. Ne, matko, ne; zříkám se ode dneška své minulosti a nepřijímám od ní ničeho, ani jména, protože váš syn - chápete to, matko má, že ano? - nemůže nosit jména muže, který musí se rdít před jiným mužem!"

"Alberte, mé dítě," pravila Mercedes, "kdybych byla měla srdce silnější, byla bych ti k tomu radila; tvé svědomí promluvilo, když můj slabý hlas mlčel; uposlechni svého svědomí, synu. Měl jsi přátele, Alberte, přeruš prozatím styky s nimi, ale při jménu své matky, nezoufej! Život je ještě krásný v tvém věku, můj drahý Alberte, vždyť jsou ti sotva dvacet dva roky; a ježto srdci tak čistému, jako je tvé, je třeba jména bez poskvrny, přijmi jméno mého otce: jmenoval se Herrera. Znám tě, můj Alberte; ať dáš se jakoukoli drahou, učiníš zakrátko své jméno slavným. Pak, příteli, objev se znovu ve společnosti tím věhlasnější, čím nešťastnější byla tvá minulost. A kdyby přese všecko moje tušení nemělo tomu tak být, ponech aspoň tu naději mně, která nebudu míti než tuto myšlenku, mně, která nemám již budoucnosti a pro niž hrob začíná za prahem tohoto domu."

"Učiním, jak si přejete, matko," pravil mladík; "ano, sdílím vaši naději: hněv boží nás nebude pronásledovati, vás, tak čistou, mne, tak nevinného. Ale když již jsme se rozhodli, jednejme rychle. Pan de Morcerf odjel asi před půl hodinou; příležitost k vyhnutí se hluku a vysvětlování je, jak vidíte, příznivá."

"Očekávám vás, synu," pravila Mercedes.

Albert ihned sběhl na boulevard, odkud vrátil se drožkou, která měla je odvést z paláce; vzpomněl si na jistý malý dům, se zařízenými byty v ulici des Saints-Peres, kde jeho matka našla by skromný, ale slušný byt; vrátil se tedy pro hraběnku.

V okamžiku, kdy drožka stanula před vraty a když Albert z ní vystupoval, přistoupil k němu muž a podal mu psaní.

Albert poznal intendanta.

"Od hraběte," pravil Bertuccio.

Albert vzal dopis, otevřel jej a přečetl.

Přečet jej, hledal očima Bertuccia, ale zatím co mladík četl, Bertuccio zmizel.

Se slzami v očích a s prsama dmoucíma se pohnutím vešel Albert k Mercedes a podal jí beze slova dopis.

Mercedes četla:

"Alberte,

dokazuje vám, že uhodl jsem váš plán, jejž chystáte se provésti, myslím, že dokazuji vám zároveň, že rozumím taktu. Jste volný, opouštíte palác hraběte a berete s sebou svou matku, volnou jako vy. Ale pamatujte, Alberte, že jste jí povinen něčím více, než jí můžete poskytnouti, vy ubohé, ušlechtilé srdce. Ponechte sobě zápas, vyhraďte pro sebe utrpení, ale ušetřte ji té první bídy, která nutně musí doprovázet vaše první úsilí. Neboť ona nezaslouží si ani stínu neštěstí, jež jí dnes stihlo, a Prozřetelnost nechce, aby nevinný trpěl za vinníka.

Vím, že oba opouštíte dům v ulici du Helder, nevzavše s sebou ničeho. Nepátrejte, jak jsem se to dozvěděl. Vím to; a to stačí.

Poslyšte, Alberte.

Před dvaceti čtyřmi roky vracel jsem se velmi šťasten a velmi hrd do vlasti. Měl jsem nevěstu, Alberte, svatou dívku, již jsem zbožňoval, a přinášel jsem své nevěstě sto padesát louisdorů, těžce nashromážděných neustálou prací. Peníze ty byly pro ni, určil jsem je jí, a věda, jak zrádné je moře, zakopal jsem náš poklad do zahrádky u domu, kde bydlil můj otec v Marseilli na Alejích Meilhanských.

Vaše matka, Alberte, zná dobře ten drahý chudý dům.

Jeda nedávno do Paříže zastavil jsem se v Marseilli. Šel jsem se podívati na ten dům bolestných vzpomínek a večer s rýčem v ruce prohlédl jsem kout, kam zakopal jsem svůj poklad. Železná skřínka byla ještě na svém místě, nikdo se jí nedotkl; je v rohu, jejž zakrývá svým stínem krásný fík, zasazený mým otcem v den mého narození.

Nuže, Alberte, ty peníze, které druhdy měly usnadnit život a zjednat klid ženě, již jsem zbožňoval, nabyly dnes zvláštní a bolestnou náhodou svého bývalého účelu. Ó, pochopte dobře myšlenku toho, který by mohl nabídnout

miliony té ubohé ženě a který dává jí jen kousek černého chleba, zapomenutý pod chudou střechou v den, kdy byl odloučen od té, již miloval!

Jste velkodušný muž, Alberte, ale jste snad nicméně zaslepen hrdostí nebo hněvem; odmítnete-li, vyžádáte-li si od jiného, co mám právo vám nabídnouti, řeknu, že je od vás málo ušlechtilé odmítnouti, co k usnadnění života vaší matky nabízí muž, jehož otce nechal váš otec zemřít v hrůzách hladu a zoufalství."

Po skončené četbě čekal Albert bled a bez hnutí, jak se matka rozhodne.

Mercedes vyslala k nebesům pohled nevýslovného výrazu.

"Přijímám," pravila; "má právo zaplatiti věno, jež přinesu do kláštera!"

A uloživši si dopis na srdce, přijala synovo rámě a krokem pevnějším, než by snad sama byla očekávala, sestupovala se schodů.

XV.
SEBEVRAŽDA.

Zatím se vrátil do města i Monte Cristo s Maximilienem a Emmanuelem.

Návrat byl veselý. Emmanuel netajil se svou radostí nad tím, že místo boje nastal mír, a hlasitě se přiznával k svému filantropickému smýšlení. Morrel, opřený do rohu kočáru, nechal švakra slovy projevovat přemíru veselosti; sám cítil radost právě tak upřímnou, ale zářící mu jen z očí.

U brány du Trone potkali Bertuccia; čekal tam bez hnutí jako stráž na svém místě.

Monte Cristo vyhlédl z okénka, vyměnil s ním několik tichých slov a intendant zmizel.

"Pane hrabě," pravil Emmanuel, když přijeli na Place-Royale, "zavezte mne, prosím, k mému domu, aby se moje žena ani okamžik neznepokojovala ani o vás ani o mne."

"Kdyby nebylo směšno jíti se chlubit svým vítězstvím," pravil Morrel, "pozval bych pana hraběte k nám, ale pan hrabě jistě také spěchá uklidniti srdce chvějící se o něj. Jsme na místě, Emmanueli, rozlučme se se svým, přítelem a nezdržujme ho."

"Okamžik," pravil Monte Cristo; "nezbavujte mne tak rázem obou společníků; vraťte se k své rozmilé ženě, Emmanueli, a vyřiďte jí, prosím, mé nejsrdečnější poručení, a vy, Morreli, doprovoďte mne až na Elysejská Pole."

"Výborně," souhlasil Maximilien, "tím spíše, že mám co dělat ve vaší čtvrti."

"Máme tě čekat k snídání?" tázal se Emmanuel.

"Ne," odvětil mladík.

Dvířka se opět zavřela, kočár jel dále.

"Vidíte, jak jsem vám přinesl štěstí," pravil Morrel, když s hrabětem osaměli. "Uvědomil jste si to?"

"Ovšem," přisvědčil Monte Cristo, "a proto bych vás měl rád stále u sebe."

"To je zázračné!" pokračoval Morrel, odpovídaje na svou vlastní myšlenku.

"Co?" tázal se Monte Cristo.

"Co se právě událo."

"Ano," přisvědčil Monte Cristo s úsměvem, "řekl jste to pravé slovo, Morelli, je to zázračné!"

"Neboť Albert je přece jen statečný," pokračoval Morrel.

"Velmi statečný," odtušil Monte Cristo; "viděl jsem ho spáti, když mu dýka visela nad hlavou."

"A já vím," pravil Morrel, "že se dvakrát bil a velmi dobře bil; srovnejte si to teď s jeho dnešním chováním!"

"Stále váš vliv," podotkl Monte Cristo s úsměvem.

"Ale je to pro Alberta štěstí, že není vojákem," pravil Morrel.

"Proč?"

"Omluva na terrainu..." prohodil mladý setník, potřásaje hlavou.

"Jděte, Morreli," pravil hrabě mírně, "snad neupadnete v předsudky obyčejných lidí? Uznáte přec, že, ježto je Albert statečný, nemůže býti zbabělý; že jistě měl nějaký důvod, aby jednal tak, jak jednal dnes ráno, a že tedy jeho chování je spíše hrdinské než co jiného."

"Zajisté, zajisté," odvětil Morrel, "ale já řeknu jako Španěl: byl méně statečný dnes než včera."

"Posnídáte se mnou, viďte, Morreli?" tázal se hrabě, chtěje už ukončiti ten hovor.

"Nikoli, opustím vás v deset hodin."

"Máte tedy s někým schůzku při snídání?"

Morrel se usmál a zavrtěl hlavou.

"Ale musíte přece někde snídat," namítl hrabě.

"A což když nemám hlad?" odtušil mladý muž.

"Ó," zvolal hrabě, "znám jen dva city, které kazí chuť k jídlu: bolest (a poněvadž vás na štěstí vidím velmi veselého, jistě to bolest není) a lásku. A po tom, co jste mi sdělil o svém srdci, je mi dovoleno myslit..."

"Nu, neříkám, že ne," odvětil vesele Morrel.

"A vy mi to nepovíte, Maximiliene?" promluvil hrabě tak živě, že bylo zřejmo, s jakým zájmem byl by vyslechl to tajemství.

"Dnes ráno jsem vám ukázal, že mám srdce, viďte hrabě?"

Místo odpovědi podal Monte Cristo mladému muži ruku.

"Nuže," pokračoval Morrel, "od chvíle, kdy to srdce není už s vámi ve Vincenneském lese, je jinde, kam si pro ně jdu."

"Jděte," pravil zvolna hrabě, "jděte, drahý příteli, ale kladu vám na srdce, setkáte-li se s nějakou překážkou,

vzpomeňte si, že mám jistou moc na tomto světě, že jsem šťasten, mohu-li použíti této moci ve prospěch lidí, které miluji, a že vás miluji, Morreli."

"Dobře," odvětil mladý muž, "vzpomenu si na to, jako si vzpomínají sobecké děti na své rodiče, když jich potřebují. Budu-li vás potřebovat, a snad ta chvíle přijde, obrátím se k vám, hrabě."

"Dobrá, mám vaše slovo. Tedy s Bohem."

"Na shledanou."

Přijeli k vratům domu na Elysejských Polích. Monte Cristo otevřel dvířka. Morrel seskočil.

Bertuccio čekal na domovních schodech.

Morrel zmizel v avenue de Marigny a Monte Cristo rychle zamířil k Bertucciovi.

"Nuže?" tázal se ho.

"Chystá se opustiti dům," odpověděl intendant.

"A její syn?"

"Florentin, jeho komorník, myslí, že učiní právě tak."

"Pojďte."

Monte Cristo vzal Bertuccia s sebou do pracovny, napsal dopis, jejž jsme viděli, a podal jej intendantovi.

"Jděte," pravil, "a pospěšte si; dříve však oznamte Haydée, že jsem se vrátil."

"Jsem zde," zvolala dívka, jež, uslyševši hrčet kočár, seběhla hned dolů, a jejíž tvář zářila radostí nad tím, že vidí hraběte živa a zdráva.

Bertuccio odešel.

V prvních okamžicích toho návratu, jejž očekávala s takovou netrpělivostí, prožila Haydée všecko radostné zanícení dcery, uzřevší opět drahého otce, všecko opojení milenky, spatřivší opět zbožňovaného milence.

Radost hraběte de Monte Cristo byla ovšem méně sdílná, proto však nebyla méně veliká; pro srdce, která dlouho trpěla, je radost tím, čím je rosa vyprahlé půdě: srdce i půda vssají v sebe ten blahodárný déšť, jenž na ně padá, a nic z něho se neobjeví na povrchu. Od několika dní hrabě de Monte Cristo poznal, več již ode dávna neodvážil se doufati, že totiž jsou na světě dvě Mercedes a že by mohl býti ještě šťasten.

Jeho zrak, zářící štěstím, nořil se dychtivě do vlhkých očí Haydéeiných, když tu náhle se otevřely dveře. Hrabě stáhl obočí.

"Pan de Morcerf!" hlásil Baptistin, jako by jediné to slovo obsahovalo jeho omluvu.

Tvář hraběte se skutečně vyjasnila.

"Který?" tázal se. "Vicomte nebo hrabě?"

"Hrabě."

"Můj Bože," zvolala Haydée, "což to není ještě skončeno?"

"Nevím, je-li to skončeno, mé milované dítě," pravil Monte Cristo, vzav dívku za ruce, "ale to vím, že se nemáš čeho bát."

"Ó, je to ten bídák..."

"Ten muž mi nemůže nijak ublížiti, Haydée," odvětil Monte Cristo; "když jsem měl co jednat s jeho synem, tu byla příčina k obavám."

"Také nikdy ani nezvíš, můj pane, co jsem vytrpěla," pravila dívka.

Monte Cristo se usmál.

"Při hrobě svého otce ti přisahám," promluvil Monte Cristo, vztáhnuv ruku nad dívčinu hlavu, "že stane-li se neštěstí, nestane se mně!"

"Věřím ti, můj pane, jako slovu božímu," pravila dívka, nastavujíc hraběti čelo.

Monte Cristo vtiskl na to tak čisté a tak krásné čelo polibek, při němž zabušila dvě srdce současně, jedno prudce, druhé tlumeně.

"Ó, můj Bože," zašeptal Monte Cristo, "dovolíš tedy, abych mohl milovati ještě jednou?... Uveďte pana hraběte de Morcerf do salonu," rozkázal Baptistinovi, doprovázeje krásnou Řekyni k tajným schodům.

Vysvětleme nyní tu návštěvu, kterou Monte Cristo, zdá se, očekával, ale kterou asi nečekali naši čtenáři.

Zatím co Mercedes, jak jsme již pravili, sestavovala ve svém bytě jakýsi inventář, který i Albert ve svém pavilonu sepsal, zatím, co pořádala klenoty, zavírala zásuvky, umísťovala klíče, aby zanechala všecko v dokonalém pořádku, nezpozorovala, že bledá, zlověstná hlava objevila se ve skleněné tabulce dveří, kudy vnikalo světlo do chodby; bylo tudy možno nejen vidět, ale i slyšet. Ten, jenž se tak díval, beze vší pochyby tedy viděl a slyšel - nejsa viděn ani slyšen - vše, co se dálo u paní de Morcerf.

Od zasklených těch dveří odebral se muž s bledou hlavou do ložnice hraběte de Morcerf a tam křečovitě staženou rukou odhrnul záclonu okna, vedoucího na dvůr. Zůstal tak stát deset minut bez hnutí, beze slova, naslouchaje tlukotu vlastního srdce. Bylo to pro něho hodně dlouhých deset minut.

A tehdy Albert, vraceje se ze schůzky, uzřel otce, jenž čekal za záclonou na jeho návrat, a odvrátil hlavu.

Oko hraběte se zalesklo: věděl, že Albertova urážka Monte Crista byla hrozná, že po takové urážce následuje ve všech zemích světa souboj na smrt. Než Albert vracel se živ a zdráv, byl tedy hrabě pomstěn.

Záblesk nevýslovné radosti ozářil tu chmurnou tvář, jako když slunce vyšle poslední paprsek, než ztratí se v mracích, jež zdají se býti spíše jeho hrobem než lůžkem.

Ale jak jsme pravili, čekal marně, že jinoch přijde mu oznámit své vítězství. Že syn nechtěl vidět otce, jehož čest šel pomstíti, před soubojem, je pochopitelné, ale když čest otcova byla pomstěna, proč syn nepřišel se vrhnouti otci do náručí?

A tehdy hrabě, nemoha mluvit s Albertem, poslal si pro jeho sluhu. Víme, že Albert mu dovolil ničeho hraběti netajiti.

Deset minut nato objevil se na domovních schodech generál Morcerf v černém kabátě s vojenským límcem, černých spodcích a s černými rukavicemi. Udělil již, jak se zdálo, předběžné rozkazy, neboť sotvaže stanul na posledním stupni vnějšího schodiště, vyjel z kolny jeho kočár a stanul před ním.

Jeho komorník položil do kočáru vojenský plášť, v němž zabaleny byly dva meče; pak, zavřev dvířka, usedl vedle kočího.

Kočí nachýlil se z okénka pro rozkaz.

"Na Elysejská Pole," poroučel generál, "k hraběti de Monte Cristo. Rychle!"

Koně vyrazili pod šlehnutím, jež je zasáhlo. Pět minut nato stanuli před domem hraběte.

Pan de Morcerf sám si otevřel dvířka, a dříve ještě než se kočár zastavil, seskočil jako mladík, zazvonil a zmizel se svým sluhou v otevřených dveřích.

Za vteřinu hlásil Baptistin panu de Monte Cristo hraběte de Morcerf, a Monte Cristo, vyprovodiv Haydée, rozkázal, aby hrabě de Morcerf byl uveden do salonu.

Generál měřil již po třetí salon po celé jeho délce, když, obrátiv se spatřil Monte Crista, stojícího na prahu.

"Ach, to je pan de Morcerf," prohodil klidně Monte Cristo; "myslil jsem, že jsem špatně rozuměl."

"Ano, jsem to já," promluvil hrabě, maje rty tak hrozně staženy křečí, že nemohl jasně mluviti.

"Zbývá mi tedy již jen zvěděti," řekl hrabě, "co je toho příčinou, že mám potěšení viděti pana hraběte de Morcerf tak záhy zrána."

"Setkal jste se dnes ráno s mým synem, pane," pravil generál.

"Vy to víte?" prohodil hrabě.

"Vím také, že můj syn měl správné důvody k tomu, aby se s vámi bil a aby se všemožně snažil vás zabít."

"Skutečně, pane, velmi správné! Ale vidíte, že přese všecky ty důvody mě nezabil, ba ani se nebil."

"A přece vás považoval za příčinu otcovy pohany, za příčinu hrozné zkázy, která se v této chvíli hrne na můj dům."

"Je to pravda, pane," přisvědčil Monte Cristo se svým hrozným klidem; "za příčinu vedlejší, ne hlavní."

"Omluvil jste se mu nepochybně nebo mu podal nějaké vysvětlení."

"Nepodal jsem mu žádného vysvětlení a on omluvil se mně."

"A čemu přičítáte to chování?"

"Přesvědčení; nějaký člověk měl v tom všem asi větší vinu než já."

"A kdo byl ten člověk?"

"Jeho otec."

"Budiž," pravil hrabě, zblednuv. "Ale víte, že vinník nerad slyší usvědčování z viny."

"Vím... Čekal jsem také, že se stane, co se stalo."

"Čekal jste, že můj syn bude zbabělcem?" zvolal hrabě.

"Pan Albert de Morcerf není zbabělec," odvětil Monte Cristo.

"Muž, který drží meč, muž, který na dosah toho meče má zapřísáhlého nepřítele, ten muž, nebije-li se, je zbabělec! Že tu není, abych mu to řekl!"

"Pane," odpověděl chladně Monte Cristo, "mám za to, že jste mne nevyhledal, abyste mi sděloval své drobné rodinné záležitosti. Jděte to říci panu Albertovi, snad bude věděti, co vám odpovědít."

"Oh, ne, ne," zvolal generál s úsměvem, jenž zmizel, sotva se objevil, "ne, máte pravdu, nepřišel jsem proto! Přišel jsem vám říci, že i já pohlížím na vás jako na nepřítele! Přišel jsem vám říci, že vás instinktivně nenávidím! Že se mi zdá, že jsem vás vždycky znal, vždycky nenáviděl! A konečně, když mladí mužové tohoto století se nebijí, že je na nás bíti se... Je to vaším míněním, pane?"

"Doslova. A také, když jsem řekl, že jsem očekával, co se stane, mluvil jsem o cti vaší návštěvy."

"Tím, líp... Jste tedy připraven?"

"Jsem vždycky připraven, pane."

"Víte, že se budeme bít až do smrti jednoho z nás?" mluvil generál, zatínaje vztekem zuby.

"Až do smrti jednoho z nás," opakoval Monte Cristo, lehce přikývnuv.

"Pojďme tedy, nepotřebujeme svědků."

"Pravda," přisvědčil Monte Cristo, "je to zbytečné, známe se tak dobře!"

"Naopak," pravil hrabě, "právě protože se neznáme."

"Nu," prohodil Monte Cristo s flegmatičností, jež byla s to, přivést k zoufalství, "promluvme si o tom trochu. Nejste snad voják Fernand, jenž zběhl v předvečer bitvy u Waterloo? Nejste poručík Fernand, jenž sloužil za vůdce a špehouna francouzské armádě ve Španělsku? Nejste plukovník Fernand, jenž zradil, prodal, zavraždil svého dobrodince Aliho? A netvoří všichni tito Fernandové dohromady generál-lieutenanta hraběte de Morcerf, francouzského paira?"

"Oh," zvolal generál, zasažen těmi slovy jako žhavým železem, "oh, bídníče, jenž vyčítáš mi mou hanbu v okamžiku, kdy snad mne zabiješ, ne, neřekl jsem, že jsem tě neznám. Vím dobře, démone, že vnikl jsi v noc minulosti a že jsi tam přečetl při světle bůhví jaké pochodně každou stránku mého života! Ale možná, že je ve mně ještě více cti v mé potupě, než v tobě pod tvým okázalým zevnějškem. Ne, ne, ty mne znáš, vím to, ale já neznám tebe, dobrodruhu, pokrytý zlatem a drahokamy! V Paříži si říkáš hrabě de Monte Cristo, v Itálii Simbad námořník, na Maltě bůhví jak, zapomněl jsem už. Ale co na tobě žádám, je tvé skutečné jméno; tvé pravé jméno chci znáti, ze všech těch set jmen, abych je mohl vyslovit na terrainu ve chvíli, kdy pohřížím meč do tvého srdce!"

Hrabě de Monte Cristo zbledl hrozně; jeho světlé oko roznítilo se sžíravým ohněm; jedním skokem ocitl se v toiletním pokoji vedle ložnice a strhnuv vázanku, kabát a vestu, oblékl dříve než za minutu krátkou námořnickou kazajku a na hlavu posadil si námořnickou čapku, zpod níž rozproudily se jeho dlouhé černé vlasy.

A vrátil se, hrozivý, neúprosný, kráčeje se založenýma rukama ke generálu, který nechápal jeho zmizení, který na něho

čekal a který, cítě, jak mu zuby jektají a nohy pod ním klesají, couvl a nezastavil se, až když našel stůl, o nějž opřel se křečovitě zaťatou rukou.

"Fernande," zvolal Monte Cristo, "ze svých sto jmen potřebuji ti říci jen jedno, abych tě zdrtil! Ale ty je uhádáš, to jméno, není-li pravda? Či spíše vzpomínáš si na ně, neboť přese všecko své hoře, přese všecka svá muka ukazuji ti dnes tvář, omládlou štěstím pomsty, tvář, kterou jsi jistě často vídal ve snách od svého sňatku s... Mercedes, mou nevěstou!"

Generál, hlavu zvrácenu dozadu, ruce vztaženy vpřed, pohled ztrnulý, bez hlesu prožíval tu hroznou scénu; pak, došed pozpátku ke zdi, opřel se o ni a smýkal se podle ní až ke dveřím, jimiž pozpátku vyšel, výraziv jen jediný žalostný, hrozný, srdcervoucí výkřik:

"Edmond Dantes!"

Se vzdechy, v nichž nebylo nic lidského, dovlekl se pak až do vestibulu, prošel dvorem jako opilý a klesl do náručí svému sluhovi, šeptaje jen nesrozumitelně:

"Domů! Domů!"

Cestou domů vzpamatoval ho čerstvý vzduch a stud, do něhož uváděla ho pozornost jeho lidí, takže mohl uspořádati své myšlenky. Ale cesta byla krátká a čím více blížil se domů, tím živěji cítil všecky své bolesti.

Hrabě dal zastavit několik kroků od domu a sestoupil. Vrata paláce byla dokořán otevřena; drožkář, všecek překvapen, že byl zavolán do toho nádherného obydlí, stál s vozem uprostřed dvora. Hrabě pohlédl na drožku s hrůzou, ale neodváživ se otázati nikoho, kvapil ke svým komnatám.

Dvě osoby sestupovaly se schodů, měl sotva kdy uskočiti, aby se jim vyhnul.

Byla to Mercedes opřená o rámě synovo, s nímž společně opouštěla dům.

Šli těsně mimo nešťastníka, který skryt za damaškovou portierou, byl skoro lehce zasažen hedvábným šatem hraběnčiným a ucítil na tváři vlahý dech těchto slov, jež pronesl jeho syn:

"Odvahu, matko! Pojďte, pojďte, nejsme zde již doma."

Slova utichla, kroky se vzdálily.

Generál se vztyčil, drže se křečovitě damaškové záclony. Potlačoval nejstrašlivější vzlyk, jaký se kdy vydral z prsou otce, opuštěného ženou i synem současně.

Brzy uslyšel zapadnout dvířka drožky, pak hlas kočího, pak otřásl rachot těžkopádného vozu okenními tabulkami. Tu vběhl hrabě do ložnice, aby ještě jednou spatřil vše, co na tomto světě miloval. Ale kočár odjel, aniž se hlava Mercedes nebo Albertova ukázala v okénku, aby věnovala osamělému domu a opuštěnému otci a choti poslední pohled rozloučení a lítosti, to jest odpuštění.

A tu, když kola drožky rachotila po dlažbě v klenuté bráně, ozval se v ložnici výstřel a tmavý kouř unikal jednou z okenních tabulek, jež praskla silou výbuchu.

XVI.
VALENTINA.

Uhodneme, kde měl Morrel co činit a s kým měl schůzku.

Opustiv Monte Crista, zamířil také zvolna k domu Villefortových.

Pravíme zvolna, neboť zbývalo mu přes půl hodiny k učinění pěti set kroků: přes to však, že měl více kdy než potřeboval, spěchal opustit Monte Crista, aby byl sám se svými myšlenkami.

Znal dobře svou chvíli, chvíli, kdy Valentina, přítomna Noirtierově snídání, byla jista, že nebude rušena v té posvátné povinnosti. Noirtier a Valentina povolili mu dvě návštěvy týdně a Maximilien používal svého práva.

Přišel, Valentina ho čekala. Znepokojena, takřka zděšena, uchopila ho za ruku a dovedla ho k dědečkovi.

Ten nepokoj, vystupňovaný, jak jsme pravili, téměř až k zděšení, způsoben byl hlukem, jejž Morcerfova příhoda vyvolala ve společnosti. Vědělo se (svět všecko ví), co se událo v opeře. U Villefortů nikdo nepochyboval, že souboj bude nutným následkem té události. Valentina svým ženským instinktem uhodla, že Morrel bude Monte Cristovým svědkem, a znajíc dobře mladíkovu statečnost a jeho hluboké přátelství k hraběti, obávala se, že nebude mít síly omeziti se jen na trpnou úlohu, jež mu byla udělena.

Pochopíme tedy, s jakou dychtivostí byly zprávy žádány, podávány a vyslechnuty, a Morrel mohl čísti nevýslovnou radost v očích své zbožňované, když uslyšela, že tak hrozná aféra měla konec právě tak šťastný jako neočekávaný.

"A nyní," pravila Valentina, pokynuvši Morrelovi, aby usedl vedle starce a sama usednuvši na stoličku, o níž děd opíral nohy, "promluvme si trochu o svých záležitostech. Víte, Maximiliene, že dědeček zabýval se kdysi myšlenkou, opustit tento dům a vzít si byt mimo palác pana de Villefort?"

"Ano, ovšem," přisvědčil Maximilien, "pamatuji se na ten plán a dokonce jsem se z něho velice radoval."

"Nuže, radujte se, Maximiliene," pokračovala Valentina, "neboť dědeček se k němu vrací."

"Výborně!" zvolal Maximilien.

"A víte, z jakého důvodu opouští dědeček tento dům?" tázala se Valentina.

Noirtier pohlížel na vnučku, chtěje jí očima přikázat mlčení, ale Valentina nedívala se na Noirtiera; její oči, její pohled, její úsměv, vše platilo Morrelovi.

"Ó, nechť je důvod páně Noirtierův jakýkoli," zvolal Morrel, "prohlašuji jej za správný!"

"Je výborný," pravila Valentina; "tvrdí, že vzduch faubourgu Saint-Honoré mi nesvědčí."

"Opravdu," odvětil Morrel; "poslyšte, Valentino, pan Noirtier má snad pravdu; zdá se mi již asi čtrnáct dní, že vaše zdraví se horší."

"Ano," přisvědčila Valentina, "trochu je to pravda; dědeček mi také dělá lékaře a ježto dědeček ví všecko, mám v něj

největší důvěru."

"Jste tedy opravdu churava, Valentino?" tázal i Morrel rychle.

"Oh, můj Bože, nemůže se tomu říci choroba: cítím jistou nevolnost, to je vše. Ztratila jsem chuť k jídlu a zdá se mi, že můj žaludek prodělává nějaký zápas a nemůže něčemu přivyknout."

Noirtierovi neušlo ani jediné Valentinino slovo.

"A jak léčíte tu neznámou nemoc?"

"Ó, velmi jednoduše," odtušila Valentina; "vezmu každé ráno lžíci léku, jejž dědeček užívá; totiž začala jsem jednou lžící a nyní beru již čtyři. Dědeček tvrdí, že je to universální lék."

Valentina se usmála, ale v jejím úsměvu bylo něco smutného a trpícího.

Maximilien, opojený láskou, tiše na ni pohlížel. Byla velmi krásná, ale její bledost vzala na sebe mdlejší tón, oči leskly se jí žhavějším ohněm než obyčejně, a ruce, jindy perleťově bílé, zdály se z vosku a chvílemi nabývaly žlutavého odstínu.

Mladý muž pohlédl s Valentiny na Noirtiera; se zvláštní, hlubokou inteligencí pozoroval stařec dívku, zcela pohříženou ve svou lásku, ale i on sledoval jako Morrel stopy tajného utrpení, ostatně tak málo viditelné, že unikly oku všech, kromě oka dědova a milencova.

"Ale myslil jsem," pravil Morrel, "že ten lék, kterého berete nyní již čtyři lžíce, byl předepsán panu Noirtierovi."

"Vím jen, že je velmi hořký," odvětila Valentina, "tak hořký, že všecko, čeho se potom napiji, zdá se míti stejnou chuť."

Noirtier pohlédl na vnučku tázavě.

"Ano, dědečku," pravila Valentina, "je to tak. Před chvílí, než jsem šla sem, napila jsem se vody s cukrem; nuže, nechala jsem jí půl sklenice, tak mi připadala hořkou."

Noirtier zbledl a naznačil, že chce mluvit.

Valentina vstala, chtějíc jíti pro slovník.

Noirtier sledoval ji zrakem se zřejmou úzkostí.

Skutečně, krev vstoupala dívce k hlavě, její líce se zruměnily.

"Ach, to je zvláštní!" zvolala, neztrativši veselosti. "Zatmělo se mi v očích! To by mne slunce bylo tak oslnilo?"

A opřela se o okenní závoru.

"Není slunce," pravil Morrel, znepokojen více ještě výrazem Noirtierovým než Valentininou indisposicí.

A přiběhl k Valentině.

Dívka se usmála.

"Uklidni se, dědečku," pravila Noirtierovi; "uklidněte se, Maximiliene, nic to není, už to přešlo. Ale poslouchejte! Neslyšíte hrčet kočár na dvoře?"

Otevřela Noirtierovy dveře, přiskočila k oknu na chodbě a rychle se vrátila.

"Ano," hlásila, "paní Danglarsová s dcerou jedou k nám na návštěvu. S Bohem, uteku, protože by sem pro mne přišli; či spíše na shledanou; zůstaňte u dědečka, pane Maximiliene, slibuji vám, že je nebudu zdržovat."

Morrel sledoval ji očima, viděl, jak se za ní zavřely dveře a slyšel ji stoupati po malém schodišti, vedoucím do jejích pokojů a zároveň i k paní Villefortové.

Jakmile zmizela, pokynul Noirtier Morrelovi, aby vzal slovník. Morrel uposlechl; veden Valentinou, naučil se brzy rozuměti starci.

Ježto však bylo nutno probrat část ze dvaceti čtyř písmen abecedy a vyhledat každé slovo ve slovníku, v čemž Maximilien nebyl ještě dost zběhlý, trvalo to deset minut, než byla myšlenka starcova tlumočena těmito slovy:

"Přinést z Valentinina pokoje sklenici vody a láhev."

Morrel ihned zazvonil na sluhu, jenž nastoupil na místo Barroisovo, a udělil mu jménem Noirtierovým ten rozkaz.

Sluha vrátil se za okamžik.

Láhev a sklenice byly úplně prázdny.

Noirtier pokynul, že chce mluvit.

"Proč jsou sklenice a láhev prázdny?" tázal se. "Valentina pravila, že vypila jen půl sklenice."

Tlumočení této nově žádosti trvalo nových pět minut.

"Nevím," odpověděl sluha, "ale komorná je v komnatě slečny Valentiny, snad ona vodu vylila."

"Zeptejte se jí," pravil Morrel, uhádnuv nyní Noirtierovu myšlénku pohledem.

Sluha se vzdálil a vrátil se téměř okamžitě.

"Slečna Valentina prošla svým pokojem, ubírajíc se k paní de Villefort," hlásil, "a majíc žízeň, vypila, co bylo ve sklenici. Vodu z láhve pak vylil pan Eduard a udělal si z ní rybník pro své kachny."

Noirtier zvedl oči k nebi jako hráč, jenž sází celé svoje jmění na jedinou kartu.

Od té chvíle upřely se starcovy zraky na dveře a nespustily se s nich.

Byla to skutečně paní Danglarsová s dcerou, jež Valentina viděla. Byly uvedeny do salonu paní de Villefort, která se rozhodla přijmouti je ve svých komnatách. Proto prošla Valentina svým pokojem, který byl ve stejné řadě s ložnicí macešinou; oba pokoje dělil jen pokoj Eduardův.

Obě ženy vešly do salonu s jistou oficielní obřadností, která věstí nějaké důležité sdělení.

Lidé ze společnosti ihned vystihnou jakoukoli nuanci. Paní de Villefort odpověděla na slavnostnost slavnostností.

V tom okamžiku vešla Valentina a poklony začaly znovu.

"Drahá přítelkyně," začala baronka, když obě dívky podávaly si ruce, "přicházím s Eugenií k vám první, oznámit vám brzký sňatek své dcery s princem Cavalcantim."

Danglars zavedl titul prince. Demokratickému bankéři se zdálo, že se to vyjímá líp než hrabě.

"Dovolte tedy, abych vám vyslovila své upřímné blahopřání," odpověděla paní de Villefort. "Princ Cavalcanti zdá se být mladým mužem, plným vzácných vlastností."

"Poslyšte," pravila baronka s úsměvem, "máme-li spolu mluvit jako dvě přítelkyně, musím vám říci, že princ nezdá se nám ještě býti, čím bude. Je v něm trochu té podivnosti, podle níž my Francouzi na první pohled poznáme italského nebo německého šlechtice. Leč jeví velmi dobré srdce, velikou jemnost ducha a co se týče jmění, pan Danglars tvrdí, že je majestátní, to je jeho výraz."

"A dodejte, madame," pravila Eugenie, listujíc v albu paní Villefortové, "že chováte k tomu mladému muži zvláštní náklonnost."

"A vás, slečno, nemusím se ani ptáti, sdílíte-li tu náklonnost," prohodila paní de Villefort.

"Já?" odpověděla Eugenie se svou obvyklou přímostí. "Oh, ani v nejmenším, madame. Mým povoláním nebylo vzít na sebe starosti o domácnost nebo podrobit se rozmarům muže, ať si je jakýkoli. Mým povoláním bylo stát se umělkyní a zůstat tedy nezávislou srdcem, osobou i smýšlením."

Eugenie pronesla ta slova hlasem tak pevným a důrazným, že ruměnec vstoupil do tváří Valentininých. Bojácná dívka nemohla pochopit tu silnou povahu, která zdála se postrádat vší ženské nesmělosti.

"Ostatně," pokračovala Eugenie, ",když už jsem chtíc nechtíc odsouzena k provdání, musím děkovati Prozřetelnosti, že mi aspoň seslala pohrdání pana Alberta de Morcerf. Nebýt té Prozřetelnosti, byla bych dnes ženou muže beze cti."

"Je to pravda," přisvědčila baronka s onou zvláštní prostoduchostí, jakou lze někdy postihnouti u velkých dam a jíž nepozbudou přese všecky styky s nešlechtici, "je to pravda; kdyby Morcerfovi nebyli tak dlouho váhali, moje dcera byla by se provdala za pana Alberta. Generál o to velice stál, přišel dokonce nutit pana Danglarse; ušli jsme tomu zázrakem."

"Ale což všecka ta hanba otcova padá na syna?" namítla nesměle Valentina. "Zdá se mi, že pan Albert není ani dost málo vinen všemi těmi generálovými zradami."

"Promiňte, drahá přítelkyně," pravila neúprosná dívka; "pan Albert si vyžádal a zasloužil svůj díl na té hanbě: včera v Opeře vyzval pana de Monte Cristo na souboj a dnes prý se mu omluvil na terrainu!"

"To není možná!" zvolala paní de Villefort.

"Ó, je to jisté, drahá přítelkyně," ujišťovala paní Danglarsová s touže prostoduchostí, o níž jsme se již zmínili; "vím to od pana Debraye, který byl omluvě přítomen."

Valentina také znala pravdu, ale neodpověděla. Jediné slovo probudilo v ní vzpomínky, ocitla se v duchu v pokoji Noirtierově, kde ji čekal Morrel.

Pohřížena v tyto myšlenky, Valentina přestala brát účast na hovoru; nebyla by ani mohla opakovati, co se promluvilo od několika minut, když tu náhle ruka paní Danglarsové, položivší se na její ruku, vytrhla ji ze snění.

"Co si přejete, madame?" pravila Valentina, zachvěvši se při dotyku prstů paní Danglarsové, jako by jí projela elektřina.

"Chci se vás zeptati, drahá Valentino," odvětila baronka, "nejste-li churava."

"Já?" prohodila dívka, přejevši si rukou přes horké čelo.

"Ano, podívejte se na sebe do zrcadla; zčervenala jste a zbledla asi třikrát nebo čtyřikrát po sobě během minuty."

"Opravdu," zvolala Eugenie, "jsi velmi bledá!"

"Oh, neznepokojuj se, Eugenie, je mi tak již několik dní."

A ačkoli nebyla ani dost málo lstivá, přece jen pochopila, že se jí naskytla příležitost k odchodu. Paní de Villefort jí ostatně přispěla ku pomoci.

"Odeberte se do svého pokoje, Valentino," pravila jí, "jste skutečně churava a dámy vám zajisté prominou. Vypijte sklenici čisté vody, to vás osvěží."

Valentina políbila Eugenii, uklonila se paní Danglarsové, která již vstala k odchodu, a vyšla z pokoje.

"Ubohé dítě," pravila paní de Villefort, když Valentina zmizela, "dělá mi opravdu starosti a nic bych se nedivila, kdyby ji potkalo něco vážného."

Zatím Valentina prošla v jakémsi rozrušení, kterého si nedovedla vysvětlit Eduardovým pokojem, neodpověděvši ničeho na nějakou chlapcovou zlomyslnost, a skrze svůj pokoj došla na malé schodiště. Sestoupila po všech jeho stupních až na tři poslední; slyšela již hlas Morrelův, když tu zatmělo se jí před očima, noha smekla se jí se schodu, ruce neměly již síly zachytit se zábradlí a Valentina, opřevši se o zeď, sjela spíše se schodů, než sestoupila.

Morrel prudce vyskočil, otevřel dveře a našel Valentinu ležící na chodbě.

Rychlostí blesku byl u ní, vzal ji do náručí a posadil ji do křesla. Valentina otevřela oči.

"Oh, jak jsem neobratná," pravila s horečnou živostí; "zapomenu, že jsou nad chodbou ještě tři stupně! Jako bych neuměla chodit!"

"Poranila jste se, Valentino?" zvolal Morrel. "Ó, můj Bože, můj Bože!"

Valentina se rozhlédla: spatřila strašný úděs v očích Noirtierových.

"Neboj se, dědoušku," pravila, pokoušejíc se o úsměv; "není to nic, není to nic... jen se mi hlava zatočila."

"Už zase závrať!" zvolal Morrel, spínaje ruce, "Oh, dejte pozor, Valentino, pro všecko vás prosím!"

"Ale ne, ne," pravila Valentina, "říkám vám, že už to přešlo, a že to nic nebylo. A teď vám musím oznámit novinu: Eugenie se za týden vdává a za tři dny bude se pořádat veliká hostina, zásnubní večeře. Jsme všichni pozváni, otec, paní de Villefort i já... aspoň jsem tomu tak rozuměla."

"Kdy budeme se moci my zabývat takovýmihle podrobnostmi? Ó, Valentino, vy tolik u dědečka zmůžete, přičiňte se, ať odpoví: brzy!"

"Spoléháte tedy na mne, že já pobídnu dědouškovu váhavost a probudím jeho paměť?" tázala se Valentina.

"Ano," zvolal Morrel. "Můj Bože, můj Bože, učiňte tak rychle! Pokud nebudete mojí, Valentino, bude se mi stále zdát, že vás ztratím."

"Ó, skutečně, Maximiliene," odpověděla Valentina s křečovitým pohybem, "jste příliš bojácný na důstojníka, na vojáka, který prý nepoznal strachu! Hahaha!"

A vypukla v pronikavý a bolestný smích; paže jí ztuhly a obrátily se, hlava klesla do křesla a Valentina zůstala bez hnutí.

Výkřik hrůzy, jejž Bůh upoutal Noirtierovi na rty, vyšlehl z jeho pohledu.

Morrel porozuměl: bylo třeba přivolati pomoc.

Mladý muž pověsil se na zvonítko; komorná, jež byla ve Valentinině pokoji, a sluha, který nastoupil po Barroisovi, přiběhli současně.

Valentina byla tak bledá, tak studená, tak bezduchá, že sloužící, zachváceni strachem, jenž neustále panoval v tom zlořečeném domě, neposlouchali, co se jim říká, a vyrazili na chodbu, volajíce o pomoc.

Paní Danglarsová a Eugenie právě odcházely; měly ještě kdy uslyšet příčinu toho poplachu.

"Řekla jsem vám to!" zvolala paní de Villefort. "Ubohé dítě!"

XVII.
DOZNÁNÍ.

Současně ozval se hlas pana de Villefort, jenž volal ze své pracovny:

"Co se stalo?"

Morrel otázal se pohledem Noirtiera, který nabyl opět vší své chladnokrevnosti a který ukázal mu očima na toiletní pokoj, kam se Maximilien už jednou za podobných okolností utekl.

Měl sotva kdy vzít klobouk a bez dechu tam uskočit. Bylo již slyšet kroky státního návladního po chodbě.

Villefort vrazil do pokoje, vrhl se k Valentině a vzal ji do náručí.

"Lékaře! Lékaře!... Pana ďAvrigny!" volal Villefort. "Nebo ne, půjdu pro něho sám!"

A vyběhl z pokoje.

Z druhých dveří vyběhl Morrel.

Hrozná vzpomínka udeřila ho do hlavy: Villefortův rozhovor s doktorem, jejž vyslechl v noci, kdy zemřela paní de Saint-Méran, vynořil se mu v paměti; příznaky, dosahující tentokrát méně hrozivého stupně, byly tytéž, jež předcházely smrti Barroisově.

Zároveň se mu zdálo, jako by mu do ucha zalehl zvuk Monte Cristova hlasu, který mu pravil:

"Kdykoli budete něco potřebovat, Morreli, přijďte ke mně; mohu mnoho."

Rychleji než myšlenky letěl Morrel z faubourgu Saint-Honoré do ulice Matignon a z ulice Matignon na Elysejská Pole.

Zatím Villefort přijel ve fiakru k domu pana ďAvrigny; zazvonil tak prudce, že vrátný přiběhl otevřít s tváří zděšenou. Villefort vrhl se na schody, nemaje síly promluvit. Vrátný ho znal, nezastavil ho tedy a jen za nim volal:

"Je v pracovně, pane státní návladní, je v pracovně!"

Villefort tam již otvíral, či spíše rozrážel dveře.

"Ach," zvolal doktor, "to jste vy!"

"Ano," odvětil Villefort, zavíraje za sebou dveře, "ano, doktore, jsem to já a ptám se nyní zase já vás, jsme-li sami. Doktore, můj dům je proklet!"

"Co?" pravil doktor zdánlivě chladně, ale ve skutečnosti s hlubokým vnitřním rozrušením. "Stůně u vás už zase někdo?"

"Ano, doktore," zvolal Villefort, chytiv se křečovitě za vlasy, "ano!"

Doktorův pohled pravil:

"Řekl jsem vám to."

Jeho rty pronesly zvolna tato slova:

"Kdo tedy u vás zemře a jaká nová oběť obviní nás před Bohem ze slabosti?"

Bolestný vzlyk vydral se Villefortovi z hrudi; státní návladní přistoupil k doktorovi a uchopiv ho za ruku, pravil:

"Valentina, je to Valentina!"

"Vaše dcera!" zvolal ďAvrigny, překvapen a zachvácen bolestí.

"Vidíte, že jste se mýlil," šeptal úředník; "pojďte k ní a u jejího lůžka žádejte ji za odpuštění, že jste ji tak podezříval."

"Kdykoli jste mne zavolal," pravil ďAvrigny, "vždycky bylo již pozdě. Ale nevadí, jdu. Ale pospěšme si, pane; váš dům pronásledují takoví nepřátelé, že nesmíme ztrácet času."

"Ó, tentokráte mi nebudete, doktore, vyčítat slabost. Tentokrát vraha vypátrám a potrestám."

"Především se pokusme zachránit oběť a pak teprve pomýšlejme na pomstu," pravil doktor. "Pojďte."

Kočár, jenž přivezl Villeforta, vezl jej i ďAvrignyho tryskem zpět právě ve chvíli, kdy Morrel klepal na dveře Monte Cristovy.

Hrabě byl ve své pracovně a s velikou starostlivostí četl lístek, jejž právě mu Bertuccio ve spěchu poslal.

Uslyšev jméno Maximiliena Morrela, který opustil ho sotva před dvěma hodinami, hrabě zvedl hlavu.

Jistě se i s Morrelem jako s ním mnoho událo během těch dvou hodin, neboť mladý muž, jenž opustil ho s úsměvem na rtech, vracel se s tváří strhanou.

Hrabě vyskočil a chvátal Morrelovi vstříc.
"Co se stalo, Maximiliene?" tázal se ho. "Jste bled a vaše čelo je zbroceno potem."
Morrel spíše klesl než usedl do křesla.
"Ano," pravil, "přišel jsem... musím s vámi mluvit."
"Jsou všichni zdrávi ve vaší rodině?" tázal se hrabě tonem laskavé vlídnosti, v jejíž upřímnost musil každý uvěřit.
"Díky, hrabě, díky," pravil mladý muž ve zřejmých nesnázích, jak začít o tom, co chtěl říci; "ano, v mé rodině jsou všichni zdrávi."
"To jsem rád! Ale chcete mi přece něco říci?" ptal se hrabě dále, stále ve větším nepokoji.
"Ano, je to pravda," přisvědčil Morrel; "vyšel jsem z domu, kam právě vstoupila smrt a běžím k vám."
"Přicházíte snad od pana de Morcerf?" tázal se Monte Cristo.
"Ne," odvětil Morrel; "což někdo u Morcerfů zemřel?"
"Generál se právě zastřelil," pravil Monte Cristo.
"Oh, to je neštěstí!" zvolal Maximilien.
"Pro hraběnku ne, ani pro Alberta," odtušil Monte Cristo; "je líp nemít otce a chotě žádného, než mít otce a chotě bezectného; krev smyje hanbu."
"Ubohá hraběnka!" pravil Maximilien. "Té je mně nejvíc líto. Tak ušlechtilá žena!"
"Litujte i Alberta, Maximiliene, neb jí věřte, že je to syn, hodný své matky. Ale vraťme se k vám. Pravíte, že jste ke mně běžel; byl bych snad tak šťasten, že byste mne potřeboval?"
"Ano, potřebuji vás, či spíše domníval jsem se jako šílenec, že byste mi mohl přispět v takových okolnostech, kdy jedině Bůh mi může pomoci."
"Jen to řekněte," vybízel Monte Cristo.
"Ó," pravil Morrel, "nevím skutečně, je-li dovoleno zjeviti takové tajemství lidskému sluchu, ale osud mne k tomu nutí, nutnost mne dohání, hrabě."
Morrel se odmlčel, váhaje.
"Věříte, že vás miluji?" promluvil Monte Cristo, bera srdečně mladíkovu ruku mezi obě své.
"Ó, dodáváte mi skutečně odvahy a pak mi něco zde praví (Morrel položil si ruku na srdce), že nemám mít před vámi tajemství."
"Máte pravdu, Morreli, Bůh mluví k vašemu srdci a vaše srdce mluví k vám. Opakujte mi, co vám vaše srdce praví."
"Hrabě, dovolíte mi poslat Baptistina s dotazem, jak se daří někomu, koho znáte?"
"Jsem vám cele k disposici svou osobou, tím spíše i svým služebnictvem."
"Oh, nevydechnu volněji, dokud neuslyším, že je jí lépe!"
"Chcete, abych zazvonil na Baptistina?"
"Ne, řeknu mu to sám."
Morrel vyšel, zavolal Baptistina a řekl mu tiše několik slov. Komorník odkvapil.
"Nuže, je to zařízeno?" tázal se Monte Cristo, když se Morrel opět objevil.
"Ano a teď budu trochu klidnější."
"Víte, že čekám," podotkl Monte Cristo s úsměvem.
"Ano a já mluvím. Poslyšte, jednou večer ocitl jsem se v jedné zahradě. Byl jsem skryt za hustým křovím, nikdo netušil, že bych tam mohl býti. Dvě osoby kráčely mimo mne; dovolte mi zamlčeti prozatím jejich jména; mluvily tiše, ale já měl takový zájem na tom, co mluvily, že neztratil jsem z toho ani jediného slova."
"Je to asi něco neblahého, mohu-li soudit z vaší bledosti a vašeho chvění, Morreli."
"Ó, ano, velmi neblahého, milý příteli! V rodině majitele zahrady, kde jsem se nacházel, někdo právě zemřel; jedna z osob, jichž hovor jsem vyslechl, byl majitel zahrady a druhá byl lékař. Nuže, onen svěřoval tomuto své obavy a bolesti, neboť bylo to po druhé během měsíce, co smrt vrhla se prudce a neočekávaně na ten dům, jenž jako by byl andělem pomsty označen hněvu božímu."
"Ach," prohodil Monte Cristo, pohlížeje pevně na mladého muže a obrátiv nepatrným pohybem své křeslo tak, aby zůstal ve stínu, zatím co na tvář Maximilienovu padalo plné světlo.
"Ano," pokračoval Morrel, "smrt vešla dvakrát během měsíce do toho domu."
"A co odpověděl doktor?" tázal se Monte Cristo.
"Odpověděl... odpověděl, že smrt ta není přirozená a že nutno ji přičísti..."
"Čemu?"
"Jedu!"
"Opravdu?" prohodil Monte Cristo s lehkým odkašláním, jež ve chvílích nejvyššího vzrušení sloužilo mu k utajení buď ruměnce nebo bledosti nebo i pozornosti, s jakou naslouchal. "Opravdu, Maximiliene, to jste slyšel?"
"Ano, drahý hrabě, slyšel jsem to a doktor dodal, že kdyby se něco podobného opakovalo, považoval by se za nucena oznámit to spravedlnosti."
Monte Cristo poslouchal nebo zdál se poslouchati s největším klidem.
"Nuže," pokračoval Maximilien, "došlo k třetímu úmrtí a ani pán domu, ani doktor ničeho neřekli; a teď hrozí smrt po čtvrté. Hrabě, co myslíte, k čemu zavazuje mne znalost takového tajemství?"
"Drahý příteli," odpověděl Monte Cristo, "zdá se mi, že vyprávíte mi zde příhodu, kterou každý z nás zná nazpaměť. Znám dům, kde jste to vyslechl, nebo aspoň znám podobný; dům se zahradou, otce rodiny, lékaře, rodinu, kde byla tři neobyčejná a neočekávaná úmrtí. Nuže, pohleďte na mne, který jsem nezachytil důvěrného hovoru a který přece vím, to vše právě tak dobře jako vy, mám já nějaké výčitky svědomí? Ne, není mi nic po tom. Pravíte, že vám připadá, jako by anděl pomsty označil ten dům hněvu božímu; nuže, kdo vám praví, že vaše zdání není pravdou? Nevizte věcí, kterých

nechtějí vidět ti, v jichž zájmu je, viděti je. Je-li to spravedlnost a ne hněv boží, jež navštívila ten dům, Maximiliene, odvraťte hlavu a nechte spravedlnost boží jednat."

Morrel se zachvěl. V tónu hraběte bylo něco zlověstného, slavnostního a hrozného zároveň.

"Ostatně," pokračoval hrabě s tak nápadnou změnou v hlase, že by nikdo nebyl řekl, že poslední slova vyšla z úst téhož muže, "kdo vám praví, že se to bude opakovat?"

"Opakuje se to, hrabě!" zvolal Morrel. "A proto jsem k vám přichvátal."

"Nuže, co mám dělat, Morreli? Přejete si snad, abych to oznámil panu státnímu návladnímu?"

Monte Cristo vyslovil poslední slova tak jasně a s tak pronikavým přízvukem, že Morrel náhle vyskočil a zvolal:

"Hrabě, hrabě! Víte o kom mluvím, že ano?"

"Nu, to se ví, můj milý příteli, a dokáži vám to tím, že doplním vaše vypravování, to jest, že nazvu lidi jejich jmény. Procházel jste se jednou večer v zahradě pana de Villefort; podle toho, co jste mi řekl, soudím, že to bylo večer po úmrtí paní de Saint-Mérán. Slyšel jste pana de Villefort a pana ďAvrigny hovořit o smrti pana de Saint-Méran a o neméně nápadném úmrtí markýzině. Pan ďAvrigny pravil, že je přesvědčen o otravě, ba dokonce o dvou otravách. A teď vy, čestný muž, jakému tak hned není rovno, pátráte od té doby ve svém srdci, bádáte ve svědomí, máte-li odhaliti to tajemství či mlčet. Nežijeme ve středověku, drahý příteli, není již fémy, není již volných soudců. Co, u čerta, žádáte po těch lidech? Co mi chceš, svědomí? - praví Sterne. Eh, můj milý, nechte je spát, spí-li, nechte je blednout bezesností, trpí-li bezesností, a spěte, pro Boha vás prosím, vy, jenž nemáte výčitek, které by vám nedaly spát."

Hrozná bolest zračila se v rysech Morrelových. Uchopil Monte Crista za ruku.

"Ale opakuje se to, pravím vám!" zvolal.

"Nu, nechte to opakovat," odtušil hrabě, překvapen tou naléhavostí, které nechápal, a pohlíželje pozorně na Maximiliena. "Je to rod Atreovců, Bůh je odsoudil, musí tedy podstoupiti ortel; vymizejí všichni jako vojáčci, které si děti dělají z ohnutých karet a které jediný dech jejich stvořitele porazí, i kdyby jich bylo dvě stě. Byl to před třemi měsíci pan de Saint-Méran, byla to přede dvěma měsíci paní de Saint-Méran, byl to onehdy Barrois; dnes je to starý Noirtier nebo mladá Valentina."

"Vy jste to věděl?" zvolal Morrel s takovou hrůzou, že Monte Cristo, jenž by byl zůstal lhostejným i kdyby se nebesa zřítila, se zachvěl. "Vy jste to věděl a nic jste neřekl!"

"Co mi je po tom?" odtušil Monte Cristo, pokrčiv rameny. "Což ty lidi znám a mám zničit jednoho, abych zachránil druhého? Ne, to ne, neboť vinník i oběť jsou mi stejně lhostejni."

"Ale já, já!" zvolal Morrel, křiče bolestí. "Já ji miluji!"

"Koho milujete?" zvolal Monte Cristo, vyskočiv a uchopiv obě ruce, které Morrel, lomě jimi, zvedal k nebi.

"Miluji vášnivě, miluji šíleně, miluji tak, že bych dal všecku svou krev, abych jí ušetřil jedinou slzu - miluji Valentinu de Villefort, kterou vraždí v této chvíli - chápete? - miluji ji a táži se Boha a vás, jak ji mohu zachrániti!"

Monte Cristo vyrazil divoký výkřik, jejž mohou si představiti jen ti, kdož slyšeli řev raněného lva.

"Nešťastníče!" zvolal, sám nyní zalomiv rukama. "Nešťastníče! Ty miluješ Valentinu! Ty miluješ dceru prokletého rodu!"

Nikdy neviděl Morrel podobného výrazu, nikdy tak hrozné oko nezaplálo před jeho tváří, nikdy démon hrůzy, jenž tolikrát se mu zjevil buď na bitevním poli nebo za vražedných nocí alžírských, nerozdmýchal kolem něho zlověstnějších plamenů.

Zděšen couvl.

Monte Cristo pak zavřel po tomto výbuchu na chvíli oči, jakoby oslněn vnitřními blesky: během té chvíle sebral tak mocně všecky své síly, že vlnivý pohyb jeho prsou, bouřlivě se dmoucích, se ponenáhlu uklidňoval, jako když po bouři ulehají pod sluncem prudké, rozpěněné vlny.

To mlčení, to sebrání myšlenek, ten zápas - to vše trvalo asi dvacet vteřin.

Pak hrabě zvedl zbledlé čelo.

"Vidíte," promluvil hlasem sotva změněným, "vidíte, drahý příteli, jak Bůh dovede trestati nejpyšnější a nejchladnější diváky hrozných scén, jež staví jim na oči, za jejich lhostejnost. Já, který pohlížel jsem na vývoj té chmurné tragedie očima necitelného a zvědavého diváka, já, který jako démon smál jsem se zlu, jež páší lidé, chráněn tajemstvím (bohatí a mocní snadno mohou tajemství zachovati), jsem nyní sám uštknut hadem, jehož křivolaký chod jsem sledoval, a to uštknut do srdce!"

Morrel tiše zastenal.

"Nuže, již dosti nářku," pokračoval hrabě. "Buďte mužem, buďte silen, buďte pln naděje, neboť jsem zde já a bdím nad vámi."

Morrel smutně potřásl hlavou.

"Pravím vám, abyste doufal! Rozumíte mi?" zvolal Monte Cristo. "Vězte, že nikdy nelhu, že se nikdy nemýlím. Je poledne, Maximiliene; děkujte Bohu, že jste přišel v poledne a ne večer nebo zítra ráno. Poslyšte tedy, co vám řeknu, Morreli: je poledne; není-li Valentina v tuto chvíli mrtva, nezemře."

"Ó, můj Bože, můj Bože!" zvolal Morrel. "Opustil jsem ji umírající!"

Monte Cristo opřel čelo o ruku.

Co se dálo v té hlavě tak těžké hroznými tajemstvími?

Co pravil tomu neúprosnému a zároveň lidumilnému duchu anděl světla nebo anděl temnot?

Jedině Bůh to ví!

Monte Cristo opět zvedl hlavu a tentokráte byl klidný jako dítě, když se vzbudí ze spánku.

"Maximiliene," promluvil, "vraťte se klidně domů. Přikazuji vám neučinit ani hnutí, nepodniknouti ani kroku, neukázati na tváři ani stínu starostí; podám vám zprávy; jděte."

"Můj Bože, můj Bože," pravil Morrel, "děsíte mne tou chladnokrevností, hrabě. Vy tedy můžete přemoci smrt? Jste tedy víc než člověk? Jste anděl? Jste Bůh?"

A mladý muž, jenž před žádným nebezpečím necouvl, ucouvl před Monte Cristem, pojat nevýslovnou hrůzou.

Ale Monte Cristo pohlédl na něho s tak melancholickým a zároveň s tak laskavým úsměvem, že Maximilien ucítil slzy v očích.

"Mohu mnoho, příteli," odpověděl hrabě. "Jděte, je mi třeba samoty."

Morrel, ovládnut zázračným vlivem, jímž Monte Cristo působil na vše, co ho obklopovalo, nesnažil se ani klásti mu odpor. Stiskl hraběti ruku a odešel.

U dveří však se zastavil, čekaje na Baptistina, který chvatně se vraceje, zjevil se na rohu ulice Matignon.

Zatím, Villefort a ďAvrigny spěchali. Když se vrátili, Valentina byla ještě ve mdlobách, a lékař prohlédl nemocnou s péčí, již kázaly mu okolnosti, a s bedlivostí, již zdvojnásobovala znalost tajemství.

Villefort, vise pohledem na očích a rtech lékařových, očekával výsledek zkoumání. Noirtier, bledší než dívka a žádostivější rozhodnutí než sám Villefort, čekal také a vše proměnilo se v něm v inteligenci a citlivost.

Konečně ďAvrigny zvolna promluvil:

"Žije ještě!"

"Ještě!" zvolal Villefort. "Ó, doktore, jak hrozné slovo jste to vyslovil!"

"Ano," odvětil doktor, "a opakuji, co jsem řekl: žije ještě, a to mne nesmírně překvapuje."

"Ale je zachráněna?" tázal se otec.

"Ano, poněvadž žije."

V té chvíli setkal se pohled Avrignyho s pohledem Noirtierovým; starcovo oko zářilo tak neobyčejnou radostí a tak bohatou a plodnou myšlenkou, že lékař tím byl překvapen.

Položil do křesla dívku, jejíž rty se sotva odrážely od ostatní tváře, tak byly bílé a bledé, a stanul, pohlížeje na Noirtiera, jenž čekal a sledoval každé doktorovo hnutí.

"Pane," pravil pak ďAvrigny Villefortovi, "zavolejte prosím, komornou slečny Valentiny."

Villefort položil dceřinu hlavu, kterou držel v rukou, a běžel sám pro komornou.

Jakmile Villefort zavřel dveře, přistoupil ďAvrigny k Noirtierovi.

"Chcete mi něco říci?" tázal se ho.

Stařec významně mrkl; byl to, jak se pamatujeme, jediný kladný pokyn, s nějž byl.

"Mně samotnému?"

"Ano," naznačil Noirtier.

"Dobře, zůstanu u vás."

V tom okamžiku vrátil se Villefort s komornou; za komornou kráčela paní de Villefort.

"Co se stalo tomu drahému dítěti?" zvolala. "Teď ode mne odešla, naříkala si ovšem na nevolnost, ale nemyslila jsem, že by to bylo vážné."

A mladá žena se slzami v očích a se všemi známkami skutečné mateřské lásky přistoupila k Valentině a vzala ji za ruku.

D'Avrigny stále pozoroval Noirtiera; viděl, že oči starcovy se rozšířily a zvětšily, jeho líce zesinaly a rozechvěly se; na čele perlil se mu pot.

"Ach," prohodil bezděky, sleduje Noirtierův pohled, to jest upřev oči na paní de Villefort, která pravila:

"Ubohému dítěti bude v posteli lépe; pojďte, Fanny, uložíme ji."

D'Avrigny, jemuž ten návrh poskytoval možnost osamětí s Noirtierem, přikývl, že je to skutečně to nejlepší, co lze učinit, ale zakázal dáti jí cokoli kromě toho, co on nařídí.

Odnesli Valentinu, jíž se vědomí vrátilo, ale která nebyla s to jednati a takřka ani promluvit, tak byla vyčerpána záchvatem, jejž prodělala. Přece však měla sílu pozdraviti pohledem děda, kterému jako by rvali duši, odnášejíce ji.

D'Avrigny doprovodil nemocnou, dokončil předpisy, nařídil Villefortovi, aby vzal vůz, jel osobně do lékárny a dal ve své přítomnosti upraviti předepsané léky, sám aby je pak přinesl a čekal na něho v dceřině ložnici.

Pak znovu přísně zakázav dáti Valentině cokoli požíti, vrátil se k Noirtierovi, zavřel pečlivě dveře a přesvědčiv se, že nikdo neposlouchá, otázal se:

"Nuže, vy tedy něco víte o nemoci své vnučky?"

"Ano," přisvědčil stařec.

"Poslyšte, nemůžeme plýtvati časem, budu se vás tázat a vy mi budete odpovídat."

Noirtier pokynul, že je ochoten odpovídati.

"Předvídal jste to, co dnes potkalo Valentinu?"

"Ano!"

D'Avrigny okamžik přemýšlel; pak, přistoupiv k Noirtierovi, dodal:

"Promiňte mi, co vám nyní řeknu, ale v naší hrozné situaci nesmí býti zanedbáno žádné znamení. Viděl jste smrt ubohého Barroise, není-li pravda?"

Noirtier zvedl oči k nebi.

"Víte, čím zemřel?" tázal se ďAvrigny, položiv Noirtierovi ruku na rameno.

"Ano," odpověděl stařec.

"Myslíte, že jeho smrt byla přirozená?"

Cosi jako úsměv objevilo se na nehybných rtech Noirtierových.

"Napadlo vám tedy, že Barrois byl otráven?"

"Ano."

"Myslíte, že jed, jehož obětí se stal, byl určen jemu?"

"Ne."
"A nyní, myslíte, že táž ruka, jež zasáhla Barroise, míříc na někoho jiného, zasáhla dnes Valentinu?"
"Ano."
"Podlehne tedy také?" tázal se ďAvrigny, upíraje na Noirtiera hluboký pohled.
Čekal, jaký účinek bude míti ta věta na starce.
"Ne," odpověděl s tváří vítěznou, jež byla by s to zmásti všecky předpoklady nejobratnějšího proroka.
"Doufáte tedy?" pravil ďAvrigny překvapeně.
"Ano."
"V co doufáte?"
Stařec naznačil očima, že nemůže odpověděti.
"Ach, ano, pravda," zamumlal ďAvrigny.
Pak obrátiv se opět k Noirtierovi, tázal se dále:
"Doufáte, že vrah se unaví?"
"Ne."
"Doufáte tedy, že jed nebude míti na Valentinu účinku?"
"Ano."
"Neboť nepovím vám nic nového," dodal ďAvrigny, "řeknu-li vám, že učiněn byl pokus otráviti ji, není-li pravda?"
Stařec naznačil očima, že o tom ani dost málo nepochybuje.
"Jak tedy můžete doufati, že Valentina vyvázne?"
Noirtier upřel pevně oči v jedno místo; ďAvrigny sledoval směr jeho pohledu a viděl, že upírá se na láhev léku, který byl mu každého rána přinášen.
"Ach," zvolal ďAvrigny, osvícen náhlou myšlenkou, "napadlo vám snad..."
Noirtier nenechal ho ani domluviti.
"Ano," přisvědčil.
"Zabezpečiti ji proti otravě..."
"Ano."
"Ponenáhlým přivykáním..."
"Ano, ano, ano," naznačil Noirtier, pln radosti, že mu bylo porozuměno.
"Skutečně, slyšel jste ode mne, že lék, který vám předpisuji, obsahuje brucín."
"Ano."
"Přivykáním jedu chtěl jste zmařiti účinek jedu?"
Táž vítězná radost Noirtierova.
"A skutečně se vám to podařilo!" zvolal ďAvrigny. "Nebýti toho opatření, Valentina byla dnes zabita, zabita beze vší možné pomoci, zabita bez milosrdenství. Záchvat byl nesmírně prudký, ale byla jen otřesena a tentokrát aspoň Valentina nezemře."
Nevýslovná radost vyjasnila starcovy oči, jež obrátily se k nebi s výrazem nekonečné vděčnosti.
V tom okamžiku vrátil se Villefort.
"Zde je, doktore, co jste žádal," pravil.
"Byl ten lék připraven před vámi?"
"Ano," odvětil státní návladní.
"Nedal jste jej z ruky?"
"Ne."
D'Avrigny vzal láhev, nalil si z ní několik kapek tekutiny do dlaně a ochutnal ji.
"Dobrá," pravil, "pojďme k Valentině, nařídím tam všem, co je třeba činit, a vy sám, pane de Villefort, budete dohlížeti, aby se nikdo neuchýlil od mých příkazů."
Ve chvíli, kdy ďAvrigny provázen Villefortem vstoupil do Valentininy ložnice, italský kněz přísných způsobů, klidné a rozhodné mluvy, najímal pro sebe dům, těsně souvisící s domem pana de Villefort.
Neví se, na základě jakého narovnání se stalo, že tři nájemníci toho domu vystěhovali se odtamtud dvě hodiny nato. Ale pověst, kolující po okolí, pravila, že dům nestojí pevně na svých základech a hrozí zřícením, což novému nájemníku nevadilo usídliti se tam se vším skrovným zařízením ještě téhož dne asi k páté hodině.
Nájem byl uzavřen na tři, šest nebo deset let a nový nájemník zaplatil podle obyčeje, zavedeného majiteli domů, na šest měsíců předem. Tento nový nájemník, jenž, jak jsme pravili, byl Ital, jmenoval se il signor Giacomo Busoni.
Okamžitě byli povoláni dělníci a ještě téže noci řídcí chodci, zdrževší se v hořejší části Faubourgu, viděli s překvapením zedníky a tesaře, zaměstnané upevňováním bortícího se domu.

XVIII.
OTEC A DCERA.

V předcházející kapitole viděli jsme paní Danglarsovou přijíti oznámit oficielně paní Villefortové brzký sňatek slečny Eugenie Danglarsové s panem Andreou Cavalcantim.
Leč tomuto oficielnímu oznámení, jež hlásalo nebo zdálo se hlásati pevné rozhodnutí všech, jichž se ta důležitá událost týkala, předcházela scéna, kterou musíme sděliti svým čtenářům.
Prosíme je tedy, aby učinili krok nazpět a přenesli se dopoledne toho dne velikých katastrof do toho krásného, tak pěkně vyzlaceného salonu, který jsme jim již ukázali a který byl chloubou svého majitele, pana barona Danglarse.

V tomto saloně asi v deset hodin ráno procházel se sám baron, zamyšlen a zřejmě znepokojen, zastavuje se při každém zvuku a dívaje se po všech dveřích.

Když všecka jeho trpělivost byla vyčerpána, zavolal svého komorníka.

"Štěpáne," pravil mu, "zeptejte se, proč mne slečna Eugenie žádala, abych ji čekal v saloně a proč mne tu nechá čekati tak dlouho."

Ulehčiv tak svému špatnému rozmaru, baron nabyl trochu klidu.

Slečna Danglarsová vyžádala si skutečně zrána u otce slyšení a za místo toho slyšení označila zlatý salon. Neobyčejnost toho kroku a zvláště jeho oficielní ráz nemálo překvapily barona, který ihned uposlechl dceřina přání a odebral se sám první do salonu.

Štěpán vrátil se brzy ze svého vyslání.

"Slečnina komorná," hlásil, "mi oznámila, že slečna dokončuje toaletu a přijde co nevidět."

Danglars kývl hlavou na znamení, že je dobře. Před lidmi, ba i před svým služebnictvem, tvářil se Danglars dobrákem a slabým otcem: byl to líc úlohy, již přiřkl si v lidové komedii, kterou hrál; byla to fysiognomie, již si přisvojil a jež, jak se mu zdálo, mu slušela, jako slušelo profilům masek otců antického divadla míti z pravé strany ret zdvižený a smavý, kdežto levá strana měla ret stažený a plačtivý.

Pospěšme si říci, že v intimním životě ret zdvižený a smavý klesal na úroveň rtu staženého a plačtivého, takže většinou dobrák ustupoval hrubému manželu a despotickému otci.

"Proč, u čerta," mumlal Danglars, "chce-li se mnou to bláznivé děvče mluvit, jak tvrdí, nepřijde prostě do mé pracovny? A proč se mnou chce mluvit?" myslil si.

Obracel již asi po dvacáté tu znepokojující myšlenku v mozku, když tu dveře se otevřely a objevila se Eugenie v černých hedvábných šatech s protkávanými bezlesklými květy téže barvy, bez klobouku a s rukavičkami na rukou, jako by byla připravena jíti usednout do svého křesla v Théâtre-Italien.

"Nuže, co se stalo, Eugenie?" zvolal otec. "A proč ten slavnostní salon, když přece je tak pohodlno v mé soukromé pracovně?"

"Máte úplně pravdu, pane," odpověděla Eugenie, kynouc otci, že může usednouti, "a vyslovil jste tím dvě otázky, které obsahují v sobě předem celou naši rozmluvu. Odpovím tedy na obě, a to proti obyčeji na druhou dříve, neboť je méně složitá. Zvolila jsem, pane, salon za místo schůzky, abych se vyhnula nepříjemnému dojmu a vlivu, jímž působí bankéřova pracovna. Ty pokladní knihy, nechť jsou sebevíce pozlaceny, ty zásuvky zavřené jako brány pevnosti, ty spousty bankovních papírů, přicházejících bůhvíodkud, to množství dopisů, přicházejících z Anglie, z Holandska, ze Španěl, z Indie, z Číny a z Peru, působívají podivně na ducha otcova a dávají mu zapomenouti, že jsou na světě zájmy větší a světější než zájmy, týkající se společenského postavení a mínění jeho mandantů. Zvolila jsem tedy tento salon, kde šťasten a usmívaje se, můžete viděti svůj portrét, můj i matčin v nádherných rámcích a všelijaké pastýřské krajiny i tklivé venkovské scény. Přikládám vnějším dojmům velikou moc. Snad je to omyl, zvláště vůči vám, ale co chcete? - nebyla bych umělkyní, kdybych si nezachovala trochu ilusí."

"Velmi dobře," odpověděl Danglars, jenž vyslechl tu celou řeč s neochvějnou chladnokrevností, aniž však z ní chápal jediného slova, tak byl zaujat - jako každý člověk, plný tajných myšlenek - sledováním své vlastní ideje v ideách svého společníka.

"Tím je tedy druhý bod aspoň částečně objasněn," pokračovala Eugenie bez nejmenšího zmatku a s onou mužskou přímostí, která charakterisovala její gesto i tón, "a vy zdáte se býti s vysvětlením spokojen. Nyní se vraťme k prvnímu. Tázal jste se mne, proč jsem si vyžádala to slyšení; povím vám to dvěma slovy, pane: nechci se provdati za pana hraběte Andreu Cavalcantiho."

Danglars poskočil na křesle a zvedl oči i ruce najednou k nebi.

"Můj Bože, ano, pane," mluvila Eugenie stále se stejným klidem. "Divíte se, vidím to, neboť od té doby, co je ta drobná záležitost v proudu, neprojevila jsem ani nejmenšího odporu, byvši si jista jako vždy, že v daném okamžiku dovedu přímo vůči lidem, kteří se mne neptali po mém mínění, a vůči věcem, které se mi nelíbí, uplatniti přímou a bezpodmínečnou vůli. Tentokrát však pocházel ten klid, ta trpnost, jak říkají filosofové, z jiného zdroje; pocházel z toho, že, jsouc poslušnou a oddanou dcerou (lehký úsměv pohnul dívčinými purpurovými rty), snažila jsem se uposlechnouti."

"Nuže?" tázal se Danglars.

"Nuže, pane," odvětila Eugenie, "pokoušela jsem se o to, co mi síly stačily, a nyní, když okamžik nadešel, přese všecko své úsilí a přemáhání cítím, že nejsem s to uposlechnouti."

"Ale jaký důvod přece máte, Eugenie, pro to odmítnutí?" zvolal Danglars, jenž, nejsa ducha příliš silného, zdál se s počátku všecek omráčen tíhou té neúprosné logiky, jejíž flegmatičnost prozrazovala, tolik předchozího uvážení a síly vůle: "Jaký důvod?"

"Jaký důvod?" opakovala dívka. "Oh, můj Bože, ne snad, že by ten muž byl ošklivější nebo hloupější nebo nepříjemnější než jiný; ne, těm, kteří posuzují muže dle tváře a postavy, může se pan Andrea Cavalcanti zdáti zcela slušným člověkem. Není to také proto, že by mé srdce bylo tímto méně zasaženo než jiným; to by byl důvod dívky z pensionátu, jejž považuji za zcela sebe nedůstojný; nemiluji naprosto nikoho, pane, víte to, není-li pravda? Nevím tedy, proč měla bych bez nevyhnutelné nutnosti obtížiti svůj život věčným společníkem. Což neřekl mudrc kdesi: Ničeho příliš mnoho, a jinde: Noste všecko své s sebou? Naučili mne těm dvěma aforismům dokonce i latinsky a řecky: první pronesl tuším Phaedrus, druhý Bias. Nuže, drahý otče, ve ztroskotání života, neboť život je věčným ztroskotáním našich nadějí, házím do moře zbytečná zavazadla a zůstávám tu se svojí vůlí, rozhodnuta žíti úplně sama a následkem toho úplně volná - to je vše."

"Nešťastná, nešťastná!" mumlal Danglars, bledna, neboť z dlouhé zkušenosti znal pevnost překážky, jež naskytla se mu tak náhle.

"Nešťastná," opakovala Eugenie, "nešťastná, pravíte, pane? Ne, nikterak, opravdu, a ten výkřik zdá se mi docela theatrálním a affektovaným. Naopak, šťastná, neboť ptám se vás, co mi chybí? Svět shledává mne krásnou, to slouží k vlídnému přijetí. Já mám ráda vlídná přijetí: vyjasňují tváře, a ti, kdo jsou kolem mne, zdají se mi méně ošklivými. Jsem do jisté míry obdařena duchem i jistou relativní citlivostí, jež dovoluje mi vzíti z okolního života, co v něm nalézám dobrého, a pojmouti to do svého vlastního, jako to dělá opice, louskajíc zelený ořech, aby z něho vydobyla jeho obsah. Jsem bohatá, neboť vaše jmění náleží ke krásným jměním Francie, a já jsem vaší jedinou dcerou, vy pak nejste tak skoupý jako otcové z Porte Saint-Martin nebo z Gaité, kteří vyděďují své dcery, protože je nechtějí obdařit vnuky. Ostatně prozřetelný zákon zbavil vás práva vyděditi mne, aspoň úplně, a odňal vám i moc nutiti mne do sňatku s tím nebo oním pánem. Být tedy krásná, duchaplná, ozdobená jistým nadáním, jak se říká v komických operách, a bohatá! - nu, to je přece štěstí, pane! Proč mne tedy nazýváte nešťastnou?"

Danglars, vida svou dceru usmívající se a hrdou až k vyzývavosti, nemohl přemoci hrubého hnutí, jež projevilo se výkřikem; zůstalo však jen při tom jediném výbuchu. Před pronikavým pohledem dceřiným, před tím krásným černým obočím, jež stahovalo se tázavě, obrátil se opatrně a ihned se uklidnil, ovládnut železnou rukou obezřelosti.

"Skutečně, dcero," odpověděl s úsměvem, "jste vším, čím se honosíte býti, kromě jedné věci; nechci vám, dcero, příliš prudce říci, která věc to je, chci raději, abyste ji sama uhodla."

Eugenie pohlédla na Danglarse velmi překvapena, že jest jí upírána jedna z perel hrdé koruny, kterou si právě tak pyšně postavila na hlavu.

"Jasně jste mi vyložila, dcero," pokračoval bankéř, "jaké city vedou dívku jako vy k rozhodnutí, že se neprovdá. Nyní sdělím vám důvody, jaké vedou otce jako já k rozhodnutí, provdati svou dceru."

Eugenie se uklonila, ne jako oddaná dcera, která poslouchá, nýbrž jako protivník, připravený k rozepři, který čeká.

"Dcero," pokračoval Danglars, "když otec žádá, aby si jeho dcera vzala muže, má vždycky nějakou příčinu, proč si toho sňatku přeje. Jedni stiženi jsou mánií, o které jste se právě zmínila, totiž viděti pokračování svého života ve vnucích. Já nemám té slabosti, to vám hned řeknu, rodinné radosti jsou mi značně lhostejny. Mohu se tím přiznati dceři, která je, jak vím, dosti velkým filosofem, aby tu lhostejnost pochopila a nepovažovala ji za zločin."

"Výborně," pravila Eugenie, "mluvme otevřeně, pane, miluji upřímnost."

"Oh," odvětil Danglars, "vidíte, že, aniž bych sdílel bezpodmínečně vaše sympatie pro otevřenost, podvoluji se, když se mi zdá, že mne okolností k tomu vyzývají. Pokračuji tedy. Vyhlédl jsem vám muže, ne k vůli vám, neboť nemyslil jsem na vás v té chvíli skutečně ani za mák. Milujete upřímnost, zde ji máte, doufám. Vyhlédl jsem vám toho muže, protože jsem potřeboval, abyste se za něho co nejdříve provdala k vůli jistým obchodním kombinacím, které právě v této době provádím."

Eugenie se pohnula.

"Je tomu tak, jak mám čest vám to říci, milá dcero, nesmíte mi to zazlívati, neboť sama jste tomu chtěla; chápete, že proti své vůli pouštím se do těch početních výkladů s umělkyní jako jste vy, která bojí se vstoupiti do kabinetu bankéřova, aby se jí tam nedostalo nepříjemných a nepoetických pocitů a dojmů.

Ale v tom bankéřově kabinetu, do něhož jste si přece ráčila předevčírem přijíti pro tisíc franků, které vám dávám měsíčně na vaše choutky, vězte, drahá slečno, že se tam lze naučiti mnohému, co mohou potřebovati i mladé osůbky, které se nechtějí vdávati. Člověk se tam na příklad naučí - z ohledu na vaši nervosní nedůtklivost poučím vás o tom v tomto saloně - že bankéřův úvěr jest jeho fysickým i morálním životem a že úvěr udržuje člověka jako oživuje dech tělo; pan de Monte Cristo pověděl mi o tom jednou něco, co nikdy nezapomenu. Naučí se tam, že tou měrou, jak se úvěr zmenšuje, tělo odumírá, a že se to má ve velmi krátké době státi bankéři, který má čest býti otcem tak logicky usuzující dcery."

Ale Eugenie, místo aby se sklonila, vztyčila se pod tou ranou.

"Ruinován!" zvolala.

"Našla jste správný výraz, milá dcero, výborný výraz," pravil Danglars, drásaje si prsa nehty, ale maje na své drsné tváři stále úsměv člověka bez srdce, ale ne bez ducha, "ruinován, to je to slovo!"

"Ach," prohodila Eugenie.

"Ano, ruinován! Nuže, je tedy již známo to tajemství plné hrůzy, jak praví tragický básník.

A nyní, milá dcero, poslyšte z mých úst, jak můžete to neštěstí zmenšiti, nepravím pro mne, ale pro sebe."

"Oh," zvolala Eugenie, "dovedete pane špatně čísti myšlenky, domníváte-li se, že k vůli sobě želím katastrofy, o níž jste mne zpravil.

Jsem na mizině! Co na tom? Což nezbývá mi můj talent? Což nemohu si získati jako Pasta, jako Malibranová nebo Grisi, co byste mi vy nikdy nedal, kdybyste měl i sebevětší jmění - sto, nebo sto padesát tisíc franků renty, za něž měla bych co děkovati jen sama sobě a jež, místo aby se mi jich dostávalo jako těch ubohých dvanácti tisíc franků, které jste mi dával, s mrzutým obličejem a s výčitkami pro mou marnotratnost, přicházely by mi, doprovázeny potleskem, nadšením a květinami? A kdybych i neměla toho nadání, o němž zdáte se pochybovati, jak dokazuje váš úsměv, což nezbývá mi ještě ta zběsilá láska k neodvislosti, která mi vždycky nahradí všecky poklady a která převyšuje u mne i pud sebezachování?

Ne, nezarmoutila jsem se k vůli sobě - já si vždycky dovedu pomoci z nesnází; mé knihy, mé tužky, mé piano, to všecko, co nestojí příliš mnoho a co si vždycky budu moci opatřiti, zůstane mi vždy. Myslíte snad, že rmoutím se pro paní Danglarsovou, ale i tentokrát jste na omylu; buď se ukrutně mýlím, nebo učinila matka všemožná opatření proti katastrofě, která vám hrozí a která ji nezasáhne. Je, doufám, v bezpečí, a nebyla to snad péče o mne, jež povyrážela ji z peněžních starostí, neboť díky Bohu, ponechala mi vždycky celou moji samostatnost pod záminkou, že miluji svobodu.

Oh, ne, pane, od svého dětství viděla jsem kolem sebe příliš mnoho věcí a všem jsem příliš dobře rozuměla, aby neštěstí působilo na mne hlubším dojmem, než si zasluhuje. Od doby, co se znám, nebyla jsem nikým milována - tím hůř pro mne! To bylo samozřejmě příčinou, že jsem nikoho nemilovala - tím líp pro mne! Teď znáte mé vyznání víry."

"Trváte tedy na tom, slečno," pravil Danglars bledý hněvem, jenž nebyl vyvolán uraženou otcovskou láskou, "dovršiti mou zkázu?"

"Vaši zkázu, já!" zvolala Eugenie. "Dovršiti vaši zkázu! Co tím chcete říci? Nerozumím."

"Tím líp, to mi ponechává aspoň záblesk naděje; poslyšte."

"Poslouchám," pravila Eugenie, pohlížejíc tak pevně na otce, že bankéř musil sebrati všecky síly, aby nesklopil oči před mocným pohledem dívčiným.

"Pan Cavalcanti," pokračoval Danglars, "si vás vezme a bera si vás, přináší vám věnem tři miliony, jež uloží u mne."

"Ach, velmi dobře," prohodila Eugenie se svrchovaným pohrdáním, třouc rukavičku o rukavičku.

"Myslíte, že vás o ty tři miliony připravím?" pravil Danglars. "Naprosto ne; ty tři miliony jsou určeny, aby se z nich stalo nejméně deset. Obdržel jsem s jedním bankéřem, svým kolegou, povolení ku stavbě železnice; je to jediný průmysl, jenž za našich dnů skýtá ty báječné vyhlídky na okamžitý úspěch, které kdysi Law přikládal před těmi dobrými Pařížany, věčnými hňupy, co se týče spekulace, nějakému fantastickému Mississippi. Dle mého výpočtu je třeba býti majitelem milionté části kolejnic, což platí tolik, jako kdysi platívalo jitro půdy na březích Ohia. Je to hypoteční umístění, což je, jak vidíte, pokrok, neboť dostane se při nejmenším deset, patnáct, dvacet liber železa, v náhradu za peníze. Nuže, musím do týdne složiti za sebe čtyři miliony! Ty čtyři miliony, pravím vám, vynesou osm až dvanáct milionů!"

"Ale během té návštěvy, již jsem vám předevčírem učinila, pane, a na niž jste se laskavě upamatoval," odvětila Eugenie, "viděla jsem vás inkassovat - říká se to tak, že ano? - půl šesta milionu. Ukázal jste mi to dokonce ve dvou poukázkách na státní poklad a divil jste se, že papír takové ceny mne neoslnil jako blesk."

"Ano, ale ty peníze nejsou moje, jsou pouze znamením důvěry, které se těším. Má pověst lidového bankéře zjednala mi důvěru lidumilných ústavů, a toho půl šesta milionu náleží lidumilným ústavům. V každé jiné době neváhal bych použíti jich, ale dnes jsou známy veliké ztráty, jež jsem utrpěl, a jak jsem vám pravil, úvěr začíná se ode mne odvraceti. Správa může si každým okamžikem vyžádati vklad zpět, a použil-li jsem ho k něčemu jinému, jsem nucen učiniti hanebný úpadek. Neopovrhuji úpadkem, věřte mi, ale musí to býti úpadek, jenž obohatí a ne jenž přivede na mizinu. Vezmete-li si pana Cavalcantiho a obdržím-li ty tři miliony jeho věna, nebo když se lidé budou třeba jen domnívati, že jsem je obdržel, můj úvěr se upevní a mé jmění, jež řítí se do propasti, která rozevřela se přede mnou nepochopitelným řízením osudu asi před měsícem nebo dvěma, nabude zase dřívějšího rozsahu. Rozumíte mi?"

"Výborně; dáváte mne do zástavy za tři miliony, není-li pravda?"

"Čím větší obnos, tím je to pro vás lichotivější; můžete si aspoň učiniti představu své hodnoty."

"Děkuji. Ještě poslední otázku, pane: slibujete mi, že užijete dle libosti cifry věna, jež má vám přinésti pan Cavalcanti, ale že nedotknete se kapitálu? Neříkám vám to z egoismu, ale z ohleduplnosti. Chci sloužiti k upevnění vašeho jmění, ale nechci býti účastná na ruinování jiných."

"Ale vždyť vám říkám," zvolal Danglars, "že s těmi třemi miliony..."

"Myslíte, pane, že mohl byste si pomoci z nesnází, nedotknuv se těch tří milionů?"

"Doufám, ovšem pod podmínkou, že svatba svým uskutečněním upevní můj úvěr."

"Budete moci vyplatiti panu Cavalcantimu pět set tisíc franků, které mi dáváte smlouvou?"

"Dostane je, jakmile se vrátíme z radnice."

"Dobře!"

"Co, dobře? Co tím chcete říci?"

"Chci říci, že vyžádav si můj podpis, ponecháte mi naprostou svobodu, není-li pravda?"

"Naprostou."

"Tedy dobře, jak jsem vám řekla, pane, jsem ochotna provdati se za pana Cavalcantiho."

"Ale jaké jsou vaše plány?"

"Ach, to je mým tajemstvím. V jaké výhodě bych byla vůči vám, kdybych, poznavši vaše, sdělila vám svoje tajemství?"

Danglars zahryzl se do rtů.

"Jste tedy ochotna," pravil, "vykonati těch několik naprosto nezbytných oficielních návštěv?"

"Ano," odvětila Eugenie.

"A podepsati za tři dny smlouvu?"

"Ano."

"Nyní tedy zase já řeknu: Dobře!"

A Danglars uchopil dceřinu ruku a stiskl ji svýma oběma.

Ale zvláštní věc, během toho stisku otec neodvážil se říci: "Děkuji ti, mé dítě," a dcera neměla úsměvu pro otce.

"Vyjednávání je skončeno?" tázala se Eugenie vstavši.

Danglars kývl hlavou na znamení, že nemá již co říci.

Pět minut nato rozezvučelo se piano pod prsty slečny ďArmilly a slečna Danglarsova zpívala árii Brabantia, zlořečícího Desdemoně.

Když skončila, vstoupil Štěpán a hlásil, že je zapřaženo a že paní baronka ji očekává, k vůli vykonání návštěv.

Viděli jsme obě ženy přijíti k Villefortům, odkud odešly, aby pokračovaly ve svých pochůzkách.

XIX.
SMLOUVA.

Tři dny po scéně, již jsme právě vylíčili, to jest v den, kdy měla býti podepsána smlouva slečny Eugenie Danglarsovy a Andrey Cavalcantiho, kterého bankéř umíněně nazýval princem, vjel rychle do vrat Monte Cristova domu elegantní faeton, s nímž jsme se již několikráte seznámili, zvláště při soirée v Auteuili, a spíše vymrštil než vysadil na stupně schodiště pana Andreu Cavalcantiho, šťastného a zářícího, jako by si on měl vzít princeznu. Bylo to asi k páté hodině odpolední a svěží vánek pohrával listím malé zahrady, ležící před domem Monte Cristovým; hrabě chystal se právě k odchodu a venku již čekali nepokojně podupující koně, ovládaní rukou kočího, sedícího na kozlíku již přes čtvrt hodiny.

Andrea otázal se na zdraví hraběte s familiernosti, jež mu byla vlastní, a vyběhnuv lehce do prvního poschodí, setkal se nad schody se samotným hrabětem.

Spatřiv mladíka, Monte Cristo se zastavil. Andrea Cavalcanti pak byl rozeběhnut, a jakmile byl rozeběhnut, nic ho nezadrželo.

"Dobrý den, drahý pane de Monte Cristo!" zvolal.

"Ach, pan Andrea," prohodil hrabě polo posměšným tónem; "jak se máte?"

"Báječně, jak vidíte. Rád bych s vámi promluvil o spoustě věcí. Ale především: odcházíte nebo se vracíte?"

"Chystal jsem se ven, pane."

"Pak vás nechci zdržovati. Sednu s vámi do vozu, chcete-li, a Tom pojede s faetonem za námi."

"Ne," odvětil s jemně pohrdavým úsměvem hrabě, který nestál o mladíkovu společnost; "raději vás vyslechnu zde, drahý pane Andreo; v pokoji se líp hovoří, a pak tu není kočího, jenž lapá každé slovo."

Hrabě vstoupil do malého salonu v prvním poschodí, usedl a zkříživ nohy, pokynul i mladému muži na sedadlo.

Andrea usedl záře úsměvem.

"Vy víte, drahý hrabě," pravil, "že ceremonie koná se dnes večer; v devět hodin bude u tchána podepsána smlouva."

"Ach, skutečně?" prohodil hrabě.

"Jakže, je to snad pro vás novinou? Pan Danglars nezpravil vás o té slavnosti?"

"Tak jest," přisvědčil hrabě, "dostal jsem včera od něho psaní, ale zdá se mi, že tam hodina nebyla udána."

"Možná; tchán asi spoléhal na všeobecnou známost."

"Nuže," pravil Monte Cristo, "jste tedy šťasten, pane Cavalcanti. Děláte velmi slušnou partii a pak, slečna Danglarsova je hezká."

"Ovšem," přisvědčil Cavalcanti hlasem plným skromnosti.

"A zvláště velmi bohatá, jak aspoň za to mám."

"Velmi bohatá, myslíte?" opakoval mladý muž.

"Ovšem; pan Danglars skrývá prý nejméně polovinu svého jmění."

"A přiznává patnáct nebo dvacet milionů," podotkl Andrea s očima lesknoucíma se radostí.

"Nehledě k tomu," dodal Monte Cristo, "že se chystá k jisté spekulaci, trochu již zevšednělé ve Spojených státech a v Anglii, ale úplně nové ve Francii."

"Ano, ano, vím, o čem mluvíte: železnice, k níž obdržel právě svolení, není-li pravda?"

"Tak jest! Vydělá v tom dle všeobecného mínění nejméně deset milionů."

"Deset milionů! Myslíte? To je velkolepé!" zvolal Cavalcanti, jenž opájel se kovovým zvukem těch zlatých slov.

"Nehledě k tomu," mluvil Monte Cristo dále, "že celé to jmění vám připadne, a to vším právem, ježto slečna Danglarsová jest jedinou dcerou. Ostatně vaše vlastní jmění, tak mi to aspoň řekl váš otec, se téměř vyrovná jmění vaší nevěsty. Ale nechme teď peněžních záležitostí. Víte, pane Andreo, že počínal jste si v celé té věci trochu lehkomyslně a prudce?"

"Ale ne špatně, ne špatně," odvětil mladík. "Narodil jsem se, abych se stal diplomatem."

"Nuže, vstoupíte tedy do diplomacie. Diplomacii, jak víte, nelze se naučiti, to je věc instinktu... Srdce je tedy chyceno?"

"Bojím se, že ano," odpověděl Andrea tónem, jakým v divadle slyšel Dorantu nebo Valerii odpovídati Alcestovi.

"Nu, jste trochu milován?"

"Nepochybně ano, ježto jsem byl vyslyšen," odvětil Andrea s vítězným úsměvem. "Nezapomeňme však na důležitý bod."

"Jaký?"

"Že mi bylo v tom všem neobyčejně pomáháno."

"Jděte!"

"Ovšem."

"Okolnostmi?"

"Ne, vámi."

"Mnou? Eh, jděte, princi," odtušil Monte Cristo, dávaje schválně důraz na titul. "Co jsem mohl pro vás učiniti? Což nestačilo vaše jméno, společenské postavení a nadání?"

"Ne, ne," odporoval Andrea; "a říkejte si, co chcete, pane hrabě, tvrdím, že postavení muže jako vy, více učinilo, než mé jméno, společenské postavení a nadání."

"Mýlíte se nesmírně, pane," odvětil Monte Cristo, prohlédnuv perfidní obratnost mladíkovu a pochopiv, kam svými slovy míří. "Podporoval jsem vás teprve, když jsem seznal vliv a jmění vašeho pana otce, neboť komu mám děkovati za štěstí vaší známosti, já, jenž jsem vás nikdy neviděl, ani vašeho slavného otce? Dvěma svým dobrým přátelům, lordu Wilmorovi a abbému Busonimu. Co bylo příčinou, že jsem vám sloužil ne za ručitele, ale za protektora? Jméno vašeho otce, tak známé a ctěné v Itálii; osobně vás nikterak neznám."

Ten klid, ta naprostá jistota poučily Andreu, že je pro okamžik sevřen rukou svalnatější než je jeho a že není snadno její sevření proraziti.
"Nuže, můj otec má tedy skutečně velmi veliké jmění, pane hrabě?" pravil.
"Zdá se, že ano, pane," odvětil Monte Cristo.
"Nevíte, přišlo-li již věno, které mi slíbil?"
"Obdržel jsem dopis, oznamující jeho odeslání."
"Ale ty tři miliony?"
"Tři miliony jsou podle všeho na cestě."
"Budou mi tedy skutečně vyplaceny!"
"Nu, zdá se mi, pane," odtušil hrabě, "že se vám až do nynějška peněz nenedostávalo!"
Andrea byl tak překvapen, že se nemohl ubrániti chvilkovému zamyšlení.
"Nyní," pravil, probrav se z myšlenek, "zbývá mi již jen přednésti vám žádost, kterou zajisté pochopíte, i kdyby vám měla býti nepříjemnou."
"Mluvte," řekl Monte Cristo.
"Díky svému jmění navázal jsem styky s mnoha distinguovanými lidmi, ba mám, aspoň pro tuto chvíli, spoustu přátel, Ale ženě se, jak právě činím, u přítomnosti celé pařížské společnosti, musím býti podporován nějakým věhlasným jménem, a z nedostatku ruky otcovské musí mne dovésti k oltáři nějaká mocná ruka. Můj otec nepřijde do Paříže, není-li pravda?"
"Je stár, pokryt ranami a říká, že každou cestu těžce odstůně."
"Chápu to. Nuže, přicházím vám přednést žádost."
"Mně?"
"Ano, vám."
"A jakou, můj Bože?"
"Abyste ho tedy zastoupil!"
"Jakže, drahý pane, po tolika stycích, které jsem měl potěšení s vámi míti, znáte mne tak málo, že ke mně přicházíte s podobnou žádostí?
Chtějte si ode mne vypůjčiti půl milionu, a ačkoli taková půjčka je dosti neobvyklá, uvedete mne, na mou čest, do menších rozpaků. Vězte tedy, a myslím, že jsem vám to již řekl, že do svého účastenství, a hlavně morálního, na věcech tohoto světa hrabě de Monte Cristo nikdy nepřestal vnášeti skrupule, ba řeknu pověry Orientálce.
Já, jenž mám jeden harém v Kairu, jeden ve Smyrně a jeden v Cařihradě, vésti svatební průvod? Nikdy!"
"Odmítáte mne tedy?"
"Bez obalu; a kdybyste i byl mým synem, kdybyste i byl mým bratrem, odřekl bych vám právě tak."
"Tak!" zvolal Andrea zklamaně. "Co teď dělat?"
"Máte sto přátel, sám jste to povídal."
"Ano, ale vy uvedl jste mne k panu Danglarsovi."
"Kdepak! Povězme si, jak se to skutečně zběhlo: obědval jste s ním u mne v Auteuili, ale uvedl jste se k němu sám. To je prosím, veliký rozdíl!"
"Ano, ale můj sňatek; pomáhal jste..."
"Já? Ani v nejmenším, to račte uvěřiti. Jen si vzpomeňte, co jsem vám odpověděl, když jste mne prosil, abych přednesl žádost o ruku. Ó, já nikdy nezprostředkuji sňatků, drahý princi, to už je mou zásadou."
Andrea se kousl do rtů.
"Ale budete aspoň přítomen?" pravil.
"Bude tam celá pařížská společnost?"
"Ó, zajisté!"
"Nuže, učiním jako ostatní," odvětil hrabě.
"Podepíšete se na smlouvu?"
"Proč bych se nepodepsal? Tak daleko moje skrupule nesahají."
"Nu, když mi nechcete popřáti více, musím se spokojiti s tím, co mi dáváte. Ale ještě poslední slovo, hrabě."
"Co?"
"Radu."
"Dejte pozor, rada bývá horší než služba."
"Oh, tuto mi můžete dáti, aniž se kompromitujete."
"Mluvte."
"Věno mé ženy obnáší pět set tisíc franků."
"Tu cifru sdělil pan Danglars i mně."
"Mám je přijmouti či je mám nechati v rukou notářových?"
"Chce-li se to provésti vkusně, dělá se to obyčejně takto: vaši dva notáři určí si při smlouvě schůzku na druhý nebo třetí den. Druhého či třetího dne vymění obě věna a dají si na ně vzájemně kvitanci. Po svatbě pak dají vám, jakožto hlavě domácnosti, miliony k disposici."
"Zdálo se mi, totiž," podotkl Andrea s jistým špatně utajeným neklidem, "jako by se byl můj tchán vyslovil, že má v úmyslu vložiti naše fondy do toho pověstného železničního podniku, o němž jste se před chvíli zmínil."
"Nu, to je přece prostředek," odtušil Monte Cristo, "jak kapitál během roku ztrojnásobit, každý to tvrdí. Pan baron Danglars je dobrým otcem a dovede počítati."
"Všecko je tedy v pořádku, ovšem až na vaše odmítnutí, které mi rve srdce!"

"Přičtěte je jen úzkostlivosti, jež je za podobných okolností velmi přirozená."
"Nuže, ať se tedy stane, jak si přejete," pravil Andrea, "na shledanou v devět hodin."
"Na shledanou."
A přes jistý lehký odpor hraběte, jemuž zbledly rty, ale který přes to podržel svůj konvenční úsměv, Andrea uchopil jeho ruku, stiskl ji, skočil do faetonu a zmizel.
Ty čtyři nebo pět hodin, jež zbývaly mu do devíti, vyplnil Andrea pochůzkami a návštěvami, jež měly za účel vzbuditi v přátelích, o nichž mluvil, zájem na tom, objeviti se u bankéře v celé nádheře svých ekypáží; kromě toho oslňoval je oněmi úpisy na akcie, které již všem popletly hlavy a k nimž Danglars učinil v té chvíli první krok.
Skutečně, v půl deváté večer naplnil se veliký salon Danglarsův, galerie přiléhající k němu a tři další salony parfumovaným zástupem, jejž velkou většinou nepřivedla sem sympatie, nýbrž dychtivost býti tam, kde se děje něco nového.
Akademik by řekl, že společenská shromáždění jsou výběrem květů, lákajících nestálé motýly, lačné včely a bzučící sršně.
Rozumí se, že salony zářily voskovicemi, světlo padalo proudem se zlatého obložení stěn na hedvábné čalouny, a všechen špatný vkus toho zařízení, jež kromě bohatství ničím nevynikalo, skvěl se v plném lesku.
Slečna Eugenie byla oděna s nejelegantnější prostotou: bílý hedvábný úbor bíle vyšívaný, bílá růže ztrácející se v jejích havraních vlasech, tvořily všechen její úbor, jenž nebyl ozdoben ani nejmenším klenotem. V jejích očích však bylo lze čísti onu naprostou jistotu, která měla popříti, co v té cudné toaletě bylo podle jejího úsudku vulgárně panenského.
Třicet kroků od ní hovořila paní Danglarsová s Debrayem, Beauchampem a Château Renaudem. Debray obnovil své návštěvy u příležitosti té veliké slavnosti, ale přišel jako všichni ostatní, bez jakéhokoli privilegia.

Danglars, obklopen poslanci a finančníky, vykládal theorii nových berní, jež hodlal zavésti, kdyby okolnosti přinutily vládu povolati ho do ministerstva.
Andrea, zavěšen do ramene nejrozpustilejšího dandyho z Opery, vysvětloval mu dosti impertinentně - neboť musil býti drzým, aby se zdál nenuceným - své životní plány a rozšíření luxu, jež hodlal provésti svými sto sedmdesáti pěti tisíci důchodu podle pařížské fashion. Elegantní zástup proudil salony jako příliv a odliv tyrkysů, rubínů, smaragdů, opálů a diamantů.
Jako všude, bylo i zde lze pozorovat, že právě nejstarší ženy byly nejvyšňořenější a nejošklivější vystavovaly se nejvíce na odiv.
Byla-li kde nějaká krásná bílá lilie, nějaká líbezná, vonná růže, bylo nutno ji hledat a objevit někde v koutě za matkou v turbanu nebo za tetou s rajčí aigrettou. Každý okamžik hlas lokajů zavolal do toho šumu, hluku a smíchu nějaké jméno, známé v kruzích finančních, vážené v armádě nebo proslavené v literatuře; při takovém jméně proběhlo skupinami slabé hnutí.
Ale na jednoho, jenž měl výsadu zachvět tím oceánem lidských vln, kolik jich připadlo, kteří přijati byli lhostejně nebo s pohrdavým úsměškem!
V okamžiku, kdy ručička masivních hodin, představujících spícího Endymiona, ukazovala na zlatém ciferníku devět hodin, a kdy zvonek, věrný tlumočník strojové myšlenky, ozval se devětkrát, ozvalo se i jméno hraběte de Monte Cristo, a jakoby účinkem elektrického proudu obrátilo se celé shromáždění ke dveřím.
Hrabě byl oděn černě, s obvyklou svou jednoduchostí. Bílá vesta dávala vynikati jeho rozložité ušlechtilé hrudi; černý límec odrážel se neobyčejně od mužné bledosti jeho pleti; jediným jeho skvostem byl tak jemný řetízek, že tenounké zlaté vlákno sotva vynikalo na bílém piku.
Kolem dveří utvořil se okamžitě kruh.
Hrabě jediným pohledem postřehl paní Danglarsovou na jednom konci salonu, pana Danglarse na druhém a slečnu Eugenii před sebou.
Přistoupil nejprve k baronce, hovořící s paní de Villefort, která přijela sama, neboť Valentina byla stále ještě nemocna; a nepotřebuje si zacházeti, neboť každý ustupoval mu s cesty, šel od baronky k Eugenii, kterou pozdravil slovy tak stručnými a reservovanými, že hrdá umělkyně byla tím překvapena.
Vedle ní stála slečna Louisa ďArmilly, jež poděkovala hraběti za doporučující listy, které jí tak laskavě dal pro Itálii a jichž hodlala, jak pravila, neustále používati.
Opustiv tyto dámy, obrátil se a stanul proti Danglarsovi, jenž přišel mu stisknout ruku.
Učiniv zadost těmto třem společenským povinnostem, Monte Cristo stanul a vyslal kol dokola onen pevný pohled, vlastní lidem jistého společenského stupně a hlavně jisté důležitosti, pohled, jenž zdá se říkati:
"Učinil jsem, co bylo mou povinností; nyní ať učiní ostatní, čím jsou mi povinni."
Andrea, dlící v sousedním, saloně, postřehl hnutí, jež Monte Cristo vyvolal v hostech, a přiběhl pozdravit hraběte.
Našel ho obstoupena se všech stran; všichni se rvali o jeho slova, jako se vždycky děje lidem, kteří mluví málo a kteří nepronesou ani slova zbytečného.
Vtom vstoupili notáři a rozložili své počmárané desky s listinami na zlatě vyšívaný samet, jenž pokrýval pozlacený stůl, připravený k podepsání.
Jeden z notářů usedl, druhý zůstal stát.
Nastávalo přečtení smlouvy, jíž polovina Paříže, přítomna slavnosti, měla podepsat.
Každý zaujal své místo, či spíše ženy posadily se do půlkruhu, kdežto mužové, lhostejnější vůči "energickému stylu", jak praví Boileau, vyměňovali poznámky o Andréově horečném rozčilení, o Danglarsově pozornosti, o Eugeniině chladnosti a o lehkomyslném a bezstarostném způsobu, jímž baronka pojímá tu vážnou záležitost.

Smlouva byla čtena za hlubokého ticha. Jakmile však byla četba skončena, šum v salonech se zdvojnásobil: ty skvělé sumy, ty miliony, vyzlacující budoucnost obou mladých lidí, miliony, jež jako by doplňovaly výstavu nevěstiny výbavy a diamantů, uspořádanou ve výhradně k tomu určené komnatě, působily na žárlivé shromáždění celou svou čarovnou mocí.

Půvaby slečny Danglarsovy se tím v očích mladých mužů zdvojnásobily a pro okamžik zastiňovaly zář slunce.

Co se týče žen, rozumí se samo sebou, že záviděly sice ty miliony, ale domnívaly se přes to, že jich nepotřebují, aby byly krásny.

Andrea, obklopen přáteli, přijímaje blahopřání a pochlebná slova, začínal věřit ve skutečnost svého snu a div že nepřišel o rozum.

Notář chopil se slavnostně pera, zvedl je nad hlavu a pravil:

"Pánové, smlouva bude podepsána."

Baron měl podepsat první, pak zplnomocněnec pana Cavalcantiho otce, pak baronka, pak budoucí manželé.

Baron vzal pero a podepsal se, po něm zplnomocněnec.

Přistoupila baronka, zavěšena v rámě paní Villefortové.

"Není to k zoufání, drahá přítelkyně," pravila, chopivši se pera. "Nenadálá okolnost, vyskytnuvší se v té záležitosti vraždy a krádeže, jejíž obětí by se byl málem stal pan hrabě de Monte Cristo, nás připravila o pana de Villefort."

"Oh, můj Bože," prohodil Danglars právě tak, jako by řekl: "To je mi úplně jedno!"

"Obávám se velice," podotkl Monte Cristo, přistoupiv blíže, "že jsem nedobrovolnou příčinou té nepřítomnosti."

"Jakže, vy, hrabě?" pravila paní Danglarsová, podepisujíc. "Je-li tomu tak, mějte se na pozoru, neodpustím vám to nikdy."

Andrea napínal sluch.

"A přece by to nebylo mojí vinou," odvětil hrabě; "chci to také dokázati."

Všichni dychtivě naslouchali: Monte Cristo, jenž tak zřídka kdy otevřel ústa, chystal se promluviti.

"Pamatujete se," začal hrabě uprostřed hlubokého ticha, "že zemřel u mne ten nešťastník, který přišel mne okrásti a který, odešed ode mne, byl zabit, jak se za to má, svým spoluvinníkem?"

"Ano," přisvědčil Danglars.

"Nuže, aby mu bylo možno přispěti, byl raněný svlečen a šaty byly hozeny do kouta, odkud je policie sebrala. Ale policie, vzavši kabát a kalhoty, aby uložila je v kanceláři, zapomněla vestu."

Andrea zřejmě zbledl a nenápadně postoupil ke dveřím; spatřil mrak, vystupující na obzoru, a zdálo se mu, že ten mrak nese v sobě bouři.

"Nuže," pokračoval hrabě, "ta nešťastná vesta byla dnes nalezena všecka pokryta krví a probodena na místě srdce."

Dámy vykřikly a dvě nebo tři hotovily se ke mdlobám.

"Přinesli mi ji. Nikdo nemohl uhodnouti, odkud ten cár pochází; jedině mne napadlo, že je to snad vesta té oběti. Tu můj sluha, prohledávaje opatrně a s odporem tu smutnou pozůstalost, nahmatal v kapse papír a vytáhl jej; byl to dopis adresovaný, víte komu? - vám, barone!"

"Mně?" zvolal Danglars.

"Ano, vám! Podařilo se mi přečísti vaše jméno pod krvavými skvrnami, jimiž byl dopis pokryt," odpověděl Monte Cristo uprostřed všeobecných výkřiků překvapení.

"Ale proč to nedovolilo panu de Villefort přijít k nám?" tázala se paní Danglarsová, pohlížejíc neklidně na svého manžela.

"Je to zcela prosté, madame," odvětil Monte Cristo; "ta vesta a dopis jsou tak zvané předměty usvědčující, poslal jsem tedy vše, dopis i vestu, panu státnímu návladnímu. Chápete, drahý barone, že zákonná cesta je ve věcech trestních nejjistější: byly to nejspíš nějaké pikle proti vám."

Andrea pohlédl ostře na Monte Crista a zmizel v druhém saloně.

"Možná," přisvědčil Danglars; "nebyl ten zavražděný bývalý trestanec?"

"Ano," odtušil hrabě, "bývalý trestanec jménem Caderousse."

Danglars lehce zbledl; Andrea opustil druhý salon a ustoupil do předsíně.

"Ale podepisujte přec, podepisujte!" zvolal Monte Cristo. "Vidím, že moje vyprávění všecky rozrušilo, a prosím vás proto snažně za prominutí, paní baronko, a vás, slečno Danglarsová."

Baronka, jež právě podepsala, podala pero notáři.

"Princ Cavalcanti," pravil notář, "princi Cavalcanti, kde jste?"

"Andreo, Andreo!" volalo několik mladíků, kteří byli již se vznešeným Italem tak důvěrni, že nazývali ho křestním jménem.

"Zavolejte přece prince, upozorněte ho, že je na něm řada podepsat se!" volal Danglars na lokaje.

V témže okamžiku však zástup hostí s hrůzou ustoupil do hlavního salonu, jako by se byl v komnatách objevil nějaký hrůzný netvor, quaerens, quem devoret.

A bylo skutečně před čím couvati, lekati se, křičeti.

Četnický strážmistr postavil ke dveřím každého salonu po dvou četnících a zamířil k Danglarsovi, kráčeje za policejním komisařem, opásaným šerpou.

Paní Danglarsová vykřikla a omdlela.

Danglars, maje se za ohrožena (jistá svědomí nejsou nikdy klidná), nebyl s to ovládnouti svou tvář, zkřivenou hrůzou.

"Co se stalo, pane?" tázal se Monte Cristo, přistoupiv ke komisaři.

"Který z vás, pánové," tázal se úředník, neodpověděv hraběti, "jmenuje se Andrea Cavalcanti?"

Výkřik údivu rozlehl se se všech stran.

Hledalo se, vyslýchalo.

"Ale kdo je to, ten Andrea Cavalcanti?" tázal se Danglars, takřka beze smyslů.

"Bývalý trestanec, uniknuvší z Toulonu."

"A jaký zločin spáchal?"

"Je obviněn," odpověděl komisař svým chladným hlasem, "že zavraždil jakéhosi Caderousse, svého bývalého spolutrestance, ve chvíli, kdy Caderousse odcházel od hraběte de Monte Cristo."

Monte Cristo vrhl kolem sebe rychlý pohled.

Andrea zmizel.

XX.
DO BELGIE

Několik okamžiků po zmatkuplné scéně, vyvolané v Danglarsových salonech nenadálým zjevem četnického strážmistra a odhalením, jež mu následovalo, vyprázdnil se rozlehlý dům s takovou rychlostí, jako kdyby byl oznámen případ moru nebo cholery, vypuknuvší náhle mezi hostmi: kde jaké dveře, kde jaké schody, kde jaký východ - každý chvátal, aby jím co nejdříve odešel či spíše utekl. Nastavší situace byla taková, že ani nebylo radno pronášeti banální útěchy, jež za velikých neštěstí činí i nejlepší přátele obtížnými.

V bankéřově hotelu zůstal jen Danglars, zavřený ve své pracovně a vypovídající četnickému strážmistru, paní Danglarsová, ohromena hrůzou a uchýlivší se do známého nám boudoiru, a Eugenie, jež s hrdým okem a pohrdavými ústy odebrala se do svého pokoje se svou nerozlučnou družkou slečnou Louisou ďArmilly.

Co se týče četného služebnictva, četnějšího toho dne ještě než obyčejně, neboť k vůli slavnosti byli přibráni cukráři, kuchaři a maitre-ďhotel z Café de Paris, stálo ve skupinách v kuchyni, špižírnách a svých pokojích, velmi málo se starajíc o obsluhu, samozřejmě přerušenou, a přičítalo zlostně svým pánům vinu za to, co nazývalo svou ostudou.

Ze všech těch různých osob, ovládaných různými zájmy, zasluhují si jen dvě, abychom se jimi zabývali: slečna Eugenie Danglarsová a slečna Louisa ďArmilly.

Mladá nevěsta, jak jsme pravili, vzdálila se s okem hrdým a ústy pohrdavými krokem uražené královny, následována svou družkou, bledší a rozrušenější, než byla sama.

Když přišla do svého pokoje, zavřela Eugenie dveře na klíč, kdežto Louisa sklesla na židli.

"Oh, můj Bože, můj Bože, to je strašné!" pravila mladá hudebnice. "Kdo by to byl tušil? Pan Andrea Cavalcanti... vrahem... uprchlým z galejí... trestancem...!"

Ironický úsměv pohnul Eugeniinými rty.

"Mám opravdu neštěstí," pravila. "Ujdu Morcerfovi a padnu na Cavalcantiho."

"Oh, nepřirovnávej je k sobě navzájem, Eugenie!"

"Mlč, všichni muži jsou hanební, a jsem ráda, že je mohu víc než nenávidět; teď jimi opovrhuji."

"Co budeme dělat?" tázala se Luisa.

"Co budeme dělat?"

"Ano."

"Nu, co jsme chtěly učinit za tři dny... odjedeme."

"Chceš tedy stále odjet, přes to, že se nevdáš?"

"Poslyš, Louiso, ten společensky upravený pravidelný život, rozměřený jako náš notový papír, naplňuje mne hrůzou. Po čem jsem vždycky toužila, dychtila, co jsem vždycky chtěla, je život umělecký, život volný, neodvislý, kdy člověk závisí jen sám na sobě a jen sobě samému je povinen skládat účty. Zůstati, proč? Aby mne za měsíc znovu chtěli provdati. A za koho? Snad za pana Debraye, jak se o tom jednu chvíli již mluvilo. Ne, Louiso, ne; dnešní příhoda bude mi omluvou; nehledala jsem jí, nežádala jsem si jí - Bůh mi ji sesílá a je mi vítána."

"Jak jsi silná a odvážná!" pravila plavá křehká dívka své tmavé družce.

"Což mne ještě neznáš? Nuže, promluvme si, Louiso, o svých záležitostech. Což cestovní kočár?"

"Je šťastně koupen před třemi dny."

"Dala jsi jej dopraviti na místo, kam si proň máme přijíti?"

"Ano."

"A pas?"

"Zde je!"

Eugenie s obvyklou svou energií rozbalila listinu a četla:

"Pan Leon ďArmilly, věkem dvacetiletý, povoláním umělec, černých vlasů, černých očí. Cestuje se svou sestrou."

"Výborně! Jak jsi opatřila ten pas?"

"Když jsem šla pana de Monte Cristo žádat o dopisy divadelním ředitelům v Římě a Neapoli, svěřila jsem mu, že se bojím cestovat sama jako žena. Uznal to, nabídl se mi, že mi opatří mužský pas, a za dva dny jsem dostala tento, k němuž jsem sama připsala: Cestuje se svou sestrou."

"Nuže," zvolala vesele Eugenie, "teď už nám jen zbývá připravit zavazadla. Odjedeme v den podepsání smlouvy, místo abychom odjeli v den svatby - to je vše!"

"Rozmysli si to, Eugenie!"

"Ó, dobře jsem si to rozmyslila! Už mám dost toho stálého poslouchání o prolongacích, uzávěrkách, o hausse a baisse, o španělských a haitských papírech. Místo toho - chápeš, Louiso? - vzduch, svoboda, zpěv ptáků, lombardské pláně, benátské laguny, římské paláce, neapolské pobřeží. Kolik máme, Louiso?"

Tázaná dívka vyňala z vykládaného psacího stolku malou náprsní tobolku na zámek, otevřela ji a napočítala v ní dvacet tři bankovky.

"Dvacet tři tisíce franků," pravila.

"A nejméně za tolik i perel, diamantů a šperků. Jsme bohaty. Se čtyřiceti pěti tisíci můžeme žít dvě léta jako princezny a čtyři léta slušně. Ale ty se svou hudbou a já se svým hlasem zdvojnásobíme svůj kapitál dříve než za půl roku. Vezmi si tedy na starost peníze, já si vezmu skvosty; tak aspoň kdyby jedna z nás měla neštěstí ztratit svůj poklad, bude mít druhá svůj. A teď koš: pospěšme si, koš!"

"Počkej," pravila Louisa, naslouchajíc u dveří paní Danglarsové.

"Čeho se bojíš?"

"Abychom nebyly překvapeny."

"Dveře jsou zavřeny."

"A řeknou-li, abychom je otevřely?"

"Ať řeknou, chtějí-li; neotevřeme."

"Jsi skutečná amazonka, Eugenie."

A obě dívky jaly se s horečnou rychlostí skládati do koše všecky cestovní předměty, o nichž se domnívaly, že by je mohly potřebovati.

"Tak, a teď se převleku," pravila Eugenie, "a ty zatím zavři koš!"

Louisa opřela se vší silou svých bílých ruček o víko koše.

"Nemohu," řekla pak, "nejsem dost silná, zavři jej ty."

"Ach, pravda," odvětila se smíchem Eugenie, "zapomněla jsem, že jsem Herkulem, kdežto ty jsi jen bledou Omfalou."

A dívka, opřevši se kolenem o víko, napjala své bílé silné paže, až se obě části koše spojily a slečna ď Armilly provlékla háček zámku oběma kroužky.

Když to bylo, Eugenie otevřela skříň, od níž měla klíč při sobě, a vyňala z ní vatou podšitý cestovní plášť z fialového hedvábí.

"Vidíš, pamatovala jsem na všecko," pravila, "v tomhle plášti ti nebude zima."

"A co ty?"

"Oh, to víš, že mně nikdy není zima; ostatně v těch mužských šatech..."

"Oblečeš si je zde?"

"Ovšem."

"Ale budeš mít kdy?"

"Neměj ani nejmenší starosti, zbabělá; všichni jsou zaměstnáni velikou událostí. Ostatně co je na tom divného, že jsem se v zoufalství, v němž bych měla být, zavřela?"

"Máš pravdu, uklidňuješ mne."

"Pojď, pomoz mi."

A z téže skříně, z níž vytáhla plášť pro slečnu ďArmilly, který si dívka již přes sebe přehodila, vyňala i úplný mužský úbor od bot až po kabát i s dostatečnou zásobou prádla, v níž nebylo nic nadbytečného, ale přece vše, čeho je třeba.

Pak s obratností, prozrazující, že to jistě není po prvé, co pro zábavu oblékla se do šatů druhého pohlaví, obula si boty, vzala na sebe spodky, uvázala kravatu, zapjala až ke krku uzavřenou vestu a oblékla kabát, v němž vynikala její štíhlá, ztepilá postava.

"To ti to sluší, opravdu, velmi pěkně!" zvolala Louisa, pohlížejíc na ni s obdivem. "Ale co ty krásné černé vlasy, ty nádherné pletence, které budily závist všech žen; - udrží se pod tímto mužským kloboukem?"

"Uvidíš," odvětila Eugenie.

A uchopivši levou rukou těžký pletenec, jejž její dlouhé prsty stěží obepjaly, vzala pravicí dlouhé nůžky a již zaskřípěla ocel v nádherné bujné kštici, která sletěla k nohám dívky, naklánějící se dozadu, aby uchránila kabát.

Když ustřihla hlavní kštici, jala se Eugenie odstraňovati prameny vlasů se skrání, ustřihujíc je postupně bez nejmenší známky lítosti; naopak, její oči hořely a zářily ještě větším leskem než obyčejně pod obočím černým jako z ebenu.

"Ach, ty skvostné vlasy!" pravila Louisa lítostivě.

"A nesluší mi to takto stokrát líp?" zvolala Eugenie, upravující si rozházené kadeře, vyhlížející nyní úplně mužsky. "Nezdám se ti takto krásnější?"

"Ó, ty jsi krásná, krásná vždycky!" zvolala Louisa. "A kam vlastně pojedeme?"

"Do Bruselu, chceš-li; je to nejbližší hranice. Pojedeme přes Brusel, Lutych a Cáchy; pak podle Rýnu do Štrasburku, projedeme Švýcary a přes Svatý Gothard se dostaneme do Itálie. Souhlasíš?"

"Ovšem."

"Co se na mne díváš?"

"Dívám se na tebe, protože jsi opravdu rozkošná; vypadá to, jako bys mne unášela."

"Ďasa, a měl by věru pravdu, kdo by si to myslil."

"Ó, zdá se mi, že jsi zaklela, Eugenie!"

A obě dívky, o kterých se každý mohl domnívati, že se rozplývají v slzách, jedna sama nad sebou, druhá z oddanosti k přítelkyni, vypukly v smích, uklízejíce nejviditelnější stopy nepořádku, jenž, jak se samo sebou rozumí, vznikl při přípravách k útěku.

Když pak zhasly světla, otevřely dveře toaletního pokoje, vedoucí na schody pro služebnictvo, jež sestupovalo na dvůr. Obě uprchlice napínaly zrak i sluch a natahovaly krk, Eugenie šla první, přidržujíc jednou rukou koš, jejž na druhé straně slečna ďArmilly oběma rukama sotva udržela.

Dvůr byl prázdný. Odbíjela půlnoc.

Vrátný ještě svítil.

Eugenie se potichu přiblížila a spatřila dobrého muže nataženého v křesle. Spal.

Vrátila se k Louise, vzala koš, jejž před tím položila na chvíli na zemi, a obě, chráněny stínem zdi, přiblížily se k vratům.

Eugenie ukryla Louisu ve výklenku dveří, aby vrátný, kdyby se mu náhodou uráčilo se probudit, viděl jen jednu osobu.

Nato, postavivši se sama do plného světla lampy, ozařující dvůr, zvolala, zabušivši na okno, svým nejkrásnějším kontraaltem:

"Vrata!"

Vrátný vstal, jak Eugenie očekávala, a učinil i několik kroků, chtěje poznati odcházející osobu; spatřiv však mladého muže, netrpělivě si šlehajícího hůlkou do nohy, otevřel okamžitě.

Jako užovka proklouzla Louisa pootevřenými dveřmi a lehce vyskočila ven. Za ní vyšla Eugenie zdánlivě klidná, ale její srdce jistě bilo rychlejšími údery než obvykle.

Šel mimo posluha, i svěřily mu dívky koš; udavše za cíl cesty ulici de la Victoire číslo 36, kráčely za mužem, jehož přítomnost Louisu uklidňovala. Co se týče Eugenie, byla silná jako Judita nebo Dalila.

Došly k udanému domu. Eugenie nařídila posluhovi, aby složil koš, dala mu několik drobných, a zaklepavši na okenici, odeslala ho.

Okenice, na niž Eugenie zaklepala, vedla k bytu malé šičky prádla, předem zpravené; nespala ještě, i otevřela.

"Slečno," pravila Eugenie, "řekněte domovníkovi, ať vytáhne kočár z kolny, a pošlete ho na poštu pro koně. Tady je pět franků za jeho námahu."

"Opravdu," pravila Louisa, "obdivuji tě a mohlo by se skoro říci, že tě ctím."

Švadlena pohlížela na ně s údivem, ale ježto bylo smluveno, že dostane dvacet louisdorů, neučinila ani nejmenší poznámky.

Čtvrt hodiny nato vrátil se domovník s postilionem a koňmi; obratem ruky bylo zapřaženo a domovník upevnil provazem koš na vůz.

"Tady je pas," pravil postilion; "jakým směrem pojedeme, mladý pane?"

"K Fontainebleau," odpověděla Eugenie téměř mužským hlasem.

"Co to mluvíš?" tázala se Louisa.

"Zavádím na nepravou stopu," pravila Eugenie; "ta žena, které dáváme dvacet louisdorů, může nás zradit za čtyřicet; na boulevardu dáme se jiným směrem."

A dívka skočila do kočáru, upraveného ve výborné lůžko, takřka se ani nedotknuvši stupátka.

"Máš vždycky pravdu, Eugenie," odvětila učitelka zpěvu, usedajíc vedle přítelkyně.

Za chvíli dal se postilion správným směrem a prásknuv bičem, projel branou svatomartinskou.

"Ach," pravila Louisa, zhluboka si oddechnuvši, "jsme tedy z Paříže venku!"

"Ano, má drahá," odvětila Eugenie, "a únos je vykonán."

"Ano, ale bez násilí," poznamenala Louisa.

"Uvedu to jako polehčující okolnost," odpověděla Eugenie.

Slova ta přehlušena byla rachotem kočáru, hrčícího po silnici k Villette.

Pan Danglars neměl již dcery.

KONEC PÁTÉHO DÍLU.

- 1 -